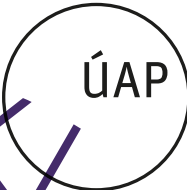
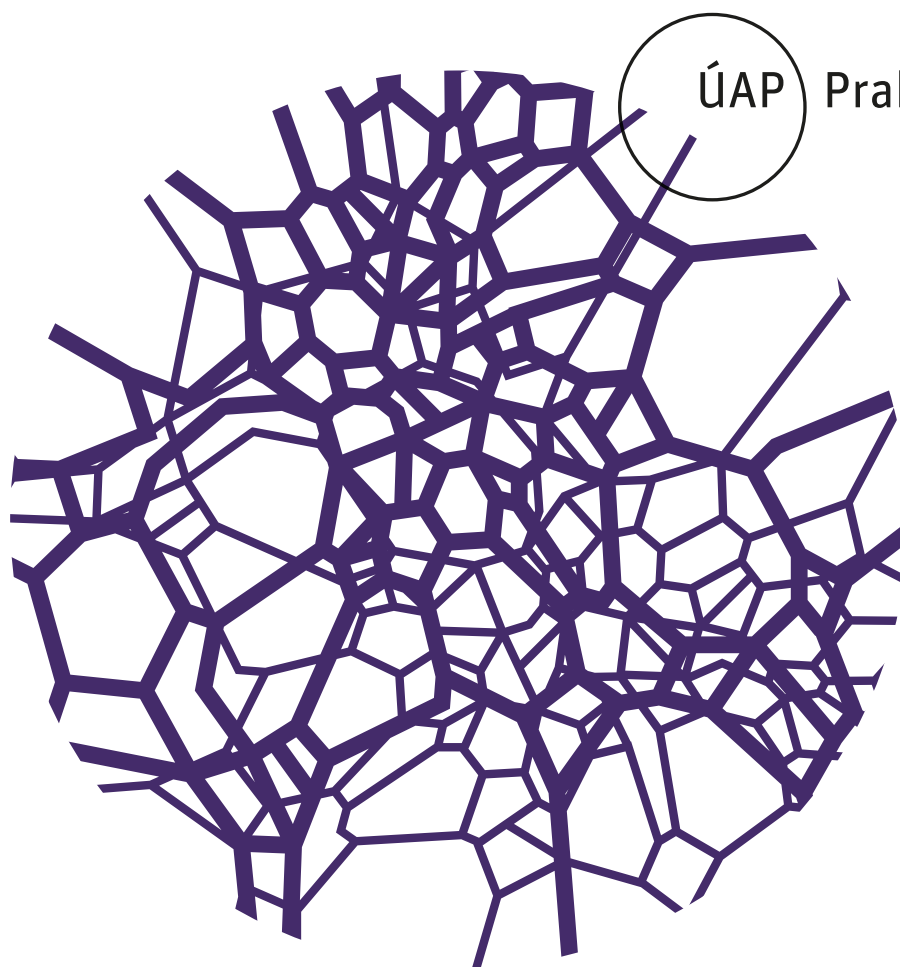

200 —

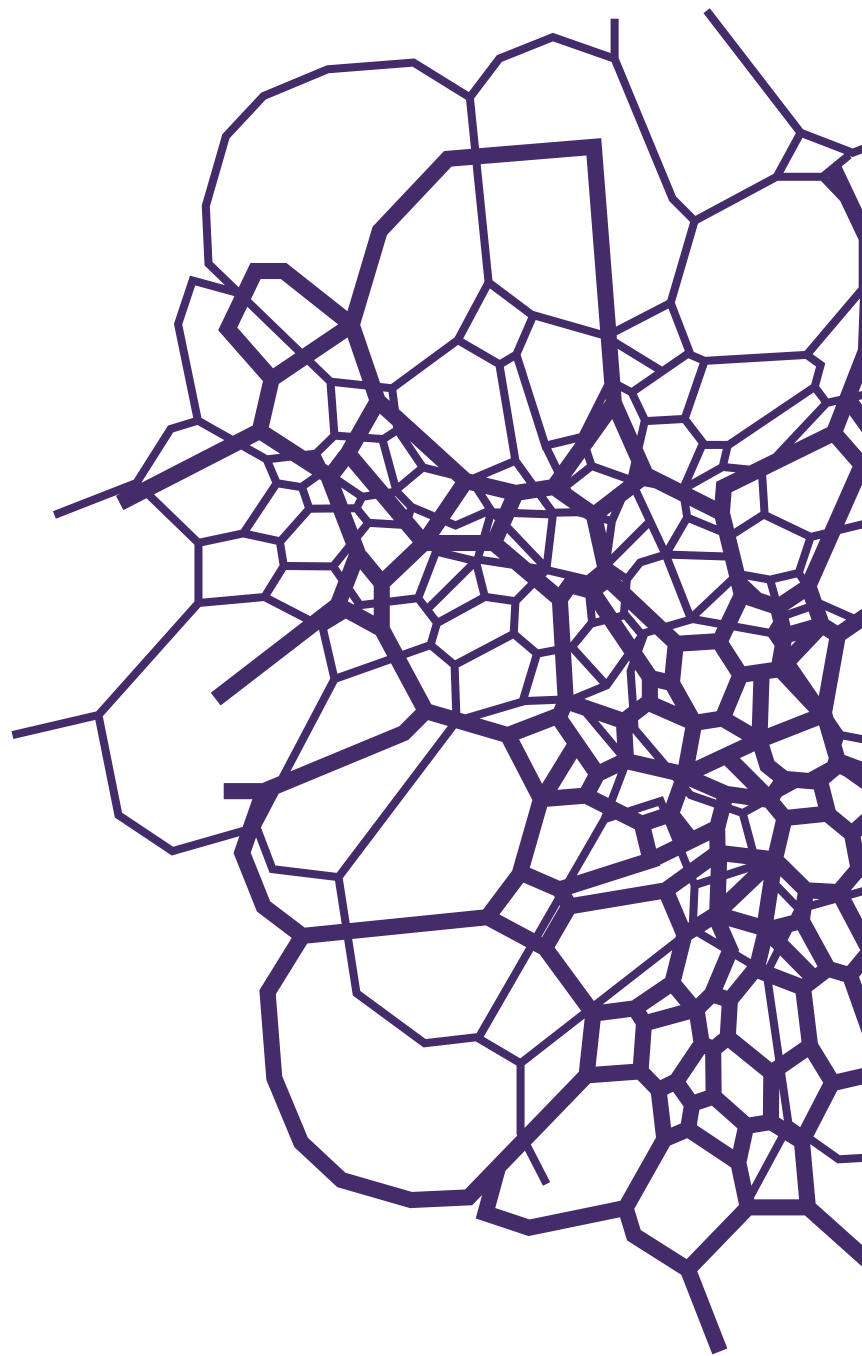
Město

Praha 2024
Obec

IPR —
PRAHA

200 ———

Město

Fyzické vystavěné prostředí

Územně analytické podklady hl. m. Prahy pro obec
2024

Pořizovatel

Odbor územního rozvoje Magistrátu hl. m. Prahy
Jungmannova 29/35, 110 00 Praha 1
Ing. arch. Filip Foglar (ředitel odboru)

Zpracovatel

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
Vyšehradská 57/2077, 128 00 Praha 2
Mgr. Ondřej Boháč (ředitel)

ISBN 978-80-88377-69-6 (online; pdf)

1.	ÚVOD A KONTEXT	6
1.1	Preambule	6
	Jak číst tuto knihu	10
	Pojmy	11
	Zkratky	14
1.2	Souvislosti	15
1.2.1	Město a krajina	15
1.2.2	Kniha 200 v kontextu dokumentace ÚAP	15
1.3	Strategické plánování	17
1.3.1	Přehled strategických dokumentů souvisejících s městem	17
1.3.2	Cíle strategií v rozboru udržitelného rozvoje	18
2.	VÝVOJ VYSTAVĚNÉHO PROSTŘEDÍ	24
2.1	Historická městská krajina	24
2.1.1	Historické městské prostředí	24
2.1.2	Historická městská struktura	27
2.1.3	Historická městská zástavba	29
2.1.4	Závěr podkapitoly	30
2.2	Nemovitě kulturní dědictví	31
2.2.1	Kulturní hodnota	31
2.2.2	Nemovitě kulturní dědictví	32
2.2.3	Ochrana nemovitěho kulturního dědictví	33
2.2.4	Závěr podkapitoly	40

3.	PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ MĚSTA	42
3.1	Principy uspořádání	42
3.1.1	Typy struktur vystavěného prostředí	42
	Rostlá struktura	43
	Bloková struktura	43
	Hybridní struktura	43
	Heterogenní struktura	43
	Vesnická struktura	44
	Struktura zahradního města	44
	Modernistická struktura	44
	Struktura areálů produkce	44
	Struktura areálů vybavenosti	45
3.1.2	Struktura a charakter lokalit	52
3.1.3	Hranice města	56
3.1.4	Závěr podkapitoly	57
3.2	Zástavba	62
3.2.1	Základní morfologická charakteristika zástavby	62
3.2.2	Výškové uspořádání zástavby	74
	Absolutní výška zástavby	74
	Relativní výška zástavby	74
	Výška obvodové linie budovy	74
	Podlažnost zástavby	75
	Střešní krajina	75
3.2.3	Míra využití území	75
3.2.4	Závěr podkapitoly	86
3.3	Veřejná prostranství	87
3.3.1	Veřejně přístupná prostranství	87
3.3.2	Uliční prostranství	94
3.3.3	Uliční profily	98
3.3.4	Ulice se stromořadím	105
3.3.5	Využití veřejných prostranství	109
3.3.6	Závěr podkapitoly	110
3.4	Kompozice a vizuální podmínky	114
3.4.1	Historické veduty a panoramata	114
3.4.2	Vybrané pohledy na město	117
3.4.3	Stavební dominanty	120
3.4.4	Závěr podkapitoly	123
4.	VZORCE A VZTAHY	128
4.1	Prostupnost města	128
4.1.1	Překážky prostupnosti území	128
4.1.2	Mimoúrovňovost a bezbariérovost	135
4.1.3	Prostupnost podél drobných vodních toků	138
4.1.4	Cyklíčnost ulic	142
4.1.5	Závěr podkapitoly	143
4.2	Hierarchie veřejných prostranství	146
4.2.1	Propojení a centralita	146
4.2.2	Významná veřejná prostranství	156
	Prostor	156

Hmota	156
Děj	156
4.2.3 Soukromá veřejně přístupná prostranství	160
4.2.4 Závěr podkapitoly	164
4.3 Flexibilita prostorového uspořádání města	166
4.3.1 Měřitelná strukturální charakteristika urbánní formy	166
4.3.2 Rozmanitost urbánní formy	172
4.3.3 Závěr podkapitoly	173
5. SHRNUTÍ	180
5.1 Hlavní závěry	180
5.2 Hodnoty území	183
h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství	183
h.0200.02.ok Harmonické vrstvení kulturního dědictví	183
5.3 Vyhodnocení cílů strategií v rozboru udržitelného rozvoje	184
5.4 Problémy k řešení související s městem	192
Problémy k řešení v ÚPD	192
Nemovitě kulturní dědictví	192
Principy uspořádání města	192
Prostupnost města	192
Problémy k řešení mimo ÚPD	193
Nemovitě kulturní dědictví	193
Principy uspořádání města	193
Veřejná prostranství	193
Prostupnost města	193
6. REJSTŘÍKY A SEZNAMY	194
6.1 Sledované jevy	194
6.2 Související legislativa	196
Zákony	196
Vyhlášky	196
Opatření obecné povahy	196
Nařízení	196
Rozhodnutí	196
6.3 Citované zdroje	197
6.4 Zdroje dat	200
Doplňkové zdroje dat obrazových příloh	200
Zdroje tematických podkladových dat pro obrazové přílohy	200
7. PŘÍLOHY	202
8. AUTORSKÝ TÝM KNIHY 200	212

1. ÚVOD A KONTEXT

1.1 Preambule

Cílem knihy 200 | Město | Fyzické vystavěné prostředí je popis **fyzického vystavěného prostředí Prahy jako sídla v krajině**. Kniha řeší stavby a prostor, který je obklopuje – popisuje a analyzuje „scénu“ pro lidské činnosti, kterými se naopak zabývá kniha 300 | Využití území. Dále také navazuje a částečně se prolíná s knihou 100 | Krajina, a to zejména v tématech, u kterých nelze jednoznačně oddělit prostředí vystavěné od krajinného. Čtenář knihy 200 získá informace o **vývoji** fyzického vystavěného prostředí, o jeho **hodnotách** a dále o **charakteristice prostorového uspořádání** města a také **vztazích a vzorcích vznikajících v městském prostoru**. Témata uvedená v knize se zpravidla řeší v rozsahu lokalit městské krajiny, a to zejména lokalit vystavěného prostředí. U některých témat je řešené území rozšířeno, aby nedocházelo k umělému rozdělování fenoménů.

Kniha začíná úvodní kapitolou 1. Úvod a kontext, která kromě celkového úvodu a návodu na orientaci v dokumentu obsahuje témata souvislostí mezi městem a krajinou a souvisejících strategických dokumentů. První tematická kapitola 2. Vývoj vystavěného prostředí obsahuje dvě podkapitoly. Podkapitola 2.1 popisuje a představuje **vybrané proměny** historického městského prostředí na území hlavního města. Proměny města jsou popsány a ilustrovány nejen na rozvoji jeho zástavby a proměně jejího vztahu k otevřené krajině, ale i na podrobnější úrovni městské struktury – veřejných prostranství

(VP), bloků, parcel a domů. K významným informacím této části, na které navazují další součásti dokumentace, patří zejm. historický rozsah zástavby, stáří zástavby a historické proměny struktury cestní sítě. Navazující podkapitola 2.2 popisuje **kulturní hodnoty** nemovitého dědictví města. V první části je představen konstitutivní význam kulturních hodnot pro nemovité památky i výběr podstatných zdrojů, o které se hodnocení kulturního dědictví opírá. Dále předkládá sledované typy kulturního dědictví v Praze a rozbor kulturních památek podléhajících státní památkové ochraně. Kapitola upozorňuje na množství relevantní literatury pro hodnocení města. Obsahuje i popis nově založené evidence dat významných staveb a míst, které nejsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.

Druhá obsahová kapitola 3. Prostorové uspořádání města se dělí na čtyři podkapitoly. První dvě podkapitoly popisují hmotu města; analýzy jsou založeny převážně na zkoumání stavebních objektů. Podkapitola 3.1 Principy uspořádání uvádí současné pojetí územního plánování hlavního města pomocí strukturálního plánu a uvozuje územní jednotky – **stavové lokality** – používané pro významnou část analýz a vymezené na základě převažujícího charakteru území. Dále představuje typy struktur vystavěného prostředí, jejichž typické vlastnosti jsou zkoumány napříč knihou. Následující podkapitola 3.2 Zástavba se zabývá **morfologickou charakteristikou zástavby**

a bloků v celoměstském měřítku, výškovým uspořádáním zástavby a mírou zastavěnosti a využití území. Podkapitola nabízí komplexní pohled na město, analýzami ve více úrovních – jednotlivé prvky v rámci celého města, jednotky lokalit a typů struktur a také pomocí mřížky 100 x 100 m. Další podkapitola 3.3 Veřejná prostranství se zabývá tématy městského **veřejného prostoru**. Nejdříve je představen teoretický a legislativní rámec. Pro ÚAP tvoříme strukturální vyznačení VPP, které je datovým podkladem pro významnou část analýz v knize 200. Podkapitola analyzuje VPP a dále uliční prostranství (UP) jako jejich podmnožinu. Morfologii ulic ve městě podkapitola představuje pomocí analýz jejich šířek a výšek. Podkapitolu uzavírají analýzy stromořadí a obchodních jednotek v parteru. Závěrečná podkapitola 3.4 Kompozice a vizuální podmínky předkládá čtenáři **vizuální charakter území** pomocí popisu objektů, které vystupují před své okolí a přitahují pozornost, i současných a historických míst, ze kterých jsou viditelné charakteristické pohledy na město.

Poslední tematickou kapitolou knihy je kapitola 4 Vzorce a vztahy, která má za cíl hledat ve vystavěném prostředí – jeho hmotě a prostoru – systémy, vztahy, příčiny a důsledky, které ovlivňují probíhající děje ve městě a kvalitu urbánního prostředí. První podkapitola 4.1 Prostupnost města, se soustředí na vysoce aktuální téma **prostupnosti města**, zejména z pohledu pěšího pohybu v území. Jsou představeny překážky prostupnosti území, a to liniové bariéry či velké uzavřené areály, a mimoúrovňová veřejná prostranství. Součástí je i analýza prostupnosti podél drobných

vodních toků (DVT). Následující podkapitola 4.2 Hierarchie veřejných prostranství pojednává o **významové hierarchii** veřejných prostranství (VP) v rámci města. Ukazuje celou síť VP města a její nejvíce propojené části stejně jako místa, kde vznikají vnitřní periferie bez napojení. Následuje typologie UP města dle jejich významu na základě prolnutí sledovaných kvalit a dále vlastnictví VP, které s sebou nese významná pozitiva i negativa pro kvalitu městského veřejného prostoru. Poslední část, podkapitola 4.3 Flexibilita prostorového uspořádání města, je završením analýz představených v knize 200. Zkoumá, jak flexibilní je prostorové uspořádání města, do jaké míry je hospodárné a udržitelné, a to pomocí analýzy **rozmanitosti prostorového uspořádání** města. Tato analýza byla zpracována do interaktivní a přístupné formy tzv. storymapy (mapy s příběhem), která je dostupná na [Portálu ÚAP](https://uap.iprpraha.cz/storymap/praha-rozmanita) ¹. K dispozici je i anglická verze.

Kniha 200 obsahuje velké množství podkladů pro rozhodování v území, a to zejména pro **určování charakteru území**. Pro jeho vykreslení slouží veškerý obsah knihy, nicméně lze doporučit vybraná témata, která ukáží základní přehled. V případě konkrétního území je k dispozici množství charakteristik, zejména vztah mezi uliční a stavební čarou a struktura veřejných prostranství odvoditelné z příslušného typu struktury dané stavové lokality (→ 3.1.1 / 3.1.2). Základní přehled o výškách a podlažnosti budov lze vysledovat na rastru 100 x 100 m (→ 3.2.2) či v dostupných datových vrstvách. Pro velké

1 — uap.iprpraha.cz/storymap/praha-rozmanita

množství charakteristik, jako je index využití, podíl veřejně přístupných prostranství, výšky a šířky ulic, délky stromořadí, centralita ulic či vlastnictví veřejného prostoru, kniha nabízí výpočty typických hodnot pro jednotlivé struktury, které lze také vhodně využít pro určení převažujícího charakteru. Pro zákresy záměrů do panoramatických pohledů slouží databáze vyhlídkových bodů (→ 3.4.2), pro které ÚAP nabízejí nejen jejich lokalizace, ale i přesná specifikta nastavení pohledu, umístění v 3D modelu a fotografii, kterou je možné stáhnout a využít². Zpracovatelský tým ÚAP velmi doporučuje využívat pro rozhodování v území možnost náhledu do datových vrstev v aplikaci Atlas ÚAP [↗](#), ve které lze interaktivně zjistit další informace o území kliknutím na jednotlivé zobrazené prvky vybraných vrstev.

• • •

² — Vše je dostupné v Atlasu ÚAP (uap.iprpraha.cz/atlas [↗](#)) a v aplikaci Vyhlídkové body (app.iprpraha.cz/apl/app/vyhlikove_body/ [↗](#)).

JAK ČÍST TUTO KNIHU

Územně analytické podklady hl. m. Prahy pro obec (ÚAP obce) mají textovou a grafickou část. Textová část je členěna do 8 tematických (→ 100–800), 4 komplexních (→ 000 / 050 / 900 / 1000) a jedné syntetické knihy (→ 1100). Grafická část ÚAP obce obsahuje čtyři výkresy: 0.1 Hodnoty území, 0.2 Limity využití území, 0.3 Záměry na provedení změn v území, 0.4 Problémy k řešení. K orientaci v rámci celé dokumentace slouží odkazový aparát.

Anotace

Každé téma textové části má svou anotaci, jejímž cílem je čtenáři podat základní obraz o jeho obsahu. Shrnuje problematiku, kterou téma řeší, a proč je důležitá. Obsahuje nastínění obsahu a relevance tématu a případně i hlavní závěry a výsledky.

V textu knihy je anotace odlišena graficky.

Odborná terminologie a zkratky

Na začátku knihy v části Preambule jsou uvedeny definice použitých odborných termínů (pojmu) a seznam užívaných zkratek pro danou knihu. V knize 000 jsou uvedeny definice všech pojmů a všechny zkratky užívané v ÚAP obce v podkapitole 1.3 Jazyk dokumentu.

V textu jsou první výskyty pojmů v jednotlivých celcích vyznačeny graficky: odborný termín.

Obrazové přílohy

Textová část ÚAP obce obsahuje obrazové přílohy, jako jsou mapová schémata, grafy, diagramy, fotografie, tabulky aj. Obrazové přílohy mají uveden název, autora, rok vytvoření a případně použitá zdrojová data a jejich dataci či zdroj, ze kterého je materiál adaptován.

Všechny obrazové přílohy jsou dostupné také na Portálu ÚAP ↗, kde je možné vrstvy všech základních a vybraných doplňkových dat interaktivně zobrazit v aplikaci Atlas ÚAP ↗. U vybraných vrstev jsou zobrazeny štítky datových vrstev, skrz které je možné se dostat do metadat na Geoportálu Prahy ↗. Zde jsou zobrazeny klíčové informace ohledně původu, atributů a režimu poskytování dat.

Zdroje podkladových datových sad mapových schémat vyjmenovává v jednotlivých knihách část Zdroje tematických podkladových dat pro obrazové přílohy v podkapitole Zdroje dat v kapitole Rejstříky a seznamy. V knize 000 jsou uvedeny všechny zdroje ÚAP obce. Jsou-li v přílohách použita data z ročenek, ty jsou uvedeny v části Doplňkové zdroje dat obrazových příloh.

Obrazové přílohy jsou v textu číslovány v rámci příslušného celku. Rozsáhlejší tabulky jsou uvedeny v kapitole Přílohy a jsou číslovány průběžně v rámci jednotlivých knih.

V textu knihy je odkaz vyznačen graficky: (→ Obr. 1.2.3.4) (→ Příloha P.01).

Pokud je odkaz na materiál v jiné knize, je uvedeno i číslo dané knihy: (→ Obr. 1100.1.2.3.4) (→ Příloha 100. P.01).

Související legislativa
Seznam zákonů, vyhlášek, nařízení, rozhodnutí a opatření obecné povahy souvisejících s každou knihou je uveden v jejím závěru v kapitole Rejstříky a seznamy v podkapitole Související legislativa. V knize 000 je uvedena veškerá legislativa ÚAP obce.

V textu je související legislativa zpravidla označena zkrácenou verzí názvu: (zákon č. 256/2001 Sb.).

Odborné zdroje
Pro citované a odkazované odborné zdroje, jako jsou knihy, studie, odborné články, analýzy či závěrečné práce, je použit číselný systém referencí dle citační normy ČSN ISO 690 Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů (vyd. 2022).

V rámci textové části jsou odkazované materiály označeny číslem, resp. číslem a rozsahem stran v hranaté závorce: [28] [15 str. 45] [40 stránky 201–226]. Seznam všech materiálů, na něž se v knize odkazuje, je uveden v jejím závěru v kapitole Rejstříky a seznamy v podkapitole Citované zdroje.

Související textová část ÚAP
Témata v rámci jedné knihy i napříč knihami spolu mohou souviset a navzájem se doplňovat. Odkaz na část textu v rámci téže knihy je uveden příslušným číslem: (→ kapitola 2 / podkapitola 2.1 / téma 3.1.3 / 3.1.4). Odkaz na text v jiné knize je uveden příslušným číslem včetně čísla knihy: (→ kniha 600 / kapitola 400.3 / téma 1100.2.3.3 / 700.2.3.2).

Související grafická část ÚAP
V textu je odkaz na související výkres grafické části označen jeho číslem: (→ Výkres 0.1). Všechny výkresy jsou také dostupné v interaktivní formě na Portálu ÚAP v aplikaci Atlas ÚAP ↗.

Související limit
Seznam všech limitů využití území ÚAP obce je uveden v knize 900 (→ Příloha 900.P.04). V rámci textové i grafické části jsou související limity označeny jejich číslem: (L.28).

Související metrika a indikátor
Součástí ÚAP je databáze statistických údajů (metrik). Metrika je zároveň indikátorem, pokud lze na základě platných strategických dokumentů určit žádoucí trend či cílovou hodnotu. Seznam všech indikátorů ÚAP obce je uveden v knize 1100 (→ Příloha 1100.P.01). Indikátory ÚAP, které přísluší dané knize (knihy 100–800 / 1000), jsou vypsány v jejím úvodu v tématu 1.3.2 Cíle strategií v rozboru udržitelného rozvoje (→ Obr. 1.3.2.1).

Odkaz na indikátor je v textu uveden jeho číslem: (i.0600.03.002.01).

Odkaz na metriku bez indikátoru je uveden analogicky: (m.0200.02.002.01).

Metriky pro měřítko celého města a vyhodnocení indikátorů jsou zobrazeny na Portálu ÚAP v aplikaci Katalog indikátorů a metrik ↗. Údaje přepočítané na území jednotlivých městských částí jsou v aplikaci Katalog městských částí ↗.

Související jev ÚAP
Jevy dle vyhlášky 500/2006. Sb. naplňované v ÚAP obce jsou uvedeny v úvodu každé příslušné podkapitoly jednotlivých knih 050–1100 a jejich souhrnný výčet včetně umístění jejich naplnění v textové části je v kapitole Rejstříky a seznamy v podkapitole Sledované jevy v závěru knih. Celkový výčet sledovaných jevů v ÚAP obce je uveden v knize 000.

Kompletní přehled jevů je zpřístupněn online na stránce Jevy ÚAP Portálu ÚAP ↗, včetně poskytovatelů, odborných garantů a dalších doplňujících informací.

Portál ÚAP
ÚAP obce jsou k dispozici elektronicky online na Portálu Územně analytických podkladů hl. m. Prahy (Portál ÚAP) ↗. Témata zde mohou být doplněna a rozšířena, zejména v aplikacích: Atlas ÚAP ↗, Katalog indikátorů a metrik ↗, Katalog městských částí ↗, Katalog lokalit ↗. Odkaz v textu je např.: Analýza je dostupná na Portálu ÚAP ↗.

POJMY

brownfield
nemovitost (pozemek, objekt, areál), která je nedostatečně využívána, je zanedbaná a případně i kontaminovaná; nelze ji vhodně a efektivně využívat, aniž by proběhl proces její regenerace; vzniká jako pozůstatek průmyslové, zemědělské, rezidenční, vojenské či jiné aktivity³

cíle strategií
dlouhodobě platné cíle, které jsou identifikované na základě specifických cílů stanovených oficiálně schválenými strategickými dokumenty (zastřešující a oborové strategické dokumenty zejména městské či národní úrovně) a které jsou měřitelné pomocí dat indikátorů

cíle udržitelného rozvoje
dlouhodobě platné cíle relevantní pro udržitelný rozvoj Prahy, které jsou identifikované na základě mezinárodních cílů udržitelného rozvoje (UR) tzv. SDGs (z angl. Sustainable Development Goals) definovaných v celosvětovém zastřešujícím strategickém dokumentu Organizace spojených národů (OSN) Agenda 2030

hodnota
oceňovaný význam území posuzovaný vzhledem k veřejnému zájmu

horizont
hranice viditelného zemského povrchu včetně budov na rozhraní mezi zemským povrchem a oblohou⁴

charakter území
soubor podstatných přírodních krajinných, sociálně-ekonomických, historických a kulturně-civilizačních, zvláště urbanistických, architektonických a estetických prvků či vlastností specifických pro konkrétní území (především poloha v území, intenzita, struktura a typ zastavění, vymezení a uspořádání veřejných prostranství, infrastruktura, způsob využití území a míra jeho změn), včetně jejich vzájemných vztahů a vazeb⁵

^[1] zdroj definice web CzechInvest

^[2] čl. 5 písm. q) textové části Metropolitního plánu Prahy

^[3] § 2 odst. h) nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy

implementace

proces uskutečňování stanovených idejí, plánů a koncepcí. Pro účely ÚAP (knihu 1000) jde o inventuru územního plánu a s ním souvisejících územně plánovacích procesů na území Prahy; sleduje se, v jakých úrovních, fázích a jakým způsobem je územní plán naplňován

index rozmanitosti zástavby

index zachycuje množství typů urbánních vzorců v předem specifikované vzdálenosti od dané budovy a reflektuje míru heterogenity městské zástavby

index veřejně přístupných prostranství

určuje podíl VPP na jednotku, nabývá hodnot 0,000–1,000

index využití lokality

vyjadřuje poměr mezi součtem všech hrubých podlažních ploch v územní jednotce (lokalitě) k celkové ploše územní jednotky (lokality)

index zastavěnosti lokality

ukazuje, jaká část plochy lokality je zastavěna budovami, bez ohledu na jejich počet podlaží

indikátory

účelově vybrané ukazatele, které měří naplňování vytyčených cílů strategií formulovaných na základě východisek ze strategických dokumentů a které monitorují vývoj naplňování cílů v čase

limit využití území (limit)

hodnota stávající nebo navrhovaná, která je ve veřejném zájmu chráněná buď přímo legislativou, nebo je veřejný zájem prokázán v procesu projednávání záměru (zásady územního rozvoje, územní plán a jeho změny, územní studie, regulační plány a rozhodnutí); ve chvíli, kdy je záměr projednán a je o něm pravomocně rozhodnuto, se stává limitem

lokality

plocha nebo soubor ploch, popřípadě část plochy, vymezená na základě převažujícího charakteru⁶, přičemž stavová lokalita je územní jednotka ÚAP vymezená nad současným stavem území dle převažujícího charakteru pro účely popisu stavu území

město krátkých vzdáleností

takové urbánní prostředí, kde je relativně vysoká hustota zastavění a míra rozmanitosti využití, veřejná prostranství jsou koncipovaná pro všechny druhy pohybu s důrazem na pěší a hromadnou dopravu a kde existuje možnost zařídit většinu denních cest pěšky či na kole

městská krajina

převážně zastavěné území tvořené vystavěným prostředím a městskou přírodou⁷, přičemž v ÚAP jde o celkovou plochu zastavěných stavových lokalit

panorama

typ pohledu a celkový obraz zachycující větší ucelenou část města včetně vzdáleného horizontu

park

území veřejně přístupné nebo přístupné v režimu, mající přírodní charakter a vykazující jistou míru údržby a kvality, která odpovídá charakteru daného parku; parky jsou rozlišeny dle hierarchie a vyskytují se v zastavěném i nezastavěném území⁸

park ve volné zástavbě

park ve volné zástavbě je nezastavěná veřejně přístupná část stavebního bloku v lokalitě typu struktury modernistická struktura

parter

z francouzského par terre („na zemi“) – část budovy, kde dochází k vizuální a prostorové interakci mezi ní a veřejným prostranstvím

prstence

představují vymezení území Prahy do 5 okruhů dle její struktury: jádro a střed města (jsou součástí centra), heterogenní a modernistické město (jsou součástí předměstí), posledním prstencem je příměstská krajina

příměstská krajina

prostor za okrajem města tvořený otevřenou krajinou a příměstskými sídly, která otevřená krajina obklopuje

půdní blok

souvislá zemědělsky využívaná plocha o minimální výměře 0,1 ha, zřetelně oddělená v terénu např. hranicí lesa, zpevněnou cestou nebo vodní plochou

rozmanitost využití

poměr zastoupených druhů využití v lokalitě k celkovému počtu druhů využití, tedy Simpsonův index rozmanitosti, což je bezrozměrné číslo, které vyjadřuje četnost druhů využití na územní jednotku (lokalitu)

současný stav (využití území)

základní databáze poznatků o území soustavně aktualizovaná IPR, která zahrnuje současný stav ploch a budov v území podle jednotlivých typů využití; obsahuje i databáze systémů, nevyužívaných budov, výšek objektů, využití parterů, oplocení a mnoho dalších vlastností (atributů) území vztažených k plochám, objektům, adresným bodům či liniím

struktura

prostorová skladba prvků a částí uspořádaná v celku určitých vlastností vykazující zřetelnou míru pravidelnosti a zákonitosti⁹

taxonomický strom (dendrogram)

gražická reprezentace taxonomie zachycující vztahy mezi jednotlivými klasifikovanými prvky, umožňující flexibilní hierarchické členění do větví stromu

taxonomie

kvantitativní klasifikace prvků do hierarchicky propojených skupin na základě jejich měřitelného popisu

uliční čára

vymezuje hranici uličních prostranství a bloků – bloky se rozlišují na stavební určené převážně k zastavění budovami a nestavební určené převážně k nestavebním účelům¹⁰

uliční prostranství

část veřejného prostranství tvořená všemi ulicemi, náměstími a těmi cestami a plochami, které vytvářejí základní síť obsluhy a prostupnosti území; uliční prostranství je obvykle vymezeno uliční čarou a mohou ho tvořit jak zpevněné, tak nezpevněné plochy; uliční prostranství a veřejně přístupné části bloků společně tvoří veřejná prostranství¹¹

urbánní vzorec

homogenní kombinace základních prvků městské struktury z hlediska jejich rozměrů, tvarů, prostorové distribuce, intenzity, konektivity a diverzity

územní systém ekologické stability

vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu

veduta

věcný grafický nebo fotografický záznam výseče krajinného nebo urbánního prostoru, obvykle v širším zorném úhlu¹²

veřejné prostranství

podmnožina veřejného prostoru; představuje fyzický městský prostor, který splňuje podmínku veřejné přístupnosti a byl založen za účelem společného užívání

veřejně přístupná prostranství

pro účely ÚAP jsou definovaná jako exteriérová (bez klimatické kontroly) prostranství přístupná každému bez omezení a bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru; VPP zahrnují prostory přístupné každému nepřetržitě či v časovém režimu

veřejný prostor

prostor fyzický i virtuální; veřejným prostorem jsou náměstí obklopená budovami, stejně jako jím může být digitální diskuzní prostor sociálních sítí či interiérový prostor kostelů, nemocnic apod.

vyhlídkový bod

pozorovací stanoviště, ze kterého je přehledně viditelný významný pohled na město zachycující vizuální charakter území; pozorovací stanoviště sledovaného pohledu (veduty), základního panoramatu či pohledu na město

vystavěné prostředí

stavební struktura města tvořená zástavbou stavebních bloků včetně proluk a uličním prostranstvím¹³

výška absolutní

výška vlastní stavby vázící se na výšku terénu

výška relativní

výška vlastní stavby od úrovně terénu u vstupu po její nejvyšší bod, bez hromosvodů a antén

záměr na provedení změn v území (záměr)

pro účely ÚAP definován jako vyjádření rozhodnutí realizovat stavbu, soubor staveb, zařízení nebo změnu využití území (výčet adaptován z odst. (1), § 4 zákona č. 283/2021 Sb.), a to ve všech jeho fázích od ideje (iniciačních kroků) přes koncept až po projekt a uzemní rozhodnutí; poslední fází je realizace, která je v rámci ÚAP sledována pouze okrajově

^[1] — čl. 5 odst. (1) písm. n) textové části Metropolitního plánu Prahy
^[2] — čl. 5 odst. (1) písm. d) textové části Metropolitního plánu Prahy

ZKRATKY	
DVT	drobné vodní toky
HPP	hrubá podlažní plocha
ICOMOS	International Council on Monuments and Sites (Mezinárodní rada pro památky a sídla)
IPR	Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy
KPP	koeficient podlažních ploch
KPPp	podmíněně přípustný koeficient podlažních ploch
MCA	Multiple Centrality Assessment (vícenásobné hodnocení centrality)
MČ	městská část
MHD	městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MVPP	mimoúrovňová veřejně přístupná prostranství
NP	nadzemní podlaží
OSN	Organizace spojených národů
PPR	Pražská památková rezervace
PSP	pražské stavební předpisy (nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy)
RURU	rozbor udržitelného rozvoje území
SDG	cíl udržitelného rozvoje
SVPP	soukromě vlastněná veřejně přístupná prostranství
TSK	Technická správa komunikací hl. m. Prahy, a.s.
ÚAP	územně analytické podklady
UNESCO	The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu)
UP	uliční prostranství
ÚPD	územně plánovací dokumentace
ÚPnSÚ	Územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy
UR	udržitelný rozvoj
VP	veřejná prostranství
VPP	veřejně přístupná prostranství
ZÚ	zastavěné území

-
-
-

1.2 Souvislosti

1.2.1 MĚSTO A KRAJINA

Téma popisuje historickou proměnu městské krajiny od postupného rozrůstání a opevňování města a stavby nových čtvrtí až po modernistická města a další (ne)kontrolované rozpínání. Zahraniční zkušenosti inspirují a nabízejí jako jeden z možných způsobů řešení systém tzv. zeleného pásu, tedy krajinného rozhraní. Téma vysvětluje vnímání celého města jako krajiny, seznamuje s terminologií používanou v ÚAP v souladu s připravovaným Metropolitním plánem Prahy a odkazuje na problematiku rozhraní mezi městskou a otevřenou krajinou pomocí jedné čáry.

Stavění sídel v krajině mělo u nás historicky jednoznačnější hranice a vymezení. U středověkých sídel to byl např. vztah mezi částí ohraničenou hradbami a územím za hradbami, později, v 19. století, je utvářela silná návaznost na historická města. Ve 20. století došlo ke změně přístupu k zastavování oblastí okolo sídel, zejména v důsledku prosazení modernistických tezí [1]. Stalo se tomu tak nejen v českých a evropských městech, ale po celém světě s důsledky patrnými i v současnosti, např. při plánování rychle se rozvíjejících měst jihovýchodní Asie. Hodnota nezastavěných území uvnitř, ale i vně souvisle zastavěných sídel kontinuálně získává více pozornosti a důležitosti. Především, hlavně zemědělský význam bývá nahrazen rekreačním, který společně s klimatickými a ekologickými aspekty podporuje myšlenku, že není možné se nadále ubírat cestou nekontrolovaného rozrůstání města.

Jedním ze způsobů, jak evropská města reagovala na intenzivní rozrůstání města, je princip **zeleného pásu**. Jeho uplatnění lze rozpoznat ve snaze oddělit novou zástavbu od center historických měst, jako je tomu např. u Ringstraße ve Vídni. Idea zeleného pásu se objevuje především v britském plánování, kdy návrh na zelený pás okolo Londýna poprvé obsahoval již v roce 1919 dokument Development plan for Greater London, snaha o jeho implementaci a udržení pokračuje do současnosti. V pražské územně plánovací dokumentaci (ÚPD) zelený pás jako jednoznačnou hranici mezi zastavitelnou a nezastavitelnou částí města používá momentálně projednávaný Metropolitní plán Prahy (MPP) v rámci krajinného rozhraní [1].

Současné sídlo je často vnímáno v návaznosti na tezi, že krajina obsahuje i prvky antropické, tedy prvky působící vlivem lidské činnosti na přírodu [2]. Veškeré území ve správních hranicích Prahy tedy lze považovat za **krajinu** [1 str. 333]. Oddělujeme **městskou krajinu** (zastavěnou část města, zejména

s obytným využitím) a otevřenou krajinu (nezastavěnou část města, s převážně rekreačním využitím). Městská krajina, tj. krajina intenzivně urbanizovaného městského území, obsahuje **vystavěné prostředí** (strukturu města tvořenou stavebními bloky a **uličními prostranstvími** (UP)) a městskou přírodu (strukturu města tvořenou nestavebními bloky, jako jsou **parky**, sady či speciální zahrady). Hranice mezi městskou a otevřenou krajinou, zastavěným a nezastavěným územím, nabývá na komplikovanosti tím více, čím konkrétněji má být stanovena. V podrobnosti čáry jako nástroje územního plánování tato hranice u Prahy dlouhodobě prochází komplikovaným vývojem. Podrobně o ní hovoří téma 3.1.3 Hranice města. Kniha 200 se zabývá územím vystavěného prostředí, ale u témat, kde je to žádoucí a často i nutné, zahrnuje i městskou přírodu a otevřenou krajinu.

Další výzvou ÚPD a podkladů Prahy je fakt, že **urbánní prostředí nekončí za správními hranicemi města**. Naopak se zde nachází zastavěné území (ZÚ), které významně ovlivňuje situaci v metropoli. Analogicky metropole ovlivňuje region. Oddělení samosprávných celků Prahy a Středočeského kraje má ale za následek, že se na Prahu nepohlíží jako na centrum regionu, ale k oběma se přistupuje jako k samostatným celkům, což se odráží i v chybějících návaznostech v ÚPD a podkladech. Počínaje Územně analytickými podklady hl. m. Prahy (ÚAP) 2020 je tedy oproti starším aktualizacím významně rozšířena kniha 050 | Metropole a region, která popisuje návaznosti a spolupůsobení mezi metropolí a regionem. Tématům hranice města a rozrůstání města do krajiny se věnuje podkapitola 050.2.200 a tématu provázanosti plánování metropole a regionu téma 050.1.2.3.

1.2.2 KNIHA 200 V KONTEXTU DOKUMENTACE ÚAP

Téma popisuje měřítkovou, úrovňovou a tematickou provázanost knihy s ostatními knihami ÚAP obce. Kniha 200 je úzce provázaná zejména s knihou 100 skrz témata týkající se historie městské krajiny, její kompozice, prostupnosti a typů struktur vystavěného prostředí. Kniha 300 popisuje naplnění vystavěného prostředí lidmi a činnostmi. Vystavěné prostředí je dále provázáno s infrastrukturou (→ 500–800), s možnostmi jeho rozvoje (→ 400), ochranou hodnot (→ 900) a posuzováním naplňování jeho plánování (→ 1000).

V souladu s platnými předpisy a na základě zkušeností s procesem pořizování územně plánovacích dokumentací (ÚPD) Prahy, jejich změn a aktualizací jsou Územně analytické podklady (ÚAP) hl. m. Prahy 2024 zpracovány zvlášť pro dvě úrovně: **ÚAP pro kraj** a **ÚAP pro obec** (→ 000.2.1.2). Vzhledem k tomu, že předmětem obou úrovní je totožné území, je nutné

identifikovat témata, jimiž se zabývají ÚAP kraje. Těmi je popis prostorového uspořádání vystavěného prostředí, vlastností a hodnot městské krajiny. V širším kontextu (regionálním, republikovém a evropském) se vystavěnému prostředí věnuje kniha 050 | Metropole a region ÚAP obce, která popisuje vývoj sídelní struktury a rozrůstání sídel do krajiny (→ 050.2.2).

Kniha 200 | Fyzické vystavěné prostředí je významně provázaná s knihou 100 | Krajina. Téma návaznosti města a krajiny je rozebráno v 1.2.1. Téma 100.2.1.1 popisuje shrnutí krajinných podmínek a jejich vliv na vývoj Prahy, včetně vlivu na osídlování a stavění. To se z pohledu vývoje zástavby a veřejných prostranství (VP) probírá v podkapitole 2.1 Historická městská krajina. Kompozice a vizuální podmínky krajiny (→ 100.2.1.2) souvisejí s tématy kompozice a vizuální podmínky vystavěného prostředí (→ podkapitola 3.4), zejména u významných pohledů na město (→ 3.4.2). V knize 200 jsou předložena témata prostupnosti města (podkapitola 4.1), která navazují na téma 100.2.1.5 Prostupnost krajiny. To se zabývá zejména její fragmentací, a to v rámci celého území. Typologii prostorového uspořádání území popisuje kniha 100 pro typy struktur otevřené krajiny a městské přírody (→ 100.2.1) a kniha 200 pro typy struktur vystavěného prostředí (→ 3.1.1). Dohromady tvoří komplexní přehled o všech lokalitách území.

Územní plán Prahy

Fyzické vystavěné prostředí nelze oddělit od dějů v něm probíhajících. Aktivity ve veřejném prostoru i v budovách ovlivňují městskou strukturu, totéž platí i naopak. Tento princip již dlouhodobě propaguje Jan Gehl [3] a v českém prostředí Jan Jehlík [4]. V ÚAP hl. m. Prahy je tento vztah zřetelný v provázanosti mezi knihami 200 a 300 | Využití území. Děje probíhající v území vytvářejí lidé. Sociodemografické podmínky sídla, tedy populační vývoj, demografická, sociální a ekonomická struktura obyvatel významně ovlivňují jeho vystavěné prostředí (podkapitola 300.2.1). Vztahu mezi obyvateli a prostorem se věnuje podkapitola 300.2.3. Činnosti v území, jejich koncentrace a rozmanitost jsou tématy kapitol 300.3 a 300.4, kde s vystavěným prostředím souvisejí všechny probíhající činnosti v území, ať už v rámci budov, či veřejného prostoru. Na analýzy využití území v této knize (→ 3.2.3) přímo navazuje analýza míry využití území (→ 300.4.1.3), která se zabývá indexem využití pro lokality po jednotlivých způsobech využití.

Vystavěné prostředí je provázáno i s infrastrukturou. Analýzu prostupnosti města podél drobných vodních toků (DVT) doplňuje kniha 500 informacemi o jejich revitalizaci (→ 500.3.3), která také rozšiřuje pohled na stromořadí ve městě jako prvek zelené infrastruktury (→ 500.2.4). VP, téma propsané napříč knihou 200, umožňují pohyb ve městě, a to ve většině jeho módů – silniční dopravě (→ 600.3.1), veřejné dopravě (→ 600.3.2), pěší mobilitě (→ 600.3.4) a cyklistické

dopravě (→ 600.3.5), kterými se zabývá kniha 600 | Dopravní infrastruktura. Příkladem analýzy lidského pohybu ve veřejném prostoru v ÚAP je analýza intenzit pěší dopravy v centru města z roku 2018 (→ 600.3.4.1). Do VP jsou také umisťovány sítě technické infrastruktury, což popisuje téma 700.1.2.4. Poslední knihou řešící infrastrukturu je kniha 800 | Veřejná vybavenost. Komerční (→ 800.2) a občanská (→ 800.3) vybavenost se odehrává zejména v budovách vystavěného prostředí.

Územní plán

Vystavěné prostředí je spjato i s možnostmi jeho rozvoje (→ 400 | Ekonomika a potenciál), ochranou jeho stávajících a navrhovaných hodnot pomocí uplatňování veřejného zájmu (→ 900 | Hodnoty a limity) a sledováním implementace plánování území (→ 1000 | Plány a záměry v území). Území vhodná k recyklaci, která jsou poškozená, nefunkční, nevhodně či nedostatečně využívaná či jinak znehodnocená, řeší podkapitola 400.4.1. V měřítku bloků jsou chybějící části zástavby určené k zastavění (proluky) uvedeny v 400.4.1.5. Kniha 200 popisuje kulturní, urbanistické a architektonické hodnoty města (→ 2.2 / 3.4). Tyto hodnoty jsou do budoucna udržovány pomocí limitů chránících historické a kulturní dědictví (900.3.4). Aktuálně platná ÚPD (Územní plán sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ)), územní studie a regulační plány jsou hybatelem současné i budoucí podoby vystavěného prostředí (→ 1000.2). Kniha 1000 dále uvádí záměry na provedení změn v území, a to záměry urbanistické a záměry v krajině a veřejném prostoru (→ 1000.4.1.2).

-
-
-

1.3 Strategické plánování

Územní plán Prahy, 2016

1.3.1 PŘEHLED STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ SOUVISEJÍCÍCH S MĚSTEM

Téma uvádí principy zapojení strategického plánování do ÚAP hl. m. Prahy. Obsahuje přehled zastřešujících a oborových platných strategických dokumentů, které souvisejí s tématy této knihy, a komentuje hlavní cíle a směřování, které si pro danou oblast společnost pomocí těchto dokumentů vytyčila. Přehled je klíčový pro souvislosti a kontext hodnocení pro analýzu trendů v jednotlivých sledovaných oblastech.

Územní plán

Strategické plánování je neopomenutelným **podkladem pro rozvoj města** i přes své minimální ukotvení ve stavebním zákoně (č. 283/2021 Sb.), který zároveň nespecifikuje vztah strategického a územního plánování (→ 1000.1.3.3). Kompletní přehled **strategických dokumentů**, oficiálně schválených pro území ČR (vč. nadřazených mezinárodních dokumentů), je dostupný v **Databázi strategií Ministerstva pro místní rozvoj (MMR)**^[4]. ÚAP používají hierarchické členění strategických dokumentů: mezinárodní, národní, regionální a městské úrovně. Pro lepší přehlednost pracují ÚAP s následující kategorizací dle metodiky MMR [5]:

- **Zastřešující strategický dokument** je nejvýše postavený a v každé hierarchické úrovni (mezinárodní, národní, regionální a městské) je obvykle jeden (či nižší počet). Obsažené cíle pokrývají větší množství tematických oblastí a oborů, jež spolu nemusejí přímo souviset.
- **Strategický oborový dokument** je níže postavený a měl by být principiálně v souladu se zastřešujícím dokumentem. Obsažené cíle pokrývají stejnou tematickou oblast či obor (mohou přesahovat do dalších oborů, ale zpravidla nepokrývají širší škálu témat).
- **Prováděcí strategický dokument** je implementací strategického plánování v podobě konkrétních kroků či projektů pro realizaci daných cílů.

Územní plán

Jednotlivé knihy ÚAP se odkazují zejména na zastřešující a oborové strategické dokumenty regionální a městské úrovně, které jsou v souladu s národními (popř. mezinárodními) dokumenty. Přehled vybraných strategických dokumentů použitých pro rozbor udržitelného rozvoje v této knize je uveden v tématu 1.3.2.

Strategický plán hl. m. Prahy, aktualizace 2016 [6] je klíčovým zastřešujícím strategickým dokumentem městské úrovně. Byl zpracován IPR a schválen Zastupitelstvem hl. m. Prahy (ZHMP) v prosinci roku 2016. **Strategický plán hl. m. Prahy** má celkem 3 strategické směry, 12 strategických cílů, 52 oblastí a velké množství opatření a příkladových aktivit. Tématům knihy 200 se věnuje především strategický cíl 1.3 Život ve městě, kde je představena vize rozvoje kompaktního města v souladu s principy města krátkých vzdáleností, kdy by nová výstavba měla vznikat především na transformačních plochách. Praha by měla aktivně chránit a rozvíjet své architektonické dědictví a vizuální ráz města. Stejně jako zkvalitňovat veřejná prostranství (VP) města a zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost (např. zamezování vzniku neprostupných areálů). Je zde také zmíněna potřeba rozvoje a oživování centra města a zvyšování atraktivity modernistického města. Mezi dalšími strategickými cíli můžeme zmínit cíl 2.3 Kulturní značka, který zdůrazňuje péči o pražské památky a historické centrum města (a propojení se současnou žitou kulturou). Dále pak cíl 3.3 Odolnost a bezpečnost, který se dotýká potřeby udržitelné výstavby a šetrného nakládání se zdroji.

Územní plán

Mezi oborovými dokumenty městské úrovně související s knihou 200 můžeme zmínit **Strategii rozvoje veřejných prostranství hlavního města Prahy / návrh** z roku 2014 [7], který je možné chápat jako důvodovou zprávu, a úvod **k Manuálu tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy** [8]. Návrh strategie formuluje celkem 7 východisek a cílů kvalitního rozvoje VP jako např. cílová kritéria jejich kvality či příklady základních vlastností (např. že kvalita veřejného prostoru města je základním předpokladem kvality života ve městě). Návrh také nastiňuje možné nástroje k dosažení těchto cílů. Klíčovým strategickým dokumentem zaměřeným na historické centrum města je **Management plán ochrany světového kulturního dědictví Historického centra Prahy** z roku 2019 [9]. Management plán má dva hlavní cíle, 38 realizačních cílů a 136 konkrétnějších opatření. Hlavními cíli jsou zachování mimořádné světové hodnoty historického centra Prahy a zároveň rozvoj kvality života pro rezidenty Pražské památkové rezervace (PPR).

Územní plán

Vize a cíle zastřešujících strategických dokumentů národní a mezinárodní úrovně jsou obecně souladu s cíli strategických dokumentů městské úrovně. Tématům knihy 200 se věnuje především dokument **Zásady urbánní politiky České republiky** [10], zpracovaný MMR a aktualizovaný v letech 2017 a 2023. Jde o závazný dokument pro ústřední orgány státní správy při tvorbě koncepčních dokumentů s urbánní dimenzí a má doporučující charakter pro městské strategické plány. Dokument obsahuje 9 stanovených priorit:

- 1 Strategický a integrovaný přístup k rozvoji měst a jejich funkčních regionů;
- 2 Rozvoj založený na spolupráci a partnerství;
- 3 Polycentrický rozvoj osídlení a kompaktní města krátkých vzdáleností;
- 4 Konkurenceschopná, inovativní a udržitelná ekonomika;
- 5 Inkluzivní města;
- 6 Odolná města;
- 7 Kvalitní životní prostředí ve městech;
- 8 Efektivní a udržitelná městská mobilita;
- 9 Kvalitní městská správa a efektivní hospodaření měst.

Pro ČR také platí **Politika architektury a stavební kultury České republiky** [11], zpracovaná v roce 2015 a aktualizovaná v roce 2022. Jedná se o nelegislativní strategický dokument, který určuje vizi a základní cíle vedoucí ke zvýšení kvality vystavěného prostředí. Určuje opatření, která mají garanty a termíny splnění. S knihou 200 souvisí zejména témata 1 – Uspořádání krajiny a sídel, 2 – Veřejná prostranství a 3 – Začlenění staveb do prostředí.

1.3.2 CÍLE STRATEGIÍ V ROZBORU UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Téma představuje základní principy rozboru udržitelného rozvoje území ÚAP hl. m. Prahy (RURU). Rozbor udržitelného rozvoje území je primárně zacílen na identifikaci cílů strategií na základě dlouhodobých specifických cílů, ukotvených v oficiálně schválených strategických dokumentech. Pro každý cíl strategií je stanoven právě jeden unikátní indikátor, který pomocí dat měří naplňování daného cíle. Na tom je založeno vyhodnocení RURU včetně pozitiv, negativ a problémů k řešení. Uvádíme i výčet použitých strategických dokumentů pro identifikaci cílů strategií v této knize.

Vyhláška č. 500/2006 Sb. ukládá obsah ÚAP ve třech částech: podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území (1), rozbor udržitelného rozvoje území (2) a údaje o území, resp. databáze územně analytických podkladů (3). Součástí **rozboru udržitelného rozvoje území ÚAP hl. m. Prahy** je identifikace cílů strategií na základě specifických cílů, které jsou stanoveny v oficiálně schválených **strategických dokumentech** a představují implementaci mezinárodních cílů udržitelného rozvoje. Pro definování cílů strategií jsou použity postupně tyto dokumenty:

- 1 **zastřešující strategické dokumenty městské úrovně;**
- 2 **strategické oborové dokumenty městské úrovně** (pokud výše uvedené zastřešující dokumenty neobsahují

- 3 dostatek relevantních témat řešených v knize 200 či daný obor má vlastní strategický dokument);
- 3 **zastřešující strategické dokumenty národní (ev. mezinárodní) úrovně** (pokud oba typy výše uvedených dokumentů nezahrnují dostatek relevantních témat řešených v knize 200).

Prováděcí strategické dokumenty, které jsou implementací strategického plánování v podobě konkrétních kroků realizace daného cíle, nejsou do výběru cílů strategií zahrnuty.

Formulace cílů strategií zpracoval užší tým odborníků IPR, a to buď **převzetím specifického cíle** strategického dokumentu (obvykle vč. unikátního indikátoru), nebo **častěji zpřesněním specifického cíle** (ten má ve zdrojovém dokumentu zpravidla širší záběr), aby byl měřitelný pomocí indikátoru. Klíčovým hlediskem pro výběr cílů strategií je nejen vazba na územní rozvoj a obsah územně analytických podkladů, ale i soulad se směřováním k udržitelnému rozvoji města. Každému cíli strategií je **přisouzen právě jeden unikátní indikátor**, který měří jeho naplňování. Indikátory jsou **číslovány v jednotném formátu**¹⁵. Každý kód nese informaci o primární příslušnosti ke knize ÚAP a o vazbě na kód sledované metriky v **Katalogu indikátorů a metrik** na [Portálu ÚAP](#) ↗.

Počet **identifikovaných cílů strategií není limitován** pro jednotlivé knihy (ani témata), ale je dán výběrem zdrojových strategických dokumentů. Identifikované cíle strategií jsou vždy unikátní pro jednotlivé **tematické** (→ 100–800) a **komplexní knihy** (→ 1000). Výjimkou je pouze kniha 900, která naopak obsahuje pouze cíle strategií z ostatních knih (nikoliv unikátní). Pro knihu 900 jsou **vybrány ze všech cílů strategií** ty cíle, které mají **vazbu na sledované hodnoty** území (→ 900.2.1.2). Vzhledem k obsahovému zaměření, ale i územnímu rozsahu (širší vztahy) nejsou cíle strategií stanoveny pro komplexní knihy (→ 000 / 050). Přehled vybraných cílů strategií této knihy a formulace zdrojových cílů strategických dokumentů vč. názvu zdrojového strategického dokumentu je uveden v tabulce (→ [Obr. 1.3.2.1](#)). Kompletní rozbor udržitelného rozvoje území je zpracován v knize 1100, kde je v tématu 1100.2.2.1 uveden podrobný popis identifikace cílů strategií.

Pro stanovení **cílů strategií v** knize 200 je použit zastřešující městský strategický dokument **Strategický plán hl. m. Prahy** [6], který definuje cíle pro témata **vystavěného prostředí** a jeho ochrany, zejména aktivně chránit a rozvíjet architektonické dědictví, upřednostňovat vyvážený rozvoj města a zvyšovat

¹⁵ — Indikátory jsou číslovány ve formátu i.xx00.0x.00x apod. První část kódu obsahuje číslo knihy ÚAP, střední část tematický celek dané knihy a poslední část jednoznačný identifikátor indikátoru.

bezbariérovost i fyzickou prostupnost území. Strategický plán hl. m. Prahy dále formuluje cíle strategií zaměřené na zkvalitňování **veřejných prostranství** města (zejména kvalitní tvorba a zlepšení péče o ně), ale i revitalizaci a zlepšování kvality krajiny ve městě jako nedílné součástí vystavěného prostředí. Z relevantních oborových strategických dokumentů (např. Management plán ochrany světového kulturního dědictví Historického centra Prahy [9]) nejsou cíle strategií formulovány vzhledem k nemožnosti měřit specifické cíle těchto strategických dokumentů pomocí dat indikátorů. Oproti minulým ÚAP 2020 není pro definování cílů strategií využit zastřešující národní strategický dokument Zásady urbánní politiky ČR [10], neboť jeho specifické cíle zpřesňuje Strategický plán hl. m. Prahy. Kategorizace a **kompletní přehled strategických dokumentů** použitých pro rozbor udržitelného rozvoje v ÚAP 2024 je uveden v tématu 1100.2.1.2. **Souhrn relevantních strategických dokumentů** pro tuto knihu, vč. těch nezahrnutých do výběru cílů strategií, je uveden v tématu 1.3.1.

- • •

1.3.2.1 Cíle strategií relevantní pro knihu 200

IPR Praha 2024

kód indikátoru	indikátor	cíl strategií	zdrojový cíl strategického dokumentu	strategický dokument	pilíř	cíl UR (kód)	cíl UR	hodnoty	zdroj dat	jednotka
Nemovitě kulturní dědictví										
i.0200.02.001.01	Počet ohrožených kulturních památek	Zlepšení a udržení dobrého stavebně-technického stavu památek	Pečovat o pražské památky a historické centrum města – světové kulturní dědictví UNESCO	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální, sociální	UR11	Udržitelná města a obce	h.0200.02.ok Harmonické vrstvení kulturního dědictví	NPÚ	počet
i.0200.02.001.02	Počet zrušených kulturních památek	Aktivně chránit a rozvíjet architektonické dědictví	Aktivně chránit a rozvíjet architektonické dědictví	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální, ekonomický				NPÚ	počet
i.0200.02.003.01	Počet záchranných akcí ve významných archeologických plochách	Uplatňování památkové ochrany významných archeologických ploch	Pečovat o pražské památky a historické centrum města – světové kulturní dědictví UNESCO	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				ARÚ AV ČR	počet
i.0200.02.004.02	Počet záměrů oznámených Archeologickému ústavu	Uplatňování památkové péče o území s archeologickými nálezy	Pečovat o pražské památky a historické centrum města – světové kulturní dědictví UNESCO	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				ARÚ AV ČR; ČSÚ	počet
i.0200.02.005.01	Finanční příspěvky poskytnuté Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek	Finanční podpora pro udržení dobrého stavebně-technického stavu památek	Pečovat o pražské památky a historické centrum města – světové kulturní dědictví UNESCO	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	ekonomický, sociální	UR11	Udržitelná města a obce		MK ČR	Kč
i.0200.02.006.01	Podíl památek využívaných pro provoz kulturních zařízení	Propojení pražských památek se současnou živou kulturou	Propojit pražské památky se současnou živou kulturou	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				IPR Praha; NPÚ	%
i.0200.02.007.01	Podíl nemovitých kulturních památek vlastněných městem	Udržení památkově cenných objektů ve vlastnictví města	Aktivně chránit a rozvíjet architektonické dědictví	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	ekonomický, sociální				IPR Praha; NPÚ; ČÚZK	%
Principy uspořádání města										
i.0200.03.001.02	Počet záměrů posouzených ve sledovaných pohledech	Uplatňování péče o významné pohledy na město	Aktivně chránit vizuální ráz města	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální			h.0100.01.ok Synergie kompozice historické městské krajiny a přírodního rámce	IPR Praha	počet
i.0200.03.005.01	Poměr indexu využití mezi městskou a otevřenou krajinou	Upřednostňování vyváženého rozvoje města a využití vnitřního potenciálu souvisle zastavěného území	Upřednostňovat rozvoj na transformačních plochách	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	ekonomický, sociální				IPR Praha	index
i.0200.03.006.01	Podíl nově realizované rezidenční výstavby odpovídající měříku zástavby lokality	Zachování a posílení charakteru zástavby jednotlivých lokalit	Zvyšovat a vyrovnávat kvalitu života v centru a na okraji města	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální, sociální				IPR Praha; ČÚZK	%
Veřejná prostranství										
i.0200.05.001.01	Míra spokojenosti s kvalitou veřejného prostoru	Zkvalitňování veřejných prostranství města a zlepšování péče o ně	Posilovat a zkvalitňovat veřejná prostranství města	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				IPR Praha, Sociologické šetření	%
i.0200.05.002.01	Počet městských částí alespoň s jedním vypracovaným strategickým dokumentem pro veřejná prostranství	Zahrnování kritérií vyšší kvality veřejných prostranství při posuzování záměrů a realizaci	Zařadit vyšší kvalitu veřejných prostranství mezi důležitá kritéria při posuzování návrhů dopravních řešení	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				IPR Praha	počet
i.0200.05.003.01	Počet vyhlášených architektonických soutěží na veřejný prostor	Vytváření kvalitně projektovaných veřejných prostranství města	Posilovat a zkvalitňovat veřejná prostranství města	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální				Česká komora architektů	počet
i.0200.05.005.01	Podíl soukromě vlastněných veřejně přístupných prostranství	Zajišťování přístupu k veřejným prostranstvím pro všechny skupiny obyvatel	Zvyšovat fyzickou přístupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální, sociální			h.0200.01.o Prístupná a přístupná veřejná prostranství h.0400.03.o Aktivně rozvíjený majetkový fond města	IPR Praha; Katastr nemovitostí	%
i.0200.05.009.01	Délka ulic se stromořadím	Zvyšování kvality městského prostředí zakládáním nových a revitalizací stávajících stromořadí	Zakládat a revitalizovat městskou (sídelní) zeleň	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální				IPR Praha	km

kód indikátoru	indikátor	cíl strategií	zdrojový cíl strategického dokumentu	strategický dokument	pilíř	cíl UR (kód)	cíl UR	hodnoty	zdroj dat	jednotka
Prostupnost města										
i.0200.06.001.01	Hustota pěší sítě	Zajištění prostupnosti území pro pěší pohyb	Zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální			h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství	IPR Praha	km/km ²
i.0200.06.002.01	Počet mimoúrovňových veřejných prostranství	Posilování fyzické prostupnosti města a úrovňových propojení	Zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální			h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství	IPR Praha	počet
i.0200.06.003.01	Podíl bezbariérových přechodů a míst k přecházení	Zvyšování fyzické prostupnosti a bezbariérovosti města	Zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální			h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství	TSK HMP	%
i.0200.06.004.01	Podíl sledovaných objektů klasifikovaných jako bezbariérově přístupné	Zajišťování bezbariérového přístupu do objektu z veřejných prostranství	Zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální	UR10	Snížení nerovností		IPR Praha	%
i.0200.06.005.01	Míra prostupnosti území podél drobných vodních toků	Posilování rekreační funkce vodních toků revitalizací a zvyšováním prostupnosti a přístupnosti břehů	Pokračovat v integrované revitalizaci údolních niv, vodních toků a ploch	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	environmentální, sociální			h.0100.05.ok Rozmanitost a dostupnost kvalitních parků	IPR Praha	%
i.0200.06.007.01	Rozloha uzavřených rezidenčních areálů	Omezování vzniku neprostopných obytných areálů	Zvyšovat fyzickou prostupnost a bezbariérovost	Strategický plán hl. m. Prahy [akt. 2016]	sociální	UR10	Snížení nerovností	h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství	IPR Praha	ha

2. VÝVOJ VYSTAVĚNÉHO PROSTŘEDÍ

2.1 Historická městská krajina

„Historická městská krajina je městský prostor chápaný jako výsledek historického vrstvení kulturních a přírodních hodnot a atributů, přesahující představu ‚historického centra‘ či ‚souboru‘ proto aby zahrnul širší městský kontext a jeho geografické prostředí.“ **Citace doporučení UNESCO k historické městské krajině**¹⁶ [12] **uvádí témata dějin města nikoliv jako pouhou minulost, ale jako přítomné a aktivní činitele spoluutvářející jeho urbanistickou hodnotu. Široká definice historické městské krajiny zahrnuje nejen vystavěné prostředí a jeho součásti popsané v této knize, ale i mnohé další aspekty: geomorfologii, topografii, hydrologii a přírodní charakteristicky popsané v knize 100, vybrané kulturně-společenské zvyklosti, prostorovou organizaci a vzorce využití území popsané v knize 300, ekonomické procesy popsané v knize 400 i další nehmotné aspekty překračující záběr územně analytických podkladů.**

Tato podkapitola představuje proměny historické městské krajiny dnešní Prahy a uvádí téma urbanistických hodnot ze tří výkladově odlišných pohledů: historického městského prostředí, struktury a zástavby. Postupně jsou v nich popsána témata zakládání a formování území dnešního města, jeho historického centra a charakteristické struktury, proměny cestní a uliční sítě a jejich vztahu k parcelaci a zástavbě, vývoj a proměny jednotlivých typů struktur vystavěného prostředí i vybraných stavebních typů obytné zástavby. Témata v této podkapitole jsou historickým úvodem sledovaných jevů souvisejících s nemovitým kulturním dědictvím (→ 2.2), prostorovým uspořádáním města (→ 3), jeho vizuálními podmínkami (→ 3.4) a využitím (→ 300.3.4).

2.1.1 HISTORICKÉ MĚSTSKÉ PROSTŘEDÍ

Téma představuje historii městského prostředí od počátku formování městského osídlení do konce 20. století. Popisuje vývoj správního území a hranic města a charakterizuje proměny městského prostředí včetně jejího vztahu k vývoji městské struktury a infrastruktury. Téma popisuje vývoj Prahy v pěti etapách, které uceleně zachycují základní období rozvoje a rozrůstání města. Je úvodem navazujících témat, které se podrobněji věnují morfologickým proměnám jeho struktury.

¹⁶ — Přeloženo z anglické verze originálu, přesné znění v autorizovaném překladu zatím není dostupné.

Historie města spoluvytváří a prohlubuje jeho současné významy. Vznik Prahy souvisí s koncentrací moci a obchodu na Pražském hradě a jeho malostranském, levobřežním podhradí koncem 9. století. Území dnešního města bylo trvale osídlené už předtím – po většinu téměř šesti tisíciletí ho tvořily zemědělské osady a hradiště s vazbou na Vltavu a její přítoky. Souběžný rozvoj státní správy a obchodních tras po založení Prahy, doprovázený založením hradišť na Vyšehradě, v Královicích, ve Víně a v Dolních Břežanech, vedl od 11. století k růstu osídlení i na pravém břehu, kam se od 12. století definitivně přesunulo tržní i výrobní centrum. Samostatné osady, které spolu s cca 40 ha opevněným areálem Hradu a malostranského podhradí tvořily pražskou aglomeraci, postupně srostly v souvislé osídlení sahající na pravém břehu od Vyšehradu až k Poříčí. Ve 13. a 14. století byla tato fáze růstu města završena založením pražských měst; nedlouho po 1230 Většího, 1257 Menšího, 1330–1340 Hradčan a 1347–1348 Nového Města (→ Obr. 2.1.1.1).

Od vzniku pražských měst se až do 20. století nacházelo na dnešním území Prahy přibližně 200 vsí a osad; přes 150 z nich je písemně doložených už před rokem 1400. Jejich původ souvisí se společenskou proměnou, která se kromě ustanovení pražských měst projevila i rozvojem okolního venkova ve 13. a 14. století. Tehdy bylo během relativně krátkého období starší zemědělské osídlení doplněno či nahrazeno dodnes patrným systematickým založením vesnic, ke kterým už ve středověku přibýly usedlosti měšťanů a drobné tvrze, později následované šlechtickými letohrady, objekty zemědělské a stavební výroby, ale i duchovního, kulturního či vojenského významu. Výsledný obraz pražského venkova, který je stále patrný v archivních mapách¹⁷, zachycuje podobu této kulturní krajiny v první polovině 19. století, na počátku její průmyslové proměny.

Pražské souměstí, teprve v závěru 18. století sloučené do královského hlavního města Prahy, bylo od 14. století vymezeno společným hradebním obvodem zahrnujícím i Vyšehrad (do 1883 samostatný). Po staletí stabilizovaný vztah města k okolní zemědělské krajině se změnil po roce 1815 s rozvojem zástavby prvních předměstí Karlína a Smíchova. Otevření karlínského přístavu 1822 a prvních železničních tratí do Kladna a Lán 1830, Olomouce 1845, Drážďan 1851 a Plzně 1862 posílilo vnitřní rozvoj Prahy i expanzi předměstí, od roku 1849 samosprávných. Navzdory splynutí městské a předměstské zástavby po zbourání hradeb, započatém 1874, zůstalo území správně i daňově rozděleno (např. potravní daň se na hranicích Prahy vybírala až do roku 1942). Úsilí o koordinaci rozvoje vedlo v roce 1886 k přijetí zákona

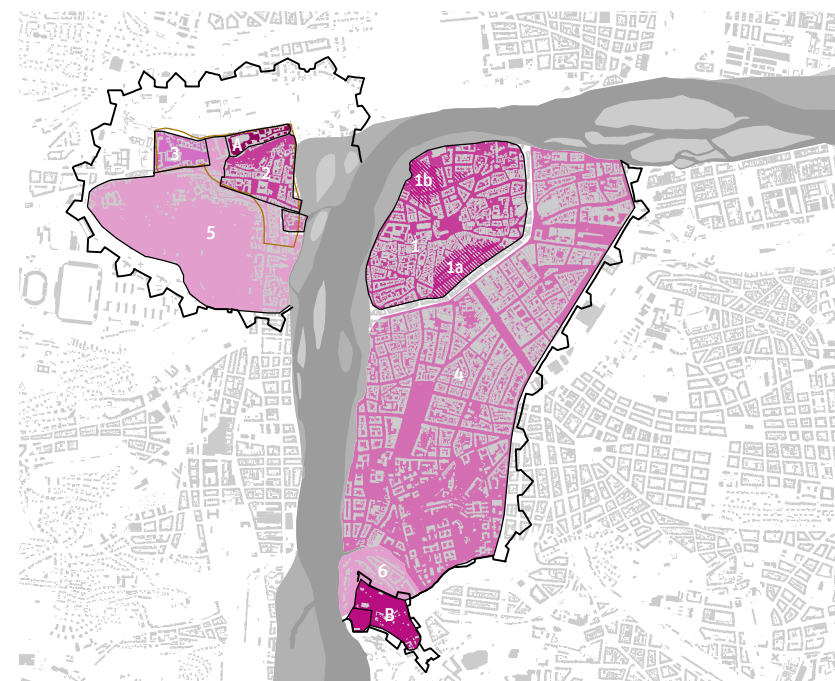
¹⁷ — viz mapová aplikace Dvě Prahy na [pražském Geoportálu](#) ↗

o pražském stavebním řádu platném i pro čtrnáct měst a obcí společně tvořících pražské předměstí a zřízení městského stavebního úřadu, koordinujícího plány polohy pro jednotlivá rozvojová území.

V první polovině 20. století, po dokončení výstavby vltavských nábřeží a asanace částí Starého a Nového Města, se ustálil současný charakter historického centra v podobě vzájemného prolnutí původně středověkého města včetně jeho nezastavěných částí s prostředím průmyslového velkoměsta krásné epochy. Charakter jeho rozvoje se koncem 19. století zásadně změnil vlivem vývoje technické a dopravní infrastruktury (zejm. zásobování vodou a rozšířením hromadné kolejové dopravy podporující nespojitě zastavování území bez přímé návaznosti na historické osídlení). Těžiště výstavby se postupně přesunulo za okraje Pražské kotliny. S připojením 40 obcí k Praze mezi lety 1883 a 1922 (37 z nich včetně 11 měst až zákonným nařízením z roku 1920) vzrostla rozloha města z necelých 800 na 17 208 ha při čtyřnásobném nárůstu populace (→ Obr. 2.1.1.2). Zastavěné území (ZÚ) zabírající v době vzniku Velké Prahy jen 17 % její rozlohy, se při 150% nárůstu populace do konce 30. let zvětšilo o 240 %.

2.1.1.1 Rozsah historických pražských měst v době jejich založení

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

- A Pražský hrad, 9. stol. (4 ha)
- B Vyšehrad, 10. stol. (11 ha)
- 1 Větší Město, 13. stol. (81 ha)
- 1a Havelské Město, 13. stol. (8 ha)
- 1b Židovské Město, 13. stol. (5 ha)
- 2 Menší Město, 13. stol. (19 ha)
- 3 Hradčany, 14. stol. (8 ha)
- 4 Nové Město, 14. stol. (254 ha)
- 5 Menší Město, rozšíření ve 14. stol. (88 ha)
- 6 Dolní Město hory Vyšehrad, 15. stol. (14 ha)

- opevnění podhradí v 11. stol.
- průběh hradeb ve 14. stol.
- průběh hradeb v 18. stol.

■ historické řečiště Vltavy

| o | | | | | 2 km

Koordinace rozvoje města se i z toho důvodu stala předmětem státního zájmu.¹⁸

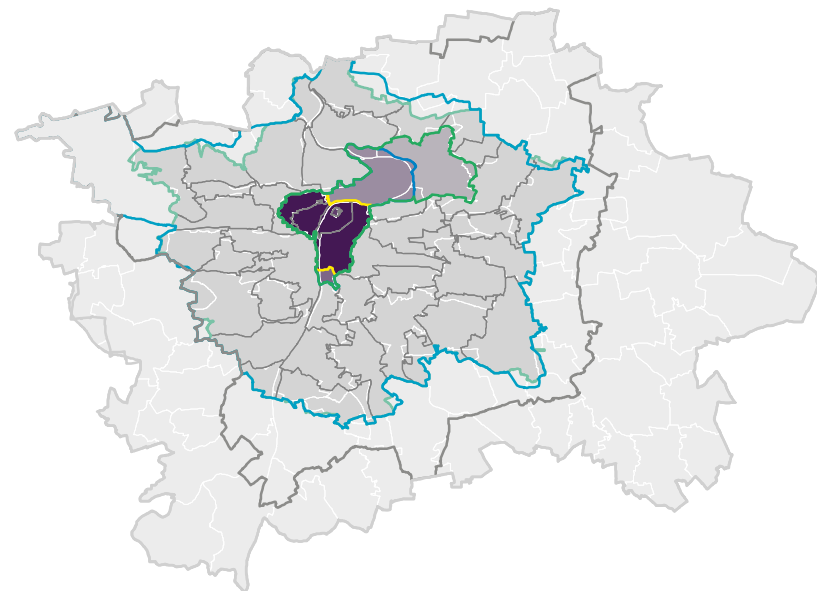
Příznačným modelem rozvoje Prahy se v první polovině 20. století stala kombinace zahradních měst situovaných ve svazích či vzdálenějších polohách a kompaktní velkoměstské zástavby v centrálních částech města, doplněná průmyslovými areály ve vazbě na železniční a vodní dopravu. Utlumení výstavby ve 40. a 50. letech významně zvýšilo dlouhodobou bytovou nouzi (→ 300.3.1.1). Ta byla spolu s centrálně řízenou **komplexní bytovou a občanskou výstavbou** [13] hlavním důvodem hromadné výstavby obytných souborů v 70. a 80. letech vrcholící výstavbou modernistických sídlišť lokalizovaných v okrajových polohách města¹⁹. Mezi lety 1960 a 1974 bylo k Praze připojeno dalších 52 obcí, čímž její území vzrostlo na současných 49 600 ha a součástí města se stala řada lokalit s venkovským charakterem (→ Obr. 2.1.1.3). V návaznosti na prudký rozvoj suburbanizačních tendencí (→ 050.2.300.3), podpořené změnami po roce 1990, začaly

¹⁸ — viz publikace o historii IPR [103] a [102] a komentáře k plánu Státní regulační komise [100]

¹⁹ — viz mapové aplikace Archiv územních plánů hl. m. Prahy a Regulační plány Státní regulační komise 1920–1939 na [pražském Geoportálu](#) ↗

2.1.1.2 Změna rozsahu města od roku 1784

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023, URRlab PFF UK 2015

správní hranice – období | rozloha

- 1784–1883 | 783 – 793 ha
- 1884–1901 | 1 413 ha
- 1901–1921 | 2 096 ha
- 1922–1960 | 17 171 – 17 208 ha
- 1960–1967 | 19 238 ha
- 1968–1974 | 29 503 ha
- 1974–2023 | 49 496 – 49 618 ha

území připojená do roku 1922

- 1784 sloučení pražských měst
- 1850 připojení Josefova
- 1883 připojení Vyšehradu
- 1884 připojení Holešovic-Bubně
- 1901 připojení Libně
- 1922 ustavení Velké Prahy

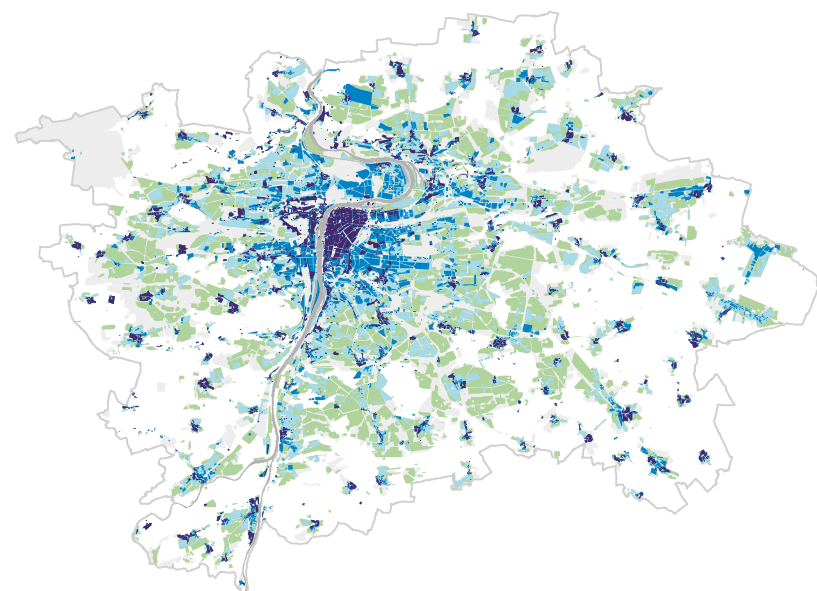
hranice katastrů

- 1921
- 2023

0 | 10 km

2.1.1.3 Změna rozsahu zástavby v období 1840–1990

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

- rozsah zástavby 1840
- rozšíření 1841–1920
- rozšíření 1921–1950
- rozšíření 1951–1990
- současné zastavěné stavové lokality

0 | 10 km

postupně posilovat i tendence opačné (→ 300.1.2.1). Jejich průběh byl zprvu charakteristický hlavně v souvislosti s revitalizací historického jádra a zastavováním proluk v širším centru. Od konce 90. let posilují tendence k transformačním průmyslových brownfieldů a městské džungle (→ 400.4.1.1 / 4.1.5).

2.1.2 HISTORICKÁ MĚSTSKÁ STRUKTURA

Téma informuje o historii cestní sítě a uličních prostranství z morfologického hlediska urbanistické struktury, jejíž souvrství je utvářeno skladbou veřejných prostranství, parcelace a zástavby. Provází postupnou proměnou a rozvojem městské struktury a na vybraných příkladech ilustruje původ různých struktur města, ve kterých se dnes lidé pohybují; od nejstarších osídlení přes středověká městská založení až po novodobé a modernisticky plánované struktury.

„Uliční síť je nejtrvalejším prvkem urbánní struktury, přežívající v principu objekty, které ji vymezují.“ Citace z Management plánu ochrany světového kulturního dědictví Historického centra města [9] uvádí téma cestní sítě jako **základu urbanistické struktury**, jejíž souvrství kromě veřejných prostranství (VP) spoluvytváří i parcelace a skladba zástavby. Původ urbanistické struktury Prahy souvisí s terénní morfologií a polohou vltavských brodů. Základní komunikační osou vznikající středověké aglomerace byla obchodní stezka klesající malostranským údolím k tržišti a pokračující z dnešní Mostecké ulice přímo k Mariánskému náměstí, kde se větvila ve směrech na Vyšehrad a Poříčí. Na síť zemských stezek, postupně propsaných do struktury pražských měst i polohy kamenného mostu (prvního ve střední Evropě) navázala síť silnic vznikající od 14. do 19. století za osmi městskými branami, propsaná do polohy současných městských tříd (→ Obr. 2.1.2.1) (→ Výkres O.1). Ustanovení uliční regulace jako principu formování města od 19. století bylo po polovině 20. století doplněno modernistickým pojetím městské struktury s rozvolněnou zástavbou ve VP, kterou pozemní komunikace neformují, pouze ji obsluhují.

Základem historické městské struktury není „přirozený“ růst, ale souslednost vědomých záměrů a rozhodnutí. Nejstarší, celistvěji poznanou a dochovanou půdorysnou strukturu v Praze má někdejší pravobřežní, staroměstské podhradí. Vypovídá o postupném rozrůstání a prolínání různých struktur osídlení (zprvu jednotlivých dvorců) v průběhu 250 let. První částí města s dochovaným pravidelným založením kolem náměstí o původně dvojnásobné velikosti vůči staroměstskému tržišti je **Havelské Město** [14]. Krátce po něm následovalo ustanovení Většího Města na místě pravobřežního podhradí,

v té době rozsáhle přestavovaném kvůli navýšení ulic, a novým založením Menšího Města s charakteristicky úzkými parcelami kolem pravidelného náměstí²⁰ na místě malostranského podhradí [15]. Hradčany, založené o sto let později na místě původního předhradí, těsně předcházely založení Nového Města, které je řazeno k **nejvýznamnějším počínům evropského urbanismu**. Geometricky přesné vytyčení novoměstských ulic a náměstí (v modulu provazce přibližně 30,8 m) navazuje kolmou orientací na osu Havelského Města. Jeho základ tvoří tři náměstí: Václavské (v hlavní ose), Senovážné a Karlovo (Fórum Magnum o pětinásobné rozloze vůči Staroměstskému) [16] (→ Obr. 2.1.2.2).

Bohatost pražské struktury není dána pouze jejím založením. Jak uvádějí důvody k zápisu na seznam světového dědictví UNESCO „Její jádro má charakter městského sídla rostlého ve složitém vývoji a zachovaného přitom ve své konfiguraci, v půdorysné struktuře i prostorové skladbě postupných fází svých proměn a růstu.“ [17]. Ani proměna struktury (zejm. slučování pozemků či zabírání veřejných statků) však nebyla nahodilá, **podléhala regulaci**.²¹ Výjimky proto vypovídají především o významu stavby či moci stavebníka; např. palác Albrechta z Valdštejna (na místě 25 domů, ulice a cihelny) či jezuitské koleje v Klementinu (32 domů), na Karlově náměstí (23 domů) a Malostranském náměstí (12 domů). Ale ani v jejich případech nebyla změna struktury snadná; např. jednání mezi jezuitou a Malou Stranou o postupném výkupu domů na Malostranském náměstí trvalo bezmála 50 let [18]. Větší změny struktury probíhaly zpravidla po válečných a přírodních katastrofách (např. husitské povstání 1419–1420 či požár Malé Strany a Hradčan 1541) a při opevňování (např. vznik citadely na místě Horního Města hory Vyšehrad po roce 1650).

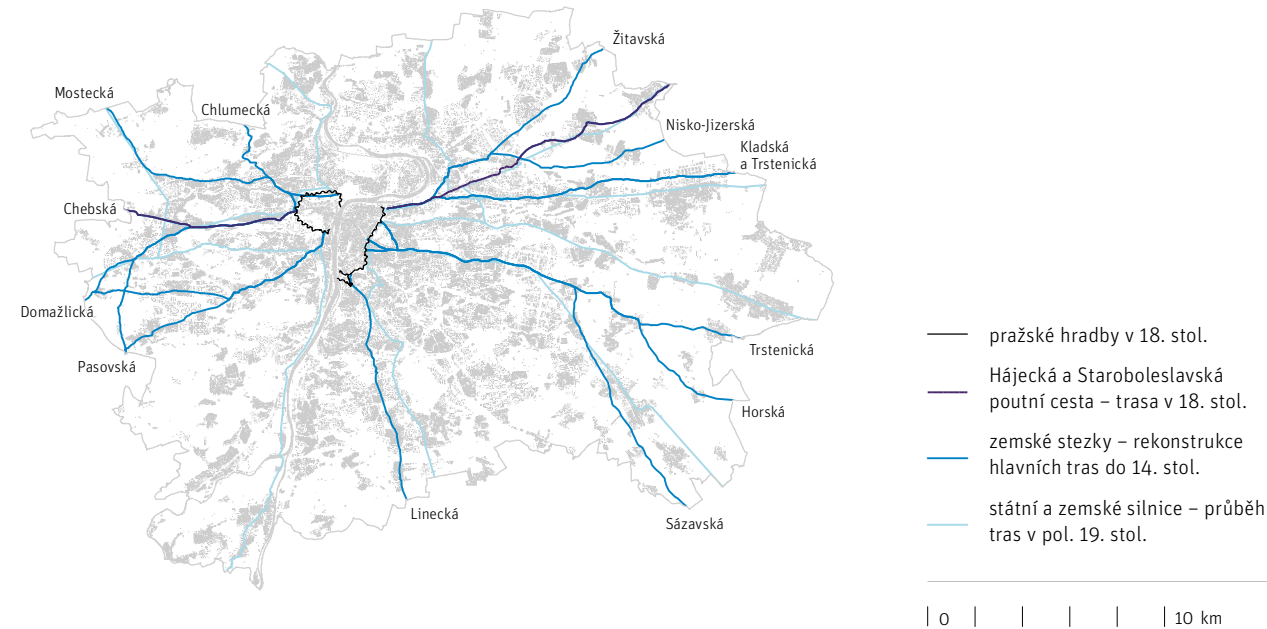
Období rychlých proměn struktury v 19. století počalo rozprodejem církevního majetku po roce 1782. V roce 1816 začala podle zastavovacího plánu výstavba prvního pražského předměstí, Karlína, ve 40. letech byla zahájena výstavba vltavských nábřeží v souvislosti s novým mostem a na újezdu byla v ose mostu do zástavby prorážena první moderní ulice; v 60. letech začala výstavba Žižkova podle soukromého zastavovacího plánu; v 80. letech příprava asanace historického centra. Proměna městské struktury má v 19. století zhruba **trojí charakter**: expanze do dosud nezastavěných ploch a předměstí (např. Žižkov), prolínání nové zástavby s půdorysným charakterem starší struktury (např. Smíchov) a plošné asanace čili náhrady starší struktury

20 — uspořádání příznačné i pro další města založená za vlády Přemysla Otakara II

21 — Ve vztahu k veřejnému prostranství ji vyžadovalo už známé usnesení pražských konšelů ze dne 15. 5. 1331, tzv. Dlažební řád [73].

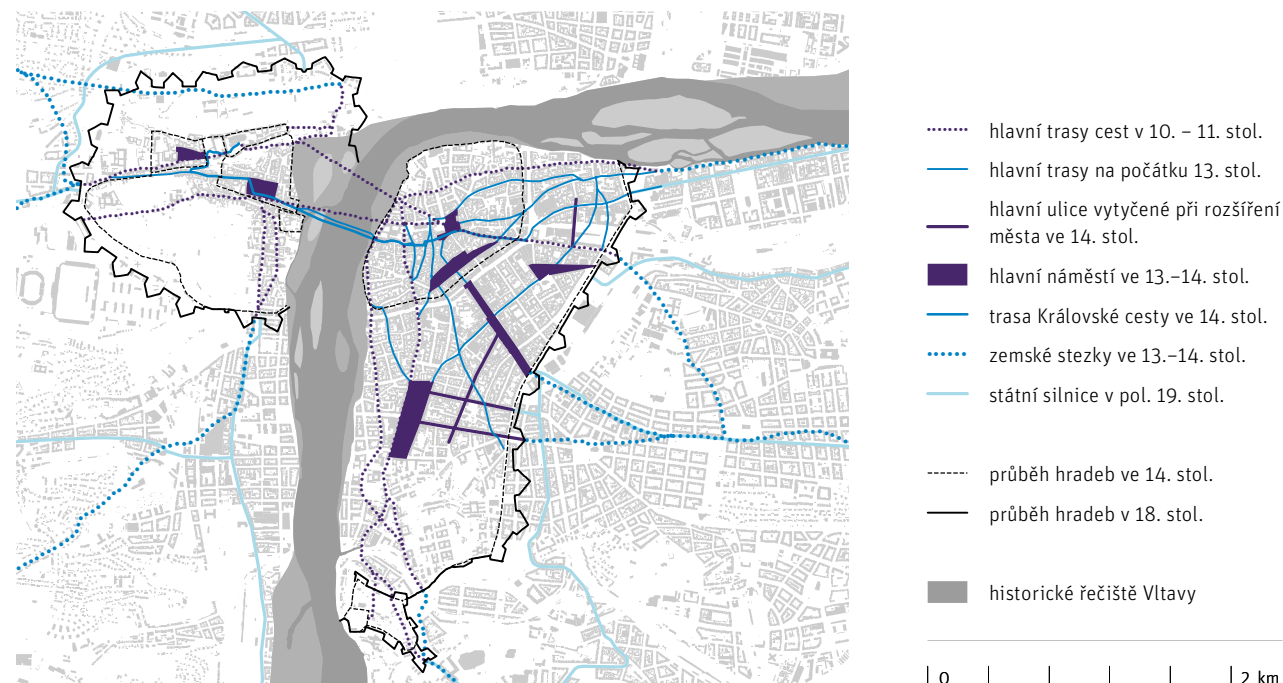
2.1.2.1 Zemské stezky a silnice – historická struktura dálkových cest

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

2.1.2.2 Rekonstrukce cestní sítě v době vzniku pražských měst

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

za novou (např. Josefov). Z hlediska struktury ulic a parcelace se starší tzv. rostlá struktura od novější blokové struktury v principu neliší. Zřetelná odlišnost jejich charakteru je ovlivněna hlavně vyšší geometrickou pravidelností blokové struktury, související s nižším množstvím změn a se stavební strukturou zástavby s rozdílným typem vnitrobloků a vnitřním uspořádáním domů.

Koncem 19. století se rozšířila v Bubenči a dalších vzdálenějších lokalitách nová struktura zahradního města. Vychází ze stejného řádu uliční sítě jako struktura bloková a společně s ní je plánovitě rozvíjena regulací uličních čar a parcelace plánů polohy. Blokovaná struktura se začala měnit ve 30. letech 20. století v souvislosti se sociální a družstevní výstavbou, odlišující se od staršího typu zejména hrubší zrnitostí parcelace a postupným poklesem významu ulice jako formujícího prvku zástavby. Jejím vývoj směřuje k modernistické struktuře, která od konce 50. do počátku 90. let dominuje rozvoji města (nová blokovaná struktura již nevznikla, rozvoj struktury zahradních měst byl postupně obnoven až v 60. letech). Specifické situace vznikají v místech návazání modernistické struktury na starší typy – vyplývají zejména z odlišného vztahu k uličnímu prostранství (LUP) a zrnitosti zástavby. Tam, kde nové výstavbě nepředěšla asanace starší zástavby, vznikla heterogenní struktura. Koncem 80. let sice začalo docházet k ideové rehabilitaci blokované struktury, ale i pro následující dvě dekády byly až na výjimky (např. Smíchov) typické zejména struktury zahradních měst, heterogenní a hybridní.

2.1.3 HISTORICKÁ MĚSTSKÁ ZÁSTAVBA

Téma informuje o historii městské zástavby, která je obyvateli nejsilněji vnímanou vrstvou historické městské krajiny. Zaměřuje se na běžnou městskou zástavbu, resp. její stavební typy, které tvoří lokální charakter zástavby zpravidla na pozadí umělecky a stavebně historicky výjimečných objektů. Téma uvádí do typologie obytného domu a charakteristických vlastností jeho vývojových fází. Upozorňuje na typické morfologické vlastnosti související se stářím zástavby, která svou skladbou zásadně ovlivňuje stavební charakter lokalit.

„Stavební kultura (die Baukultur) zahrnuje každou lidskou činnost proměňující prostředí vytvořené člověkem. Celek vystavěného prostředí včetně všech navržených a postavených objektů, vnořených do a vztažených k přírodnímu prostředí, je chápán jako jedna entita.“ Citace z Davoské deklarace evropských ministrů kultury [19] uvádí téma městské zástavby jako třetí a obyvateli nejsilněji vnímané vrstvy vystavěného prostředí historické městské krajiny. Popis historického

vývoje městské zástavby je obvykle zaměřen na výjimečné stavby, především duchovní, správní, výrobní či rezidenční, zejména pokud jsou pozoruhodné z uměleckého a historického hlediska. Takové objekty jsou předmětem tématu 2.2.1. Pro charakter městského prostředí je významnější běžná městská zástavba, tedy objekty, které obvykle tvoří pozadí výjimečných staveb. Její typová odlišnost je těsně svázaná s jejím stářím (→ Obr. 2.1.3.1) a svou skladbou zásadně ovlivňuje charakter celé lokality (→ 3.1.2). Nejstarším, v Praze dodnes rozšířeným stavebním typem městské zástavby je měšťanský dům, původně sloužící pro obživu i ubytování rodiny svého majitele a jeho nájemníků (→ 300.3.1.1). Tyto domy vznikaly v průčelí hlubokých parcel (obvykle mezi 20–60 m, na Novém Městě i více) a vlivem průběžných dostaveb dnes bývají typické hlubokými dvorními trakty se samostatnými dvory, obvyklou výškou 1–2 pater, orientací vstupního průčelí do ulice a někdy i podloubím předzastaveným do veřejného prostранství (VP). Šířka uličního průčelí byla už od středověku různá, u síňového a průjezdného typu obvykle 6–9 m, u domů se středním průjezdem 15–20 m.

Významnou část zástavby současného města tvoří původně **venkovská zástavba**. V jejím případě je středověký původ uchován zpravidla jen v **parcelaci**. Dochovaná zástavba vesnických statků pochází obvykle ze 16.–18. stol., ale až do počátku 20. stol. pro ni bylo charakteristické tradiční uspořádání s přízemním obytným stavením o obvyklé šířce 5–8 m, štítově orientovaným k návsí či cestě a vstupem ze dvora, na protilehlé a zadní straně dvora doplněného hospodářskou budovou. Vývojově mladší, ale z hlediska stavebního stáří srovnatelná je drobnější zástavba chalup a domků. Charakteristický kolorit otevřené krajiny pražského venkova historicky dotvářelo přes 300 usedlostí, původem často souvisejících s vinicemi zakládanými ve 14. století, ze kterých se do současnosti dochovala přibližně polovina.

V devatenáctém století se prodejní přízemí měšťanských domů provozně osamostatnilo od obytných pater městských domů. Nový typ bytového (činžovního) domu v řadovém a blokovém uspořádání vznikl v Praze počátkem 40. let 19. stol. Pro tuto zástavbu s obvyklým počtem 2–5 pater je typické uspořádání kolem společného vnitrobloku a šířka domu 15–20 m (starší zástavba pavlačového typu bývá oproti schodišťovému typu širší, ale zpravidla se pohybuje do 30 m). Mladší struktura zahradních měst, pro kterou je kromě vyššího odstupu od ulice a nižší podlažnosti typické především čistě obytné využití, postupně doplnila škálu zástavby o vily, rodinné domy (v solitérním i řadovém uspořádání) a viladomy.

Otevřené bloky ani řádkové uspořádání zástavby rozvíjející se od 30. let 20. stol. typologii bytového domu výrazně neovlivnily, zásadní změnu přinesl až **rozvoj stavební**

prefabrikace v pol. 20. století s výstavbou modernistických souborů obvykle od 4 do 11 pater a monofunkčním využitím. Pro tuto typizovanou zástavbu vznikající od 60. do počátku 90. let je charakteristické solitérní umístění bodových či řadových sekcí (o šířce obvykle v násobku 18–21,6 m) ve veřejném prostranství. S ohledem na tvarové charakteristiky se rozlišuje několik typů tzv. panelových domů: **deskový dům** – vícepatrový typ s protáhlou půdorysnou stopou tvarem připomínající silnou desku, **věžový/výškový dům** – tzv. věžák s malou půdorysnou plochou a větším množstvím pater; **bodový dům** – s méně patry a přibližně čtvercovou půdorysnou plochou v plánu připomínající bod. Dispozičně standardizovaný monofunkční typ obytné zástavby vybraných souborů doplňovaly dispozičně odlišné tzv. hotelové domy a domy služeb zajišťující střediskovou vybavenost [13].

2.1.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Tato podkapitola poukázala na širší souvislost urbanistických a krajinných hodnot s proměnlivým charakterem prostředí celého území města. Vyložila původ a proměny základních charakteristik a vztahů v souvrství vystavěného prostředí historické městské

krajiny: městského prostředí, urbanistické struktury a zástavby. Její témata jsou dále prohloubena rozborem prostorového uspořádání současného města a jeho lokalit v kapitole 3. Pohledové kvality urbanistické kompozice jsou včetně tématu historických vedut a panoramat uvedeny v podkapitole 3.4 a ve druhé kapitole 100.2. Cílem této kapitoly bylo nejen poskytnout základní údaje o historii urbanistického vývoje současné Prahy, ale především poukázat na bohatost souvislostí v proměnách města. Bylo by mylné očekávat, že dosavadní vývoj předurčuje budoucí podobu města, ale jeho poznáním je možné lépe porozumět té současné.

-
-
-

2.2 Nemovité kulturní dědictví

„Mezi hlavní charakteristiky, které Prahu odlišují od ostatních evropských metropolí, patří bezesporu kultura, a to jak v úzkém, tak v širším způsobu jejího vnímání.“ a „Jednou z unikátních kvalit Prahy je její architektonická a urbanistická bohatost, kterou je třeba nejen chránit, ale zejména dále rozvíjet.“ Citace z úvodu kapitol Autentické město a Krásné město Strategického plánu hl. m. Prahy [6] svým zaměřením výstižně otevírají široké a spleťté téma kulturních hodnot a nemovitého dědictví. Na výklad proměny historického městského prostředí Prahy navazuje v této části úvod do hodnocení jeho kulturních významů. Témata této podkapitoly naplňují sledované jevy:

- A005a – památkové rezervace a památkové zóny a jejich ochranná pásma
- A008a – nemovité národní kulturní památky a nemovité kulturní památky a jejich ochranná pásma
- A010 – statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny
- A013a – architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb
- A016 – území s archeologickými nálezy
- A113a – pohřebiště, krematoria, válečné hroby a pietní místa

2.2.1 KULTURNÍ HODNOTA

Kulturní hodnota není památka, ale společensky oceňovaný význam. Téma je úvodem do problematiky hodnocení kulturního dědictví a nemovitých kulturních památek. Výklad hodnot a jejich konstituce je zde zařazen proto, aby ozřejmil vztah a odlišnosti mezi kulturními hodnotami a tím, co je hodnoceno. Téma informuje o základních pojmech i hodnoticích vztazích a specifikuje odborné organizace, které jsou hodnocením pověřeny. Součástí je i přehled tuzemských a mezinárodních dokumentů, které se při hodnocení nemovitého kulturního dědictví významně uplatňují.

„Často se zaměřuje předmět hodnocení s hodnotou samou. Abychom se vyvarovali četných omylů, vyhneme se těmto básnickým obrátům a budeme lišiti předmět hodnocení od hodnoty samotné.“ [21] **Kulturní hodnota není památka**, ale hodnotící vztah společnosti k oceňovaným významům a kvalitám objektu. Toto hodnocení je proměnlivé jak s ohledem na svůj účel (ekonomický, politický, estetický, náboženský apod.), tak společenský a dějinný kontext

ve kterém probíhá. Projevem společenského uznání této hodnoty je označení lidmi vytvořeného objektu (artefaktu) za **kulturní dědictví**, právně potvrzené jeho prohlášením za **kulturní památku**. Proces hodnocení zahrnuje několik fází kombinujících postupy vědeckého výzkumu dílčích významů objektu s jejich komplexním expertním hodnocením. Výsledná památková hodnota objektu je konsenzus postavený na souhrnu dílčích významů, posuzovaných a oceňovaných vzhledem k obecně uznávaným hodnotám. Movité i nemovité objekty kulturního dědictví jsou nositeli těchto hodnot, ne hodnotami [22] [23] [24].

Nemovité kulturní dědictví zahrnuje objekty včetně jejich prostředí – těch jeho částí, které přispívají k oceňovaným významům objektu či k jejich docenění. Posuzováním hodnot nemovitého kulturního dědictví jsou pověřeny odborné organizace podle zákona č. 20/1987 Sb.; v Praze tuto činnost vykonává zejm. územní odborné pracoviště Národního památkového ústavu (NPÚ ÚOP v Praze) a Archeologický ústav Akademie věd České republiky (ARÚ AV ČR, Praha). Postupy hodnocení objektů jsou v ČR standardizovány oborovými metodikami. IPR jejich rozborem²² rozlišuje **osm skupin oceňovaných významů: umělecké** (významy díla v kontextu umělecko-historických hodnot), **technologické** (významy díla ve stavebně-historickém kontextu dějin techniky a technologických postupů), **dokumentační** (význam přímé historické hodnoty existence díla pro vědecký výzkum a dokumentaci), **stáří** (význam přidané hodnoty stárnutí, působení žvlů či otisku dějin pro působivost objektu), **situační** (významy souvztažnosti a synergie objektu s hmotným prostředím in situ), **dějinné** (významy nepřímé historické hodnoty vztahu k historické události či osobnosti), **využití** (významy ideové či utilitární hodnoty historicky vzniklých funkcí), **autorství** (významy přímé i nepřímé hodnoty dokladu autorské tvorby a významu autorství).

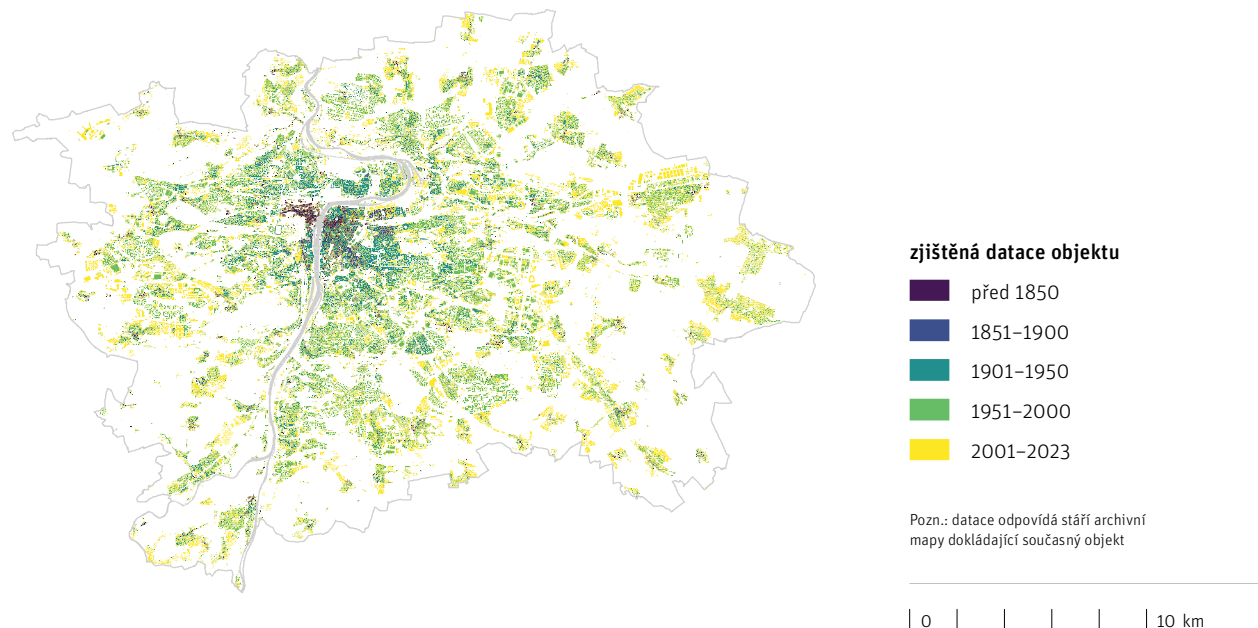
Při hodnocení nemovitého kulturního dědictví v Praze se uplatňují české i mezinárodní dokumenty. Jejich výběrový přehled zahrnuje zejména:

- **mezinárodní úmluvy:** o krajíně [2], o ochraně architektonického dědictví [25], archeologického dědictví [26] světového kulturního a přírodního dědictví [27],
- **mezinárodní deklarace:** o stavební kultuře [19],
- **usnesení Evropské unie:** o hodnotě kulturního dědictví pro společnost [28],

22 — Podrobná analýza metodik NPÚ vč. doporučených publikací z let 1903–2021 byla zpracována v letech 2021–2022 v souvislosti s přípravou aplikace Paměť Prahy pro prezentaci dat významných staveb a míst projev ÚAP A013a.

2.1.3.1 Stáří zástavby

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

- **doporučení UNESCO**²³: k historické městské krajině [29],
- **deklarace, rezoluce a charty generálního shromáždění ICOMOS**²⁴: Florentská deklarace [30], Principy z La Valletta [31], Charta z Québecu [32], Dublinské principy [33], Sianská deklarace [34], Dokument z Nara [35], Washingtonská charta [36], Florentská charta [37], Benátská charta [38],
- **koncepce a metodiky hl. m. Prahy**: Management plán ochrany světového kulturního dědictví Historického centra Prahy [9], příručky odboru památkové péče hl. m. Prahy (OPP MHMP) [39],
- **metodiky Národního památkového ústavu**: identifikace hodnot památek zahradního umění [40], identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami [41], metodika stavebně-historického průzkumu [42],
- **metodiky výzkumných organizací**: identifikace a ochrany hodnot historických měst [43].

2.2.2 NEMOVITÉ KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Téma informuje obecně o nemovitém kulturním dědictví v Praze a podrobně specifikuje nemovitosti, které nejsou zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Nemovité kulturní dědictví v tomto tématu naplňuje sledovaný jev A013a a je evidováno za účelem ochrany a rozvoje územních hodnot podle požadavků stavebního zákona. Pro účel popisu je dle typu a měřítkové úrovně rozděleno do tří skupin: staveb a míst, urbanistických souborů a archeologických nálezů. Nemovitosti zapsané v Ústředním seznamu kulturních památek ČR jsou popsány v navazujícím tématu.

Nemovité kulturní dědictví souvisí s pamětí a kulturním vědomím společnosti. Zahrnuje nejen prohlášené kulturní památky, ale veškeré dědictví, jehož hodnota je uznávána společenským, přesněji odborným konsenzem. Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy specifikuje obsah architektonického dědictví v tomto tématu jako místa, památky a jejich soubory „pozoruhodné svým historickým, archeologickým, uměleckým, vědeckým, společenským nebo technickým významem“ [25]. Tyto objekty jsou na území Prahy dlouhodobým předmětem výzkumu různých odborných organizací, spolků a jednotlivců a neobyčejně rozsáhlé publikační činnosti. Ty nemovitosti, jejichž památková hodnota byla formálně uznána zápisem do Ústředního

seznamu kulturních památek ČR (dle zákona č. 20/1987 Sb.), popisuje následující téma (→ 2.2.3). V tomto tématu jsou popsány ostatní nemovitosti, tzv. „nezapsané“ památky, které z hlediska Přílohy č. 1 k vyhlášce č. 500/2006 Sb. patří do sledovaného jevu A013a. IPR spravuje jejich výběrovou databázi vycházející z prostorové a obsahově revidovaných dat čtyř původních datových sad z let 2008–2020: architektonicky cenné stavby a soubory, historicky významné stavby a soubory, cenné urbanistické soubory a místa významné události. Tyto datové sady byly v roce 2023 sloučeny do výběrové **databáze Významných staveb a míst** určené pro průběžnou aktualizaci v připravované aplikaci Paměť Prahy.

Významné stavby a místa v této databázi zahrnují **369 umělecky a autorsky významných objektů**, které nejsou prohlášenou památkou, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. Celkem 326 zahrnutých objektů vychází ze seznamu architektonicky cenných staveb zpracovaného v roce 2007 doc. Ing. arch. Radomírou Sedlákovou, CSc. [44] Druhá část databáze obsahuje **353 míst významných historických událostí**, oceňovaných z hlediska nepřímé historické hodnoty. Tato místa vycházejí ze seznamu zpracovaného v roce 2007 kolektivem pracovníků Archivu hl. m. Prahy vedeným doc. PhDr. Václavem Ledvinkou, CSc. [45] Jejich dějinný význam spojený s historickou událostí souvisí s polohou události, nikoli podobou místa – proto místa historických událostí jako jediná součást databáze zahrnují i objekty zaniklé, či naopak zapsané do Ústředního seznamu kulturních památek ČR (→ Obr. 2.2.2.1).

Měřítkem odlišnou úroveň nemovitého kulturního dědictví má **160 urbanisticky významných souborů**, které rovněž nejsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. I tato skupina je součástí výše uvedené databáze Významných staveb a míst, založené v roce 2023 na podkladu starších datových vrstev. Nejstarší vrstvou je půdorysné vymezení **84 historických jader obcí**,²⁵ obsahující území vynikajících mírou celistvostí své půdorysné a hmotové struktury původně venkovských obcí, souhrnně pokrývajících 1,8 % území města, resp. 3,2 % zastavěného území (ZÚ). Základem druhé vrstvy je **19 významných modernistických sídlišť**, souhrnně pokrývajících 3,6 % území města, resp. 6,9 % ZÚ. Byly vybrány v roce 2020 kolektivem Mgr. Martiny Koukalové, Ph.D., Ing. arch. Mgr. Michaely Janečkové a Mgr. Evy Novotné z celkem 56 hodnocených poválečných souborů se zvážením uměleckých, technologických a situačních významů [44]. Poslední vrstvou je výběr **59 cenných urbanistických**

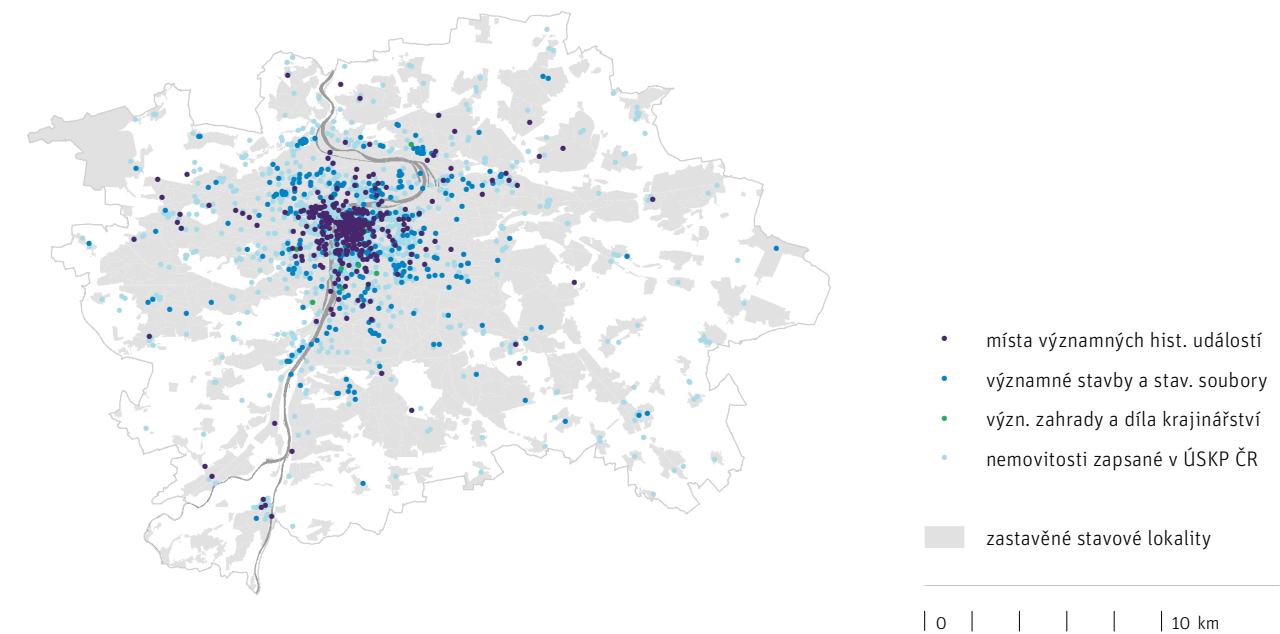
²⁵ — Původně byly vymezeny jako návrh památkových zón v Územním plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy z roku 1999 (→ Výkres č. 35). Z celkem 92 ploch v datové vrstvě je již 8 zahrnuto do území zapsaných v ÚSKP ČR.

souborů, zpracovaný doc. Ing. arch. Michalem Hexnerem, CSc. v roce 2007 [46] (→ Obr. 2.2.2.2).

Specifickou skupinou nemovitého kulturního dědictví jsou **archeologické nálezy**, sledované ve smyslu úmluvy o ochraně archeologického dědictví [26] i úmluvy o ochraně architektonického dědictví [25]. Jejich prostorové určení není jednoznačné. Území s vysokou mírou pravděpodobnosti výskytu nálezů se nacházejí na celém území Prahy a zejména v jejím historickém centru (→ 2.2.3). Archeologickým výzkumem vzrůstá poznání minulosti za cenu ztráty dokumentační hodnoty naleziště; proto je specifickým zájmem archeologů neodkrývat archeologicky nejcenější místa, aby mohla být zachována pro budoucí, technologicky pokročilejší metody výzkumů. Z vyhodnocení dat provedeného Archeologickým ústavem AV ČR v Praze je možné získat základní představu o aktuální míře prozkoumání archeologických terénů v Praze i výskytu zjištěných nálezů. Při průmětu do sítě čtverců o velikosti 100 m x 100 m vyplývá, že na území města proběhl výzkum pouze ve 33,9 % čtverců a téměř v 60 % z nich byly pozitivní nálezy. Na síti je rovněž zobrazena struktura nálezů z hlediska jejich datace (→ Obr. 2.2.2.3).

2.2.2.1 Kulturní dědictví významných staveb a míst

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha, IISPP 2023

2.2.3 OCHRANA NEMOVITÉHO KULTURNÍHO DĚDICTVÍ

Téma se věnuje památkám zapsaným v Ústředním seznamu kulturních památek ČR a statkům podléhajícím režimu ochrany vykonávané státní památkovou péčí podle památkového zákona č. 20/1987 Sb. a platných mezinárodních úmluv. Témat postupně specifikuje jednotlivé kategorie tzv. „zapsaného“ nemovitého kulturního dědictví: statek světového dědictví UNESCO, památkové rezervace, památkové zóny, národní kulturní památky a kulturní památky. Popisuje i s nimi související nástroje územní ochrany: ochranná pásma, nárazníková zóna statku světového dědictví, archeologicky významné plochy a území s archeologickými nálezy.

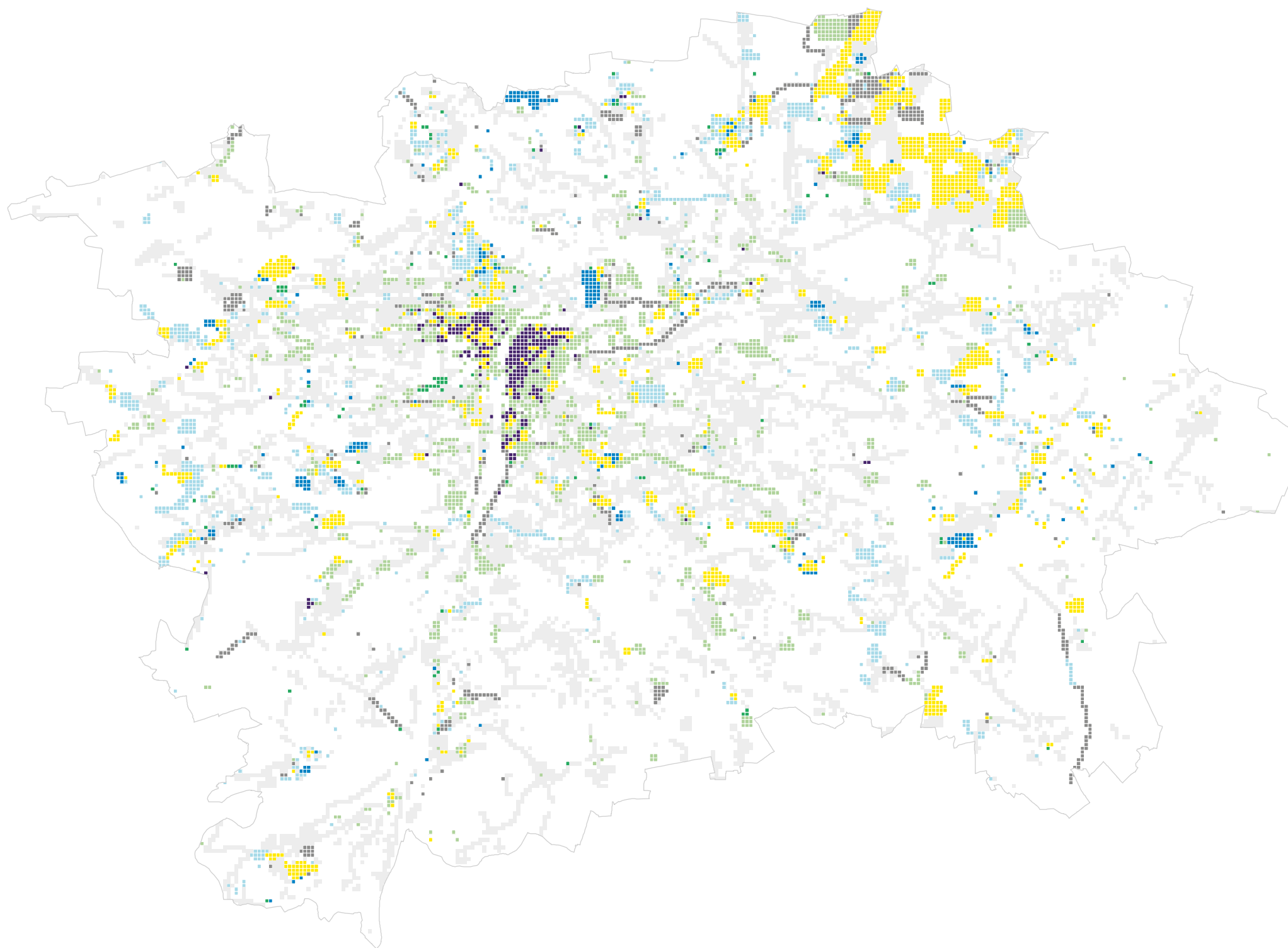
Historické centrum Prahy zapsané v roce 1992 na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO má mezi pražskými památkami mezinárodně **nejvýznamnější postavení**. Je zapsáno pod číslem 616 jako sériový statek (angl. serial asset) složený z komponent 616-001 Historické centrum Prahy (→ Obr. 2.2.3.1) (→ Výkres O.2) a 616-002 Průhonický park (na území Středočeského kraje). Vymezení a rozsah statku historického centra Prahy jsou totožné s územím Pražské památkové rezervace (PPR) (L.23a). Status

²³ — Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu, v angličtině The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

²⁴ — Mezinárodní rady pro památky a sídla, v angličtině International Council on Monuments and Sites

2.2.2.3 Kulturní dědictví archeologických nálezů

IPR Praha 2024 / data: AMČR 2023

stáří archeologických nálezů

- pravěké
- raně středověké
- vrch. středověké – industriální
- pravěké – raně středověké
- raně středověké – industriální
- pravěké – industriální
- nedatované nálezy

- proběhlý výzkum bez nálezů
- neprozkoumané terény

0 | | | | 5 km

statku je zakotven v Úmluvě o ochraně světového a kulturního dědictví UNESCO [27], přijaté sdělením č. 159/1991 Sb., a v souvisejících operačních směrnících [47]. Hodnocení jeho výjimečných kvalit je obsažené v Retrospektivním prohlášení výjimečné světové hodnoty statku [48] s výkladem v koncepčním dokumentu Management plán ochrany světového kulturního dědictví Historického centra Prahy – část 001, v roce 2019 schváleném Radou a Zastupitelstvem hl. m. Prahy [9].

Památkové rezervace a památkové zóny označují **plochy s územní ochranou** podle zákona č. 20/1987 Sb. Vyšší význam právně uznané památkové hodnoty je formálně přiznán **památkovým rezervacím**, z hlediska praktického uplatnění památkové péče a ochrany je jejich postavení obdobné. V případě obou kategorií jsou území chráněna jako celek za účelem zachování hodnotných kvalit jejich prostředí, specifikovaných v prohlášovacích dokumentech a navazujících dokumentacích.²⁶ Na území Prahy zahrnují městskou památkovou rezervaci (L.23a), dvě vesnické památkové rezervace (Stodůlky a Ruzyně) (L.25), jedenáct městských

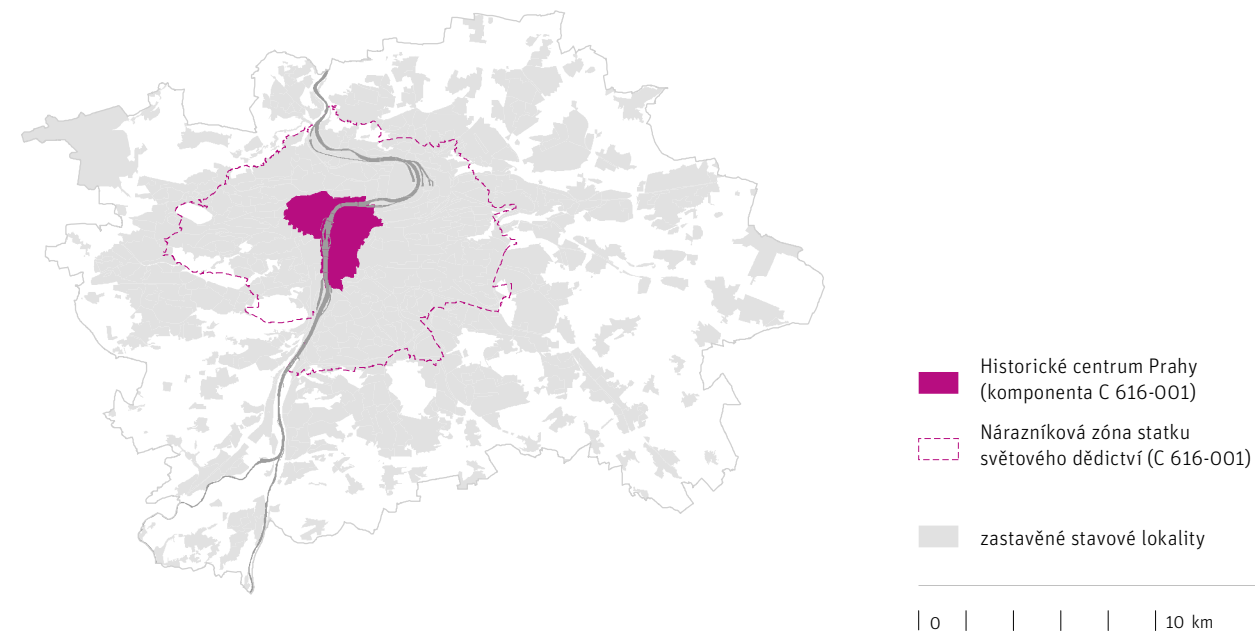
26 — viz dokumenty v dostupné Metainformačním systému Památkového katalogu na Geoportálu IISPP

a sedm vesnických památkových zón (L.26). Nejrozsáhlejším chráněným územím je s rozlohou 895 ha **Památková rezervace v hl. m. Praze** obvykle nazývaná **Pražská památková rezervace** (PPR), prohlášená nařízením vlády č. 66/1971 Sb. a v roce 1992 zapsaná na seznam světového dědictví UNESCO (→ Obr. 2.2.3.2) (→ Výkres 0.2). Rozloha PPR zahrnuje 1,8 % území města, resp. 3,2 % zastavěného území (ZÚ). Průběh hranic PPR byl v roce 2010 rozhodnutím Ministerstva kultury uveden do souladu s textovou částí prohlášovacím vládním nařízením podle průběhu hranic katastrů v době prohlášení.

Národní kulturní památky (L.21) a kulturní památky (L.22) označují **nejrozšířenější typ státní ochrany nemovitých památek** (objektů, souborů a areálů) podle zákona č. 20/1987 Sb. Vyšší význam právně uznané památkové hodnoty mají **národní kulturní památky**, z hlediska praktického uplatnění památkové péče a ochrany je jejich postavení obdobné. Předmět a vymezení rozsahu ochrany je specifikováno v dokumentu prohlášení; plošné vymezení tzv. právního stavu upřesňující územní vymezení rozsahu nemovitých památek podle dokumentu prohlášení je zpracováno pro téměř všechny památky v území Prahy. Nachází se v něm celkem **2 120 nemovitých kulturních památek** (m.0200.02.002), z nich 65 % z nich v PPR. Součástí

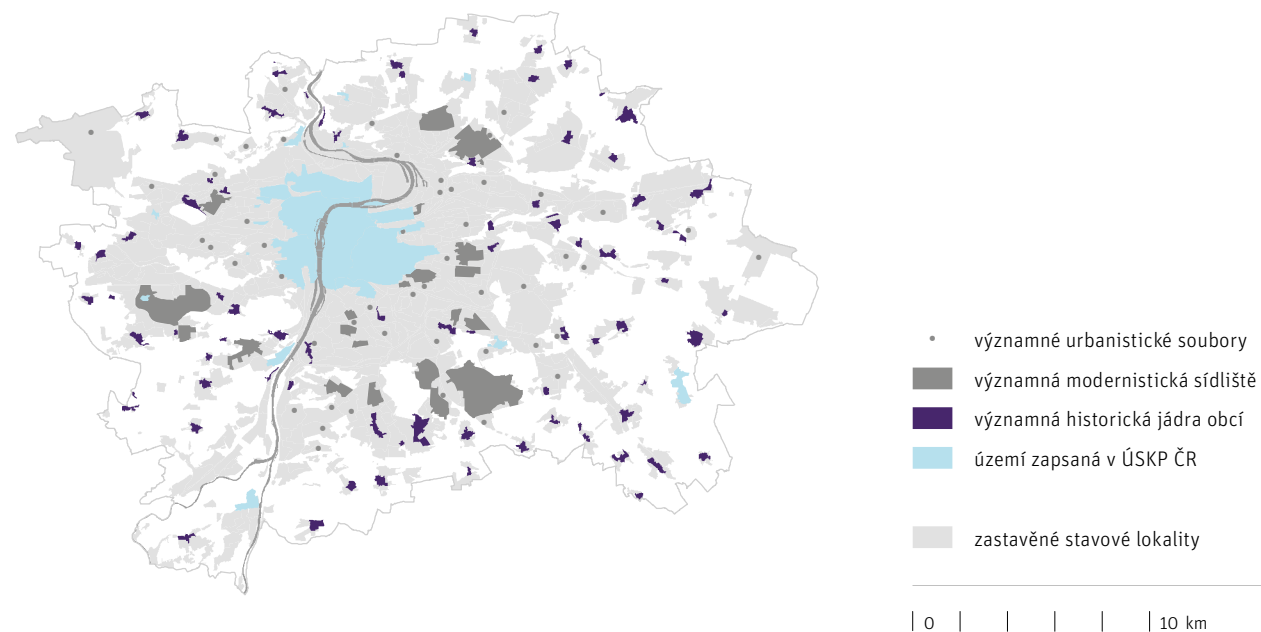
2.2.3.1 Statek zapsaný na Seznamu světového dědictví UNESCO a jeho nárazníková zóna

IPR Praha 2024 / data: IISPP 2023

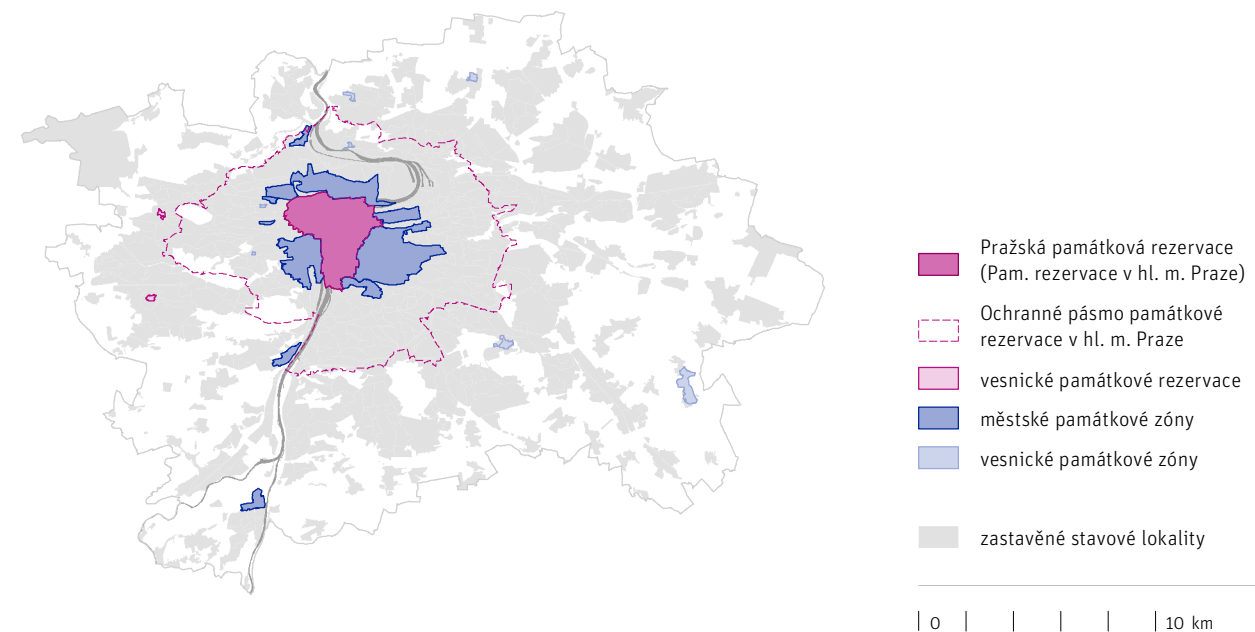
2.2.2.2 Kulturní dědictví urbanisticky významných souborů

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020, IISPP 2023

2.2.3.2 Památkové rezervace a památkové zóny

IPR Praha 2024 / data: IISPP 2023

souboru všech nemovitých kulturních památek je skupina **46 národních kulturních památek**²⁷ i výběrová kategorie nemovitých **archeologických kulturních památek** (L.27) zahrnující zejména archeologické lokality (→ Obr. 2.2.3.3) (→ Výkres 0.1 / 0.2). Na území Prahy je relativně nízký počet ohrožených i zrušených kulturních památek (i.0200.02.001.01, i.0200.02.001.02), ale pomalé tempo poklesu není uspokojivé s ohledem na pokračující zhoršování stavu dlouhodobě ohrožených památek. Neuspokojivě lze hodnotit i stagnující vývoj finančních příspěvků poskytovaných Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek (i.0200.02.005.01). Ke sledovaným ukazatelům kvality péče o kulturní památky dále patří i jejich kulturní využití (i.0200.02.006.01) a městské vlastnictví (i.0200.02.007.01).

Ochrana památkových hodnot všech nemovitostí (včetně územní ochrany) zahrnuje **prohlášenou památku včetně jejího prostředí**.²⁸ Pro zabezpečení účinnější ochrany vybraných

kulturních památek – přesněji těch jejich hodnot, které neoddelitelně souvisejí s jejich prostředím – jsou vymezena **ochranná pásma** podle zákona č. 20/1987 Sb. Na území Prahy se nachází celkem devět ochranných pásem: osm z nich bylo vymezeno pro ochranu kulturních památek – Vyšehradu, Národního památníku na Vítkově, Národního divadla, Národního muzea, obory Hvězda a bojiště na Bílé Hoře, Hradiště nad Závistí, Novoměstské radnice a komínu v bývalém závodu Praga. Největším ochranným pásmem s rozlohou 9 052 ha je Ochranné pásmo památkové rezervace v hl. m. Praze (L.24) určené „pro zabezpečení kulturně historických, urbanistických a architektonických hodnot“ území rezervace rozhodnutím č. Kul/5-932/81 NV hl. m. Prahy. Toto ochranné pásmo je od konce roku 1992 zároveň vyhlášeno jako **nárazníková zóna** statku světového dědictví UNESCO. Jeho rozloha zahrnuje 18 % území města, resp. 31 % ZÚ.

Pro zabezpečení ochrany archeologického dědictví v **území s archeologickými nálezy** (území, na kterém se mohou odůvodněně vyskytovat archeologické nálezy) mají stavebníci povinnost oznámit záměr stavby či zemních prací Archeologickému ústavu podle zákona č. 20/1987 Sb. V Praze není vydán samostatný plán území s archeologickými nálezy, proto se jeho rozsah a související ohlašovací

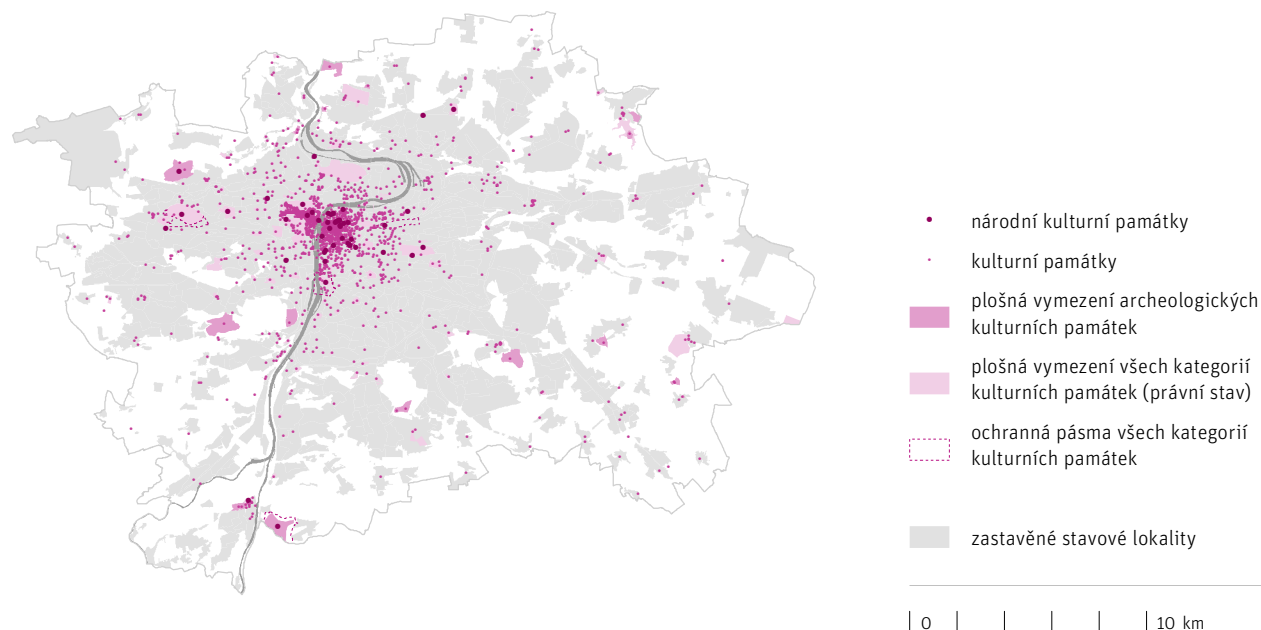
povinnost výkopových prací vztahuje na celé území hlavního města (i.0200.02.004.02). Archeologický informační systém památkové péče rozeznává čtyři kategorie území s archeologickými nálezy: I. území s prokázaným výskytem; II. území s pravděpodobným výskytem; III. území s možným výskytem a IV. území s nepravděpodobným výskytem / vytěžená území (→ Obr. 2.2.3.4). Informativní význam těchto kategorií nemá vliv na ohlašovací povinnost. Specifickým nástrojem ochrany archeologického dědictví na původním místě jsou **archeologicky významné plochy na území PPR** (L.23b), evidované činností Národního památkového ústavu od roku 1999. Označují nejcenější části území, v nichž jsou pod současným povrchem doložené nebo důvodně předpokládané zvláště významné archeologické památky určené ke konzervaci a budoucímu převážně nedestruktivnímu archeologickému výzkumu (i.0200.02.003.01). Každá z nich obsahuje kromě popisu a odůvodnění i navržený režim ochrany zajištěné statusem památkové rezervace. Aktuální vymezení zahrnuje celkem 140 archeologicky významných ploch, které v souhrnu pokrývají téměř 5 % rozlohy PPR (→ Obr. 2.2.3.5).

27 — Ze srovnání dat IISPP vyplývá, že všechny nemovité národní kulturní památky v Praze jsou zároveň kulturními památkami.

28 — Prostředí kulturní památky je právně neurčitý pojem, obecně označující části přímo ovlivňující hodnotu kulturní památky a její uplatnění v kontextu.

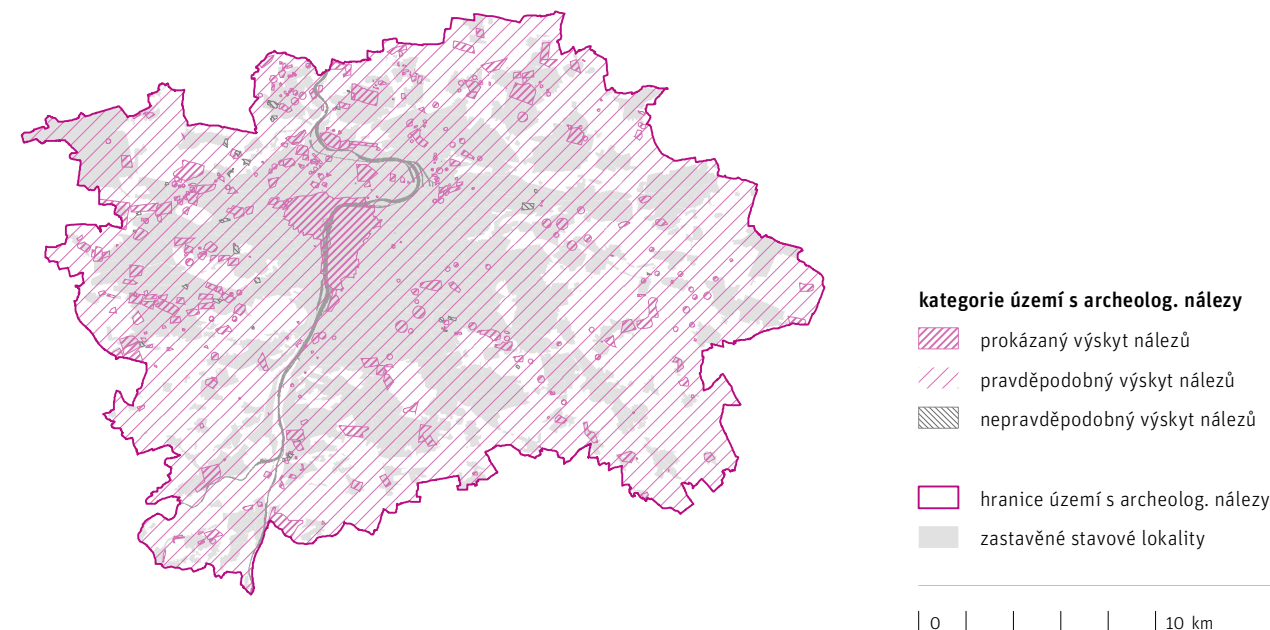
2.2.3.3 Nemovité kulturní památky

IPR Praha 2024 / data: IISPP 2023

2.2.3.4 Území s archeologickými nálezy

IPR Praha 2024 / data: IISPP 2023

2.2.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Úvod do tématu nemovitého kulturního dědictví nastínil záběr a hloubku péče o památky, oboru, který se u nás nepřetržitě vyvíjí od poloviny 19. století. Postupná proměna pojetí hodnot, která v památkové péči proběhla během uplynulých dvou staletí, může bez znalosti působit rozporuplně a vést k omylům – k těm nejčastějším patří mylné považování památkové hodnoty za objektivní kvalitu památky.²⁹ Přesto je v dynamickém vývoji památkové teorie posledních dekád zřetelný mezinárodní konsenzus. V jeho duchu byl v úvodní části představen konstitutivní vztah kulturních hodnot ke vzniku nemovitých památek. Na něj navázal přehled vybraných zdrojů, o které se hodnocení kulturního dědictví v Praze opírá a přehled vybraných statků sledovaných na základě mezinárodních úmluv. V posledním tématu byly představeny kategorie

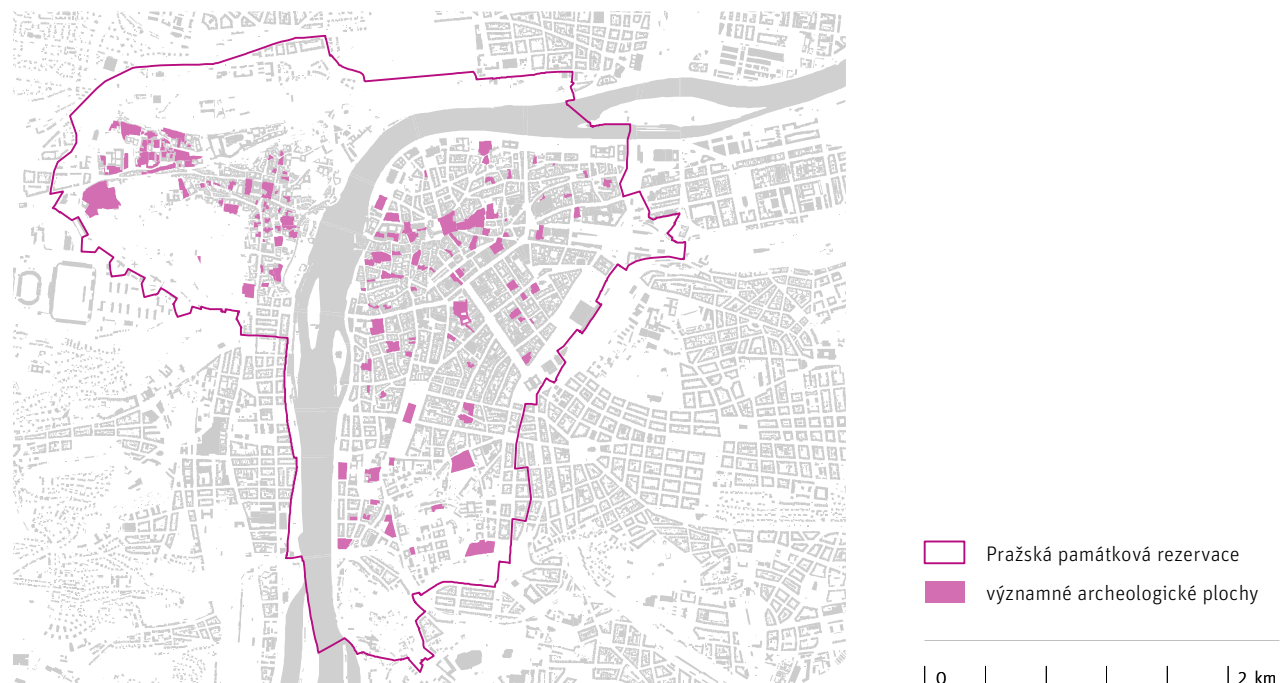
prohlášených kulturních památek vzhledem k nástrojům a uplatnění památkové ochrany.

• • •

29 — Takové pojetí přestalo být aktuální už počátkem 20. století; zavádějící je především kvůli zaměňování pojmů památka a hodnota ve smyslu „památka = hodnota“ (→ 2.2.1).

2.2.3.5 Významné archeologické plochy v Pražské památkové rezervaci

IPR Praha 2024 / data: IISPP 2023

3. PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ MĚSTA

3.1 Principy uspořádání

Za významné současné mezinárodní myšlenkové směry územního plánování lze považovat Suburbanizaci, Urban Renewal, Zahradní město (the Garden City Movement), Modernismus, Zdravá města (Healthy cities), Smart Growth, Eco-Cities, Nový urbanismus (New Urbanism) či Udržitelný rozvoj (Sustainable Development). Na různých místech světa s různou intenzitou a rychlostí dochází k přechodu od regulativního a autoritativně postaveného plánování k iniciačnímu a participativnímu, zdůrazňujícím roli samosprávy a občanů samotných v podobě města.³⁰ I Praha postupně přizpůsobuje pojetí svého územního plánování směrem od překonaného funkčního zónování ke strukturálnímu pohledu na uspořádání města. Přehled historie pražského plánování je uveden v sešitě Století plánů městské metropole Konceptu odůvodnění Metropolitního plánu [1] a vybrané plány jsou ke zhlédnutí na **webových stránkách IPR ³¹.**

Podkapitola 3.1 představuje základní kameny aktuálního strukturálního pohledu na plánování Prahy, a to typy struktur vystavěného prostředí a s nimi provázanou jednotku lokalit. Nahlížení na urbánní prostředí skrz jeho klasifikaci, tedy organizaci entit do skupin na základě podobných vlastností, nabízí možnost porozumět složitému organismu města jako celku, vysledovat opakující se trendy – hodnoty i problémy – a etablovat jazyk společný odborným i laickým diskuzím. IPR používá pro případ typů struktur přístup ke klasifikaci typologický (oproti taxonomickému), kdy definuje skupiny na základě vytvořeného teoretického rámce. Témata této podkapitoly naplňují sledované jevy:

- A001 – zastavěné území**
- A011a – struktura a výška zástavby**
- A017a – krajinný ráz**
- A017b – krajiny a krajinné okrsky**

3.1.1 TYPY STRUKTUR VYSTAVĚNÉHO PROSTŘEDÍ

Strukturální pohled na město umožňuje porozumět a pojmenovat jeho prostorové uspořádání. IPR rozlišuje typy struktur na základě strukturální analýzy. Ty dále slouží jako jeden z podkladů pro návrh cílového charakteru lokalit, které se používají jako základní skladebná jednotka města v budoucí územně plánovací dokumentaci. Pro popis celého města jsou definovány struktury pro vystavěné prostředí, kterými se zabývá toto téma, a struktury otevřené krajiny a městské přírody, které jsou přiblíženy v tématech 100.2.2.1 a 100.2.2.2.

_____

Pro porozumění a pojmenování prostorového uspořádání města IPR používá **typy struktur**. Strukturální pohled na území města vychází z analýzy IPR – strukturální diagnózy – která vyústila v členění struktury zástavby podle převažujících společných znaků. Tato analýza probíhala v letech 2012–2018 a typy struktur slouží jako jeden z podkladů pro návrh cílového charakteru lokalit v aktuálně projednávaném návrhu územního plánu Prahy – Metropolitního plánu [1]. Typy byly definovány pro celé území hlavního města a téma v této knize podrobně popisuje typy struktur, které jsou pro lokality vystavěného prostředí. Typy struktur otevřené krajiny a městské přírody jsou přiblíženy v 100.2.2.1 a 100.2.2.2. Pro jednotku stavových lokalit (→ 000.2.2.1), která je využívána v ÚAP hl. m. Prahy, je možné určit převažující typ struktury. Podrobnější vymezení lokalit podle homogenního, nikoliv převažujícího charakteru by bylo kvůli nesouměřitelné fragmentaci města i komplexnosti vazeb v jeho heterogenním organismu neúčelné [49].

Identifikace struktury zástavby vychází zejména z vymezení veřejných prostranství (VP), ale zohledňuje i další společné znaky, které souvisejí s jejím stářím, stabilizací v čase i s polohou v rámci města. Pro rozlišení základních forem struktury, tedy prostorového uspořádání města, je určující identifikace veřejného a neveřejného prostranství, vzájemný vztah uliční a stavební čáry, provozní vztahy a vazby parteru na VP, také měřítko a typologie staveb. Vlastnosti prostorových vztahů i stabilizace v čase je v složitém městském organismu proměnlivá, v jádru sídla se utváření struktury řídí jinými principy než na okraji. Je možné pozorovat postupnou proměnu poměru zastavěného území (ZÚ) vůči nezastavěnému, změnu prostorových parametrů ulic či typologie staveb. V lokalitách vystavěného prostředí rozlišujeme dle převažujícího charakteru prostorového uspořádání deset typů struktur. (→ Obr. 3.1.1.1 / 3.1.1.2 / 3.1.1.3). Jsou to:

- rostlá struktura,
- bloková struktura,
- hybridní struktura,

- heterogenní struktura,
- vesnická struktura,
- struktura zahradního města,
- modernistická struktura,
- struktura areálů produkce,
- struktura areálů vybavenosti,
- lineární struktura.

Rostlá struktura, Praha, 19. století

Pro jednotlivé typy struktur lze popsat typické prostorové uspořádání území a jeho dílčích prvků.

Rostlá struktura	
	

Pro rostlou strukturu je charakteristická intenzivní městská zástavba a nepravidelná síť ulic a náměstí, která se ve svém detailu vyvíjela po dlouhé časové období. Uliční prostranství vymezují vysoce kompaktní bloky s členitou, velikostně i výškově různorodou zástavbou, místy doplněnou areály klášterů a paláců s rozsáhlými zahradami. Pro zástavbu je typická uzavřená stavební čára totožná s uliční čarou a malé množství nezpevněných ploch. Veřejná prostranství jsou vymezena zpravidla budovami, případně zdmi. Uliční síť je často doplněna průchody a pasážemi, které rozšiřují kapacity parteru a umožňují intenzivní využití celé plochy stavebních bloků.

Rostlá struktura, Praha, 19. století

Rostlá struktura představuje nejstarší vrstvu vystavěného prostředí Prahy koncentrovanou uvnitř barokních hradeb. Struktura veřejných prostranství byla z velké části založena už ve středověku. Lokality s rostlou strukturou jsou zpravidla historicky cenná území.

_____

(→ Obr. 3.1.1.1) [50]

Bloková struktura	
	

Bloková struktura je kompaktní městskou strukturou s poměrně pravidelnou sítí ulic, náměstí a parků. Veřejná prostranství jsou převážně souvisle ohraničena fasádami budov uspořádanými do bloků tak, že uvnitř stavebních bloků vytváří vnitrobloky buď nezastavěné, nebo zastavěné méně intenzivně. Zástavba bývá velikostně i výškově homogenní, je pro ni typická uzavřená stavební čára totožná s uliční čarou.

V Praze se většina blokových struktur nachází v širším centru města a vychází ze čtvrtí vznikajících zejména v druhé polovině 19. a na začátku 20. století za zbouranými hradbami.

Bloková struktura, Praha, 19. století

Charakteristickou součástí blokové struktury jsou vnitrobloky. Bloková struktura, podobně jako rostlá a hybridní, typicky tvoří intenzivní urbánní prostředí s vysokou mírou prostavění.

(→ Obr. 3.1.1.1) [50]

Hybridní struktura	
	

Hybridní struktura je soudobou formou intenzivního městského prostředí, flexibilně kombinující principy uspořádání klasického a modernistického města. Intenzivně prostavěné bloky jasně definují kostru veřejných prostranství podobně jako v rostlé nebo blokové struktuře, oproti nim jsou ale variabilnější způsobem prostavění a výškovým uspořádáním a dokáží tak lépe reagovat na potenciál jednotlivých míst a potřeby dané typologie. Hybridní struktura často dosahuje vysoké míry využití území integrací různých funkcí v rámci jednoho objektu nad sebou. Příkladem můžou být obchodní domy, sportovní centra, dopravní terminály nebo občanská vybavenost doplněné obytnými nebo administrativními věžemi. Pasáže a veřejně přístupné nezastavěné části stavebních bloků doplňují veřejná prostranství a podporují intenzivní využití parteru. Obytné střechy dále zvyšují kapacitu struktury. Kompaktní bloky jsou doplněny solitéry pro budovy s typologií, která neumožňuje jejich umístění v běžných blocích. Takové budovy slouží zpravidla vybavenosti.

Hybridní struktura, Praha, 20. století

Hybridní struktura, podobně jako rostlá (01) a bloková (02), typicky tvoří intenzivní urbánní prostředí s vysokou mírou prostavění.

_____

(→ Obr. 3.1.1.1) [50]

Heterogenní struktura	
	

Heterogenní struktura, Praha, 19. století

Heterogenní struktura typicky kombinuje různé typy zástavby horizontálně vedle sebe. Kombinace různých typů zástavby (zástavba v blocích, volná zástavba, zástavba v zahradách) v rámci jednoho místa vytváří prostorově různorodé urbánní prostředí se střední mírou využití.

Heterogenní struktura, Praha, 19. století

Kategorie heterogenní struktura je určena i pro lokality s homogenním uspořádáním, které ale svým charakterem neodpovídají žádnému jinému typu a kombinují různé prostorové principy dohromady. Typicky jde o poválečná sídliště (na pomezí blokové struktury, zahradního města a modernistické struktury) nebo o soudobé obytné soubory (jejich struktura často reaguje pouze na technokratické hygienické normy a je na pomezí modernistického sídliště a intenzivního zahradního města).

Heterogenní struktura, Praha, 20. století

Některé heterogenní struktury v Praze vznikly plánovitě, kdy různé typy zástavby reagují na jednotlivé urbánní fenomény (typicky kompaktnější zástavba podél hlavních tříd nebo důležitých uzlů). Jiné jsou dokladem strukturálního vrstvení pražské periferie v čase – jsou výsledkem složité historie území

anebo vznikly absencí prostorové regulace a promítnutím velmi různorodých zájmů a představ do jednoho místa. Například některá zahradní města naplánovaná Státní regulační komisí za první republiky byla po druhé světové válce dostavována jinými typy struktur.

(→ Obr. 3.1.1.1) [50]

Vesnická struktura

Vesnickou strukturu zpravidla tvoří jádro bývalého samostatného sídla, které se formovalo podél historické cesty anebo okolo návsi na křížení cest, na které často navazuje novější zástavba tvořená převážně samostatnými budovami ve vlastních zahradách. Zástavba je typicky nízkopodlažní. V jádru jsou veřejná prostranství nepravidelná a často jsou omezena fasádami domů, navazující část typicky tvoří pravidelnější síť ulic vymezených převážně ploty. Kvůli jejich historické samostatnosti je pro tuto strukturu charakteristická větší typologická pestrost než například u zahradních měst. Mezi drobnými staveními a rodinnými domy se tak často nacházejí zemědělské dvory, výrobní areály, stavby kulturních center nebo škol.

Na území hl. m. Prahy byla část těchto historických sídel postupně pohlцена rozrůstajícím se městem, avšak i tyto lokality mají většinou dodnes patrnou identitu samostatných vesnic s vlastním centrem. Jiné vesnické struktury zůstávají jako sídla obklopená otevřenou krajinou.

Typickou součástí zástavby navazující na historické jádro v rámci vesnických struktur jsou soukromé zahrady. Budovy občanské vybavenosti tvoří lokální dominanty.

(→ Obr. 3.1.1.2) [50]

Struktura zahradního města

Strukturu zahradního města tvoří převážně zástavba rodinných domů a vil, případně řadových domů v soukromých zahradách se stromy a vegetací utvářejícími identitu území. Veřejná prostranství jsou často pravidelná, ve svazích často reagují na terén, jsou tvořena především ulicemi a zpravidla jsou ohraničena ploty. Jde typicky o zástavbu nízké intenzity.

V Praze struktura zahradního města zahrnuje nejen zástavbu v duchu původních koncepcí zahradních měst z 20. a 30. let 20. století, ale také současnou vrstvu rezidenční zástavby především při okrajích souvisle zastavěného území jednotlivých sídel. Zahradní města spolu s vesnicemi jako zpravidla dvoupodlažní město zaujímají podstatnou část území Prahy a zásadně se podílejí na obrazu města, které

znají jeho obyvatelé jako svůj domov. K tomu přispívá i mnoho zahradních měst umístěných na exponovaných svazích údolí Vltavy a jejích přítoků.

Typickou součástí struktur zahradního města jsou soukromé zahrady. Budovy občanské vybavenosti tvoří lokální dominanty.

(→ Obr. 3.1.1.2) [50]

Modernistická struktura

Modernistickou strukturu tvoří převážně volná zástavba solitérních staveb a areálů obklopených veřejně přístupnými parkovými plochami – parkem ve volné zástavbě. Struktura jednotlivých objektů se zpravidla řídí technickými parametry vhodnými pro danou funkci a ne urbánními vztahy klasického města. Podlažnost zástavby má typicky dvě úrovně, vyšší zástavbu solitérů doplňují nízké areály nebo solitéry vybavenosti. Struktura zpravidla nevytváří ulice a hranice stavebních bloků nejsou v území čitelné. Systémy pěší a motorové dopravy jsou do velké míry odděleny.

Výstavba velkých sídlišť v druhé polovině 20. století vytvořila okolo tehdejší Prahy prsteneц modernistických struktur. Struktura sídlišť je založena na modernistickém paradigmatu ideálního obytného města v podobě velkých solitérních staveb umístěných v zeleni a na prostorové separaci jednotlivých funkcí. Takové uspořádání sice přináší mnoho problémů a je dnešním pohledem překonané, ale existující sídliště zároveň přinášejí nezpochybnitelné kvality bydlení a jsou domovem téměř poloviny obyvatel Prahy. Plánovaná subcentra velkých pražských sídlišť se kvůli finančním problémům státu v 70. a 80. letech nerealizovala a k jejich dostavbě často nedošlo dodnes. Chybějící vyšší vybavenost a služby jsou jedním z jejich hlavních problémů.

(→ Obr. 3.1.1.2) [50]

Struktura areálů produkce

Pro strukturu areálů produkce je charakteristická strukturálně neustálená zástavba reagující na využití areálů, na aktuální potřeby a technologické postupy. Strukturu lokality tvoří především uzavřené areály. Veřejná prostranství mají převážně utilitární význam napojení areálů, vymezují rozsáhlé stavební bloky a jsou zpravidla ohraničena plotem nebo jejich hranice není jasně čitelná.

Plochy produkčního, logistického a technického zázemí města s rozlehlými halovými objekty a rozsáhlými neprostupnými areály jsou důležitou součástí Prahy. Typicky jde o území s minimem bariér omezujících variabilitu využití území

a přímým napojením na kapacitní dopravní infrastrukturu (jak silniční, tak často i železniční).

Vzhledem k obdobnému charakteru i způsobu fungování jsou mezi struktury areálů produkce zařazeny i některé rozsáhlé areály dopravní a technické infrastruktury (např. letiště nebo Ústřední čistírna odpadních vod).

(→ Obr. 3.1.1.3) [50]

Struktura areálů vybavenosti

Rozsáhlé areály vybavenosti sloužící širší části města mají často specifické prostorové uspořádání odpovídající jejich konkrétní roli (nemocnice, kampusy vysokých škol, rozsáhlá obchodní centra, sportovní areály a podobně). Areály jsou zpravidla veřejně přístupné v režimu odpovídajícím jejich využití. Jejich vnitřní struktura se tak nepodílí na utváření základní kostry veřejných prostranství města, ale doplňuje ji.

Areály vybavenosti jsou naprosto zásadní pro život Prahy, koncentrují se v nich specifické funkce sloužící širší části města, často i celé metropoli, regionu nebo státu.

Lokality občanské vybavenosti jsou omezeny v rámci obytného využití. Patří mezi ně především nemocnice (např. Vojenská nemocnice), kampusy vysokých škol (např. Zemědělská univerzita) a vědecko-výzkumné ústavy (např. Ústavy AV v Kunraticích), dále také historické areály dnes většinou využívané pro kulturní účely (např. Strahovský klášter). Lokality komerční vybavenosti jsou omezeny v rámci produkčního využití (vzhledem k jejich obdobnému fungování a vyšší míře zátěže jako u ostatních produkčních lokalit). Mezi lokality komerční vybavenosti patří zejména obchodní zóny na okraji města (např. Areály Černý most). Lokality rekreační vybavenosti jsou omezeny v rámci rekreačního využití. Takto jsou omezeny rozsáhlé areály pro sport a rekreaci obyvatel vyžadující umístování budov (např. Stadion Strahov).

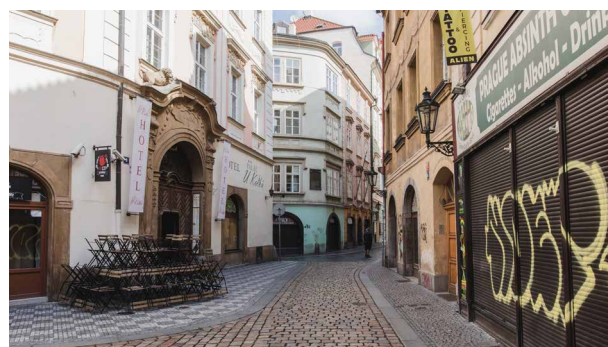
(→ Obr. 3.1.1.3) [50]

3.1.1.1 Typy struktur vystavěného prostředí (1–4)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023, fotografie: IPR Praha 2020

Rostlá struktura

1 : 10 000

Rostlou strukturou je především urbánní struktura historického jádra města složená z nepravidelných kompaktních bloků.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je určena fasádami domů nebo zdmi
- stavební čára je totožná s uliční čarou a je zpravidla uzavřená
- stavební bloky jsou zpravidla hustě a různorodě prostavěné a propojené pasážemi
- výškové uspořádání je ustálené

Bloková struktura

1 : 10 000

Blokovou strukturou je urbánní struktura zpravidla pravidelných kompaktních bloků.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je zpravidla určena fasádami domů
- stavební čára je totožná s uliční čarou, výjimečně ustupuje od uliční čáry a vytváří předzahrádky, stavební čára je zpravidla uzavřená
- zástavba stavebních bloků zpravidla vytváří typické vnitrobloky
- výškové uspořádání je ustálené

Hybridní struktura

1 : 10 000

Hybridní strukturou je urbánní struktura kompaktních a rozvolněných bloků, případně solitérů výrazně kombinující různé využití rozložené zpravidla v různých podlažích nad sebou (vertikálně).

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- stavební čára je uzavřená nebo otevřená, výjimečně volná
- nestavební část mezi stavební a uliční čarou je veřejně přístupná
- stavební blok je v prvním nadzemním podlaží zpravidla zcela zastavěn a propojen pasážemi a na střeších jsou zpravidla zahrady
- výškové uspořádání je různorodé a je zpravidla doplněno druhou úrovní hladiny věží

Heterogenní struktura

1 : 10 000

Heterogenní strukturou je urbánní struktura kombinující více typů zástavby a různého využití zpravidla v oddělených budovách vedle sebe (horizontálně). Jde o strukturu různých přechodových území mezi středem a okrajem města s různorodým výškovým uspořádáním.

Pro lokalitu heterogenní struktury jsou charakteristické čtyři typy prostorového uspořádání stavebních bloků:

- zástavba v blocích
- zástavba v zahradách
- volná zástavba, která může mít podobu jedné solitérní budovy v bloku
- kombinace předchozích typů v rámci bloku, kterou je zpravidla nutné odvodit ze stávající zástavby stavebního bloku

3.1.1.2 Typy struktur vystavěného prostředí (5–7)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023, fotografie: IPR Praha 2020

Vesnická struktura

1 : 10 000

Vesnickou strukturou je urbánní struktura kombinující kompaktní zástavbu v jádru historické obce a navazující zástavbu samostatných budov ve vlastních zahradách. Zástavba může být doplněna o jednotlivé uzavřené areály.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je určena fasádami domů, zdmi nebo oplocením
- stavební čára je uzavřená nebo otevřená
- nezastavěné části stavebních bloků jsou zpravidla soukromými zahradami
- výškové uspořádání je ustálené

Struktura zahradního města

1 : 10 000

Strukturou zahradního města je urbánní struktura samostatných budov, zpravidla rodinných domů a vil, umístěných ve vlastních zahradách.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je určena zpravidla oplocením
- stavební čára ustupuje od uliční čáry a je zpravidla otevřená
- nezastavěné části stavebních bloků jsou soukromými zahradami
- výškové uspořádání je ustálené

Modernistická struktura

1 : 10 000

Modernistickou strukturou je urbánní struktura kombinující solitérní budovy a uzavřené areály (modernistická zástavba) sloužící zpravidla veřejné vybavenosti, společně umístěné v parku ve volné zástavbě.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára nemusí být určena
- stavební čára je zpravidla volná
- nestavební část stavebních bloků je parkem ve volné zástavbě
- výškové uspořádání je ustálené, má dvě úrovně, vyšší zástavba solitérů je doplněna nízkými areály

veřejně přístupná prostranství

- I. Uliční prostranství
- II. Propojení a napojení skrz bloky
- III. Doplnková veřejně přístupná prostranství v blocích
- IV. Cesty v otevřené krajině
- V. Doplnková veřejně přístupná prostranství otevřené krajiny

- park
- vrstevnice
- zástavba

3.1.1.3 Typy struktur vystavěného prostředí (8–10)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023, fotografie: IPR Praha 2020

Struktura areálů produkce

1 : 10 000

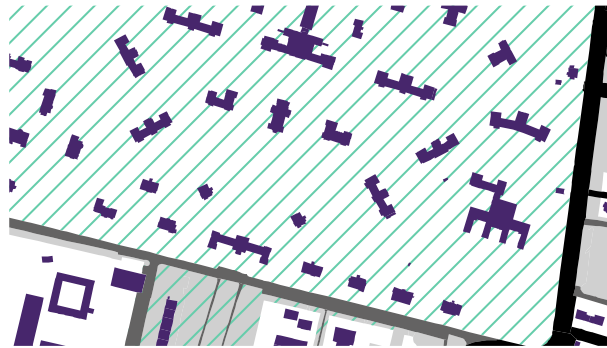
Strukturou areálů produkce je urbánní struktura flexibilní zástavby uzavřených areálů.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je určena zpravidla oplocením
- výškové uspořádání je různorodé

Struktura areálů vybavenosti

1 : 10 000

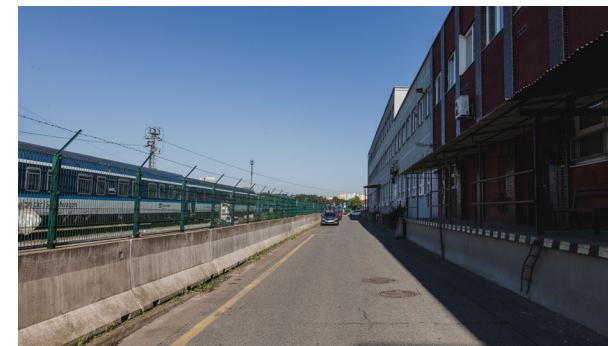
Strukturou areálů vybavenosti je urbánní struktura zástavby veřejně přístupných areálů.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- uliční čára je určena zpravidla zdí nebo oplocením
- stavební blok je veřejně přístupný v souladu s jeho využitím
- výškové uspořádání je různorodé

Lineární struktura

1 : 10 000

Lineární strukturou je urbánní struktura utvářena zpravidla stavbami dopravní a technické infrastruktury.

Charakteristické zásady prostorového uspořádání lokality:

- veřejná prostranství jsou zpravidla řešena mimoúrovňově
- příčná prostupnost územím je zachována

veřejně přístupná prostranství

- I. Uliční prostranství
- II. Propojení a napojení skrz bloky
- III. Doplnková veřejně přístupná prostranství v blocích
- IV. Cesty v otevřené krajině
- V. Doplnková veřejně přístupná prostranství otevřené krajiny

- ▨ park
- ▨ vrstevnice
- zástavba

3.1.2 STRUKTURA A CHARAKTER LOKALIT

Pražské územní plánování je založeno na rozdělení území na lokality dle jejich charakteru. Stavové lokality jsou základními jednotkami zobrazení stavu a analyzování území Prahy. Převažující typ struktury je jedním z určujících principů vymezení lokality, proto každé přísluší jeden. Na základě lokalit a jim přiřazených typů struktur lze empiricky porovnávat vlastnosti jednotlivých těchto typů. Téma vysvětluje principy práce s lokalitami a typy struktur, nabízí jejich základní statistiky a blíže představuje jeden z určujících atributů pro typy struktur, kterým je stáří zástavby.

Základním nástrojem současného pražského strukturálního územního plánování je rozdělení území hlavního města na lokality se shodným či převažujícím charakterem. Cílový charakter lokality IPR definuje čtyřmi základními vlastnostmi: **zastavitelností, strukturou, využitím a stabilitou**, v kombinaci s individuálním popisem a navrženým řešením ploch struktury [51]. Tento přístup navazuje na definici charakteru území v nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy – pražských stavebních předpisech (PSP) jako „soubor podstatných přírodně krajinných, sociálně-ekonomických, historických a kulturních a civilizačních, zvláště urbanistických, architektonických a estetických prvků či vlastností specifických pro konkrétní území (především poloha v území, intenzita, struktura a typ zastavění, vymezení a uspořádání veřejných prostranství (VP), infrastruktura, způsob využití území a míra jeho změn), včetně jejich vzájemných vztahů a vazeb“ (§ 2 písm. h PSP).

První vymezení stavových lokalit v IPR proběhlo v roce 2013 jako součást strukturální analýzy stavu města a jako podklad pro návrh Metropolitního plánu Prahy. Pro plošné vymezení IPR využil určující podklady, jako jsou topografie terénu, struktura zástavby, struktura VP, výškové hladiny, časová stabilizace struktury zastavění, a pomocí konsenzuálního prolnutí názorů více odborníků, konzultací s místní samosprávou a adaptace na katastrální mapu území vymezil a pojmenoval stavové lokality [1]. Pro Územně analytické podklady hl. m. Prahy (ÚAP) 2024 proběhla aktualizace vymezení tak, aby odrážela aktuální stav území, odborný posun v chápání pojetí otevřené krajiny a vyhodnocení naplnění potenciálu v území (zastavění rozvojových ploch či naplnění procesu transformace území).

ÚAP 2024 pracují s celkovým počtem 756 vymezených stavových lokalit, z toho je 105 lokalit otevřené krajiny a 660 lokalit městské krajiny, které dále obsahují 67 lokalit

městské přírody a 593 lokalit vystavěného prostředí³². Ty jsou předmětem popisu a analýz většiny témat obsažených v knize 200, kromě témat, kde je žádoucí analyzovat město v celém jeho rozsahu, jako např. struktura veřejně přístupných prostranství (VPP) (→ 3.3.1) či prostupnost podél drobných vodních toků (DVT) (→ 4.1.3). Každá lokalita má přiřazen převládající typ struktury (→ Obr. 3.1.2.1). Typem struktury, který je **zastoupen největší celkovou plochou i nejvyšším počtem lokalit, je struktura zahradního města** s 45,33 km² a 119 lokalitami, což je něco přes 17 % celkové plochy městské krajiny. Lokality rostlé a blokové struktury, navzdory tomu že někdy bývají považovány pro město za reprezentativní, dohromady dosahují pouze poloviny plochy lokalit struktury zahradního města. Všechny lokality rostlé struktury by se plošně vešly např. do lokalit modernistické struktury téměř devětkrát. Lokality hybridní struktury, považované současným pražským plánováním za lokality se „strukturou pro klíčové části města budoucnosti“ [51 str. 33], zabírají třetí nejmenší plochu a druhý nejnižší počet ze všech lokalit vystavěného prostředí (→ Obr. 3.1.2.2).

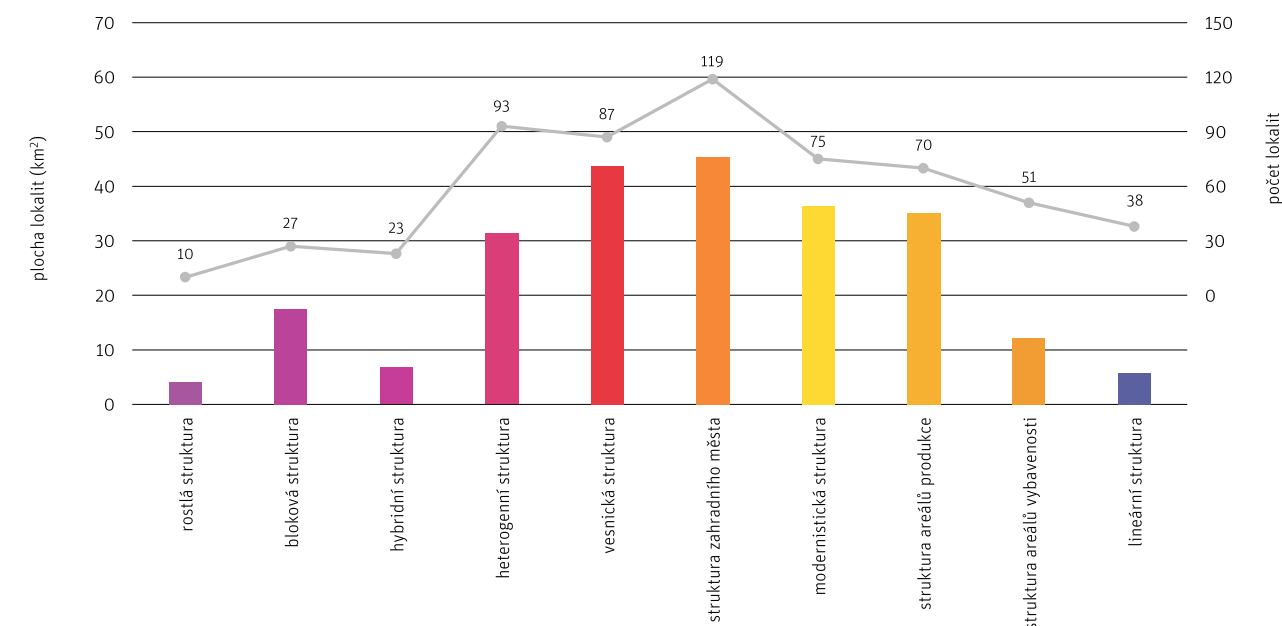
Jedním ze sledovaných atributů lokalit je stáří zástavby (→ Obr. 3.1.2.3). Do jeho vyhodnocení vstupují údaje o stavebních objektech z dat Současného stavu využití území vztážené k jejich nejstaršímu zjištěnému výskytu v archivních mapách³³ (→ Obr. 2.1.3.1). Stáří zástavby je statisticky vyhodnoceno pro jednotlivé lokality v ukazatelích průměrné hodnoty, střední hodnoty a směrodatné odchylky (reprezentující míru heterogenity stáří zástavby v rámci lokality). Průměrné stáří zástavby v lokalitě je dále vztážno k indexu rozmanitosti využití (→ Obr. 300.4.2.2.5). Podle mediánu průměrného stáří zástavby v lokalitách je možné vyhodnotit a seřadit typy struktur lokalit od nejstarších k nejmladším takto: rostlá (1887), bloková (1933), lineární (1956), vesnická (1956), zahradního města (1963), heterogenní (1972), areálů vybavenosti (1974), hybridní (1975), areálů produkce (1982), modernistická (1984). Z hlediska heterogenity stáří zástavby v lokalitách se oproti ostatním významně odlišují pouze lokality modernistické a vesnické struktury. V případě lokalit s modernistickou strukturou bývá stáří zástavby výrazně homogenní, naopak nejvyšší mírou různorodosti z hlediska stáří zástavby jsou charakteristické lokality vesnické struktury.

32 — Výrazná změna v počtu lokalit otevřené krajiny a městské přírody oproti ÚAP 2020 je zapříčiněna změnou metodologie přiřazování typů struktur u velkých krajinných území, jako je např. obora Hvězda. Tato jsou nově zařazena do otevřené krajiny.

33 — Nejstarší datace zástavby proto odpovídá roku 1842, ačkoli objekty datované k tomuto roku jsou často výrazně starší; při analýze lokalit byly zanedbány drobné stavby s půdorysnou plochou do 25 m²; při hodnocení lokalit z hlediska heterogenity stáří zástavby byly posuzovány pouze lokality, ve kterých se v roce 2020 nacházelo alespoň 50 objektů.

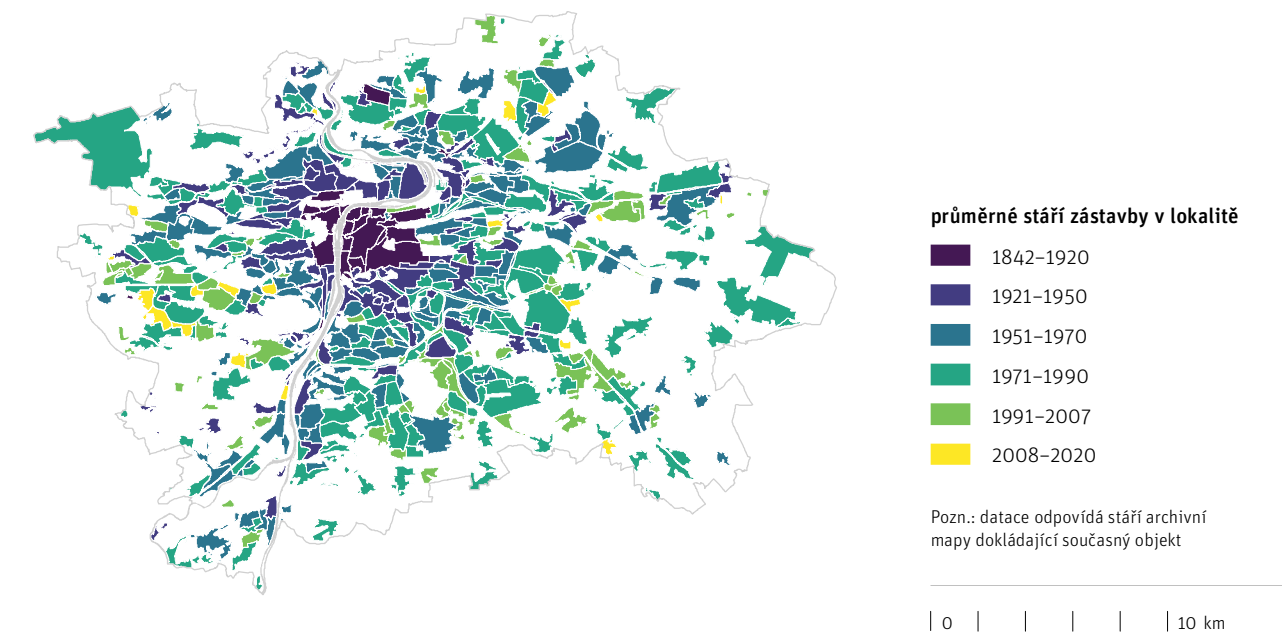
3.1.2.2 Počet lokalit a souhrnná plocha pro typy struktury vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.1.2.3 Stáří zástavby lokalit vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.1.2.1 Typy struktur lokalit vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.1.3 HRANICE MĚSTA

V úvodu se téma zabývá tzv. hranicí Intravilánu 1966, ze kterého vychází pozdější vymezení hranice zastavěného území. Dále se téma věnuje hranicím, které IPR vymezil pro potřeby ÚAP 2024, a sice hranice zastavěných lokalit, hranice prstenců – centra, které zahrnuje jádro a střed města, dále předměstí, které zahrnuje heterogenní a modernistické město. Posledním vymezeným prstencem je příměstská krajina. Pro potřeby posouzení činitele denní osvětlenosti v rovině zasklení okna jsou v ÚAP 2024 zařazeny hranice vymezující plochy pro kategorie lokalit 3 a 4 podle tabulky B.1 ČSN 73 0580-1.

Hranice zastavěného území (ZÚ) v Praze, 2010

Hranice zastavěného území (ZÚ) byla v Praze vymezena v roce 1999, změnami Územního plánu byla v roce 2010 a 2021 aktualizována. Všechna její vymezení vycházejí dle legislativy z hranice Intravilán 66. Jde o hranici, která sleduje právní stav. **Intravilán 1966** vychází z § 4 odst. 4 vyhlášky Ministerstva zemědělství a lesního hospodářství č. 97/1966 Sb., která byla stanovena prováděcí vyhláškou Zákona o ochraně zemědělského půdního fondu: „Zastavěnou částí obce (intravilán) se rozumí území, které ke dni účinnosti zákona je souvisle zastavěno nebo jinak technicky upraveno pro potřeby obce (sídlíště). Do ZÚ obce se zahrnují i pozemky, které jsou zemědělskou půdou, nevytváří však se zemědělským půdním fondem souvislý celek (jsou od něho odděleny souvislou zástavbou nebo zabíhají do zastavěné části a jsou tvarově i rozlohově nevhodné k zemědělskému obhospodařování mechanizačními prostředky).“ Vyhláška federálního ministerstva zemědělství a výživy č. 142/1976 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení Zákona o ochraně zemědělského půdního fondu, v § 10 odst. 1 uvádí: „Zastavěným územím obce… se rozumí území, které bylo ke dni 1. 9. 1966 souvisle zastavěno nebo jinak technicky upraveno pro potřeby obce. … Hranice ZÚ obce se zobrazí v pozemkových mapách evidence nemovitostí.“

Hranice Intravilánu je pak přebírána z mapového podkladu, do kterého byla v minulosti zakreslena z map evidence nemovitostí (tzv. evidenčních map, které byly součástí evidence nemovitostí a byly do roku 1989 aktualizovány a ukládány na příslušných místních národních výborech) a zahrnují i oplocené sady k 1. 9. 1966 související se ZÚ, ale někdy i další zemědělskou půdu. Všechny mapy evidence nemovitostí s vyznačeným intravilánem jsou na pracovištích katastrálního úřadu k dispozici obcí, pro kterou SE ZÚ vymezuje. Tuto skutečnost potvrdil Český úřad zeměměřičský a katastrální a vydal v tomto smyslu příkaz podřízeným katastrálním pracovištím (na přelomu let 2006 a 2007). V případě Prahy pak evidenční mapy v některých oblastech, zejména v centru města, nejsou kompletní, resp. nejsou k dispozici. Intravilán

1966 je pak zakreslen v podkladové mapě Útvaru hlavního architekta hl. m. Prahy. Intravilán 66 zahrnuje území o rozloze 228,8 km², tj. 46,11 % z rozlohy města.

Územní plán

Zastavěné území (ZÚ) (L.85) (→ Obr. 3.1.3.1) v platném Územním plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ) je ve stavu po aktualizaci změnou č. Z2748/00, která byla schválena usnesením Zastupitelstva hl. m. Prahy č. 23/12 ze dne 21. 1. 2021 a nabyla **účinnosti dne 28. 5. 2021**. ZÚ je vymezeno dle § 58 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Do ZÚ jsou zahrnuty pozemky Intravilánu z 1. 9. 1966, dále pak pozemky označené v Katastru nemovitostí k 31. 1. 2020 jako zastavěné stavební pozemky, dále stavební proluky, části komunikací, ze kterých jsou vjezdy na pozemky ZÚ, ostatní veřejná prostranství (VP) a další pozemky obklopené ostatními pozemky ZÚ. Do ZÚ nejsou v souladu s výše uvedeným ustanovením stavebního zákona zahrnuty vinice, chmelnice a zahradnictví na zemědělské půdě a pozemky přiléhající k hranici intravilánu navrácené do orné půdy nebo do lesních pozemků. Hranice ZÚ je vedena po hranici parcel, ve výjimečných případech je spojnicí lomových bodů stávajících hranic pozemků, popř. bodů na těchto hranicích. Celková výměra ZÚ k 1. 1. 2000 byla 283,42 km², **ke dni 31. 1. 2020** pak **291,36 km2**, tj. **58,63 % rozlohy města**. Hranice ZÚ zobrazuje právní stav. Je to hranice, která odděluje ZÚ od nezastavěného území na základě evidence Katastru nemovitostí (KN).

Územní plán

Pro potřeby ÚAP 2024 byly vymezeny stavové **lokality** (→ 3.1.2). Tato hranice, **hranice zastavěných stavových lokalit** (→ Obr. 3.1.3.2), se nejvíce blíží reálně zastavěnému území. Plocha zastavěných stavových lokalit, tedy **městské krajiny**, je 259,63 km² a plocha nezastavěných stavových lokalit, tedy otevřené krajiny je 236,53 km². Pro potřeby ÚAP 2024 byly vymezeny části města – **prstence** (→ Obr. 3.1.3.2), které se užívají jak pro popis území, tak pro analýzy a výpočet hodnot některých **indikátorů** pro rozbor udržitelného rozvoje území. Hranice mezi jednotlivými částmi využívají většinou hranice lokalit. **Jádro** města zahrnuje převážně lokality s rostlou **strukturou** v původních městských hradbách. **Střed** města reprezentují čtvrtě s převážně blokovou strukturou. Jádro a střed tvoří dohromady **centrum** o rozloze 29,96 km². Následuje **předměstí**, které se skládá z heterogenního a modernistického města. **Heterogenní město** je území, v němž se struktury zastavění prolínají, a rozkládá se na rozloze 57,41 km². **Modernistické město** zahrnuje převážně lokality plochy sídlišť po obvodu města. Plocha modernistického města je 119,12 km². Poslední vymezenou částí města je **příměstská krajina** o rozloze 289,67 km².

Pro potřeby **posouzení činitele denní osvětlenosti v rovině zasklení okna** jsou v ÚAP 2024 zařazeny **hranice vymezující plochy pro kategorie lokalit 3 a 4** podle tabulky B.1 ČSN 73 0580-1 (→ Obr. 3.1.3.2), na něž se odkazují v nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP)³⁴. Plochu pro lokality patřící do výše uvedené kategorie 4 tvoří prstence jádro + střed + heterogenní **struktura**. Nahrazuje tzv. hranici Vnitřní zóna města, jak byla zobrazena v ÚAP 2016 [52 str. 26] a dříve pásmo Vnitřní kompaktní město, jak bylo uvedené v ÚAP 2012 [53 str. 18], ÚAP 2014 [54 str. 38] a ÚAP 2016 [52 str. 26]. Plochu pro lokality patřící do výše uvedené kategorie 3 tvoří prstenec modernistického města. Nahrazuje pásmo města nazvané vnější kompaktní město, jak bylo uvedené v ÚAP 2012, ÚAP 2014 a v ÚAP 2016.

Územní plán

3.1.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Územní plán

Strukturální přístup k analyzování města je v souladu s tím, že Praha je především monocentrickým městem. I když jsou prostorové vztahy i stabilizace v čase v městském organismu proměnlivé, v jádru lze pozorovat projev výrazně odlišných principů než na okraji. Na rostlou strukturu v historickém jádru města plynule navazuje bloková struktura, odrážející historický vývoj zástavby. To, že dále navazují předměstí a periferie, je způsob členění, který se sice ve variacích, ale konzistentně objevuje v odborné literatuře, aktuálně platném i předcházejících územních plánech. Směrem ze středu k okraji města je možné vysledovat postupnou proměnu poměru zastavěného území (ZÚ) vůči nezastavěnému, prostorových parametrů ulic a typologie staveb. Tyto změny nejlépe ilustruje vztah uliční a stavební čáry, tedy způsob utváření rozhraní mezi veřejným prostranstvím (VP) (ulicí, náměstí, parkem) a stavebním blokem.

Územní plán

Témata této podkapitoly nabízejí úvod do základních principů prostorového uspořádání města. Je uvedena základní jednotka strukturálního pojetí města, lokalita, včetně jedné z jejích primárních charakteristik, kterou je typ struktury. Pro přiřazení typu struktury jednotlivým lokalitám je jedním z určujících parametrů stáří její zástavby, které také ukazujeme. Lokality a typy struktury jsou základní jednotkou pro analýzy dále v této i jiných knihách Územně analytických podkladů hl. m. Prahy 2024 (ÚAP 2024). Členění území města do několika menších celků je problematické zejména z důvodu, že určit jednu čáru přesně udávající rozhraní, se historicky ukazuje jako nadmíru složité. V podkapitole ukazujeme vymezení daná legislativně (Intravilán 1966, hranice zastavěného území (ZÚ) Územního plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ)), a také vymezení pomocí prstenců, které většinouvě sleduje vymezení stavových lokalit a využívá se pro potřeby ÚAP a pro potřeby posouzení činitele denní osvětlenosti v návaznosti na nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP).

Územní plán

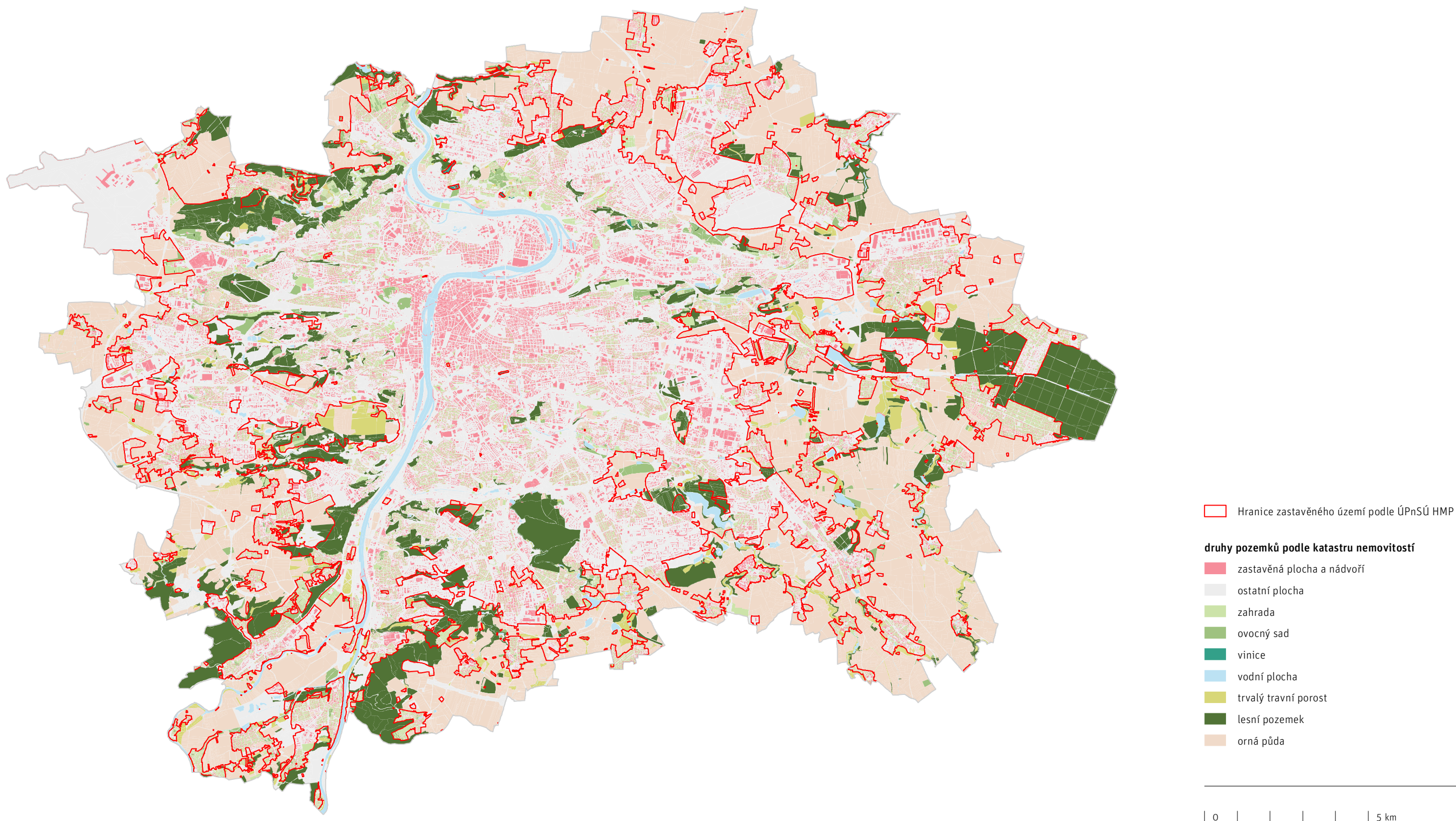
-
-
-

Územní plán, 2010, hranice zastavěného území (ZÚ)

^[1] PSP34. Plochu pro lokality patřící do výše uvedené kategorie 4 tvoří prstence jádro + střed + heterogenní struktura. Nahrazuje tzv. hranici Vnitřní zóna města, jak byla zobrazena v ÚAP 2016 [52 str. 26] a dříve pásmo Vnitřní kompaktní město, jak bylo uvedené v ÚAP 2012 [53 str. 18], ÚAP 2014 [54 str. 38] a ÚAP 2016 [52 str. 26]. Plochu pro lokality patřící do výše uvedené kategorie 3 tvoří prstenec modernistického města. Nahrazuje pásmo města nazvané vnější kompaktní město, jak bylo uvedené v ÚAP 2012, ÚAP 2014 a v ÚAP 2016

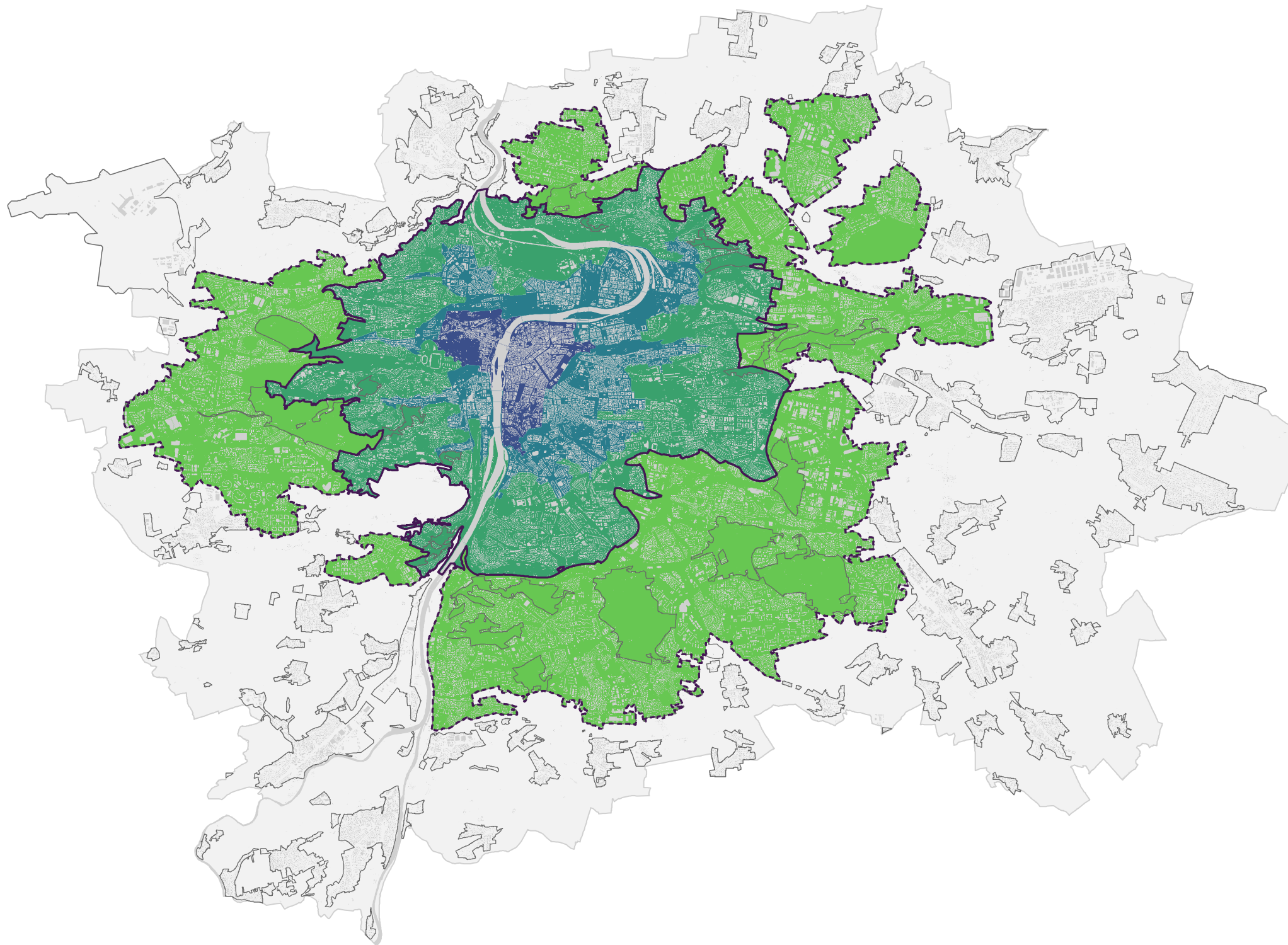
3.1.3.1 Hranice zastavěného území ÚPnSÚ HMP

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha, ČÚZK 2023

3.1.3.2 Zastavěné stavové lokality, prstence a hranice vymežující plochy pro posouzení osvětlenosti

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha, ČÚZK 2023

zastavěné stavové lokality

□ zastavěné stavové lokality

prstence

- jádro
- střed
- heterogenní město
- modernistické město
- krajina

hranice vymežující plochy pro posouzení osvětlenosti

- - - kategorie 3
- kategorie 4

Pozn.: Návaznost na nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy, odůvodnění §45 (posouzení činitele denní osvětlenosti v rovině zasklení okna). Hranice vymežují plochy pro kategorie lokalit 3 a 4 podle tabulky B.1 ČSN 73 0580-1. Plochy kategorie 4 nahrazují dřívější „Vnitřní zónu města“ (ÚAP 2016) a „Vnitřní kompaktní město“ (ÚAP 2016, 2014, 2012). Odpovídají prstencům města jádro + střed + heterogenní struktura. Plochy kategorie 3 nahrazují dřívější „Vnější kompaktní město“ (ÚAP 2016, 2014, 2012). Odpovídají prstenci modernistické město.

| 0 | | | | 5 km

3.2 Zástavba

Podkapitola 3.2 Zástavba se zabývá městskou zástavbou v rámci lokalit vystavěného prostředí. Cílem je popsat základní vlastnosti zástavby, a to bez ohledu na způsoby jejího využití. Nejdříve jsou zkoumány základní morfologické vlastnosti zástavby, jako je její hustota či měřítko urbánních bloků. Následuje popis stavu výškového uspořádání zástavby z hlediska počtu podlaží, relativních a absolutních výšek budov a střešní krajiny. Na závěr jsou obě roviny propojeny v analýze zastavěnosti a míry využití území. IPR sleduje charakteristiky na jednotkách čtvercové sítě 100 x 100 m, lokalit a typech struktur, čímž zajišťuje několik různých možností pohledu na charakter území. Témata podkapitoly naplňují sledovaný jev A011a – struktura a výška zástavby.

3.2.1 ZÁKLADNÍ MORFOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA ZÁSTAVBY

Téma shrnuje základní morfologické charakteristiky zástavby v rámci celého města v měřítku budov a urbánních bloků. Je zvoleno několik sledovaných ukazatelů podoby města (v mezinárodní terminologii tzv. indicators of form) a ty jsou analyzovány. IPR na základě dat pro jednotlivé budovy analyzuje jejich měřítko, dále hustotu zástavby v mřížce 100 x 100 m a pro urbánní bloky jejich měřítko a zastavěnost.

Disciplínou, která se detailně zabývá analyzováním uspořádání urbánního prostředí, je urbánní morfologie (anglicky urban morphology) [55].³⁵ Tato poměrně nová disciplína využívá posunu v rozvoji technologií, kdy je v současnosti již možné zkoumat měřitelné vztahy v rozsahu celého města. Pokročilejšími studii měřitelných vztahů a charakteristických znaků v uspořádání vystavěného prostředí se dále zabývá urbánní morfometrie (anglicky urban morphometrics)³⁶. Základními morfologickými charakteristikami zástavby, tedy ukazateli na měřítko budov a bloků, kterými se zabývá toto téma, jsou vlastnosti jako rozměry, tvary a prostorové uspořádání. IPR na základě dat pro jednotlivé budovy analyzuje jejich **měřítko a hustotu** a pro urbánní bloky jejich **měřítko, kompaktnost a zastavěnost**. IPR pro ÚAP 2020 zpracoval komplexní morfometrickou analýzu propojující charakteristiky zástavby a uliční sítě, jejíž výsledky jsou popsány v podkapitole 4.3.

Jednou ze základních morfologických charakteristik vystavěného prostředí města je **měřítko zástavby**, typicky vyjádřené jako výška (pojednána v tématu 3.2.2) a zastavěná plocha jednotlivých budov³⁷. Ta v lokálním kontextu (zejm. v heterogenních územích) bývá vysoce zrnitá a pro interpretaci tohoto aspektu městské formy v měřítku celého města je více účelné analyzovat měřítko zástavby v rámci jednotlivých lokalit. Pro ÚAP 2024 proto IPR zpracoval analýzu typického měřítka zástavby stavových lokalit vystavěného prostředí města (→ Obr. 3.2.1.1), a to včetně zohlednění HPP zástavby (→ Obr. 3.2.1.2). Na základě dat pro jednotlivé lokality IPR analyzuje hodnoty měřítka zástavby i pro typy struktur

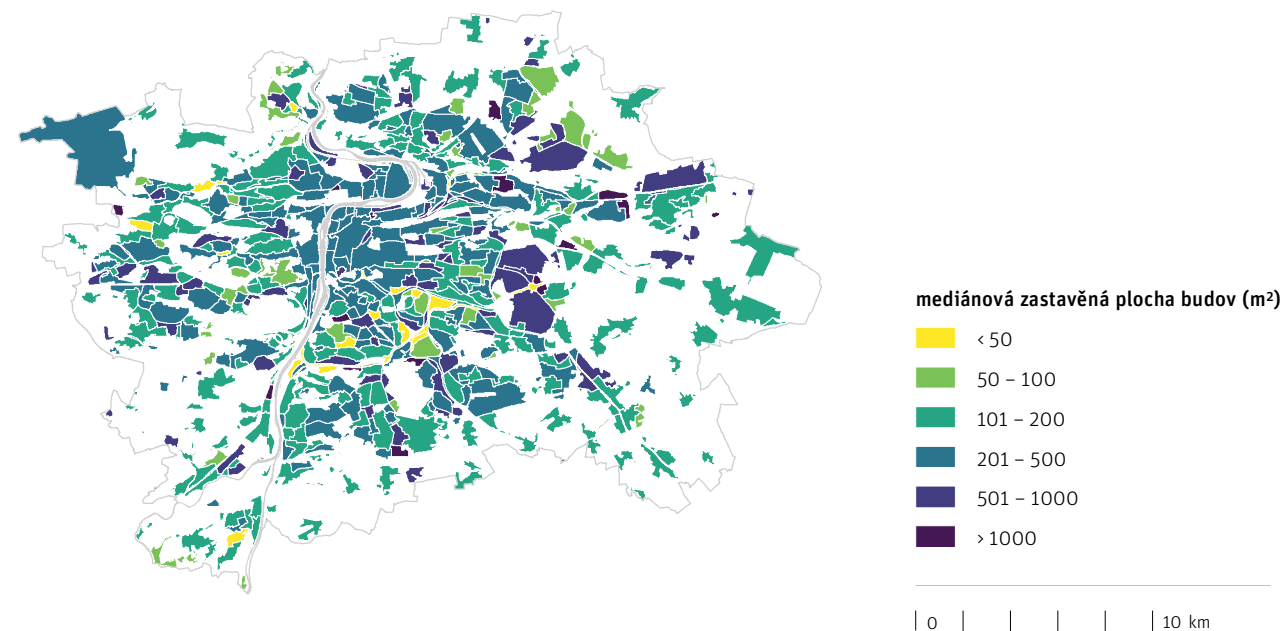
35 — Pro více informací o disciplíně a aktuálním směřování vědění na celosvětovém poli je vhodné nahlédnout do čísel žurnálu Journal of Urban Morphology, vydávaném organizací International Seminar on Urban Form. Dostupné na <https://journal.urbanform.org/index.php/jum>.

36 — Základní teze disciplíny jsou popsány v Dibble a kol. [105].

37 — Zastavěná plocha budov je na základě podkladových dat budov digitální technické mapy definována průmětem vnějšího líce obvodových konstrukcí budov s terénem a nereflektuje příp. přesahující arkýře či podzemních podlaží, čímž se liší od definice zastavěné plochy budovy uvedené v § 2 odst. 7 stavebního zákona.

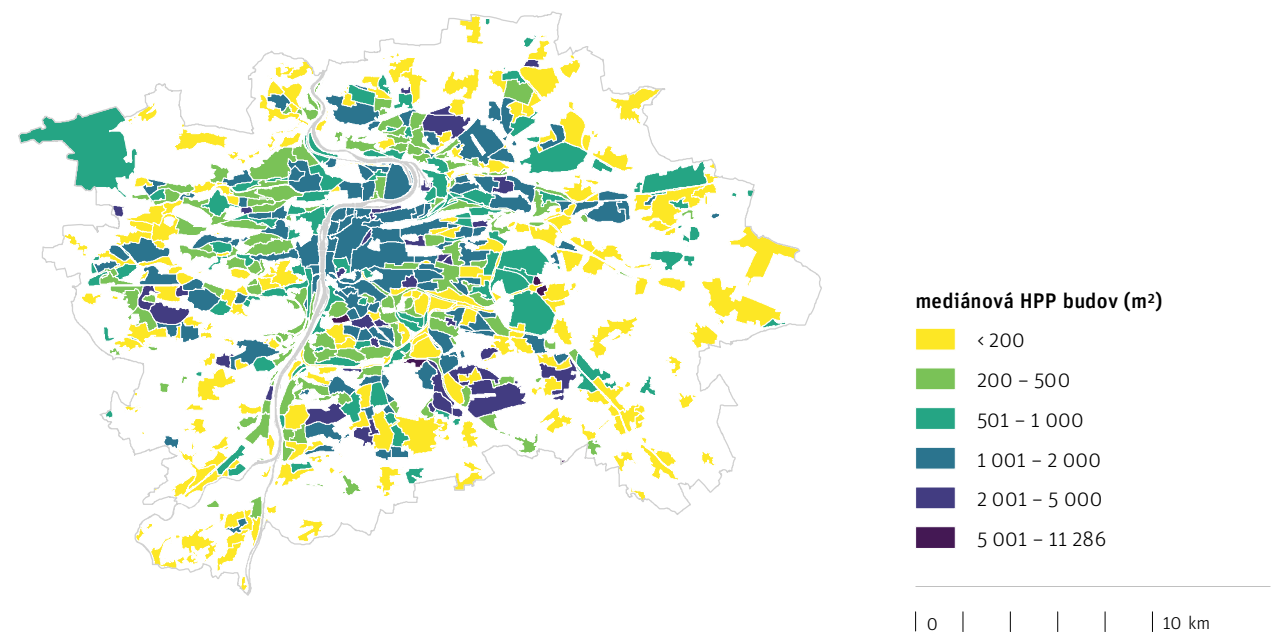
3.2.1.1 Typické měřítko zástavby v lokalitách vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.1.2 Typické měřítko zástavby (HPP) v lokalitách vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

vystavěného prostředí. Nejvyšší střední hodnotu měřítka zástavby mají lokality Sparta (10 749 m²), Roztyly (5 651 m²) a U Čestlického areálu (5 643 m²). Nejvyššího středního měřítka zástavby dosahují lokality s typem **struktury areálů produkce** (485 m²), **hybridní struktury** (374 m²) a **struktury areálů vybavenosti** (366 m²) (→ Obr. 3.2.1.3). Zástavba v těchto lokalitách je také velmi různorodá, co do rozsahu vyskytujících se půdorysných velikostí jednotlivých budov. Homogenní a nižší měřítko zástavby vykazují naopak lokality **struktury zahradního města** (109 m²) a **vesnické struktury** (113 m²). Nejvyšší typické objemy zástavby vykazují lokality modernistické struktury (1 481 m² HPP), následované rostlou (1 357 m² HPP) a blokovou (1 220 m² HPP) strukturou zástavby. IPR pro potřeby ÚAP 2024 nově zavedl indikátor hodnotící ve vystavěném prostředí města rozdíly měřítka nové rezidenční zástavby oproti typickému měřítku rezidenční zástavby dané lokality (i.0200.03.006.01).

Hustota zástavby je jedním z **ukazatelů podoby města**. Zastavěná plocha budovy je zpravidla uváděna vzhledem k velikosti pozemku, na kterém se nachází (dříve používaný tzv. index zastavěných ploch). Pro posouzení vlastností zástavby v celoměstském měřítku však není vhodné pracovat s jednotlivými pozemky, ale **hustotu zástavby** posuzovat

v kontextu širšího okolí. Proto IPR pro ÚAP 2024 zpracoval analýzu hustoty zástavby na čtvercové síti o rozměrech pole 100 x 100 m. Tato analýza na základě dat budov digitální technické mapy počítá hustotu zástavby v poli sítě jako podíl zastavěné plochy (→ Obr. 3.2.1.4). Index hustoty **vyšší než 0,5** mají pole rastru v historickém jádru města, a to zejména na pravém břehu. Některé části lokalit blokové struktury vykazují tuto hustotu také, nejvýznamněji části Vinohrad, Karlína a Letné. Další výskyty jsou identifikovány dále od středu města a vyskytují se u staveb většího měřítka, jako jsou obchodní a administrativní komplexy, dopravní či produkční objekty. Zbytek území, kde se nacházejí budovy, se pohybuje převážně v nižších hodnotách.

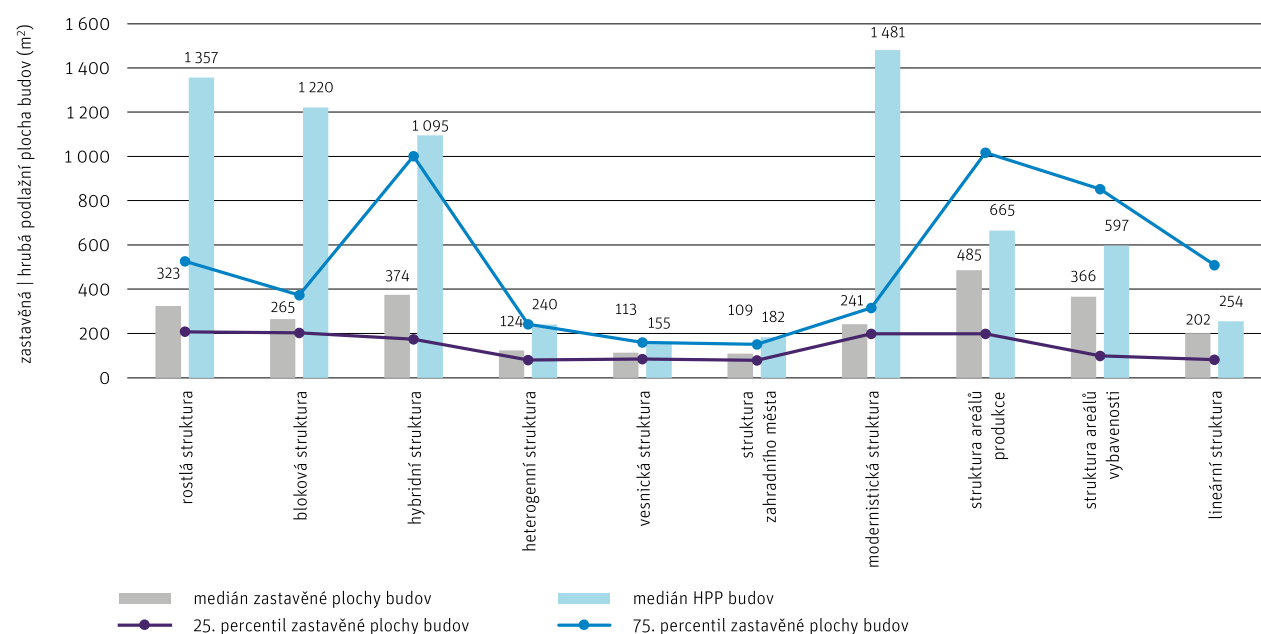
Zastavěné území (ZÚ) města dělí uliční čára na **uliční prostranství** (UP) a **bloky** (nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP)). Bloky jsou stavební a nestavební. V rámci celého města je forma a velikost bloků velmi různorodá. Bloky v lokalitách rostlé a blokové struktury se pohybují v rozměrech okolo sto metrů. Reprezentativní rozměry jsou: Staré Město (120 x 60 m), Nové Město (120 x 80 m), Žižkov (120 x 80 m), Vinohrady (120 x 90 m). V lokalitách modernistické struktury lze najít bloky i větších velikostí: Velká Ohrada (120 x 120 m), Háje

(200 x 150 m), Lužiny (350 x 300 m), Hůrka 400 x 290 m. Měřítkovou výjimkou v jádru města jsou velké bloky Karlína (240 x 180 m) [56]. V odborné literatuře je výskyt bloků odlišných velikostí a tvarů spojován s rozdílným způsobem jejich využití [57], prostupností města [58] a nástupem modernistického způsobu plánování a výstavby vystavěného prostředí města v 2. polovině 20. století [59]. Rozsáhlé stavební bloky uvnitř městské krajiny, příp. rozsáhlé půdní bloky v otevřené krajině typicky prostupnost městské a otevřené krajiny omezují. Téma prostupnosti je podrobněji rozebráno v podkapitole 4.1 a tématu 4.2.1.

Pro ÚAP 2024 zpracoval IPR analýzu **měřítka, tvaru a zastavěnosti bloků**, která na datovém podkladu vymezení UP (→ 3.3.2) vyznačuje stavební a nestavební městské bloky a analyzuje jejich velikost, čtvercovou kompaktnost a zastavěnost, a to pouze v rámci stavových lokalit městské krajiny. Lokality s rostlou a blokovou strukturou se vyznačují vyšší homogenitou velikosti bloku, díky jejich způsobu plánování a založení (historie zástavby je popsána v podkapitole 2.1). Oproti tomu v oblastech dále od centra města jsou velikosti bloků různorodější. Analýza také nepotvrdila, že jednoznačně platí, že se velikost bloků směrem od centra zvětšuje. V lokalitách struktury zahradního města a vesnické struktury se vyskytují velikosti bloků s nimi srovnatelné (→ Obr. 3.2.1.5). V blokové struktuře a ve struktuře zahradního města se také vyskytuje nejvyšší podíl kompaktních bloků (bez ohledu na velikost), které svým půdorysným tvarem nejvíce odpovídají tvaru čtverce (→ Obr. 3.2.1.6). V rámci analýzy IPR sleduje také zastavěnost bloků výpočtem podílu ploch zastavěných budovami na celkové ploše bloku (→ Obr. 3.2.1.7). Kvantilové rozdělení bloků se zastavěností nad 15 % ukazuje, že většina jich je zastavěna z 15–30 %. Pouze okolo 20 % z nich má více než polovinu zastavěné plochy.

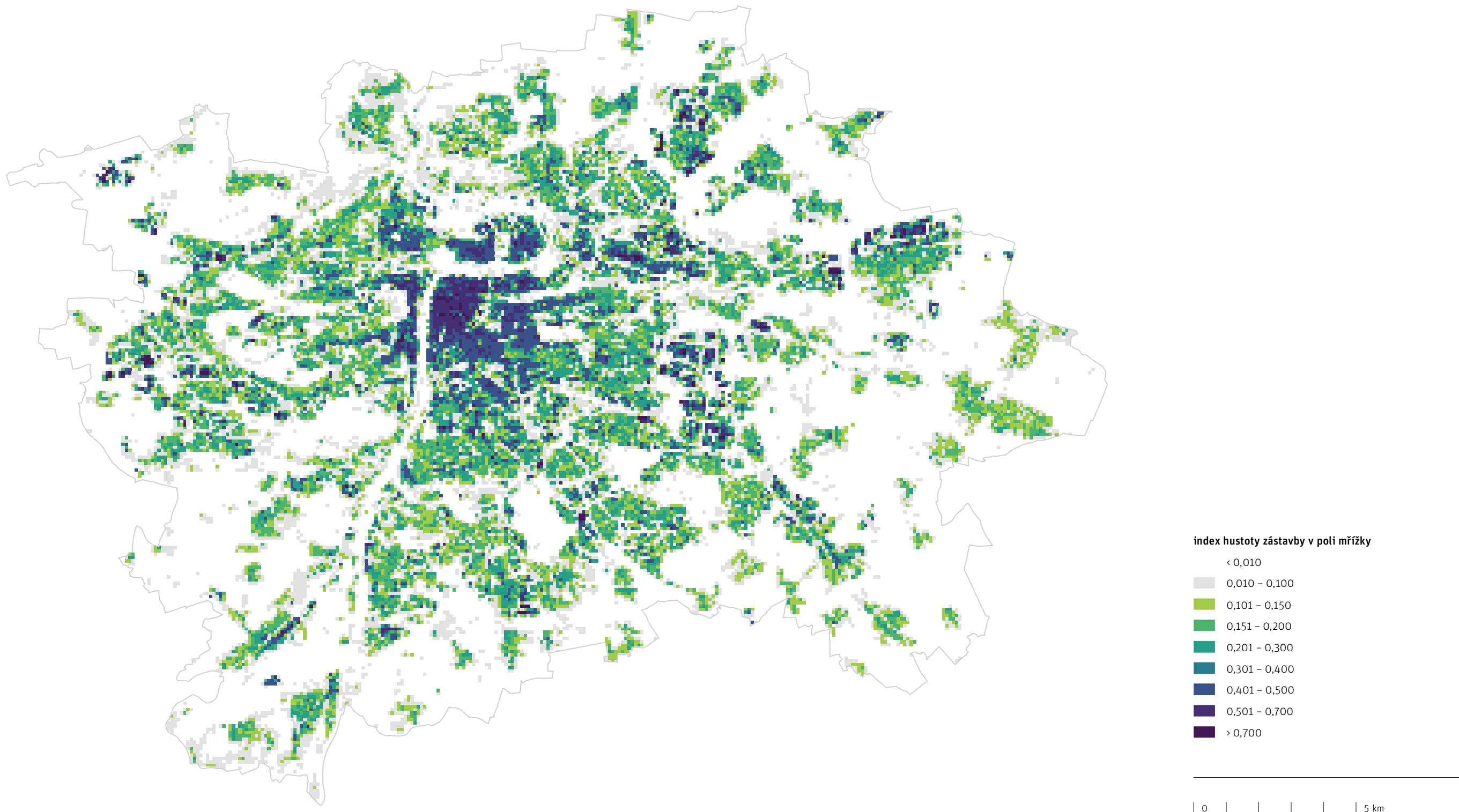
3.2.1.3 Mediánové měřítko zástavby pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

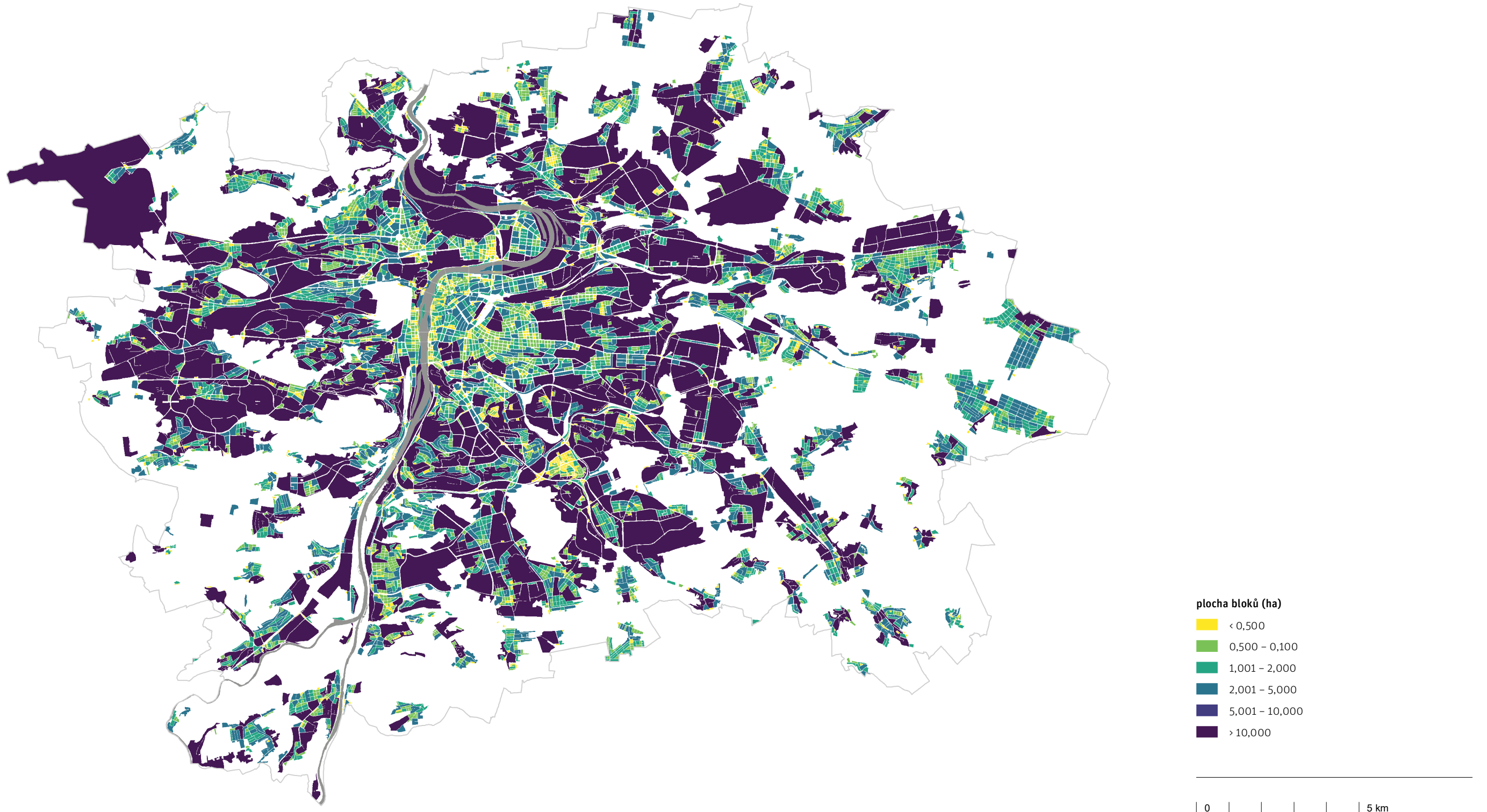
3.2.1.4 Hustota zástavby v mřížce 100 x 100 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

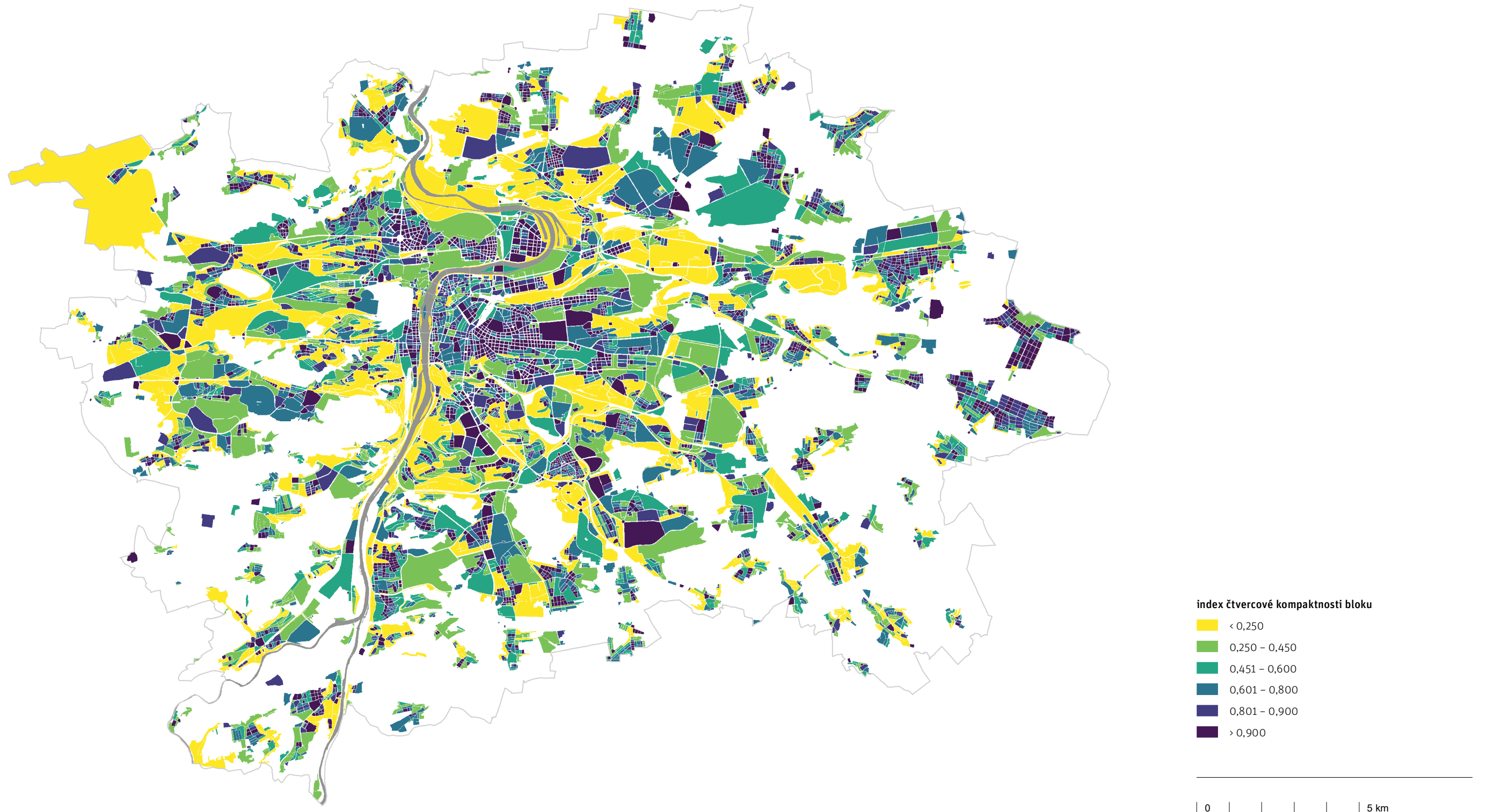
3.2.1.5 Velikost bloků

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

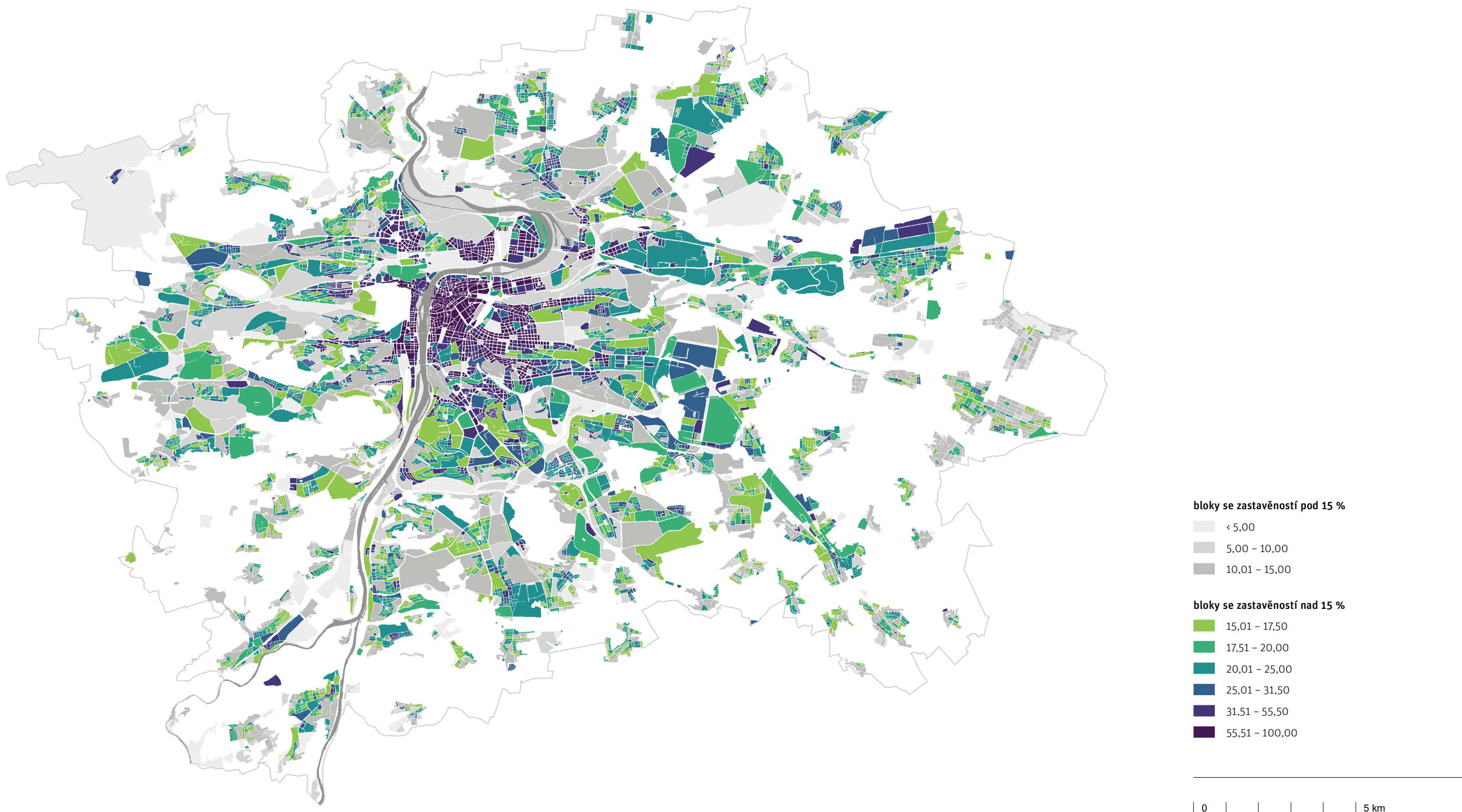
3.2.1.6 Tvar bloků

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.1.7 Zastavěnost bloků

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.2 VÝŠKOVÉ USPOŘÁDÁNÍ ZÁSTAVBY

Téma popisuje výškové uspořádání města. ÚAP sledují absolutní a relativní výšky zástavby odvozené z digitálního 3D modelu zobrazené v mřížce 100 x 100 m, dále sledují podlažnost objektů, výšku obvodových linií budov a typologii střešní krajiny. Nejvyšší typické podlažnosti zástavby jsou zastoupeny v lokalitách hybridní a modernistické struktury. Největší podíl šikmých střech mají lokality rostlé, blokové a vesnické struktury a struktury zahradního města.

Vedle dvoudimenzionálního pohledu na město stojí třídídimenzionální, který popisuje jeho výškové uspořádání. Vzhledem k tomu, že Praha byla založena na brodu řeky a následně se rozrůstala na okolní svahy a náhorní plošiny, vertikální morfologii lze považovat za jeden z klíčových způsobů popisu stavu a vývoje metropole. Základním východiskem výškového uspořádání území je **terénní morfologie**, která je dále doplněna **relativním výškovým působením samotné zástavby**. Výšková regulace je v současnosti dle Územního plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ) řešena posouzením ve vztahu k území se zákazem výškových staveb ve smyslu vyhlášky č. 32/1999 Sb. HMP, schválenou **usnesením č. 1156 Rady Zastupitelstva hl. m. Prahy** ze dne 26. 10. 1999, kterým se vydává Územní plán hl. m. Prahy, v platném znění. Hranice zákazu výškových staveb je vymezena ve **výkresu č. 4 - Plán využití ploch**³⁸. Mimo toto území lze umísťovat výškové stavby za podmínek kladného posouzení pohledových vztahů a splnění specifických podmínek. Mezi ty patří posouzení ve vztahu k charakteristice struktury a výškové hladiny s přihlédnutím k ÚAP. Aktuálně projednávaný návrh Metropolitního plánu Prahy představuje regulaci podlažnosti zástavby, která doplňuje regulativy prostorového uspořádání a má zajistit rozvoj další zástavby v souladu s charakterem lokality [1 str. 431].

Pomocí výšek lze nově umísťované stavby vztahovat k stávající zástavbě, a tak charakterizovat změny stavební struktury. IPR spravuje data **3D modelu terénu (DMT) a budov (DMTZ)** (pořízených fotogrammetricky), ze kterých **odvozuje několik datových vrstev**, které lze vhodně použít např. při procesu rozhodování v území. Pro analýzu a zobrazení výškového uspořádání zástavby IPR používá agregaci hodnot do typických výšek v polích **mřížky 100 x 100 m**, jejíž výhodou je srovnatelnost jednotlivých pixelů i zachování poměrně individualizovaných vlastností území. Je třeba zdůraznit, že **ÚAP nestanovují regulovanou výšku dle** nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražských stavebních předpisů

(PSP) **ani** nestanovují **výškovou hladinu budov** pro výškovou regulaci dle ÚPnSÚ, avšak zpřístupňují datové podklady, které jejich určení umožňují.

Absolutní výška zástavby

Absolutní výška zástavby ukazuje **výšku budov nad hladinou moře** odvozenou z 3D modelu. Počítá se s nejvyšším bodem budovy, bez hromosvodů a antén. Výšky zobrazujeme v mřížce 100 x 100 m ve formě typické absolutní výšky (→ Obr. 3.2.2.1). Typickou absolutní výškou je míněna **nejčastěji se vyskytující výšková kategorie budovy**, tj. modus, v poli mřížky. Data s možností přiblížení jsou dostupná v [Atlasu ÚAP](#).

Relativní výška zástavby

Relativní výška zástavby ukazuje **výšku budov nad terénem** odvozenou odečtením 3D modelu terénu od budov. Jedná se o **výšku od nejnižšího bodu objektu na terénu** (nemusí to být vstup) **po její nejvyšší bod**, bez hromosvodů a antén (nikoliv po hlavní římsu budovy). Výšky zobrazujeme v mřížce 100 x 100 m ve formě typické relativní výšky (→ Obr. 3.2.2.2). Typickou relativní výškou je míněna **nejčastěji se vyskytující výšková kategorie budovy**, tj. modus, v poli mřížky. Relativní výšky budov **členíme do kategorií** odpovídajících potřebám výškových hladin stanovených v § 25 nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – PSP, a to: 0–6 m, 6,1–9 m, 9,1–12 m, 12,1–16 m, 16,1–21 m, 21,1–26 m, 26,1–40 m, nad 40 m. Výškové hladiny v PSP určují minimální a maximální regulovanou výšku budov. Je nutné zdůraznit, že data ÚAP jsou po nejvyšší bod budovy, nikoliv po její hlavní římsu. Data s možností přiblížení jsou dostupná v [Atlasu ÚAP](#).

Výška obvodové linie budovy

Třetí vrstvou odvozenou z 3D modelu budov a terénu jsou **výšky obvodové linie budov**. Zde automatizovaně odvozujeme výšku pro každou hranu budovy, a to **od nejnižšího bodu na terénu dané hrany po obvodovou linii budovy** (→ Obr. 3.2.2.3). Výška obvodové linie budovy nemusí vždy odpovídat výšce římsy. Výšky zobrazujeme [na Portálu ÚAP](#) v [Atlasu ÚAP](#) pro každou hranu budovy:

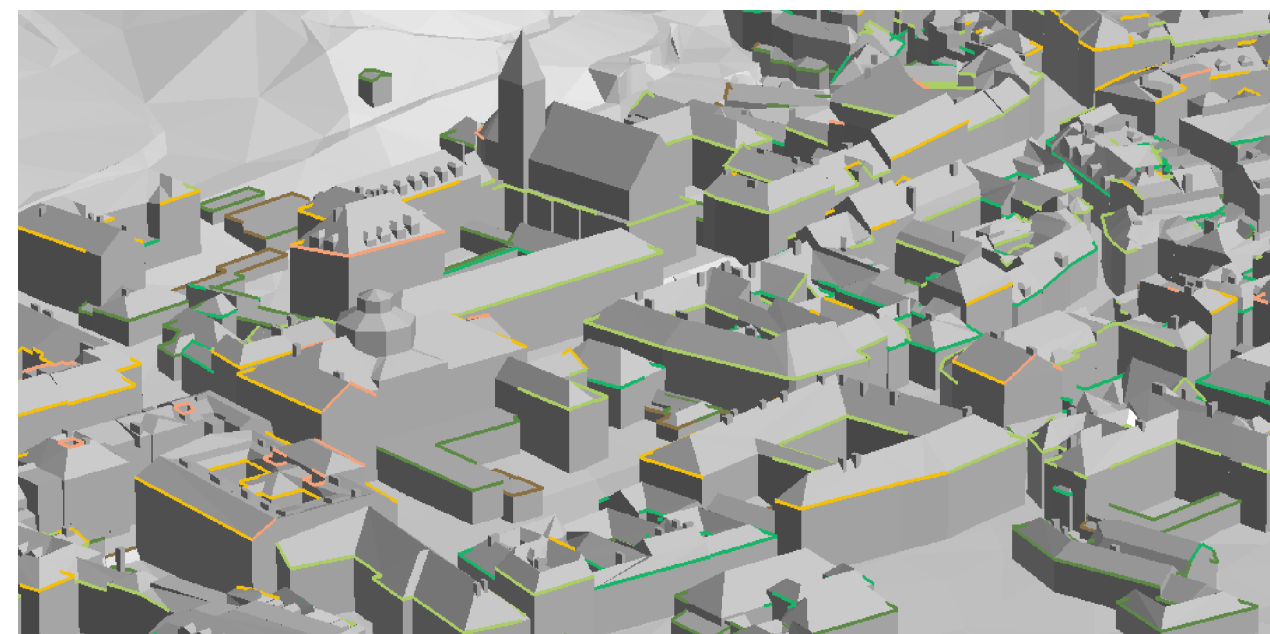
- v **členění na kategorie** odpovídajících potřebám výškových hladin stanovených v § 25 nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – PSP,
- jako **konkrétní odvozenou hodnotu** pro každou hranu při přiblížení.

Podlažnost zástavby

Podlažnost zástavby IPR sleduje pro jednotlivé budovy obecným **počtem podlaží** doplněným o detailnější informace, jako je počet podlaží po hlavní římsu, počet ustupujících podlaží, budovy ve svahu a specifické objekty s atypickou podlažností, např. divadla, sportovní haly či kostely. Tato data byla **získána terénním průzkumem** z let 2012/2013 a jsou **průběžně aktualizována dle vydaných územních rozhodnutí**. U rodinných domů do 3 nadzemních podlaží (NP) byla podlažnost doplněna v roce 2019. Zobrazujeme typickou **podlažnost v mřížce 100 x 100 m** (→ Obr. 3.2.2.4), což je ta, která má v daném čtverci nejvyšší zastoupení zastavěné plochy, a dále **data pro jednotlivé budovy**. Vrstvy symbolizujeme v kategoriích, které odpovídají potřebám výškových hladin dle § 25 PSP. Data s možností přiblížení a dotazování pro jednotlivé objekty jsou dostupná v [Atlasu ÚAP](#). Nejvyšší procentuální zastoupení zastavěných ploch zástavby vyšších výškových stupňů, tj. více než 6 NP, je u modernistické struktury, kde přesahuje 34% podíl, dále pak v hybridní, blokové a rostlé, kde všude má zastoupení více než 10%. V rámci celého **vystavěného prostředí** města je největším podílem zastoupena hladina do dvou podlaží s téměř 55% podílem (→ Obr. 3.2.2.5).

3.2.2.3 Výška obvodových linií budov zobrazená na 3D modelu terénu a budov

IPR Praha 2024

Střešní krajina

Vnímání výškového uspořádání města je vedle výšek zástavby ovlivněno i rozmanitostí tvarů střech. Zejména v Pražské památkové rezervaci (PPR) je velmi rozmanitá střešní krajina. Roli hrají typy a způsoby orientace sedlových, šikmých či plochých střech, stejně jako použité materiály a barevnost střešní krytiny. Informace o střešní krajině jednotlivých objektů je zobrazena [na Portálu ÚAP](#). Tyto údaje byly získány v rámci terénního průzkumu v letech 2012–2013. Analýza podílu typů střech v typech struktur lokalit vystavěného prostředí ukazuje, že se šikmé střechy nejčastěji vyskytují v **rostlé struktuře** (76,06 % zastavěné plochy) a ve **vesnické struktuře** (74,59 % zastavěné plochy). Celkový podíl šikmých střech v lokalitách vystavěného prostředí činí téměř polovinu (→ Obr. 3.2.2.6).

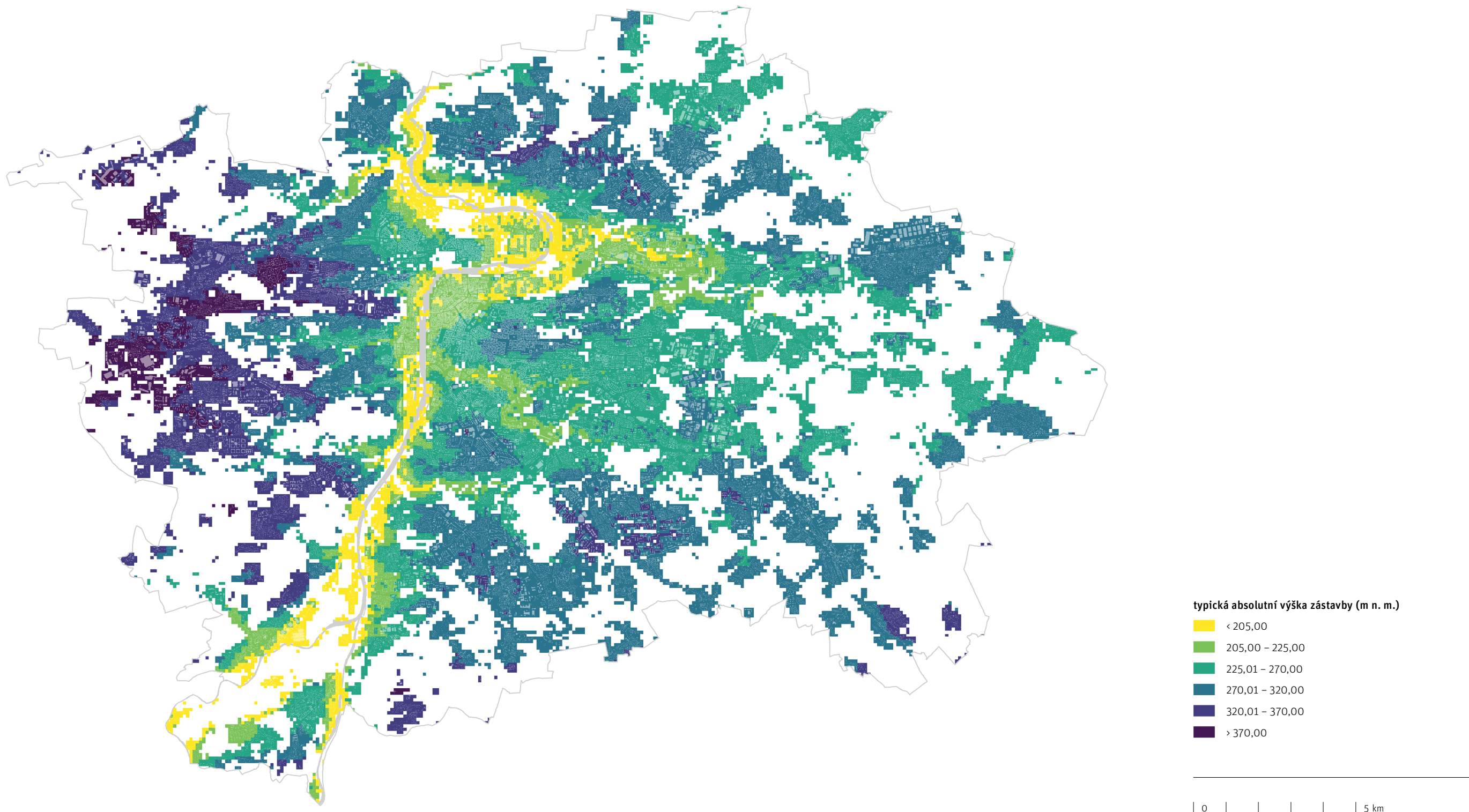
3.2.3 MÍRA VYUŽITÍ ÚZEMÍ

Téma se zabývá intenzitou zastavěnosti území po lokalitách a jejich typech. Intenzita zastavěnosti území se zásadním způsobem podílí na jeho výsledném charakteru a implikuje řadu pozitivních (efektivita veřejné vybavenosti, technické infrastruktury, redukce urban sprawlu), ale i negativních (ztráta

38 — dostupné na app.iprpraha.cz/apl/app/vykresyUP/

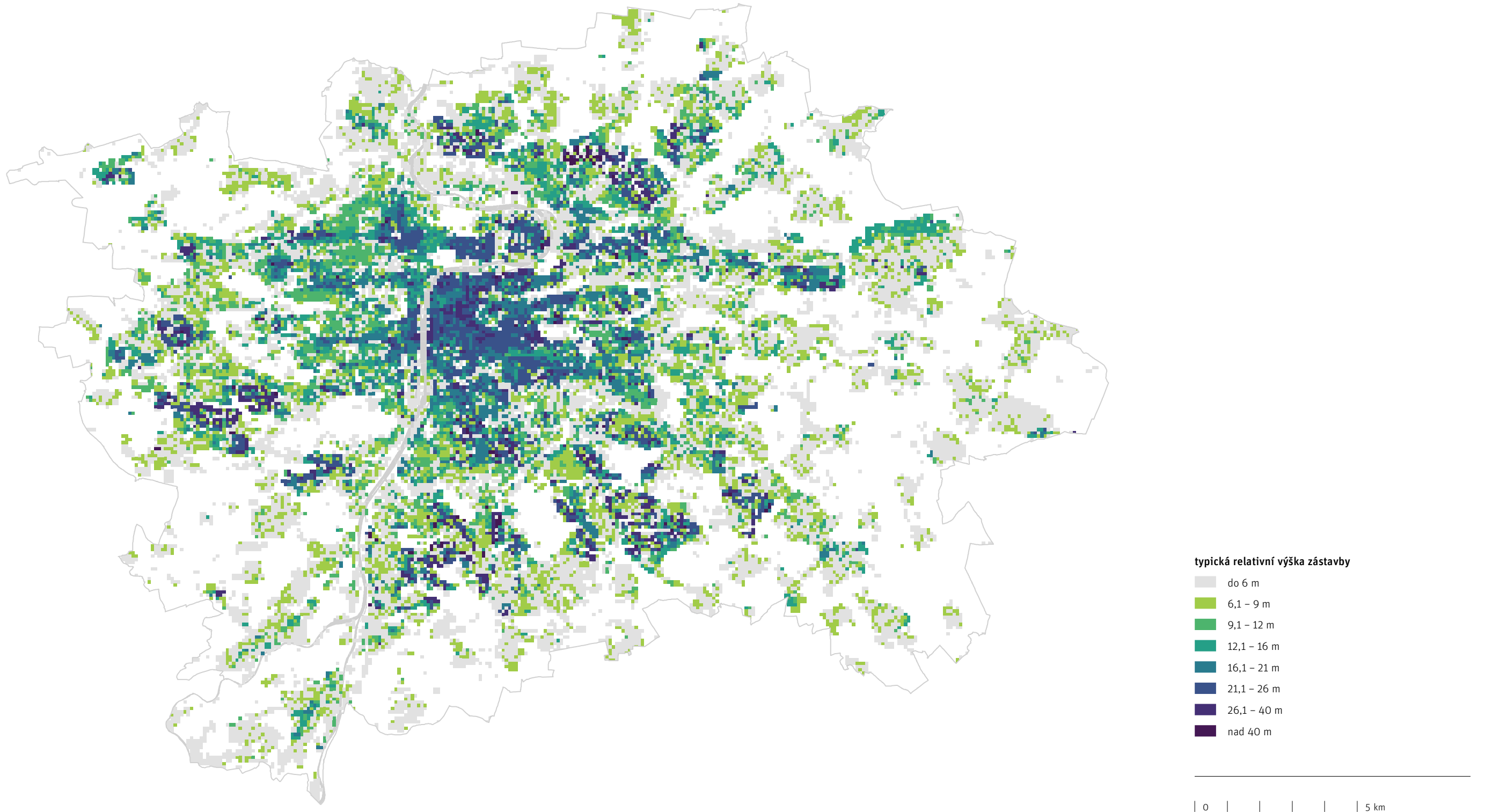
3.2.2.1 Typické absolutní výšky zástavby v mřížce 100 x 100 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.2.2 Typické relativní výšky zástavby v mřížce 100 x 100 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

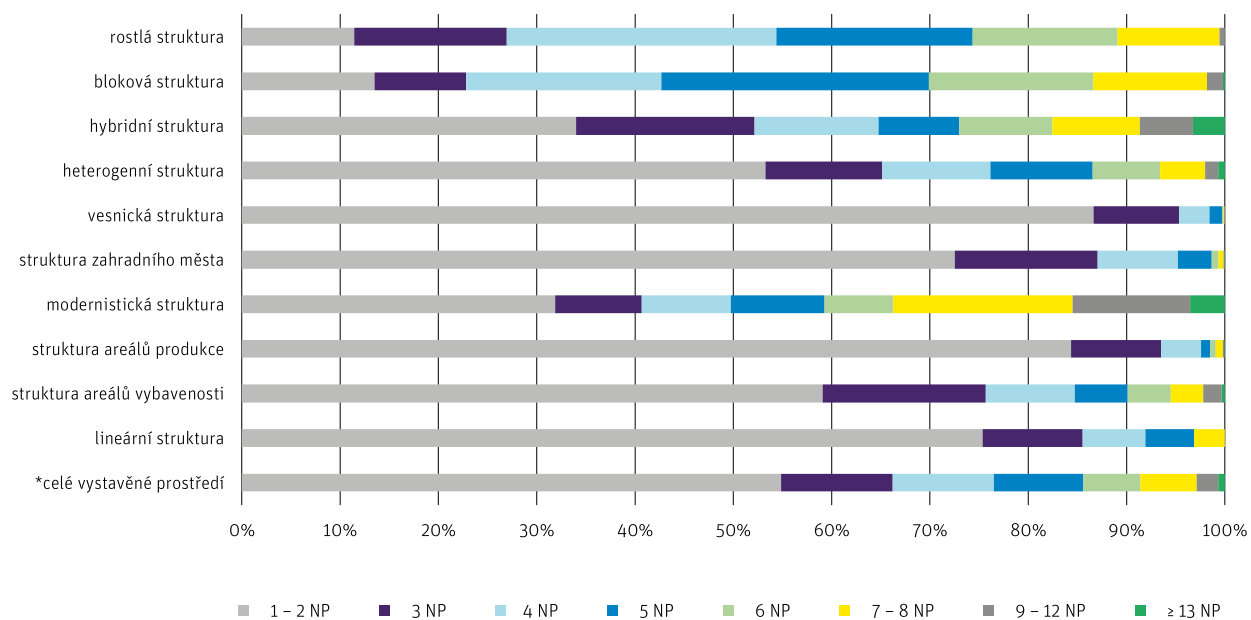
3.2.2.4 Typická podlažnost zástavby v mřížce 100 x 100 m vážená zastavěnou plochou

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

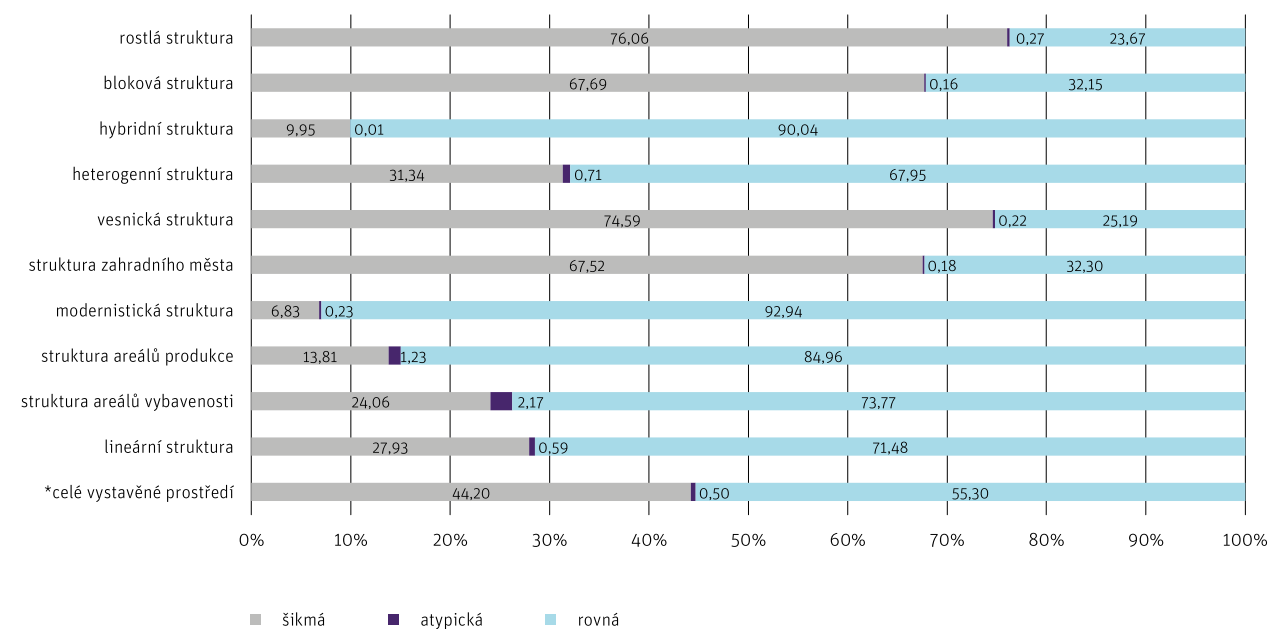
3.2.2.5 Podíl typických podlažností zástavby vážených zastavěnou plochou pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.2.6 Typy střech pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

charakteru a nepřiměřené zátěže v území) externalit. Míra využití území je popsána pomocí indexu zastavěnosti a indexu využití lokalit. Jejich prostřednictvím je možné porovnávat celkovou míru využití lokalit.

Míra využití území, tedy intenzita zastavěnosti, je součástí popisu charakteru území, neboť souvisí s řadou pozitivních (redukce extenzivního rozvoje města, efektivita veřejné vybavenosti a technické infrastruktury), ale i negativních externalit (nepřiměřená zátěž a ztráta charakteru území). Pro popis stavu území, který přísluší územně plánovacímu podkladu ÚAP obce, IPR využívá výpočet indexu využití lokalit (i_s). Hodnota indexu se počítá jako poměr součtu hrubých podlažních ploch (HPP) všech budov lokality vůči celkové rozloze dané lokality. Důležitým aspektem této metody je, že analyzování míry využití území pomocí číselného koeficientu není přenositelné napříč měřítky – hodnota spočítaná pro jednotku lokalit tedy není aplikovatelná na jednotky nižšího měřítka, jako jsou bloky či pozemky, a naopak (§ 7 nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP)). Pro měření míry efektivity využití pozemků se v rámci ČR i mimo ni používá koeficient podlažních ploch (KPP), který udává poměr mezi HPP objektu a plochou pozemku, na kterém je umístěna. KPP se využívá jako regulativ územního plánování v ČR, např. v aktuálně platném Územním plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ) (oddíl 7 Přílohy č. 1 opatření obecné povahy č. 55/2018), a v zahraničí, kde jsou využívány jeho obdoby Floor Area Ratio (FAR) či Geschossflächenzahl (GFZ).

Analýza intenzity využití území v ÚAP zahrnuje výpočet stavové zastavěnosti lokalit. Ta ukazuje pomocí indexu zastavěnosti lokality, jaká část plochy lokality je zastavěna budovami, bez ohledu na počet jejich podlaží. Údaj o zastavěnosti lokality je jedním z ukazatelů charakteru území, avšak nerozlišuje mezi plochou veřejných prostranství (VP) a potenciálně zastavitelnými plochami lokality. Hodnoty indexu zastavěnosti pro jednotlivé typy struktur jsou počítány jako medián hodnot koeficientu všech lokalit daného typu struktury, tedy prostřední hodnota³⁹. Medián indexu zastavěnosti je nejvyšší u **rostlé** (0,43) a **blokové struktury** (0,30) a nejnižší u **vesnické struktury** a **struktur zahradního města** (0,15) (→ Obr. 3.2.3.1). Rostlá struktura je charakteristická menšími, až středními nepravidelnými kompaktními bloky, které byly formovány historickými cestami a pěšími propojeními. Oproti tomu pro strukturu zahradního města jsou typické solitéry rodinných domů (→ Obr. 3.2.3.2). Hodnota pro lineární strukturu je minimální vzhledem k metodě analýzy, která

39 — Medián je taková hodnota z řady uspořádané podle velikosti, která ji rozděluje na dvě stejně velké části co do počtu hodnot tak, že hodnoty v jedné části jsou menší (případně rovné) než medián a v druhé části větší než medián.

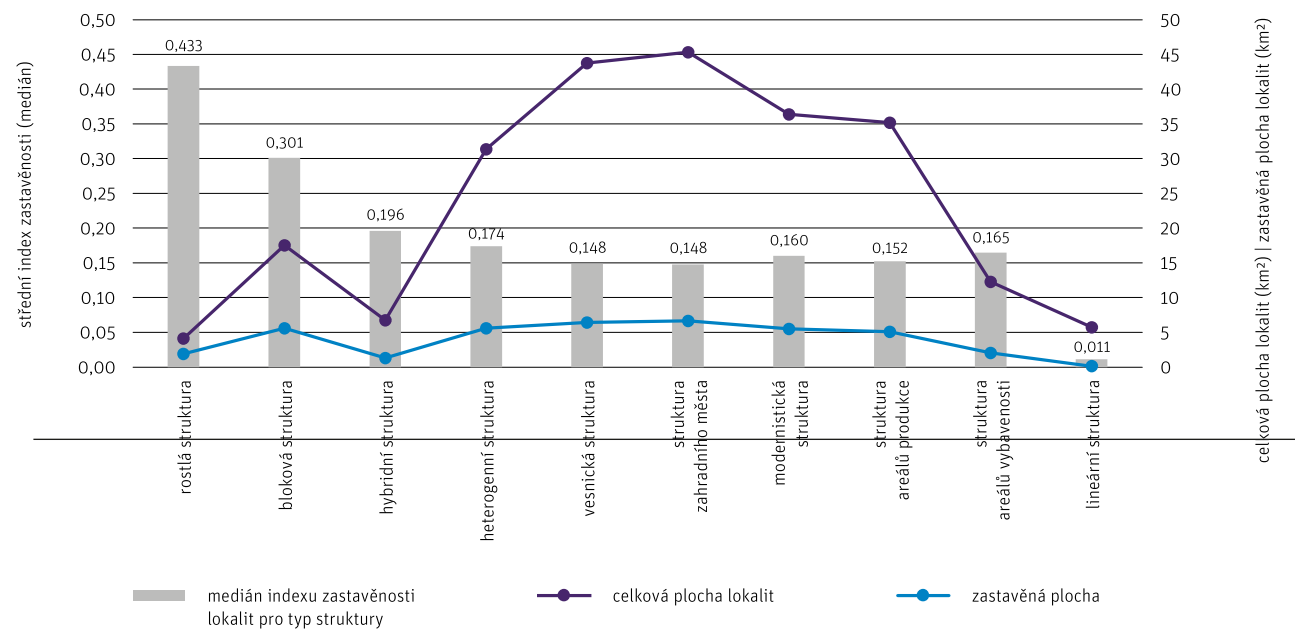
zastavěnost počítá na základě datové sady budov digitální technické mapy.

Stavový index využití lokality (i_s) zpracovává IPR pro všechny lokality vystavěného prostředí, tedy ne pro lokality krajiny ve městě a otevřené krajiny. Vstupními daty výpočtu jsou plochy budov technické mapy vynásobené počtem podlaží jednotlivých budov, čímž vzniká hodnota pro součet HPP lokality. Tento součet je dále dělen plochou dané lokality, počítanou z hranic stavových lokalit pro ÚAP 2024. Hodnoty koeficientu se v rámci lokalit vystavěného prostředí s nenulovou HPP pohybují mezi 0,00001 a 2,705 (→ Obr. 3.2.3.3). Lokalitami s nejvyšším stavovým indexem využití jsou **Karlínské nábřeží** (hybridní struktura, i_s 2,705), **Nové Město** (rostlá struktura, i_s 2,287) a **Vojtěšská čtvrť** (rostlá struktura, i_s 2,231). Tato analýza také poukazuje na skutečnost, že se hodnoty indexu snižují od jádra města (vymezeného Pražskou památkovou rezervací (PPR)) směrem k otevřené krajině. Tomu tak je ovšem s výjimkou lokalit s modernistickým typem struktury, které se nacházejí geograficky dále od jádra města, ale mají vyšší podlažnost, tedy vyšší hodnoty indexu. K podobnému závěru dospěla i analýza Hudečka a kol. [60], která používá odlišné typy městských struktur a neporovnává mediány indexu, avšak počítá průměrnou hodnotu ze čtyř reprezentativních území.

Na základě dat pro jednotlivé lokality IPR analyzuje hodnoty indexu využití i pro typy struktur vystavěného prostředí. V analýze je vypočtena prostřední hodnota indexu, tj. medián hodnot indexu všech lokalit s daným typem struktury (→ Obr. 3.2.3.4). Alternativou je využití aritmetického průměru hodnot či výpočet indexu pro typ struktury na základě sumy HPP všech lokalit dané struktury a sumy jejich ploch. Medián byl zvolen z důvodu, aby se zachoval vliv jednotek, na které je index počítán (lokality) a zároveň byla zvolena hodnota charakteristická bez ohledu na počet lokalit. Limitací zvoleného postupu ovšem je, že výsledek rovnoměrně ovlivňují všechny lokality, i ty s výrazně menší plochou. Typy struktur s nejvyšším prostředním indexem využití jsou **rostlá** (1,914) a **bloková** (1,201) stejně jako tomu bylo u indexu zastavěnosti. Třetí nejvyšší hodnotu má modernistická struktura (0,753), jejíž hodnota zastavěnosti je až šestá nejvyšší. Je také srovnatelná se zastavěností vesnické struktury, struktury zahradního města a areálů produkce, avšak tyto tři typy mají výrazně nižší hodnoty indexu využití. To je dáno výrazně větší podlažností zástavby modernistických sídlišť.

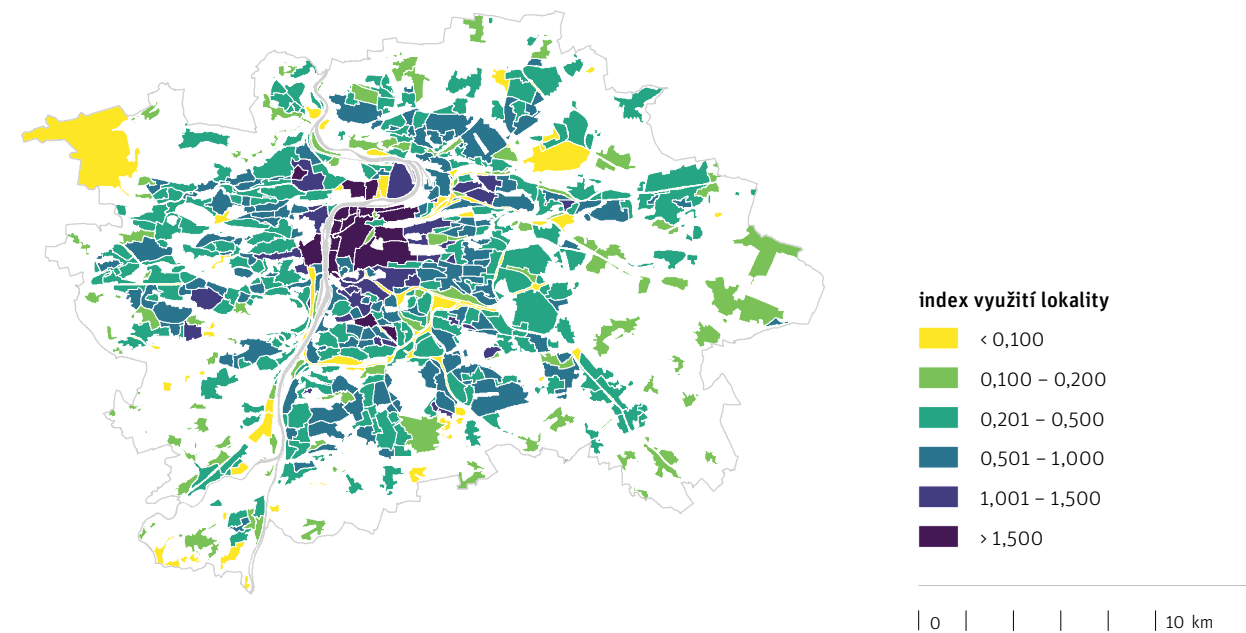
3.2.3.1 Medián zastavěnosti pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.3.3 Stavový index využití lokalit vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

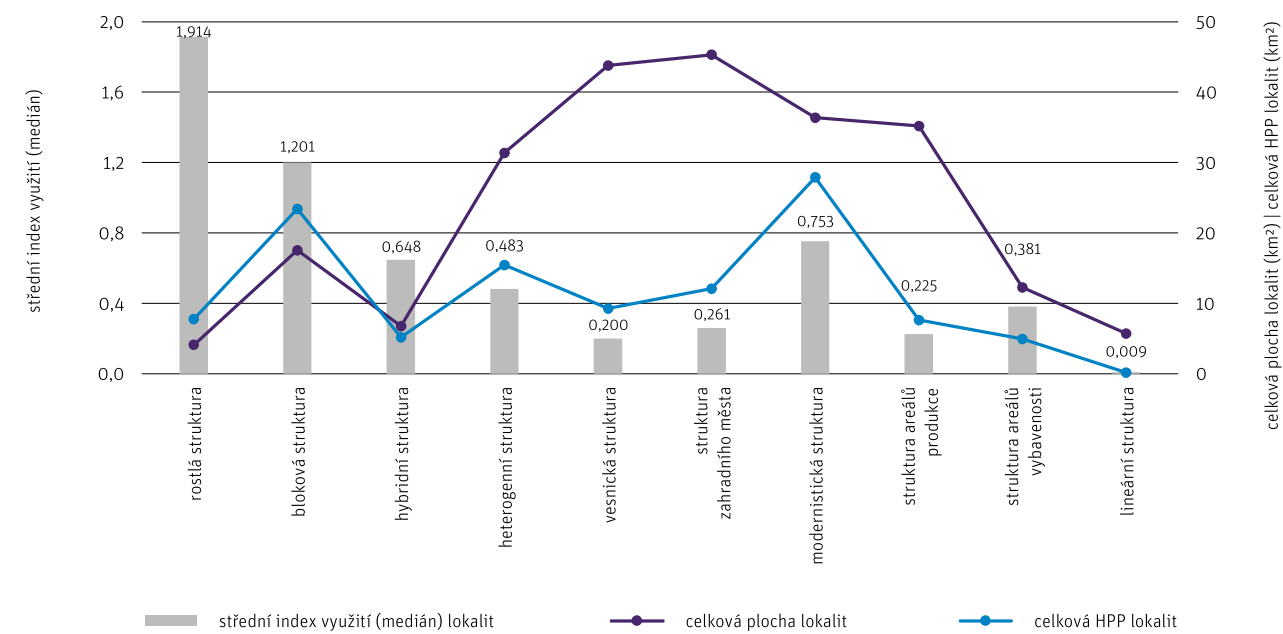
3.2.3.2 Typy struktur vystavěného prostředí s nejnižším a nejvyšším mediánem zastavěnosti

IPR Praha 2024

3.2.3.4 Medián stavového indexu využití pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.2.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Podkapitola 3.2 ukazuje dvou- a třídimenzionální morfologické vlastnosti zástavby. Analýza měřítka zástavby popisuje charakteristickou velikost zástavby v území, analýza hustoty zástavby identifikuje místa, která jsou nejhustěji zastavěná, a společně s poukázáním na měřítko a zastavěnost bloků informuje o způsobu zastavění území. Podklady a analýzy stavu výškového uspořádání zástavby přinášejí ucelenou informaci o absolutních a relativních výškách, podlažnosti budov a charakteru střešní krajiny. Společně tvoří soubor informací o území, které jsou pro Prahu klíčové, zejména protože terén v rámci města je proměnlivý. Popis charakteru území je v podkapitole zakončen analýzou efektivity využití území na jednotce lokalit a typů struktur.

Podkapitola 3.2

Morfologický popis vlastností zástavby zahrnutý v této podkapitole je jedním z možných způsobů analýzy území, založené na popisu a hodnocení fyzických vlastností zástavby, jakými jsou rozměry, tvary, vzájemné prostorové uspořádání či hustota. Je třeba poznamenat, že popis stavu vystavěného prostředí výhradně skrz budovy a bloky nepřináší úplný pohled na strukturu města. Budovy jsou hmotou města, tj. jednou z jeho hlavních částí, a jejich charakteristika a prostorové uspořádání pouze nepřímo popisuje jeho další části, prostor města, přestože jej vymezuje. I proto IPR ve svých analýzách zahrnuje i veřejná prostranství (VP), analyzovaná v následující podkapitole (→ 3.3), zejména také zkoumá město jako celek skládající se z těchto elementů, protože od sebe nejsou oddělitelné (→ 4.1 / 4.2 / 4.3).

-
-
-

3.3 Veřejná prostranství

Město a jeho charakter jsou tvořeny propojením hmoty objektů, prostoru, který je obklopuje, a lidských činností, které se v rámci budov i mimo ně odehrávají [3]. IPR považuje charakter městského prostoru a jeho nejen dopravní, ale i architektonickou, urbanistickou a sociální kvalitu za podstatné téma k řešení v rovině analytické i návrhové. Jednou z priorit návrhové části Strategického plánu hl. m. Prahy je město založené na kvalitních veřejných prostranstvích (VP), které má za cíl „rozšíření vnímaných hodnot města i zvyšování kvality života ve spojení se zvýšením obyvatelnosti centra a lepším využíváním veřejného prostoru obyvateli a návštěvníky“ [6]. V rámci Územně analytických podkladů (ÚAP) 2024 rozlišujeme pojmy veřejný prostor a VP. Veřejný prostor je pojem široký, obtížně uchopitelný a nejednoznačně ohraničený, ve kterém se prolínají perspektivy morfologické, sociální, kulturní i politické. Zahrnuje prostor fyzický i virtuální. Veřejným prostorem jsou náměstí obklopená budovami, stejně jako jím může být digitální diskuzní prostor sociálních sítí či interiérový prostor kostelů a nemocnic. VP jsou pak podmnožinou veřejného prostoru a představují fyzický městský prostor, který splňuje podmínku veřejné přístupnosti a slouží obecnému užívání.

Územní plán Prahy

Zákonnou definicí VP lze najít v § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, na který se odkazuje zákon o hlavním městě Praze (§ 14b zákona č. 131/2000 Sb.): „Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“ Požadavky na vymezení VP obecně stanoví vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území. V Praze tuto vyhlášku nahrazuje na základě zmocnění v § 194 písm. e) zákona č. 183/2006 Sb. samostatná vyhláška: předchozí vyhlášku č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy nahradilo nařízení, kterým se stanovují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v Praze, tedy nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP), schválené Radou hl. m. Prahy dne 27. 5. 2016. Témata této podkapitoly naplňují sledovaný jev A003a – veřejná prostranství.

3.3.1 VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÁ PROSTRANSTVÍ

Téma ukazuje veřejně přístupná prostranství (VPP) v rámci celého města, tedy uliční prostranství, propojení a napojení skrz bloky, doplňková VPP v blocích, cesty v otevřené krajině a doplňková VPP otevřené krajiny. Jsou analyzovány charakteristické vlastnosti jednotlivých typů struktur ve

spojitosti s VPP, ve kterých místech města se VPP koncentrují a kde je přemíra nepřístupných oblastí v celoměstském měřítku.

Územní plán Prahy

Nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP) definuje strukturu veřejných prostranství (VP), kterou utváří uliční prostranství (ÚP) a veřejně přístupné části bloků (→ Obr. 3.3.1.1). ÚP se rozumí část VP tvořená všemi ulicemi, náměstími a těmi cestami a plochami, které vytvářejí základní síť obsluhy a prostupnosti území. ÚP je obvykle vymezeno uliční čarou a může být tvořeno jak zpevněnými, tak nezpevněnými plochami. Přístupnou částí bloku se rozumí zejména parky, veřejně přístupné zahrady a vnitrobloky, prostupy stavebním blokem (pasáže a průchody) nebo prostory kolem modernistických solitérních budov. Vzhledem k tomu, že veřejná přístupnost je pro vymezení VP podmínkou nutnou, ale nikoliv postačující, pracují ÚAP 2024 s pojmem veřejně přístupná prostranství (VPP). Ta definujeme jako **exteriérová (bez klimatické kontroly) prostranství přístupná každému bez omezení a bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru**. VPP zahrnují prostory přístupné každému **nepřetržitě či v časovém režimu**. Do VPP nejsou zahrnuty komunikace přizpůsobené pro rychlou silniční dopravu, zejména ty s vyloučeným pohybem chodců a cyklistů. VPP dále nezahrnují místa se zpoplatněným vstupem, řeky, drobné vodní toky (DVT) či vodní plochy, a to ani tehdy, pokud jsou přístupné pomocí plavidel. Ostrovy, na které je přístup pouze lodní cestou, ale jsou veřejně přístupné, do VPP začleňujeme.

Územní plán Prahy

Pro ÚAP 2020 zpracoval IPR nově datovou vrstvu VPP, a to v rámci celého města, která je návazně průběžně 2x ročně aktualizována jako součást datové sady současného stavu území (SS)⁴⁰. Metodicky vrstva navazuje na terminologii a principy PSP a vyznačuje pět vrstev VPP (→ Obr. 3.3.1.2):

Územní plán Prahy

- **I. Uliční prostranství** (VPP I.) – ÚP v rámci městské krajiny, tedy primární síť VPP (→ Výkres O.1);
- **II. Propojení a napojení skrz bloky** (VPP II.) – sekundární síť VPP, tedy doplňující síť obsluhy území, např. vybrané průchody, pasáže, podloubí a cesty napříč stavebními i nestavebními bloky;
- **III. Doplňková veřejně přístupná prostranství v blocích** (VPP III.) – všechna další VPP stavebních i nestavebních bloků v rámci městské krajiny;
- **IV. Cesty v otevřené krajině** (VPP IV.) – liniové VPP mimo zastavěné území (→ Výkres O.1);

Územní plán Prahy

40 — Pro aktualizaci jako zdroje využíváme data současného stavu využití území, digitální technické mapy, aktuálního leteckého snímkování a terénní průzkumy.

V. Doplnková veřejně přístupná prostranství otevřené krajiny (VPP V.) – ostatní VPP mimo zastavěné území města.

Zahrady, které jsou soukromé nejsou součástí pojetí VPP⁴¹. Cesty napříč parky v lokalitách městské krajiny jsou součástí VPP II a zbylá VPP v parcích součástí VPP III. To platí i pro parky na náměstích a parky ve volné zástavbě.

Pro ÚAP 2024 zpracoval IPR analýzu VPP. **Podíl VPP na území města je celkově 40,86 %**, z toho v rámci lokalit **městské krajiny 38,61 % a otevřené krajiny 43,33 %**. Výrazný rozdíl oproti ÚAP 2016, kde byl uváděn 91% podíl VPP v otevřené krajině, je způsoben přesnějším postupem vyhodnocení současného využití ploch zejména v otevřené krajině, kdy se pole a úhory již nepovažují za veřejně přístupné. Oproti ÚAP 2020 je rozdíl způsoben zejména změnou zatřídění některých lokalit z městské krajiny do otevřené (např. Hvězda). Na základě analýzy středních hodnot (mediánů) jednotlivých lokalit typů struktur odvozujeme typické vlastnosti pro typy struktur (→ Obr. 3.3.1.3). **Podíl UP (VPP I.) na celkové ploše lokalit je nejvyšší v lokalitách blokové, rostlé, heterogenní struktury a struktury zahradního města.** Celkový největší podíl propojení a napojení skrz bloky (VPP II.) se objevuje v lokalitách modernistické struktury, kde jsou UP odsunuta do role obslužných komunikací s minimem vlastností, které by zaručovaly ekvivalentní možnosti užití všemi druhy motorového i bezmotorového pohybu. Komunikace v parcích ve volné zástavbě⁴² mezi objekty modernistické struktury jsou nyní převážně také věnovány automobilové dopravě, zejména pro zajištění parkování rezidentů.

Struktura VPP v rámci celého města poskytuje základní pohled na uliční síť městské krajiny a na ni navazující cestní síť otevřené krajiny, spolu s doplněním o další veřejně přístupné části bloků⁴³ (→ Obr. 3.3.1.4). UP v **rostlé struktuře** jsou definována nepravidelnými bloky. Tvoří je užší ulice, prostorově uzavřená náměstí, plácky a zákoutí. Skrz bloky vedou pasáže a průchody, objevují se veřejně přístupné areálové zahrady spíše než parky. V **blokové struktuře** tvoří UP souvislou geometrickou strukturu a objevují se i nezpevněná náměstí. Dále jsou v blocích parky a výjimečně i přístupné

41 — Kniha 100 pracuje s vrstvou parků ÚAP, kterou využívá pro analýzu a zobrazení jejich významu, dostupnosti a veřejné přístupnosti (→ 100.2.1.3). Pro potřeby analýz v knize 100 jsou mezi parky zahrnuty i ty, které nejsou volně přístupné.

42 — Parkem ve volné zástavbě se míní soubor nezpevněných a zpevněných veřejně přístupných ploch ve stavebním bloku modernistické zástavby (čl. 94 odst. (1) závazné části Metropolitního plánu).

43 — Vyznačení VPP v rámci ÚAP není regulativem, který by strukturu určoval, ÚAP také nikde nevymezují uliční čáru. Vymezení uliční čáry přísluší dle platné legislativy jiným nástrojům.

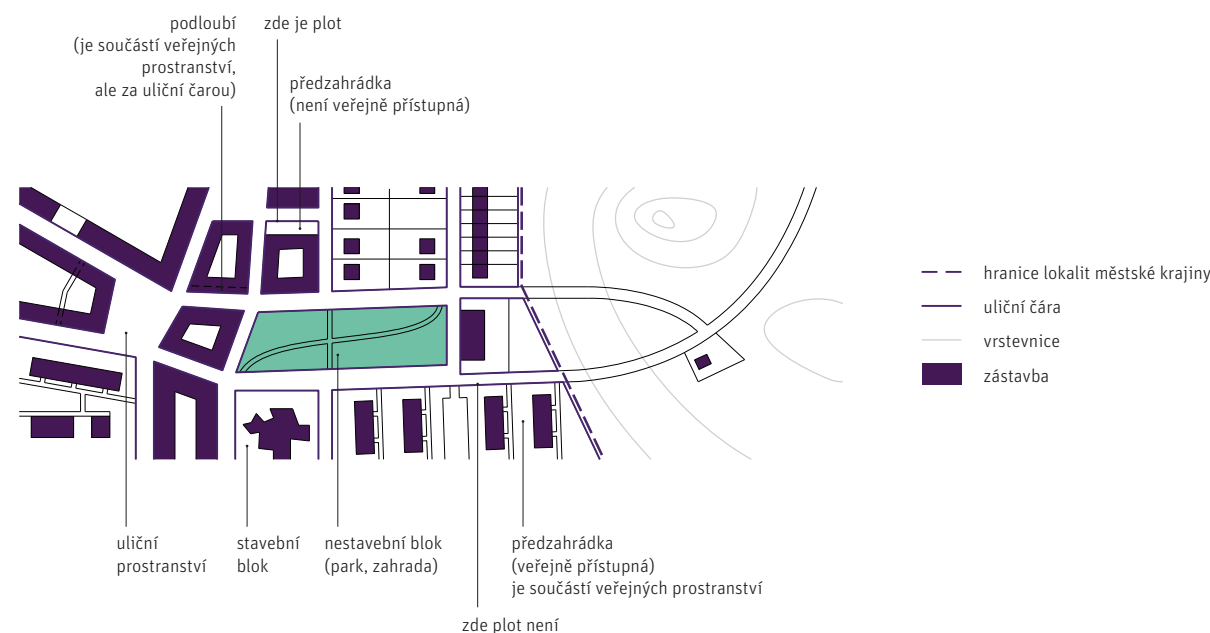
vnitrobloky. **Hybridní struktura** obsahuje celistvě či fragmentovaně vyplněné stavební bloky s velkými přístupnými plochami. Pro VPP **vesnické struktury** je typická uliční čára tvořená fasádami objektů, zdmi či ploty. U návsi jsou veřejně přístupné části bloků u budov veřejné vybavenosti. **Struktura zahradního města** má uliční čáru tvořenou ploty či zdmi soukromých zahrad rodinných domů. Typické jsou travnaté pásy akcentující kompoziční osy či jejich křížení. V lokalitách **modernistické struktury** dochází k posunu významu, měřítka i kompozice VPP. Charakteristický je park ve volné zástavbě s komunikacemi s podélným či příčným parkováním. U **areálů produkce** jsou UP tvořena typicky plotem ohraničujícím soukromý pozemek areálu. **Areály vybavenosti** nemusí být oploceny a mohou být veřejně přístupné. Vnitroareálové komunikace jsou propojeními a napojeními uvnitř bloků.⁴⁴

Pro posouzení podílu VPP v rámci celoměstského měřítka zpracoval IPR pro ÚAP 2024 index veřejně přístupných prostranství (VPP) na mřížce 100 x 100 m. Index VPP určuje podíl VPP na jednotku, v tomto případě tedy na 0,01 km². Hodnota indexu 0 značí žádná VPP v rámci pole rastrové sítě, naopak hodnota 1 je pro pole, které kompletně patří do VPP. Analýza nerozlišuje mezi pěti typy VPP. V rámci otevřené krajiny je zřetelná hrubší zrnitost, kdy se střídají rozlehlejší velká území s diametrálně odlišnou hodnotou indexu (→ Obr. 3.3.1.5) – nepřístupná pole a uzavřené areály či plochy dopravní infrastruktury (např. Letiště Václava Havla Praha) s významnými lesnatými územími a parky (např. Klánovický les). Oproti tomu zrnitost indexů VPP je jemnější v centrální části města, kdy se hodnoty pohybují v rozsahu celé škály indexu.

44 — Podrobná charakteristika typů struktur vystavěného prostředí je v tématu 3.1.1 (→ Obr. 3.1.1.1 / 3.1.1.2 / 3.1.1.3). Souvisejícími tématy dostupnosti města se zabývá podkapitola 4.1.

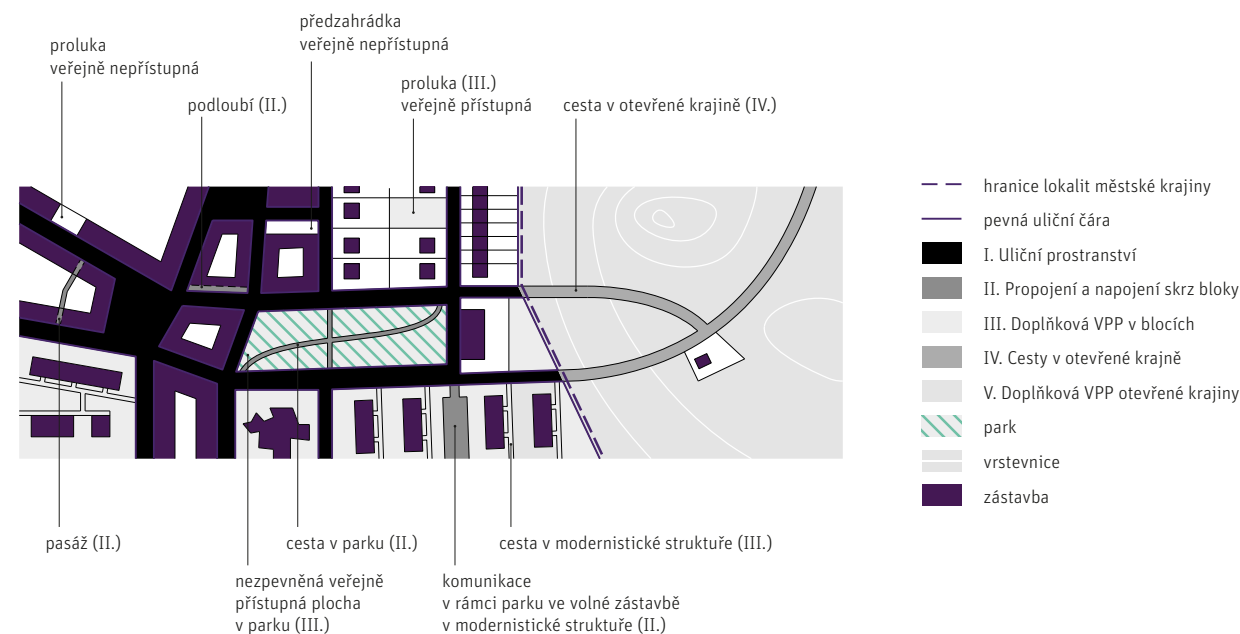
3.3.1.1 Veřejná prostranství dle Pražských stavebních předpisů

IPR Praha 2024 / adaptováno z: Hnilička, Pavel, a další. Pražské stavební předpisy s aktualizovaným odůvodněním. Praha: IPR Praha, 2022, s. 58.

3.3.1.2 Terminologie a vrstvy dat veřejně přístupných prostranství

IPR Praha 2024

3.3.1.4 Struktura veřejně přístupných prostranství

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

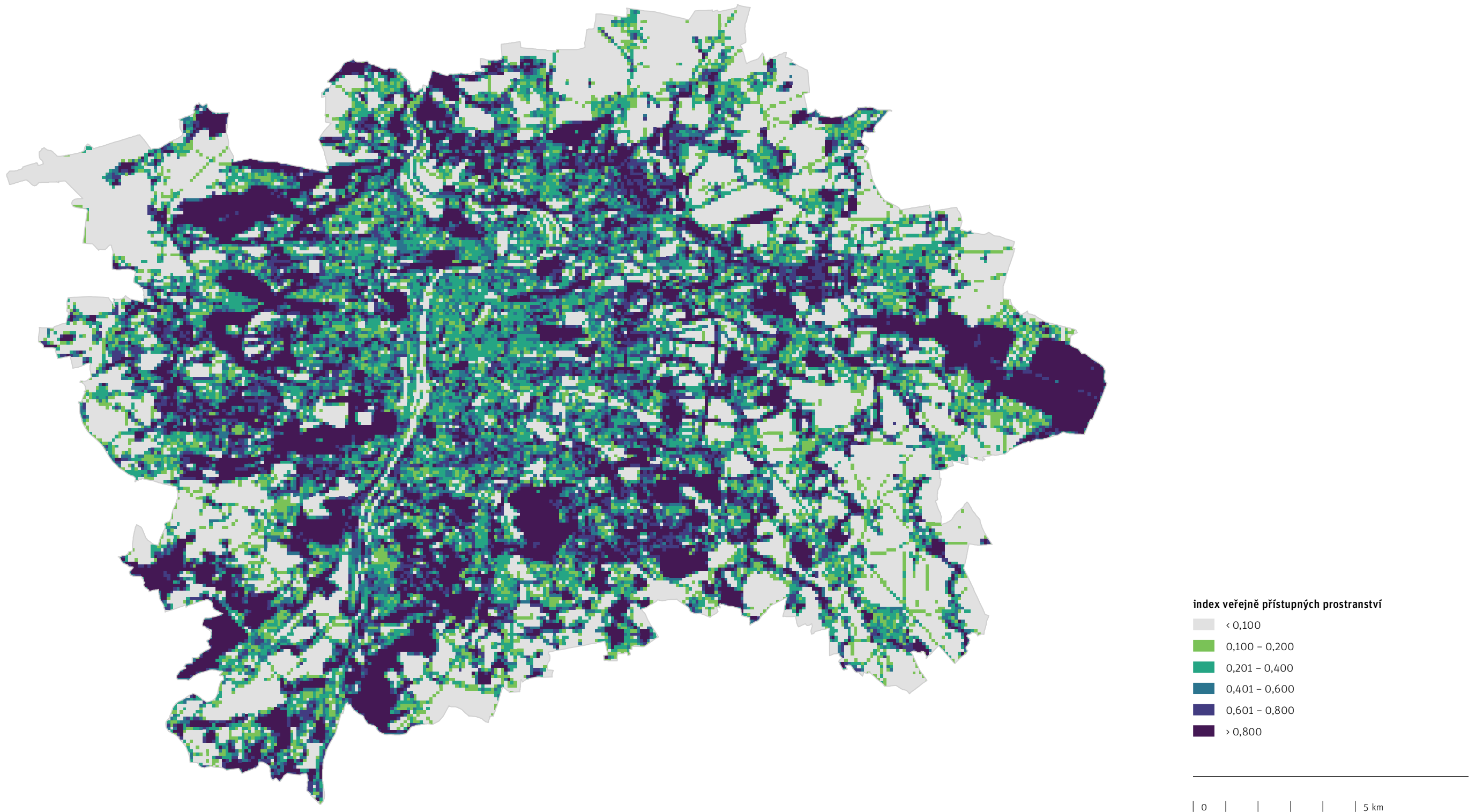

- I. Uliční prostranství
- II. Propojení a napojení skrz bloky
- III. Doplnková veřejně přístupná prostranství v blocích
- IV. Cesty v otevřené krajině
- V. Doplnková veřejně přístupná prostranství otevřené krajiny

| 0 | | | | 5 km

3.3.1.5 Podíl plochy veřejně přístupných prostranství v mřížce 100 x 100 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.3.2 ULIČNÍ PROSTRANSTVÍ

Téma uvozuje terminologii uličních prostranství (UP) ve vztahu k veřejným prostranstvím a veřejně přístupným prostranstvím (VPP), dále ukazuje jejich vyznačení v rámci celého města včetně základní typologie, kde navazujeme na dělení UP na liniová a plošná. Na měřítku tato prostranství Prahy ukazujeme a u plošných prostranství rozlišujeme typy forem (náměstí/náves/plácek/středisko/vnitroblok/předprostor). V závěrem je prezentován výsledek analýzy zastoupení plošných a liniových UP v typech struktur vystavěného prostředí.

Uliční prostranství (UP) jsou základní organizační kostrou města vymezenou uliční čarou. Uliční čára člení území na UP a bloky (nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy (PSP)) (→ Obr. 3.3.2.1). UP jsou prostorově definována kvalitou rozhraní, které je ohrazuje. Z hlediska polohy a typu rozhraní rozdělujeme prostor UP **na frontu, parter a prostranství**. Fronta je stěnou, tváří stavební či přírodní masy. Parter tvoří rozhraní na úrovni člověka, kde dochází k dialogu mezi veřejným a neveřejným prostorem. Prostranství tvoří podlahu veřejného prostoru a je oblastí organizace dějů v tomto prostoru. Frontu členíme, z hlediska

míry a způsobu zastavění, na **frontu pevnou** (kontinuální hmota budov, uliční fronta), **otevřenou** (budovy střídá volný prostor na pevně řídicí linii) nebo **volnou** (tvořena různě rozestoupenými i různě odstoupenými budovami, definována tak převážně na základě rozhraní pozemků) [3]. UP jsou podmnožinou **veřejných prostranství** (VP), jež jsou definována skrze přístupnost a prostupnost území. UP jsou zobrazena v analýze **veřejně přístupných prostranství** (VPP) ve vrstvě **I. Uliční prostranství**, kterou IPR poprvé zpracoval pro ÚAP 2020 a dále udržuje v aktuálním stavu (→ 3.3.2) (→ Výkres 0.1).

Podle morfologie dělíme UP na liniová a plošná. **Liniová UP** jsou základní osnovou VP a na ní založené struktury města. Liniová UP nejsou pouze nositelem dopravní funkce, ale mají význam prostorový i společenský, včetně souvisejících obytných kvalit (8). Mezi liniová UP patří městské třídy, významné ulice, lokální ulice a přístupové ulice (PSP). Děje jsou zde proudící [4]. **Plošná UP** jsou uzlovými body sítě UP a jsou jedním ze základních kompozičních prvků města a důležitými orientačními body v mentální mapě města [62]. Mezi plošná UP patří náměstí, parková náměstí, návsi, střediska, předprostory, drobné plácky a tzv. vnitrobloky (významná plošná prostranství uvnitř stavebního bloku).

Děje jsou zde soustředěné [4]. Z hlediska urbanistického i z hlediska společenského jsou nejvýznamnějším UP ve městě **náměstí**. Na náměstích nebo v jejich těsné blízkosti bývají zastoupena centra duchovní (kostel), občanská (radnice, úřady), hospodářská (obchody, trhy) nebo společenská a kulturní (divadla). Náměstí se vzhledem ke své podstatě nacházejí v centru sídla. Jsou součástí historického vývoje sídla. Jsou dostupná. Samotný původ slova náměstí pochází z předložkového spojení „na městě“, kdy střed města byl ztotožňován s celým městem [63].

Pro ÚAP 2024 zpracoval IPR analýzu vyznačení plošných a liniových UP (→ Obr. 3.3.2.2), která navazuje na analýzu VPP a je zpracována pro všechny lokality městské krajiny. V rámci analýzy navazujeme na terminologii i principy VPP. Liniová UP jsou vždy součástí UP (VPP I.). Plošná UP jsou pro potřeby této analýzy ÚAP rozšířena s cílem vyšší vypovídající hodnoty, a to o významná prostranství, která nejsou celou svou plochou součástí UP jako například parková náměstí, některé předprostory či střediska v rámci modernistických sídlišť. Ta mohou být součástí všech vrstev VPP. Plošná UP jsou, stejně jako liniová UP, z větší části vymezena uliční frontou, resp. uliční čarou. V místě, kde plošné prostranství přechází v liniové, zakládáme takzvanou **mezní čáru**. Mezní čára vymezuje plošné VPP zpravidla v jeho rozích. Plocha plošného VPP je tak určena uliční čarou (již vyznačenou v rámci analýzy VPP) a čarou mezní (nově definovanou v rámci této analýzy). Analýzu IPR zpracoval na základě dat VPP, současného stavu území, posledního satelitního snímkování (2023), a mapové sady císařských otisků stabilního katastru (1842).

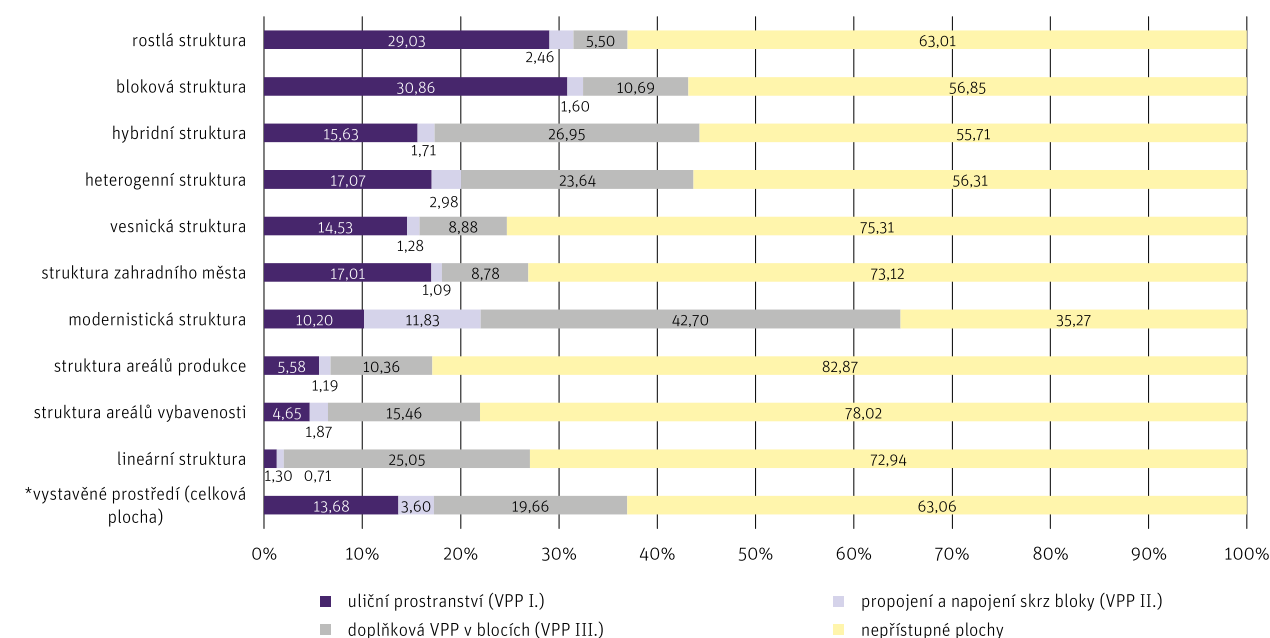
Na území hl. m. Prahy se na základě dat IPR nachází celkem **426 plošných UP**. Analýza dále rozlišuje několik typů jejich forem:

- **náměstí** (156 případů) je UP kompaktního města, jež je obklopeno (souvislou) hmotou domů a nachází se v rostlé a blokové struktuře města,
- **parkové náměstí** je případ náměstí s dominantním zastoupením zelených ploch a nachází se ve struktuře zahradního města a v zástavbě 19. století,
- **náves** (85 případů) je UP nacházející se ve vesnické struktuře města,
- **plácek** (151 případů) je UP malého rozsahu, typicky v přímé návaznosti na liniové UP, které není obklopeno souvislou hmotou domů a nachází se ve všech strukturách městské krajiny,
- **středisko** (14 případů) je plošné prostranství nacházející se v modernistické struktuře (je součástí VPP II. či III.),
- **vnitroblok** (9 případů) je významné plošné prostranství uvnitř stavebního bloku (je součástí VPP II. či III.),
- **předprostor** (11 případů) je plošné prostranství uvnitř stavebního bloku – zejména jde o předprostory veřejných budov (je součástí VPP II. či III.).

Analýza plošných a liniových UP je založena na datovém podkladu veřejně přístupných prostranství (VPP). Plošná UP zabírají ve městě celkem **241,09 ha**, což odpovídá 0,49 % celkové rozlohy území (→ Obr. 3.3.2.3). Z analýzy celkových ploch pro typy struktur lokalit **vystavěného prostředí** je zřejmé, že největší podíl plošných UP na celkové ploše lokalit daného typu struktury má **rostlá** struktura (36,80 ha / 8,18 %).

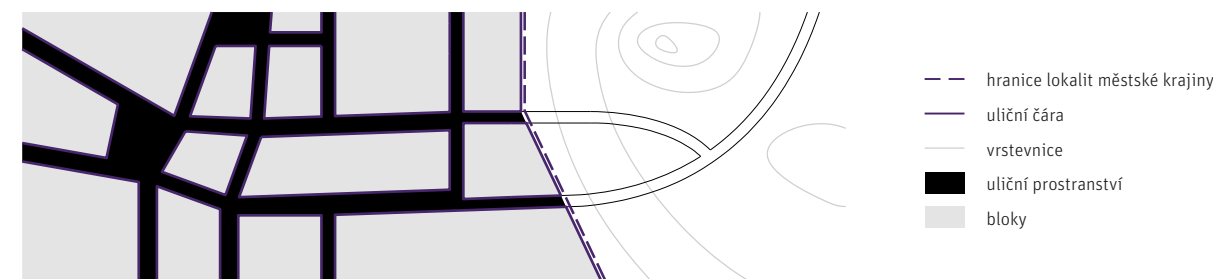
3.3.1.3 Typické zastoupení veřejně přístupných prostranství pro typy struktur vystavěného prostředí (medián)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

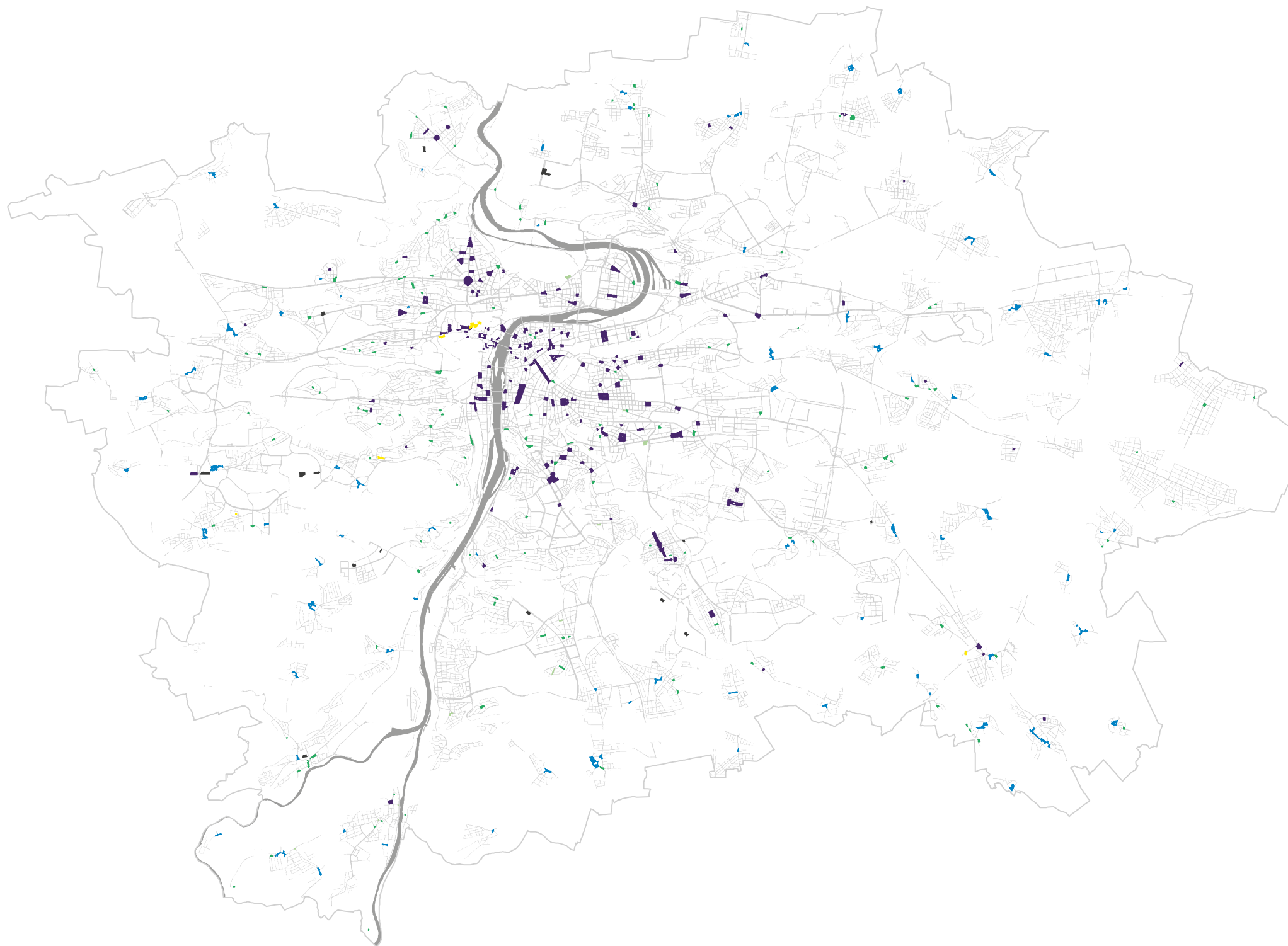
3.3.2.1 Dělení zastavěného území města na uliční prostranství a bloky

IPR Praha 2024

3.3.2.2 Plošná a liniová uliční prostranství

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

plošná uliční prostranství – forma

- náměstí
- náves
- plácek
- středisko
- vnitroblok
- předprostor

liniová uliční prostranství

| 0 | | | | 5 km

Následuje **bloková struktura**, která má ale výrazně vyšší jejich souhrnnou plochu (73 ha / 4,11 %). V lokalitách typů struktury hybridní a areálů produkce se plošná UP téměř nevyskytují. **Liniová UP** zabírají celkem 3 169,32 ha na území města (6,39 %), 3 094,88 ha v lokalitách vystavěného prostředí (13,12 %) a 0,74 ha v lokalitách krajiny ve městě (2,35 %). Zdaleka největší podíl mají liniová UP v lokalitách **blokové struktury**, kde tvoří téměř třetinu celé plochy (487,01 ha / 27,15 %). Rostlá struktura má sice dvakrát větší podíl plošných UP, ale liniových UP má naopak výrazně méně (89,31 ha / 19,85 %). Za pozornost stojí, že hybridní struktura a vesnická struktura mají srovnatelný podíl liniových UP (13,86 % a 13,64 %).

3.3.3 ULIČNÍ PROFILY

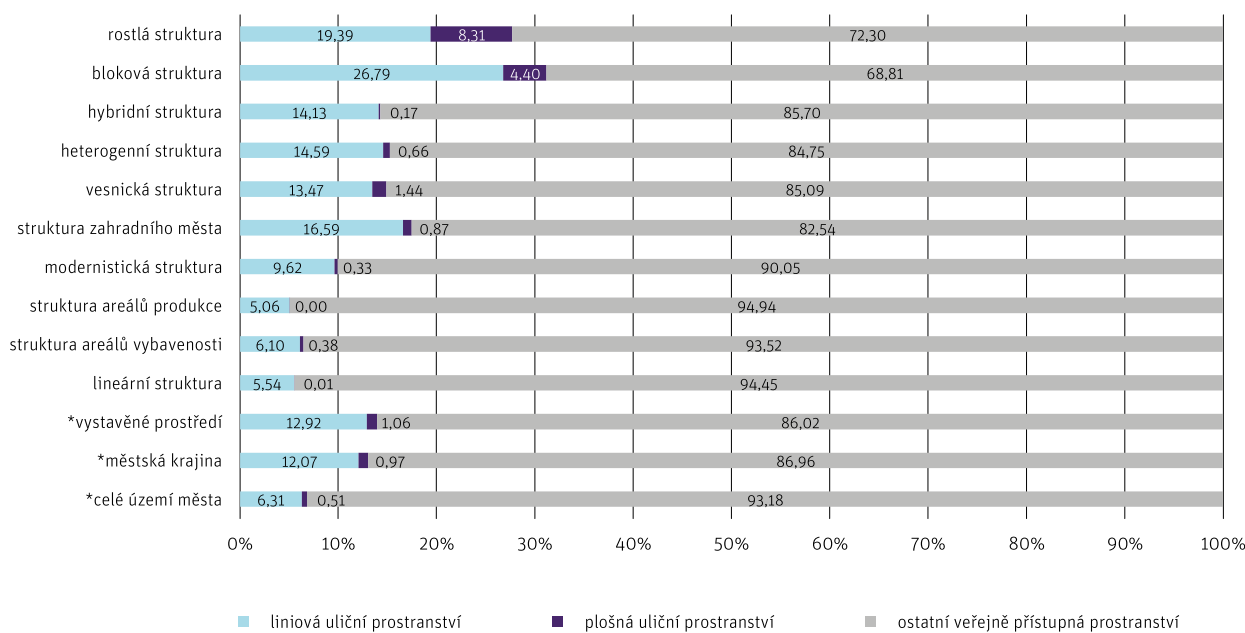
Ambicí tématu je ukázat charakter uličních profilů zejména pomocí střední šířky a střední výšky uličních úseků. Data uliční sítě pro účely těchto analýz IPR od roku 2014 vytváří a průběžně aktualizuje. Pomocí střední šířky ulic kategorizujeme ulice za základě šířkových minim pro jednotlivé významy ulic dle PSP, a to na ulice o šířce do 8 m, 12 m, 18 m

a 24 m. Zabýváme se analýzou šířek, výšek i délek ulic celkově i v jednotlivých typech struktur.

V návaznosti na vyznačení veřejně přístupná prostranství (VPP) je IPR analyzuje v rámci města ve větším detailu – morfologickém i kompozičním. Pro účely těchto analýz IPR od roku 2014 vytváří a průběžně aktualizuje datový model **uliční sítě**. Jde o liniový spojitý systém, který zahrnuje nejen uliční prostranství (UP), ale i vybraná propojení a napojení skrz bloky (průchody, průjezdy, pěší cesty). Pomocí prolnutí uliční sítě a dalších dostupných datových sad je IPR schopen podrobně analyzovat charakter uličních profilů: šířky, výšky, podlažnost a vzdálenost přilehlé zástavby, přítomnost hromadné dopravy a cyklostezek a další elementy veřejných prostranství (VP), jako jsou stromořadí (→ 3.3.4) či obchodní jednotky v parteru (→ 3.3.5). Dále IPR analyzuje uspořádání uličních profilů dle nároků na druhy dopravy (pěší, automobilová, tramvajová, cyklistická atd.) za účelem identifikovat charakteristické uliční profily jednotlivých typů struktur. Jedním z charakterů

3.3.2.3 Zastoupení celkové plochy plošných a liniových uličních prostranství

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

ulice⁴⁵ je to, jaký pocit prostorové uzavřenosti či ohraničenosti vyvolává. Pocit je ovlivněn kontinuitou fasád uliční fronty (také někdy uváděno jako otevřenost uliční fronty) a poměrem výšky přilehlé zástavby k šířce ulice.

Pro ÚAP 2014 IPR zpracoval analýzu **středních šířek ulic**⁴⁶, která je průběžně aktualizována. Analyzované šířky odpovídají kategoriím urbanistických typů ulic dle § 13 a § 14 nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražských stavebních předpisů (PSP): nejméně 8 m u přístupových ulic, 12 m u lokálních ulic, 18 m u významných ulic a 24 m u městských tříd (→ Obr. 3.3.3.1). Na území Prahy se dle dat IPR nachází **3 325 km ulic**, z nichž 2 950 km v městské a 375 km v otevřené krajině. Nejvíce zastoupenou šířkou v rámci města jsou ulice mezi 8 a 12 m, v rámci městské krajiny taktéž, u otevřené krajiny ulice mezi 0 a 8 m. Typem struktury s nejčastější šířkou⁴⁷ nad 24 m je **lineární struktura** a také **struktura hybridní**, i přes nižší nejčastější hodnotu (mezi 12 a 18 m), má větší vážený průměr šířky. U **rostlé, blokové, modernistické a struktury areálů produkce** je nejčastější kategorie šířky 12 až 18 m. Typem struktury, kde je nejčastější šířka v nejnižší kategorii (0–8 m), je **vesnická a struktura zahradního města**, v případě vesnické struktury je i nejnižší vážený průměr (10,30 m) a medián (9,62 m) hodnot šířek všech ulic⁴⁸.

Analýzu středních šířek ulic doplňuje analýza jejich **středních výšek**, vytvořená na stejné úseky dat uliční sítě⁴⁹ a také aktualizovaná pravidelně od roku 2014. Pro zobrazení výsledků analýzy zde IPR používá vyšší hodnotu typické výšky zástavby v ulici ve výškových hladinách dle § 25 PSP (→ Obr. 3.3.3.2). Nejčastější střední výškou ulice v rámci celého města je kategorie 6–9 m. V městské krajině je to kategorie 6–9 m a v otevřené krajině do 6 m výšky. Vysoké

naměřené hodnoty pro uliční úsek analýza identifikovala např. v ulicích Olbrachtova (75,75 m), Dělnická (70,10 m) či Seydlerova (68,92 m). Typem struktury s nejčastější nejvyšší typickou střední výškou ulic, tedy 26–40 m, je **modernistická** (vážený průměr 23,72 m) a dále **rostlá** s typickou střední výškou ulic 21–26 m (váž. průměr 22,42 m). Typem struktury s nejnižší nejčastější výškou (kategorie 6–9 m) je **vesnická struktura**, která má vážený průměr 8,60 m, dále **struktura zahradního města a heterogenní struktura**, které mají ale vážený průměr 10,37 m, resp. 14,49 m (→ Obr. 3.3.3.3).

V rámci vystavěného prostředí města se nachází **2 889 km ulic**, což činí hustotu ulic 121,18 m/ha. Typy struktur s největší celkovou délkou ulic v lokalitách jsou **struktura zahradního města** (765,36 km) a **vesnická** (649,77 km) (→ Obr. 3.3.3.4). Tyto dva typy struktur jsou ale zároveň těmi, které mají nejnižší podíl ulic, kterými projíždí tramvajová doprava, a to 0,45 % ve vesnické a 1,03 % ve struktuře zahradního města. To souvisí především nízkou hustotou zalidnění v těchto typech struktur a s tím spojeným nízkým užitkem ze zavedení kolejové dopravy. Druhotně jsou v těchto dvou typech struktur nejnižší vážené střední šířky ulic a obě mají nejčastější šířku uličního úseku v kategorii 0–8 m, což zřetelně omezuje zavedení kolejové dopravy do těchto míst bez citelných zásahů do stávajících struktur. Zároveň ale mají jedny z nejvyšších hodnot pro hustotu ulic (148,44 a 168,83 m/ha). Největší podíl ulic, kde projíždějí tramvaje, má **bloková** (14,69 %, 53,38 km) a **rostlá** (13,80 %, 11,22 km) struktura. Celkově tramvaje projíždějí 143,71 km ulic v rámci celého města, což je 4,85 % všech ulic. U vystavěného prostředí je to 135,82 km ulic, což činí méně než 1 %.

Kromě dat uličních úseků IPR spravuje také data pěší sítě. Tato datová vrstva mapuje možnosti pěšího pohybu v území ve větším detailu. Zahrnuje pěší propojení uvnitř bloků a u některých komunikací zahrnuje trasy po obou jejich stranách. Referenční podkladové strategie Rozboru udržitelného rozvoje území v ÚAP 2024 (→ 1100) hovoří o kvalitních VP jako o klíčovém předpokladu fungujícího městského prostředí. Cílem rozboru je tedy rozvíjet strukturu VP a doplňovat v ní chybějící propojení, tedy zlepšovat propojení tras pro pohyb ve městě. To IPR sleduje pomocí měření hustoty uliční sítě (i.0200.06.001.01) v jednotce délky na km². Dostupná data z let 2012 až 2022, sledovaná ve dvouletých intervalech, naznačují, že se zlepšuje propojenost pěší sítě, protože se zvyšuje její hustota. To přináší i zlepšující se prostupnost území. Trend je ovlivněn dostupnými daty, kdy vliv na výsledek má i průběžně zlepšování a zpřesňování datového podkladu IPR pěší sítě, na kterém se hodnota indikátoru počítá. Prostupností území se zabývá podkapitola 4.1.

45 — Pro potřeby analýz knihy 200 ÚAP 2020 používáme pojem ulice pro množinu veřejných prostranství zahrnujících uliční prostranství i vybraná propojení a napojení skrz bloky a cesty zajišťující prostupnost otevřené krajiny.
46 — Uliční síť byla pro analýzu rozdělena na úseky určené úrovnovým křížením ulic. Pro jednotlivé úseky byly na každých 10 m délky vypočteny střední šířky ulic pomocí ploch s vybranými kódy využití území z dat veřejně přístupných prostranství. Výsledná hodnota je 25. percentilem šířek těchto ploch naměřených v intervalech 10 m.
47 — Nejčastější hodnota je ta, která má největší celkovou délku ulic dané kategorie ve všech lokalitách daného typu struktury. Platí jak pro střední šířky, tak pro střední výšky ulic.
48 — Vážený průměr i medián (střední hodnota) se počítají z celkových délek úseků ulic jednotlivých kategorií v rámci všech lokalit dané struktury. Váhy odpovídají délkám úseků. Platí pro analýzu středních šířek i výšek ulic.
49 — Pro každý úsek byla z dat budov současného stavu území spočítána střední výška okolní zástavby na obou stranách ulice, deňnovaná jako modus relativních výšek obvodových linií budov naměřených v intervalech 10 m uličního úseku. Okolní zástavba je identifikována jako první budova na kolmici max. 100 m na obě strany od osy ulice.

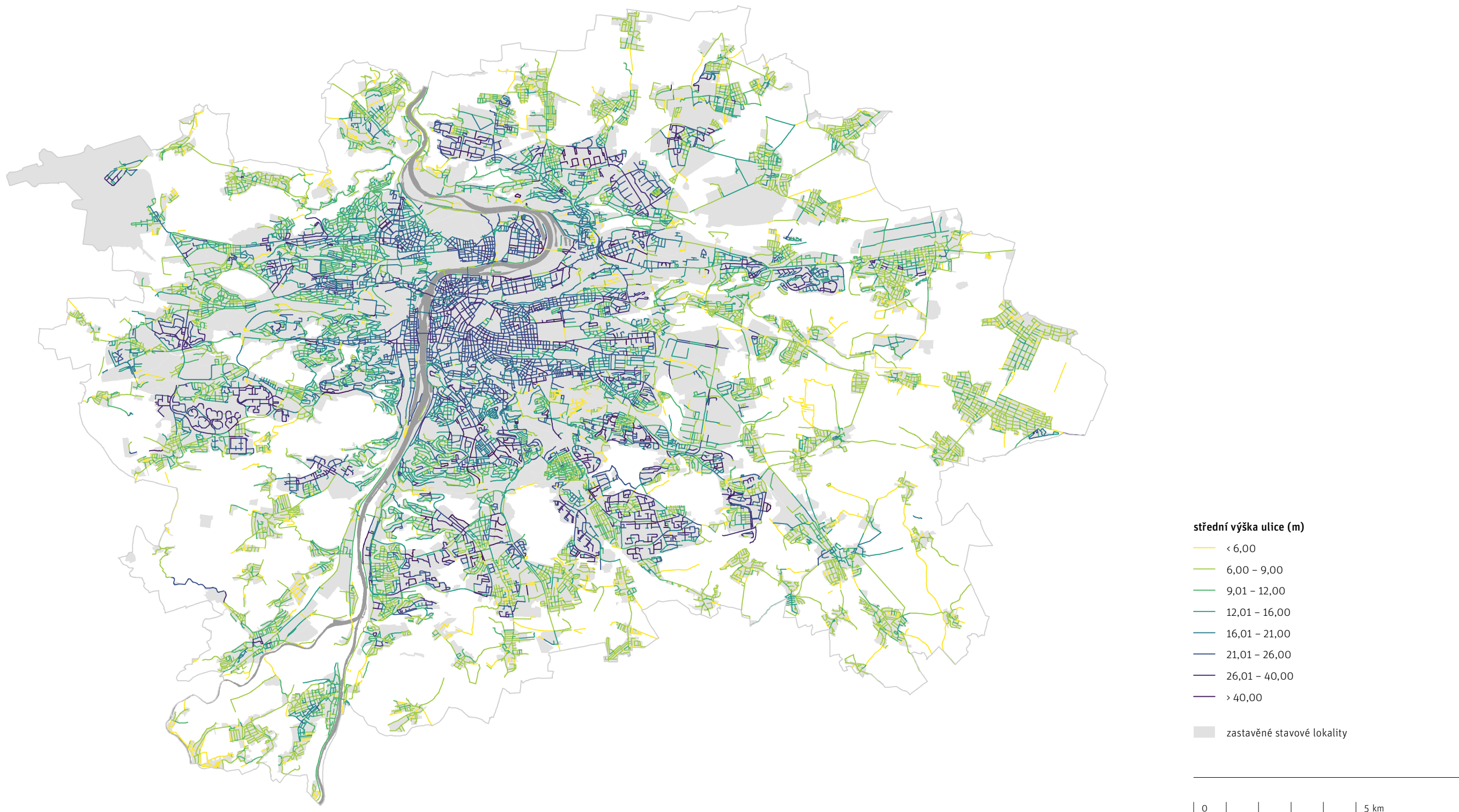
3.3.3.1 Střední šířky ulic

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

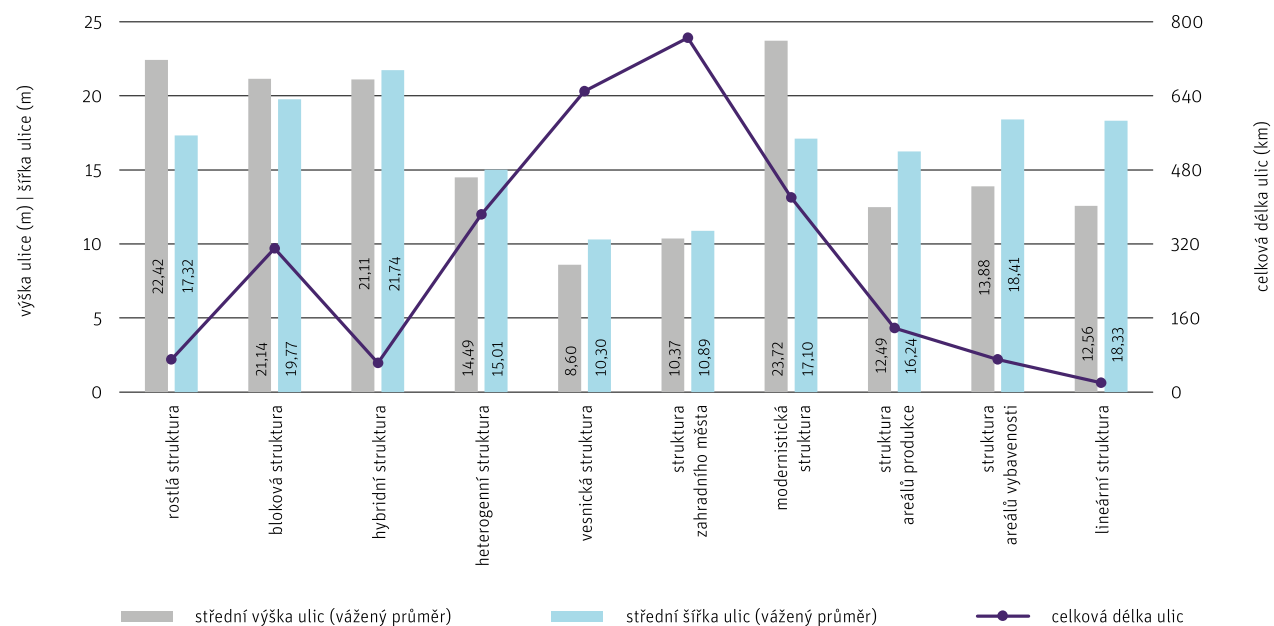
3.3.3.2 Střední výšky ulic

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

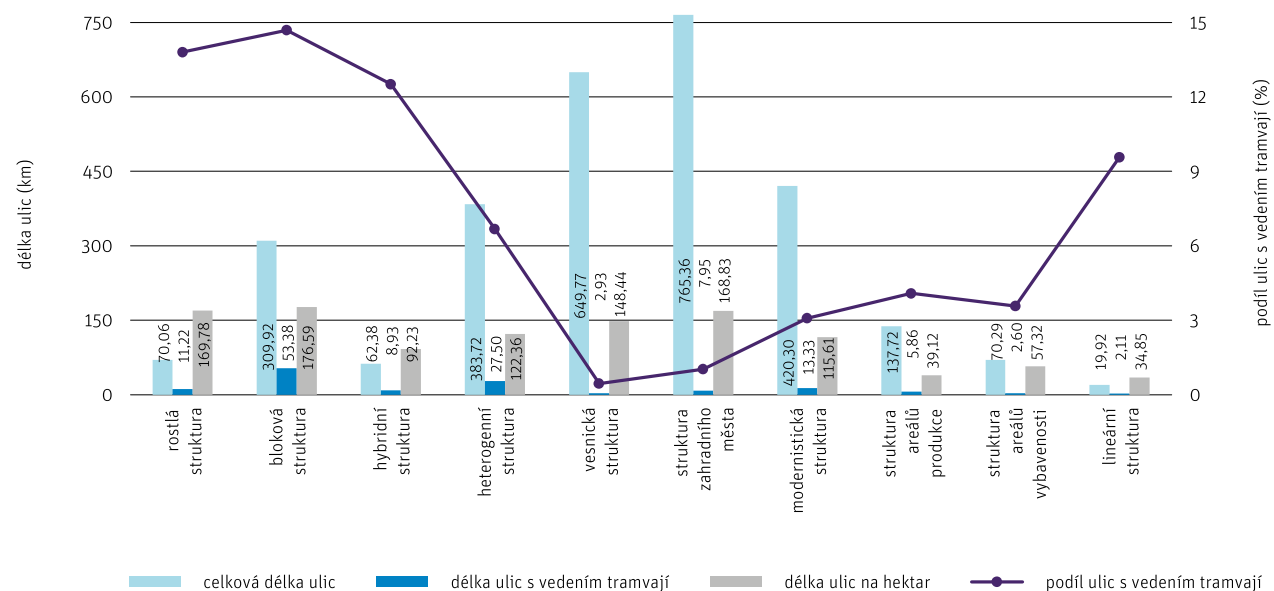
3.3.3.3 Střední výšky a šířky ulic pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.3.3.4 Délky ulic pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.3.4 ULICE SE STROMOŘADÍM

V návaznosti na profily ulic se ve větší míře zkoumají i stromořadí, která řadíme mezi prvky veřejných prostranství. Na veřejných prostranstvích mohou být stromy komponovány do stromořadí, alejí či skupin. Analýza zpracovaná pro ÚAP 2020 je založena na nově aktualizovaných datech stromořadí a rozlišuje jednostranná a oboustranná stromořadí, která IPR prezentuje v ulicích dle jejich významu na celém území Prahy. Téma dále zkoumá délky stromořadí ve vztahu k šířce, významu ulic a umístění v jednotlivých městských částech.

Stromy a další vegetace jsou významným elementem veřejných prostranství (VP) zejména vzhledem k jejich pozitivním vlivům na kvalitu prostředí. Stromy „regulují extrémní teploty ve městě, pomáhají příznivému proudění a vlhkosti vzduchu, snižují jeho znečištění prachem, poskytují stín, produkují kyslík, jímají CO₂, jsou reprezentantem živé přírody ve městě, biotopem dalších druhů, zprostředkovávají proměnu ročních období a estetické vjemy. Pomáhají kompenzovat negativní dopady automobilové dopravy a přehřívání městského prostředí“ [61 str. 157]. Stromy na VP mohou být komponovány do **stromořadí, alejí** či skupin. Role městských stromořadí jako prvku zelené infrastruktury je okomentována v tématu 500.2.3. V souvislosti s revitalizací a rekonstrukcemi uličních prostranství (ÚP) a výsadbou či obnovou stromořadí narůstá význam problematiky umístování sítí technické infrastruktury ve vztahu ke stromořadím. Stávající projektová praxe často upřednostňuje potřeby technické infrastruktury bez ohledu na potřeby stromů, což má za následek úplnou absenci stromů v ulicích, nebo dlouhodobě nevyhovující růstové podmínky pro vysazené stromy, především nedostatečný prokořenitelný prostor, tím sníženou životnost a vitalitu stromů, tedy i schopnost poskytovat výše zmíněné benefity. Více o tomto tématu hovoří téma 700.1.2.4 a Městský standard plánování, výsadby a péče o uliční stromořadí [64].

IPR spravuje data o stromořadích, která byla vytvořena v rámci sběru dat současného stavu využití území v roce 2013 a aktualizována v první polovině roku 2020 na základě podkladů od městských částí (MČ) a aktuálního leteckého snímkování. Dále jsou data průběžně aktualizována a do budoucna budou součástí jednotné Databáze zeleně. Pro účely této datové vrstvy je **stromořadí** definováno jako **souvislá liniová výsadba nejméně pěti stromů s pravidelnými rozestupy zejména podél ulic a cest**⁵⁰. Dojde-li k absenci nebo vynechání jednoho až dvou po sobě jdoucích nekrajových

výsadbových míst, považuje se za stromořadí převážně souvislá liniová výsadba nejméně šesti stromů. U stromořadí podél celého fasádního průčelí liniového ÚP je možný počet stromů čtyři, respektive pět v případě vynechaného místa. Data o stromořadích byla aktualizována pro celé území města, a to i tam, kde jsou stromořadí podél vnitroareálových komunikací. Data IPR obsahují údaje o typu stromořadí, dále jeho spojitosti, zda je napojeno na hospodaření s dešťovou vodou a jaký je většinový okolní pokryv, tedy jde-li o **výsadbový pás**, nebo o **stromovou mísu**. Zobrazení všech sledovaných stromořadí je dostupné na [Portálu ÚAP](#) ↗.

Pro analýzu stromořadí jako elementu VP využívá IPR propojení s liniovou vrstvou uliční sítě⁵¹, a to výpočtem výskytu linií stromořadí od osy ulice na obě strany. V rámci analýzy IPR rozlišuje mezi **jednostranným a oboustranným stromořadím** a zkoumá jejich přítomnost v ulicích dle jejich významu (→ Obr. 3.3.4.1)⁵². Z analýzy z roku 2023 vyplývá, že významnější ulice s oboustranným stromořadím jsou koncentrovány v centru města, ovšem ulice a cesty místní hierarchie s oboustranným stromořadím se vyskytují blíže k hranici města, v lokalitách otevřeně krajiny. Z analýzy vystupují území s velkým množstvím ulic obsahujících stromořadí, a to např. Vinohrady, Dejvice či Holešovice. Na území Prahy je celkem **359,62 km ulic s jednostranným stromořadím**, což představuje 10,82 % z celkové délky ulic. **Oboustranná stromořadí** jsou přítomna v délce **130,91 km ulic** (3,93 %). **Celková délka ulic se stromořadím** je pak **491,02 km, tedy 14,76 %**. Oproti výsledkům z roku 2020 (488,20 km a 14,72 %) došlo k drobnému zvýšení. Souhrnná délka stromořadí ve městě je 715,36 km. Největší celkovou podíl ulic s jakýmkoliv stromořadím mají v rámci vystavěného prostředí lokality blokové (26,67 % ulic, 83,24 km ulic) a struktury zahradního města (14,46 %, 60,30 km).

Součástí analýzy je také statistika délek ulic se stromořadím v rámci MČ. Analýzu zpracoval IPR na těchto územních jednotkách za účelem poskytnutí podkladů pro strategické dokumenty MČ a rozhodování o údržbě a výsadbě stromořadí. Největší **celkovou délkou uličních úseků se stromořadím** má **MČ Praha 6 (38,21 km ulic)** a stejně tomu je u ulic s jednostranným (24,74 km) i oboustranným (13,47 km) stromořadím (→ Obr. 3.3.4.2). Tato MČ má i největší celkovou délku stromořadí ve městě, a to 52,71 km. V případě Prahy 6 ale ulice se stromořadím představují pouze 12,18 % ze všech

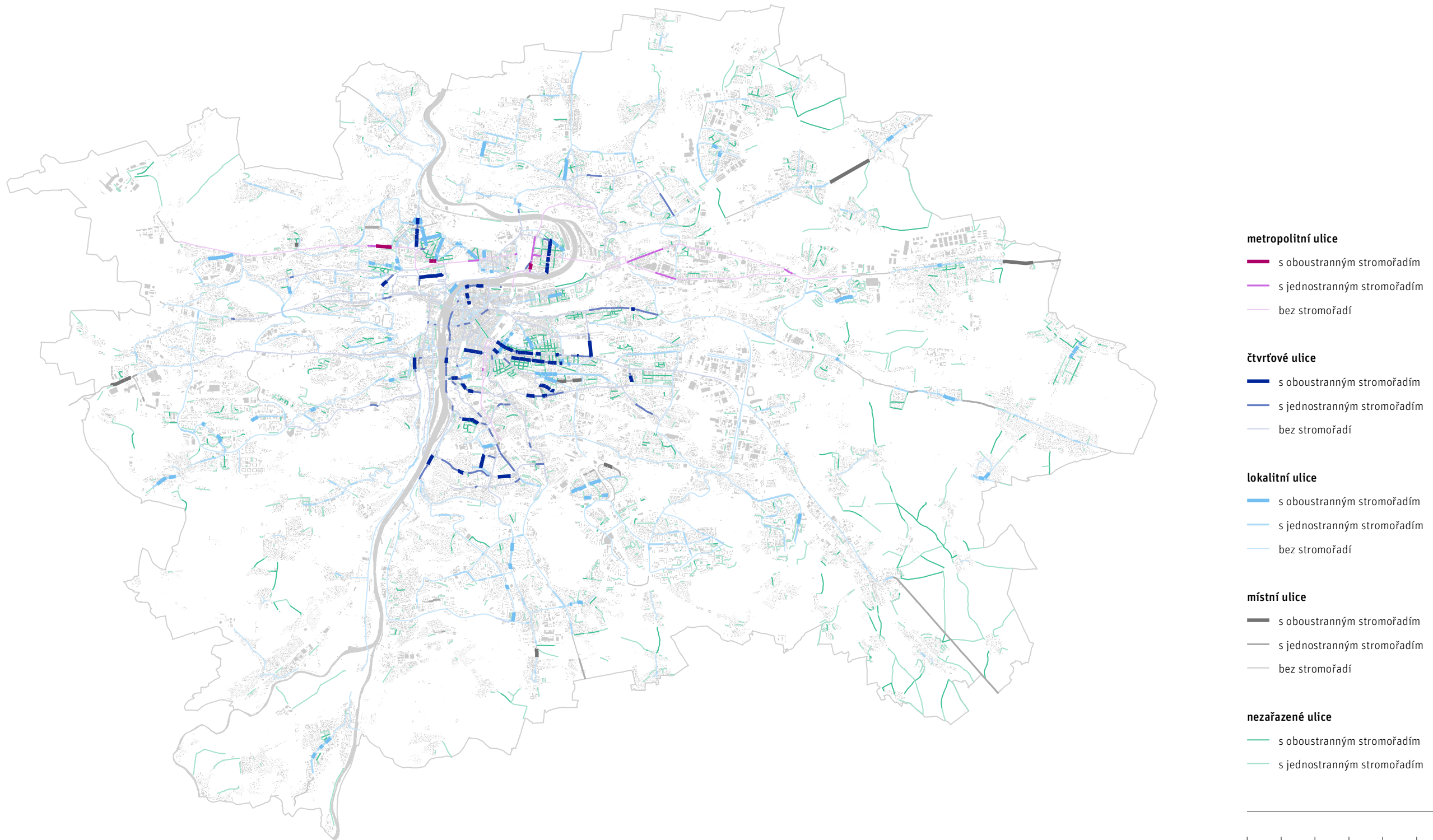
50 — Stromořadí je normou ČSN 98 9001 definováno jako „liniová výsadba stromů, zpravidla jednoho druhu, obvykle v pravidelných rozestupech“ a alej jako „dvou nebo víceřadé stromořadí podél pozemní komunikace“.

51 — Pro potřeby analýz knihy 200 používáme pojem ulice pro množinu veřejných prostranství zahrnujících uliční prostranství i vybraná propojení a napojení skrz bloky a cesty zajišťující propustnost otevřené krajiny.

52 — Hierarchie veřejných prostranství je podrobně analyzována v podkapitole 4.2 a významové kategorie (metropolitní, čtvrtvé, lokální, místní) v tématu 4.2.2.

3.3.4.1 Ulice se stromořadím podle významu

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

ulic v MČ. Dalšími MČ s největšími délkami ulic se stromořadím jsou MČ **Praha 4** (24 km ulic, 13,02 % ulic, 34,62 km stromořadí), MČ **Praha 10** (29,15 km ulic, 10,97 % ulic, 39,54 km stromořadí) a MČ **Praha 8** (23,93 km ulic, 13,03 % ulic, 29,67 km stromořadí). Nejvyšší podíl ulic se stromořadím mají MČ **Praha-Nedvězí** (52,59 %, 5,67 km ulic), MČ **Praha-Kolovraty** (47,09 %, 15,72 km ulic), MČ **Praha-Královice** (45,02 %, 5,50 km ulic), MČ **Praha-Benice** (41,46 %, 3,58 km) a MČ **Praha 2** (35,39 %, 20,30 km).

Délky a podíl stromořadí v ulicích MČ analyzujeme i **vzhledem k šířce a významu ulic** (kategorie významu jsou popsány v tématu 4.2.2). Nejvíce ulic se stromořadím v rámci celého města spadá do **šířkové kategorie ulic 12–18 m** (celkem 149,75 km ulic, což je 30,50 % ulic se stromořadím a 4,50 % všech ulic). Následuje šířková kategorie ulic 8–12 m (109,75 km ulic) a kategorie 18–24 m (99,74 km ulic). Ulice města, které jsou širší než 24 m a mají stromořadí, jsou v délce pouze 66,60 km, což je 13,56 % ulic se stromořadím. **Největší celkovou délku metropolitních a čtvrtových ulic se stromořadím má MČ Praha 4 (6,68 km)**, která má zároveň jeden z nižších podílů ulic se stromořadím (10,97 %). Dalšími MČ, ve kterých je větší délka významných ulic se stromořadím, jsou MČ Praha 2 (5,56 km metropolitních a čtvrtových ulic),

MČ Praha 3 (3,97 km) a MČ Praha 1 (3,76 km). Statistiky stromořadí pro všechny MČ jsou dostupné v Katalogu MČ [na Portálu UAP](#) jako metrika m.0200.05.009.01.

3.3.5 VYUŽITÍ VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

Téma předkládá důvody, proč souvisí kvalita veřejného prostranství s kvalitou parteru či jak jsou kvalitní parter a typ fasády důležité pro živost města. Ukazujeme výskyt jednotek komerčních parterů v objektech a jejich hustotu v ulicích, a to na území celého města. Téma dále popisuje vznik strategických dokumentů v důsledku zvyšování nároků veřejnosti, odborníků i místní samosprávy na kvalitu veřejných prostranství v souvislosti s posunem vnímání města jako propojení budov, veřejného prostranství a dějů v nich.

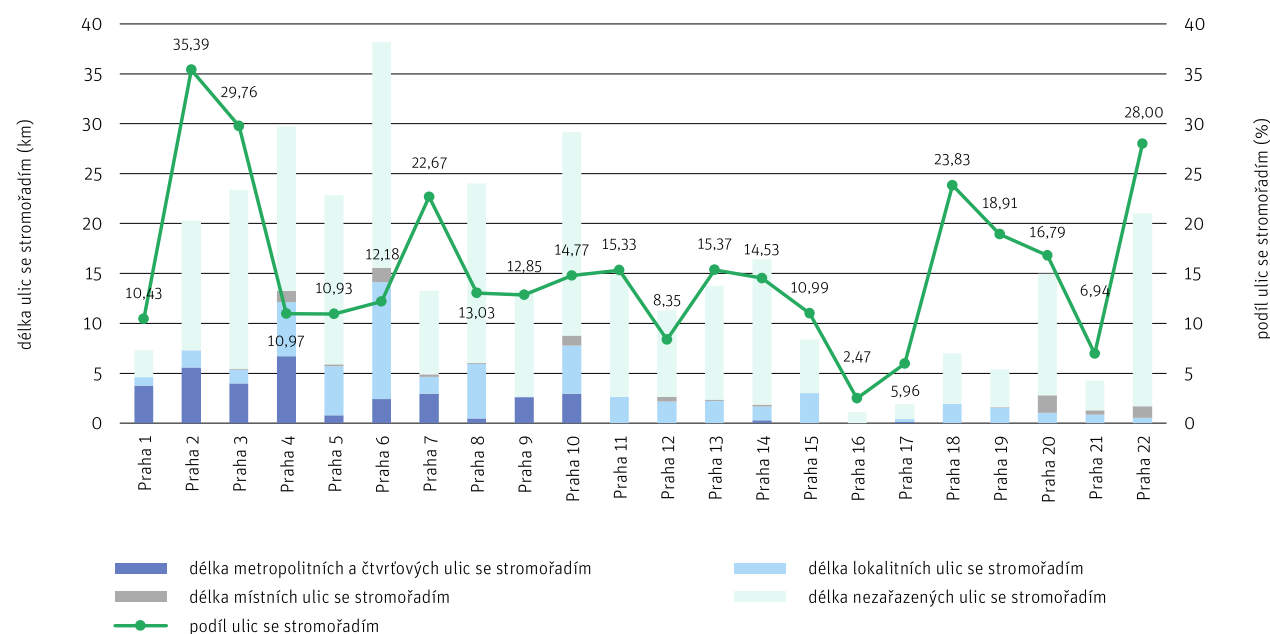
Jedním z důležitých ukazatelů dobře fungujícího veřejného prostranství (VP), živosti města, jeho ekonomické aktivity a atraktivity, je kvalita parteru. Využití VP se zde chápe v intencích druhu a charakteru příslušných parterů. Partery budov rozšiřují aktivity ulice a dotvářejí její charakter. Aktivita parteru souvisí s charakterem zástavby v ulici, resp. s fasádou objektů, které prostranství vymezují, ale zároveň se odvíjí i od hierarchického a společenského zatřídění prostranství. Tyto dva aspekty se vzájemně doplňují a ovlivňují. Hierarchií VP se detailně zabývají témata podkapitoly 4.2, která mj. poukazují na potenciální ulice pro umístění komerčních

parterů. Existují studie, které analyzují vztah mezi parterem a aktivitami ve veřejném prostoru, např. způsob otevřenosti fasády do ulice, a ukazují její provázanost s tendencí obyvatel k pohybu a pobytu, kdy fasáda bez oken se stejnorodým povrchem nevybízí k zastavení, ale naopak může v některých případech dokonce navozovat pocit nebezpečí [65] [66] [67]. Jedním z typů aktivního parteru jsou restaurace a kavárny, které vytvářejí měkčí rozhraní mezi interiérem a exteriérem a přispívají ke zvýšení pobytových kvalit prostranství. Také to mohou být jejich předzahrádky, které se nacházejí na VP, pokud kultivovaným způsobem doplňují charakter daného prostranství a neomezují jeho prostupnost, což je častým jevem v případě Pražské památkové rezervace (PPR).

Výskyt **jednotek komerčních parterů** se liší svou v různých lokalitách a typech struktury. Významným způsobem se liší partery a počty jednotek v centrální části města s hlavními turistickými tahy od parterů předměstí a periferie (→ Obr. 3.3.5.1). Lze říci, že pro rostlou a blokovou a částečně hybridní strukturu jsou obchodní partery typické a nacházejí se ve většině objektů podél uličního prostranství (UP). U lokalit heterogenní a modernistické struktury lze hovořit o hlavním centrálním VP, často lineárním, ve kterém je obchodní parter (např. Nová Harfa, Sídliště Prosek, Pankrác, Prosek,

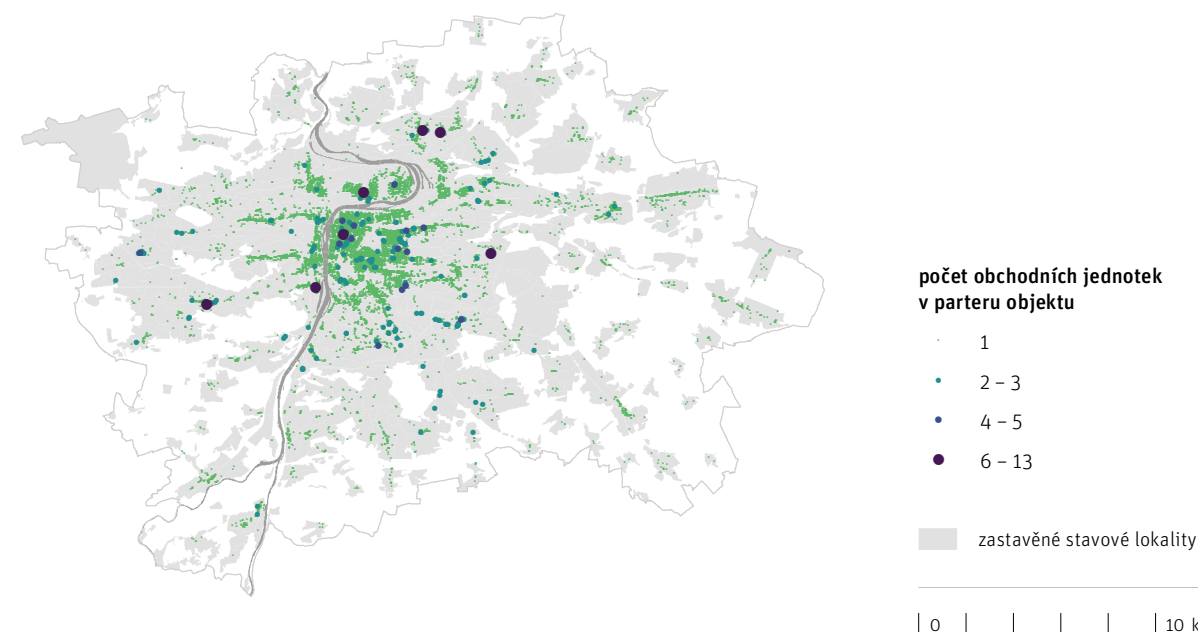
3.3.4.2 Délky ulic se stromořadím ve vybraných MČ ve vztahu k významu ulice

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2024

3.3.5.1 Obchodní jednotky v parteru objektů

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2018

Černý Most), nebo o různých typech obchodních center (např. sídliště Nové Butovice, Řepy a sídliště Ďáblice). Struktury vesnická a zahradního města jsou velice rozdílné. V některých najdeme lokální centrum se souvislým obchodním parterem (např. MČ Praha-Ďáblice, Horní Počernice, Starý Spořilov, MČ Praha-Řeporyje, Bílá Hora, Dolní Zbraslav nebo MČ Praha-Libuš). Ve většině případů jde o samostatné komerční subjekty podél hlavních ÚP. Problémem spojeným s komerčním parterem je výskyt grafického smogu. Ten se IPR Praha snaží odstraňovat shrnutím současně platných nařízení formou Manuálu pro kultivovanou Prahu [68].

Pro Studii city logistiky [69] IPR v roce 2016 zpracoval analýzu **hustoty jednotek v parteru** ulic. Pro ÚAP 2024 byla analýza přepracována a aktualizována. Na základě dostupné datové vrstvy jednotek parteru v budovách na území Prahy z roku 2013 (aktualizováno 2018) a liniové vrstvy uliční sítě IPR analyzuje hustotu maloobchodních jednotek na délku ulice (počet jednotek / 10 m). Předmětem analýzy jsou jednotky parteru v ulici, v pasáži, stánky, tržnice, součástí tržnice a s neurčenou polohou, a to v maximální vzdálenosti 50 m od osy ulice. Hustota se napočítá na počet obchodních jednotek, analýza tedy reflektuje situace, kdy je v parteru budovy více obchodních jednotek. Výsledkem je rozsah **0,04 až 3,34 jednotek** na 10 m délky ulice (→ Obr. 3.3.5.2). Ulice s nejvyšším počtem jednotek na 10 m délky jsou převážně v lokalitách rostlé a blokové struktury jako např. Národní, Vodičkova, Václavské náměstí, Na Příkopěch, Karlova či Milady Horákové.

V souvislosti s posunem vnímání města jako propojení budov, VP a dějů v nich [4] [3] se zvyšují nároky veřejnosti, odborníků i místní samosprávy na kvalitu VP tak, aby zabezpečovala možnost užívání všemi skupinami obyvatel, druhy pohybu a pobytu. Tato změna se odráží v celoměstských strategických dokumentech [6] [8] i dokumentech městských částí (MČ), ale také ve větší podpoře pro rozvoj, využití a kultivaci VP⁵³. Rolí IPR v tomto procesu je kromě kontinuální práce Kanceláře veřejného prostoru i koordinace a iniciace vytvoření generelů VP pro jednotlivé MČ na podkladu jednotné metodiky. V létě 2019 proběhl workshop, kde byly za přítomnosti zástupců některých MČ, IPR, zpracovatelů a architektů předběžně formulovány potřeby a možné principy vytváření těchto dokumentů, na jejichž základě byla vytvořena vhodná metodika tvorby těchto generelů. Generely VP se mohou stát účinným nástrojem MČ mj. při rozhodování o investicích a záměrech na svém území, jak je tomu např. již v MČ Praha 10 (UNIT

Architekti: Generel VP 2016) MČ Praha 4 (UNIT Architekti: Generel VP Praha 4 2018) a v MČ Praha 16 (Gogolák + Grasse: Generel VP Praha 16 – Zbraslav 2018) (i.0200.05.002.01).

3.3.6 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Podkapitola 3.3 navazuje na analýzy zástavby v podkapitole 3.2 posuzováním městského prostoru mezi domy, zejména veřejných prostranství (VP). V návaznosti na aktuálně používanou terminologii v IPR a v legislativních předpisech témata analyzují veřejně přístupná prostranství (VPP) jako podmnožinu VP a uliční prostranství (UP) jako podmnožinu VPP. Pro ÚAP 2020 vzniklo nové strukturální vyznačení VPP, které je v rámci ÚAP 2024 aktualizované a navazuje na aktuálně používaný teoretický rámec oboru. Datová sada kompatibilní s daty současného stavu využití území, které IPR dlouhodobě spravuje a aktualizuje, nabízí příležitosti, jak zkoumat prostor města. Analýzy ukazují podíly VPP a UP v jednotlivých typech struktur i krajinách. Analýza uličních profilů na datové liniové uliční síti přináší poznatky o výškových a šířkových poměrech ulic. Dvě závěrečná témata podkapitoly ukazují elementy VP – stromořadí a využití VP.

-
-
-

53 — Program regenerace VP na sídlištích (dle Nařízení vlády 390/2017 Sb., Státní fond podpory investic) a Program regenerace VP v MPR a v MPZ (Ministerstvo kultury, dotace EU 2007–2013, Operačního programu Praha – Konkurenceschopnost, prioritní osa č. 2 – životní prostředí

3.3.5.2 Hustota obchodních jednotek v parteru ulic

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2018

3.4 Kompozice a vizuální podmínky

Pohledy na Prahu a její dominanty spoluutvářejí jedinečnost její městské krajiny. Kompozice města, přesněji jeho viděného obrazu, vzniká spolupůsobením mnoha faktorů. Krajinné podmínky, které předurčují jeho prostorové uspořádání popisuje kapitola 100.2. Uspořádanost zástavby a prostranství z kompozičního hlediska popisuje kapitola 3, kapitola 4 a z části i kapitola 2. Cílem této podkapitoly je specifikovat ty prvky a místa, které jsou zvláště významné pro vizuální charakter a kompozici města. K nim patří zejména stavební dominanty vertikálně vystupující ze svého okolí a vybraná vyhlídková místa čili stanoviště charakteristických pohledů na město. Témata této podkapitoly naplňují sledované jevy A011 – urbanistické a krajinné hodnoty, A011a – struktura a výška zástavby a A017a – krajinný ráz.

3.4.1 HISTORICKÉ VEDUTY A PANORAMATA

Téma popisuje charakteristické znaky historických i současných vedut vzhledem k různé technice záznamu i zobrazení. Na konkrétních příkladech uvádí jednotlivé typy pohledů na město a podává výklad významu historických vedut pro identifikaci stavebních dominant i dalších kompozičně významných prvků městské krajiny. Součástí tématu je komentovaný přehled stanovišť významných historických pohledů na město. Jeho obsah je úvodem pro navazující témata významných kompozičních prvků a vizuálních podmínek města.

Obraz Prahy, její světově proslulé a mnoha generacemi dotvářené „image“ [70] [71], nelze snadno oddělit od kultury, která zformovala jak pohled, kterým dnešní Prahu pozorujeme, tak i její obraz, který si každý ve své paměti nosíme. Pro docenění kvality tohoto obrazu je v první řadě potřebné porozumět historickému procesu, kterým byl utvářen. Veduta (z italského vedere – vidět) je pohled na město. **Tradiční veduty**, které formovaly historický obraz Prahy, pochází z konce 15. – pol. 19. století, tedy z období předcházejícího panoramatickým fotografiím. Nejstarší se obvykle dochovaly jako ilustrační doprovod popisu Prahy. Relativní přesnost jejich zobrazení bývá u mnoha z nich omezena jen na hlavní městské atributy: správní sídlo, hrady, kostelní věže atd. Tyto pohledy vznikaly obvykle podle skic a předloh starších vedut v ateliérech. Část z nich je možné označit za ideální, resp. imaginární pohledy z neskutečného stanoviště či ptačí perspektivy. Z perspektivního rozboru nejnámějších vedut ovšem vyplývá, že zpravidla zobrazují **reálné pohledy na město ze skutečných míst** (→ Obr. 3.4.1.1). Ta se nacházela na Vyšehradě, svazích Petřína, Letné, Žižkova a Vinohrad, nebo – pro Prahu charakteristicky – na březích Vltavy. Naopak

ideální veduty Prahy obvykle hledí na město z **imaginárních výšin** přibližně nad Smíchovem (→ Obr. 3.4.1.2).

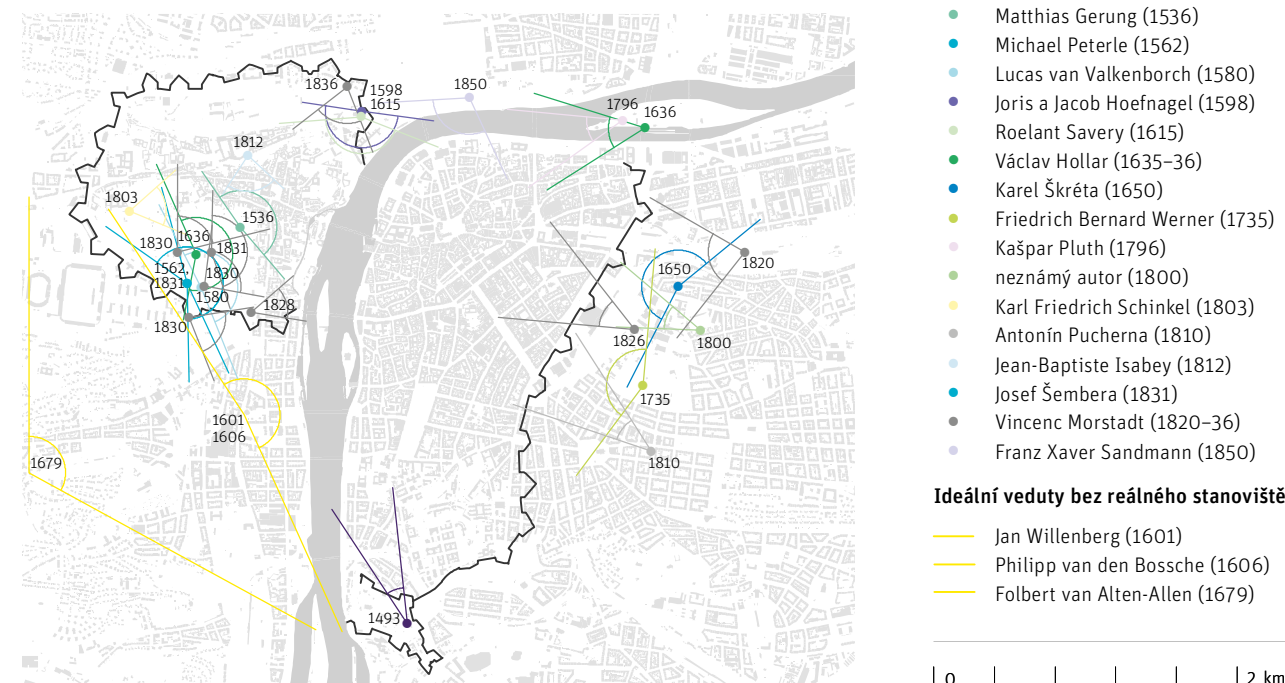
Zdánlivá nevěrohodnost v zobrazení archivních vedut zpravidla souvisí se stylizací jejich obsahu. Často se projevuje kompozičními změnami: posunem významných staveb či úpravou jejich orientace pro působivější uplatnění. Pro zdůraznění stavebních dominant se téměř ve všech ručně zaznamenaných pohledech uplatňuje **hierarchická perspektiva**; toto významové „zkreslení“ reagující na očekávání diváka přináší cennou výpověď o uplatnění stavebních dominant v dobově sdíleném obrazu/image městské krajiny (→ Obr. 3.4.1.3). Umělecké pojetí vedut se na druhé straně projevuje i různou mírou tvůrčí imaginace, především v jejich popředí a pozadí, kde jsou nezřídka zobrazeny krajinné výjevy částečně či zcela smyšlené. U několika panoramat se můžeme setkat i s vynecháním méně atraktivních městských partií ve prospěch těch, které by se do záběru již nevešly (např. časté posunutí Vyšehradu na úkor horního Nového Města v pohledech z Petřína).

Množství dochovaných, ručně zpracovaných panoramatických vedut Prahy dosáhlo vrcholu v 19. stol, v období nástupu panoramatické fotografie a souběžně probíhajících významných urbanizačních změn městské krajiny. Tradice ruční tvorby se přesto udržela až do poloviny 20. století, pravděpodobně i proto, že ruční záznam umožňuje lépe napodobit obraz/image města, tak jak ho pozorovatel skutečně vnímá. Technika panoramatické fotografie neumožňuje kompoziční ani perspektivní zdůraznění stavebních dominant a o to více vyžaduje přesné určení stanovišť a záběrů, které jsou pro kompoziční působení pohledů nejvýznamnější. Paradoxní vztah mezi vedutou a jejím fotograficky objektivním záznamem ilustruje metodická poznámka fotografky Ester Havlové: „pozorovatel v prvním okamžiku vidí vedutu, ale zároveň vnímá celé panorama“ [72]. Historická kontinuita funkčních stanovišť vybraných archivních vedut a panoramat je významným důvodem pro jejich zaznamenání v databázi významných vyhlídkových bodů (→ 4.2).

Archivní veduty jsou s ohledem na výše uvedená specifika důležitým podkladem pro identifikaci a zdůvodnění významu kompozičních vlastností a prvků městské krajiny zejména pro území Historického centra Prahy. Popis těchto oceňovaných kvalit překračuje svou komplexností úroveň podrobnosti Územně analytických podkladů hl. m. Prahy a je předmětem podrobnějšího územně plánovacího podkladu územní studie **Pražské památkové rezervace** (PPR) [73]. Aktuální hodnocení kompozičních kvalit území PPR je dostupné také v platném Management plánu Historického centra Prahy [9]; přehledný obsah vybraných starších hodnocení je přehledně zpracován v Katalogu kritických míst PPR [74], který je spolu

3.4.1.1 Stanoviště vybraných archivních vedut Historického centra Prahy

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.4.1.3 Ideální veduta Prahy – příklad hierarchického zdůraznění významu stavebních dominant v historickém obrazu města

IPR Praha 2024 / autor: Cyril Bouda 1948, Galerie hl. m. Prahy

3.4.1.2 Vybrané typy pražských vedut

IPR Praha 2024 / data: Archiv hl. m. Prahy a IPR Praha 2023

archivní veduta / pohled na město

1493, Michael Wolgemut a W. Pleydenwurff, zdroj: Archiv hl. m. Prahy
příklad pohledu ze skutečného stanoviště v hierarchické perspektivě

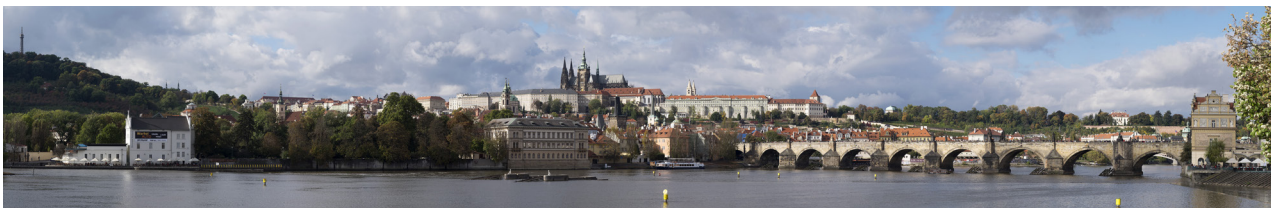
současná veduta / pohled na město

27. 4. 2020, 11:19, autor snímku: Ester Havlová, IPR Praha
příklad technicky standardizované fotografické veduty (výřez ze sledovaného pohledu č. 4.10)

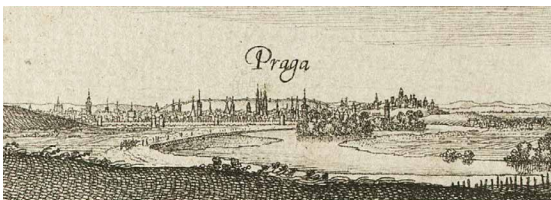
panoramatická veduta / pohled „do dálky a shora“

1606, Philipp van den Bossche a Johannes Wechter; tzv. Sadelerův prospekt, Archiv hl. m. Prahy
příklad pohledu z neskutečného stanoviště (ideální/imaginární panorama složené ze skutečných perspektivních pohledů na jednotlivé městské partie)

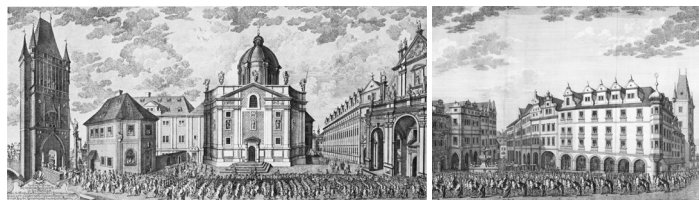
panoramatická veduta / pohled „vodorovný a vzhůru“

16. 10. 2014, 14:23, autor snímku: Ester Havlová, IPR Praha
příklad technicky standardizované fotografické veduty (sledovaný pohled č. 5.07)

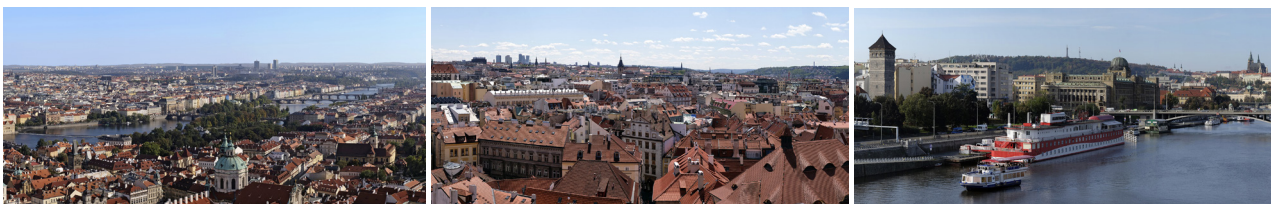
dálkový pohled / průhled údolím

1635, Václav Hollar, Archiv hl. m. Prahy
příklad ze série vedut z vltavských břehů (pohled z Libně, výřez)

městský interiér / pohled do uličního prostanství

1743, Jan Josef Dietzler, Archiv hl. m. Prahy
příklad sériové/dynamické veduty (výřez dvou zrcadel korunovačního průvodu Marie Terezie)

typy sledovaných pohledů z vyhlídkových bodů: základní panoramata / pohledy na město / ostatní sledované pohledy (vč. vedut k ochraně)

1. 10. 2015, 14:32 / 12. 5. 2020, 13:25 / 21. 10. 2014, 10:44, autor snímku: Ester Havlová, IPR Praha
příklad tří pohledů z věží (výřezy za sledovaných pohledů č. 1.02 – z katedrály sv. Víta / 3.03 – z věže Staroměstské radnice / 6.017 – z věže vodní elektrárny na Štvanici)

s náhledy archivních vedut dostupný ve webové aplikaci [Historické centrum Prahy](#) ↗.⁵⁴ Pro celoměstskou úroveň územně-plánovací dokumentace (ÚPD) je téma v dostatečné podrobnosti zpracováno ve studii Pražské veduty [72].

3.4.2 VYBRANÉ POHLEDY NA MĚSTO

Téma se věnuje sledovaným pohledům, které slouží pro posuzování změn struktury a urbanistické kompozice městské krajiny. Zahrnují charakteristické panoramatické pohledy, základní panoramata, pohledy na město i tzv. veduty k ochraně. Téma specifikuje vyhlídkové body stanovené za účelem prověření splnění podmínek pro uplatnění podmíněně přípustného koeficientu podlažních ploch (KPPp) podle změny územního plánu Z 2832/00 z roku 2018. Téma dále popisuje kompoziční prvky, které vstupují do posuzování, i typy pohledů z hlediska uplatnění pro územně plánovací dokumentaci.

Sledované pohledy v ÚAP slouží pro posuzování změn struktury a urbanistické kompozice městské krajiny. Zahrnují charakteristické panoramatické pohledy, základní panoramata, pohledy na město i tzv. veduty k ochraně. Seznam vyhlídkových bodů byl založen v roce 1995 analytickou částí konceptu Územního plánu sídelního útvaru hl. m. Prahy (ÚPnSÚ). Po začlenění do územně analytických podkladů byla jejich stanoviště opakovaně aktualizována, nejnověji v souvislosti s přípravou online aplikace [Vyhlídkové body](#) ↗, dokončené v roce 2022. Databáze nyní obsahuje 245 sledovaných pohledů z pozorovacích stanovišť uvedených v Příloze Vyhlídkové body – stanoviště sledovaných pohledů⁵⁵ (→ Příloha P.01). Tato pozorovací stanoviště vstupují do hodnocení podmínek pro uplatnění podmíněně přípustného koeficientu podlažních ploch (KPPp) dle ÚPnSÚ ve znění změny Z 2832/00 z roku 2018 [75]. Přehled stanovišť je spolu s doporučeným směrem pohledu zobrazen ve figuře (→ Obr. 3.4.2.1), jejich přesná poloha specifikovaná v příloze odpovídá 2 m výšce nad terénem či nad úrovní určenou stavební konstrukcí pozorovatelnou (věže, rozhledny, terasy, mostu apod.). Počet záměrů ročně posouzených ve sledovaných pohledech má mírně rostoucí trend (i.0200.03.001.02).

Hodnocení kvalit sledovaných pohledů souvisí s **typem oceňovaných významů**. Kulturně-historický význam vybraných

pohledů a stanovišť souvisí s jejich historickým uplatněním popsaným v předchozím tématu. Z hlediska urbanistických a krajinných hodnot jsou oceňovány zejména kvality plynoucí z kompozice a vizuálních podmínek krajiny v tématu 100.2.1.2. Na druhé straně kvality související s morfologickou charakteristikou zástavby (→ 3.2) svou komplexností překračují možnou úroveň podrobnosti popisu v územně analytických podkladech (ÚAP) a jsou specifikovány v podrobnějších rozborech (pro území Historického centra Prahy viz přehled v závěru tématu 3.4.1) či v rámci konkrétního posuzování splnění podmínek pro uplatnění KPPp. Z hlediska celoměstské úrovně do hodnocení kompozičních, proporčních a měřítkových kvalit sledovaných pohledů vždy vstupují významné svahy (→ 100.2.1.2) a stavební dominanty (→ 3.4.3). Technický postup zpracování zákresů do sledovaných pohledů, pro který je uplatňován 3D model Prahy⁵⁶, specifikuje metodika v příloze platného územního plánu [75]. Pohledové hodnocení je nezanedbatelně ovlivněno vzdáleností pozorovatele od pozorovaného objektu (→ Obr. 3.4.2.1). IPR v kompozičních rozborech pohledů rozlišuje **čtyři prahy viditelnosti** projevující se odstupňováním jednotlivých hloubek pohledů [72]:

- do 1,5 (max. 2) km – objekty vytvářejí souvislosti i detaily pohledu,
- do 3,5 km – objekty spoluutvářejí kompozici na pozadí pohledu,
- do 8 km (5–8 km) – siluety objektů vytvářejí pozadí pohledu,
- do 12 km (8–12 km) – silueta zástavby a ojedinelé dominanty vytvářejí horizont.

Sledované pohledy ÚAP jsou podle významu rozděleny do **tří typů**, tzv. základních panoramat, pohledů na město a ostatních sledovaných pohledů (→ Obr. 3.4.2.2). **Základní panoramata** (č. 1.01–2.03) označují šest základních fotografických stanovišť na obvodu panoramatického prostoru Historického centra Prahy. Těchto šest pohledů tvoří společně s dalšími šestnácti vybranými pohledy na město (č. 2.01–4.13) skupinu 22 kompozičně nejvýznamnějších sledovaných pohledů. Jejich výběr zpracoval IPR Praha v letech 2014–2020 v souladu s postupem publikovaným ve studii Pražské veduty [72]. Třetí skupinu tvoří 223 ostatních sledovaných pohledů, které zahrnují i výběr 13 vedut navržených k ochraně (č. 5.01–5-13).⁵⁷ Výběrová skupina 22 základních panoramat a pohledů na město (č. 1.01–4.13) je na celoměstské úrovni základem oceňovaného, kompozičně-morfologického působení zástavby

54 — Ve spisovně IPR Praha se nachází sbírky fotografií významné z hlediska dokumentace rozvoje města, m. j.: zákresová panoramata (Chalupníčkovi 1948–1999), šikmé letecké snímky (Kamil Wartha 1980–1992), fotodokumentace průzkumů (SÚRPMO 1950–1990).

55 — dříve: Seznam vyhlídkových míst v části Doprovodné tabulky k urbanistickým prvkům a potenciálu území

56 — dříve Digitální model zástavby a zeleně (DMZZ)

57 — Tzv. veduty k ochraně vybrané ve spolupráci s Národním památkovým ústavem v roce 2020 jsou součástí Přílohy návrhu Metropolitního plánu pro veřejné projednání v roce 2022.

3.4.2.2 Vyhlídkové body – pozorovací stanoviště sledovaných pohledů

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

ve smyslu jejich urbanistických a krajinných hodnot. Proto byly tyto pohledy uplatněny pro hodnocení a aktualizaci seznamu stavebních dominant, popsaných v navazujícím tématu 3.4.3.

3.4.3 STAVEBNÍ DOMINANTY

Téma se zabývá výškovými dominantami, které patří ke kompozičně nejvýznamnějším stavebním prvkům městské krajiny na území Prahy. Vertikální dominanty vytvářejí na celoměstské i lokální úrovni doplněk kompozičně podstatným horizontálám a jako orientační body se významně podílejí na utváření sdíleného obrazu města. Jejich působení zásadně souvisí s konkrétními situacemi a významy. Téma se zaměřuje na popis morfologické, časové a typologické struktury výškových stavebních dominant, na jejich umístění a viditelnost ze sledovaných pohledů v terénu.

Výškové čili vertikální dominanty patří ke **kompozičně nejvýznamnějším stavebním prvkům** městské krajiny na území Prahy. Ve sledovaných pohledech doplňují kompozičně podstatné horizontály a jako orientační body spoluutvářejí sdílený obraz města na celoměstské i lokální úrovni. Databáze

stavebních dominant v územně analytických podkladech byla založena v roce 2008. Její aktualizace na jaře 2023 proběhla s cílem kvalitnějšího uplatnění jejího obsahu při posuzování změn ve sledovaných pohledech popsaných v tématu 3.4.2.⁵⁸ Obsahuje **432 dominant** členěných dle převažujícího charakteru využití (142 kulturních, 107 technických a 183 pro bydlení a služby), viditelnosti a působení v pohledu (solitér/soubor/shluk). Obsah databáze odpovídá celoměstské úrovni posuzování; dominanty, které se uplatňují v podrobnější úrovni posuzování, zejm. uvnitř panoramatického prostoru Historického centra Prahy,⁵⁹ jsou dále specifikovány v podrobnějších podkladech a studiích, viz přehled v závěru tématu 3.4.1. Na celém území Prahy je působení stavebních dominant neoddelitelně spjata s jejich umístěním vzhledem k prostoru Pražské kotliny, jehož kompozice a vizuální podmínky jsou popsány v tématu 100.2.1.2. Pro dominantní působení jednotlivých objektů i větších stavebních souborů

58 — Metodickou podmínkou pro evidenci stavební dominanty je její exponovanost alespoň v jednom sledovaném pohledu.

59 — Panoramatický/pohledový prostor Historického centra Prahy označuje území vymezené trojúhelníkem historických dominant (→ Výkres 0.1), též tzv. trojúhelník historických hodnot (72), v některých dokumentech zahrnuje i širší oblast uvnitř Pražské kotliny [9].

3.4.2.1 Působení prahových vzdáleností v pohledu – výřez z kompozičního rozboru stavové veduty č. 4.04

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Územní plán hlavního města Prahy: Metropolitní plán: Koncept odůvodnění. Praha: IPR Praha, 2022

je tak často **významnější jejich poloha** vzhledem k terénní morfologii a nadmořské/absolutní výšce, než jejich relativní výška nad přílehlým terénem. Specifický vztah dominant a terénní morfologie v Pražské kotlině nejlépe ilustruje řez severním diametrem Prahy vedený spojnicí ulic Evropská – Dělnická – Poděbradská (→ Obr. 3.4.3.1).

Průměrná relativní výška stavebních dominant v databázi je **45 m** (střední hodnota 41 m, modus 40 m). Jejich struktura je specifická z hlediska výšky a převažujícího typologického využití vzhledem ke stáří dominanty (→ Obr. 3.4.3.2). Lze identifikovat několik charakteristických skupin celoměstských dominant podle doby jejich vzniku:

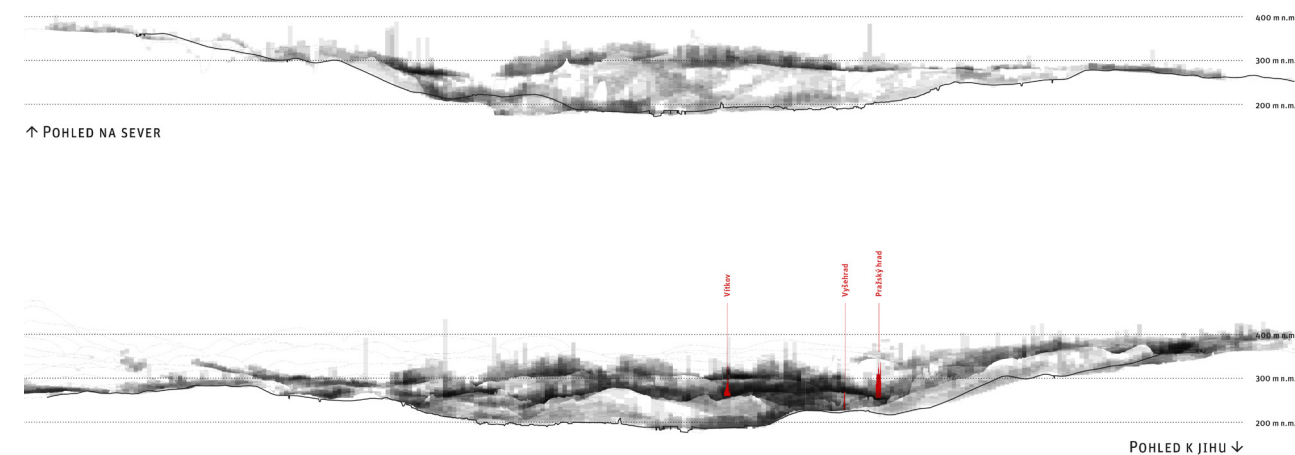
- z období do začátku 19. stol. pochází 92 dominant (90 % kulturní a duchovní objekty, 4 % technické), s výškami max. 97 m (jižní věž sv. Víta), min. 12 m (kaple sv. Kláry), průměrně 36 m,
- z 19. století pochází 50 dominant (50 % kulturní a duchovní objekty, 40 % technické), s výškami max. 80 m (čakovický cukrovar), min. 10 m (zřícenina Na Babě), průměrně 37 m,
- z let 1901–1950 pochází 77 dominant (29 % kulturní a duchovní objekty, 41 % technické), s výškami

- max. 73 m (kostel sv. Prokopa), min. 15 m (Barrandovské terasy), průměrně 37 m,
- z let 1950–2000 pochází 161 dominant (5 % kulturní a duchovní objekty, 31 % technické), s výškami max. 216 m (Žižkovská televizní věž), min. 8 m (Hvězdárna Ďáblice), průměrně 55 m,
- ze 21. století pochází 52 dominant (8 % kulturní a duchovní objekty, 2 % technické), s výškami max. 104 m (V Tower), min. 18 m (kostel sv. Alžběty Durynské), průměrně 49 m.

Absolutní, tj. nadmořská výška stavebních dominant se v Praze pohybuje v závislosti na výšce terénu od **203 m n. m.** (stará čistírna odpadních vod v Bubenči) **do 474 m n. m.** (Žižkovská televizní věž). Absolutně nejvyšší stavební dominantou pražského panoramatického prostoru je vysílač Cukrák stojící 1,2 km za hranicí města na vrchu Kopanina ve Středočeském kraji s výškou **594 m n. m.** Pro svůj výjimečný význam pro panoramatický prostor Prahy je vysílač Cukrák do databáze dominant rovněž zařazen. V prostoru Pražské kotliny a zejm. historického centra Prahy jsou za panoramaticky vysoce významné považovány prahové výšky 260 m n. m. a 350 m n. m., určené výškou katedrály sv. Víta na Pražském hradě a Týnského chrámu na Starém Městě (→ Obr. 3.4.3.3).

3.4.3.1 Severní diametr – profil terénu a výšek zástavby v 10násobném převýšení digitální veduty

Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Územní plán hlavního města Prahy: Koncept odůvodnění. Praha: IPR Praha, 2022, s. 48

Uplatnění celoměstských dominant ve sledovaných pohledech souvisí s významem konkrétních dominant a pohledů, s jejich vazbami a souvislostmi. Z hlediska urbanistických a krajinných hodnot může být působení dominant v pohledu **opodstatněné, neopodstatněné/náhodné i nežádoucí**. Obecné postupy posuzování jsou k dispozici ve vybraných metodikách [43] [76] a v popisu charakteristik sledovaných pohledů v tématu 3.4.2. Kompoziční principy, podle kterých je možné identifikovat nežádoucí působení dominanty, jsou předmětem návrhu a odůvodnění platného územního plánu [75], připravovaného Metropolitního plánu [1] a podrobnějších územně plánovacích dokumentací (ÚPD) a podkladů; jejich výběr je představen ve studii Pražské veduty [72]. Opodstatněnost uplatnění dominant v pohledu narůstá u historicky ustálených pohledových vazeb, nastíněných v tématu 3.4.1 zejména, je-li tato dominanta zapsanou kulturní památkou (→ Obr. 3.4.3.3) (→ Výkres 0.1). Působivost dominant v pohledu roste s jejich pohledovou exponovaností; vystoupí-li silueta dominanty do oblohy nad horizont pohledu, je její působivost vždy vysoká. Míra pohledové exponovanosti je vždy proměnlivá vzhledem ke stanovišti pohledu; proto analýza pohledové exponovanosti stavebních dominant vychází pouze z celoměstsky významné skupiny 22 základních panoramat a pohledů na město (č. 1.01–4.13) popsanych v tématu 3.4.2. Do databáze

stavebních dominant jsou nově zaznamenávány objekty dominantně působící alespoň v jednom z těchto pohledů (→ Obr. 3.4.3.4).

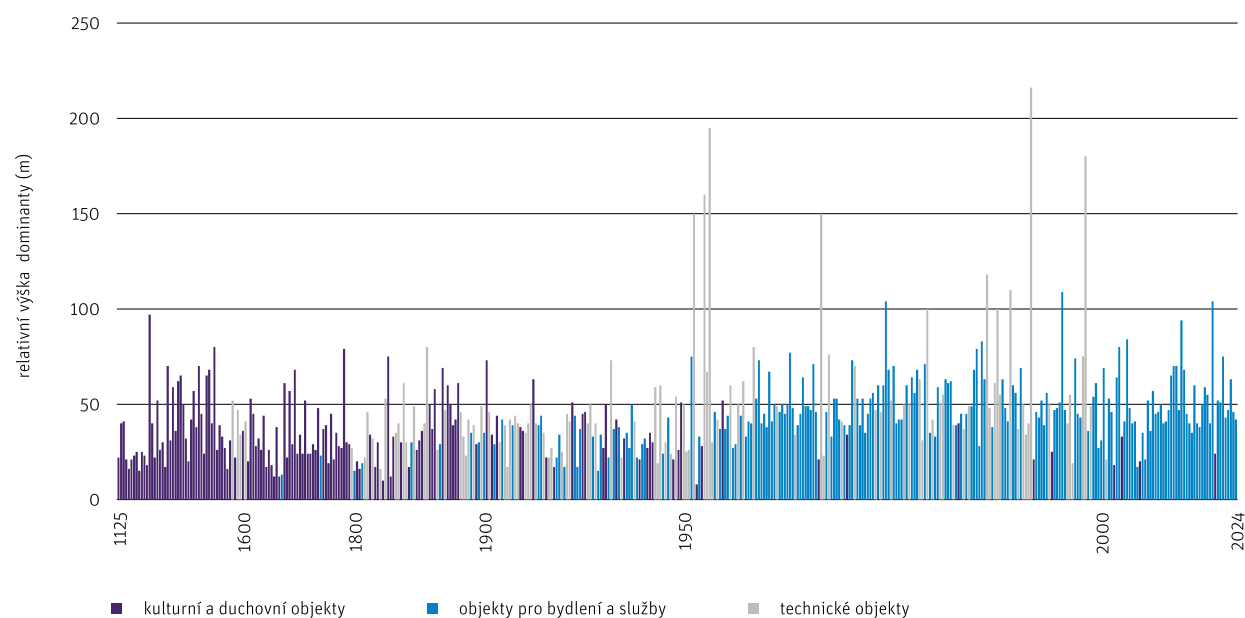
3.4.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Podkapitola 3.4 Kompozice a vizuální podmínky je zaměřena na pohledovou působivost městské krajiny. Ve smyslu hodnocení urbanistické a krajinné kompozice navazuje na druhou kapitolu knihy 100 a je doplňkem témat knihy 200, které popisují její morfologickou skladbu a vazby. V podkapitole jsou zobrazeny rozbor stanovišť archívních vedut, stanovišť sledovaných pohledů i struktury a exponovanosti stavebních dominant. Ve třech navazujících tématech popisuje vzájemné souvislosti historicky významných vedut, sledovaných pohledů na město a stavebních dominant, i obecné charakteristiky a typy pohledů na město. Podkapitola specifikuje součásti území, které vstupují do hodnocení sledovaných pohledů a upozorňuje na významné prahové vzdálenosti a výšky, které se v nich uplatňují – jejich oceňované pohledové hodnoty souvisejí nejen s touto podkapitolou, ale i s výše uvedenými tématy knih 100 a 200.

• • •

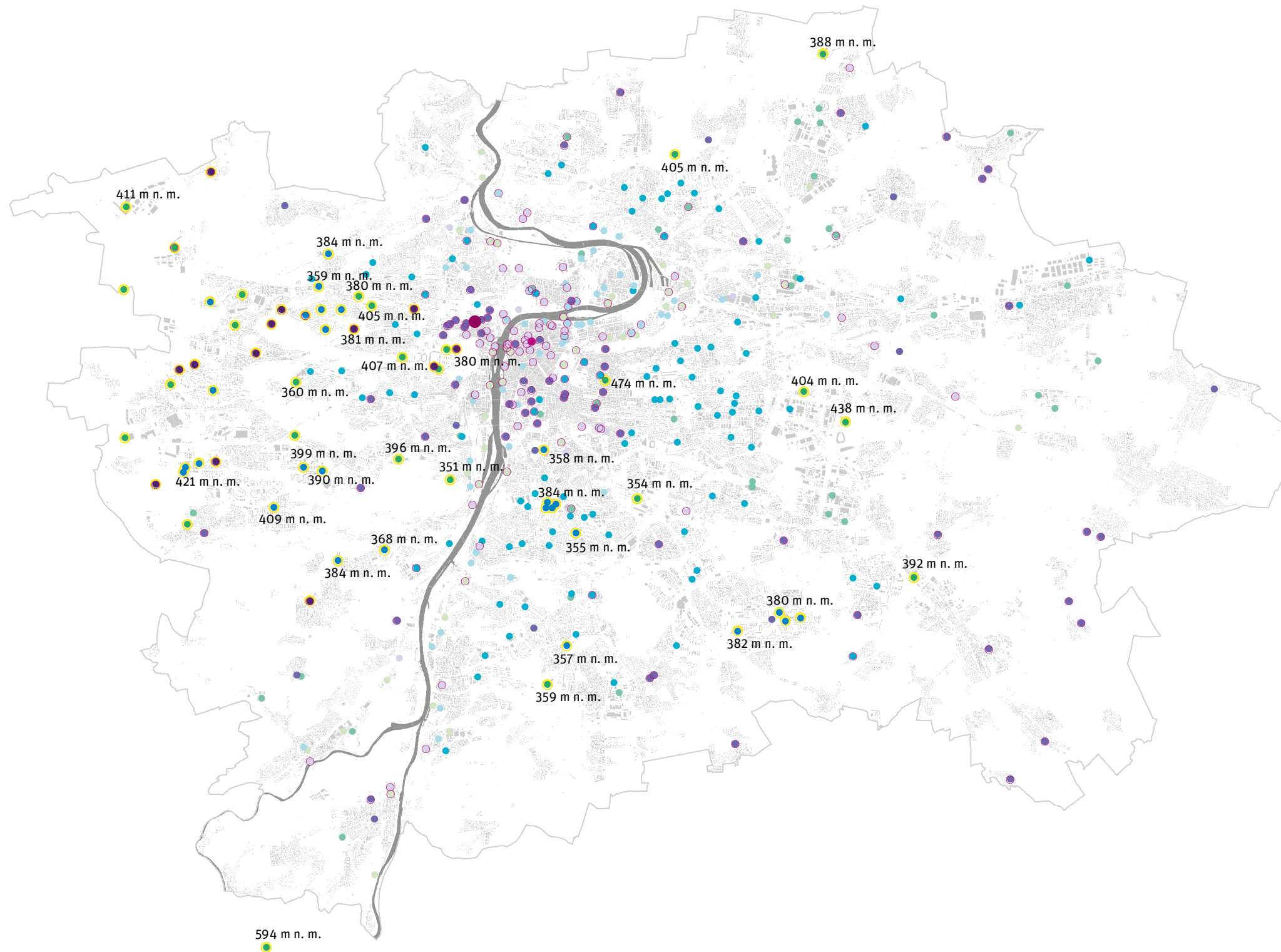
3.4.3.2 Struktura stavebních dominant Prahy – výška, typ a stáří objektu

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

3.4.3.3 Struktura stavebních dominant

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

absolutní výška podle typů stavebních dominant (m n. m.)

kulturní a duchovní objekty

- 211 – 260
- 261 – 350
- 351 – 404

objekty pro bydlení a služby

- 208 – 260
- 261 – 350
- 351 – 421

technické objekty

- 203 – 260
- 261 – 350
- 351 – 594

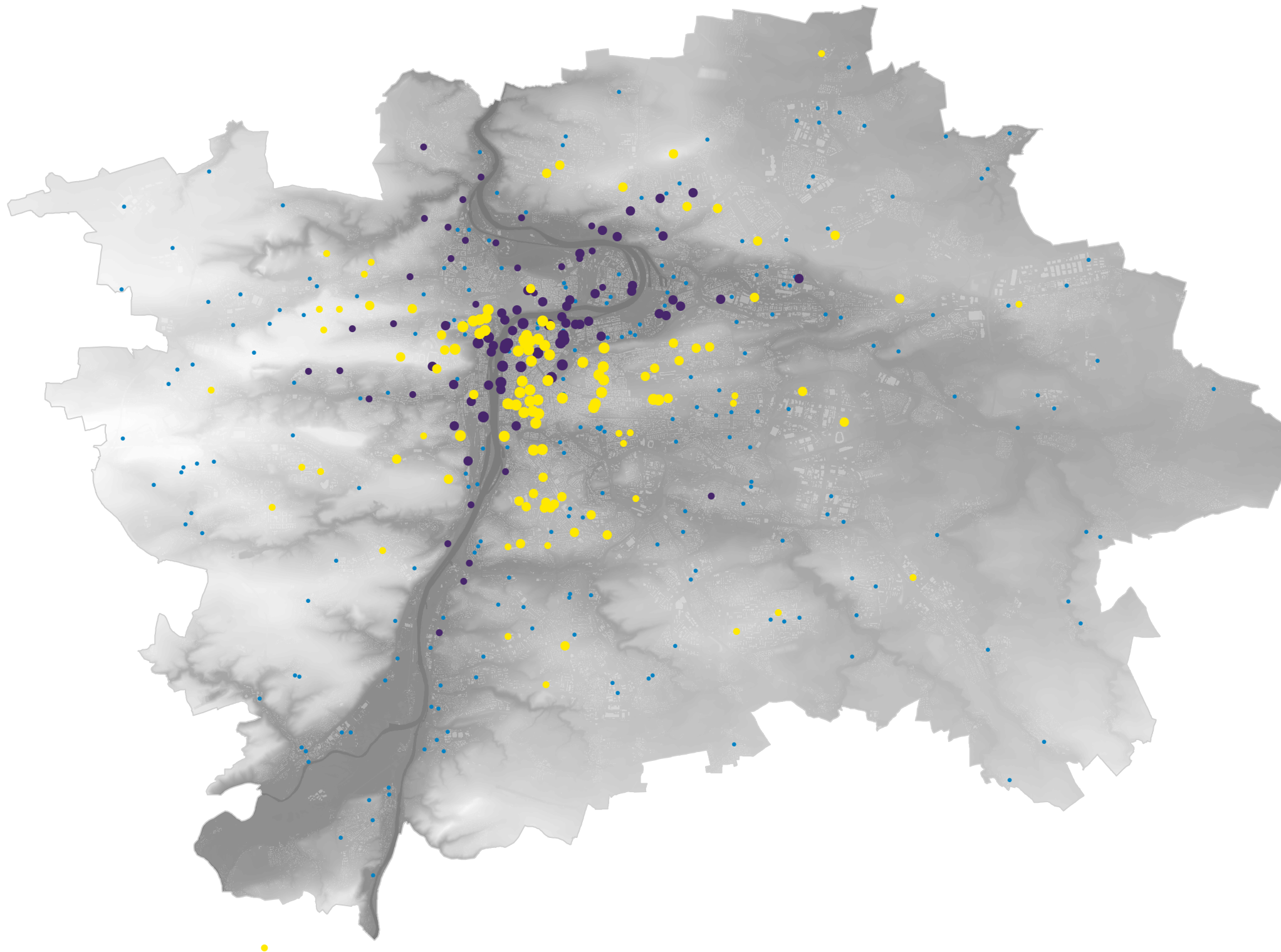
- Velká jižní věž katedrály sv. Víta (350 m n. n.)
- věže Týnského chrámu (260 m n. n.)
- zapsané kulturní památky
- dominanty přesahující výšku 350 m n. n.

Pozn.: popisky značí absolutní výšku vybraných dominant přesahujících 350 m n. m. (s relativní výškou min. 48 m)

0 | | | | 5 km

3.4.3.4 Exponovanost stavebních dominant ve sledovaných pohledech

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

exponovanost stavebních dominant

dominanty vystupující nad horizont pohledu

- zobrazené v 1-5 pohledech
- zobrazené v 6-10 pohledech
- zobrazené v 11-16 pohledech

dominanty pod horizontem pohledu

- zobrazené v 1-5 pohledech
- zobrazené v 6-10 pohledech
- zobrazené v 11-16 pohledech

neexponované dominanty

- objekty v pohledech nedominantní

absolutní výška stanoviště dominanty

- 399 m n. m.
- 172 m n. m.

Pozn.: exponovanost stavebních dominant hodnocena v rámci 22 sledovaných základních panoramat a pohledů na město

| 0 | | | | 5 km

4. VZORCE A VZTAHY

4.1 Prostupnost města

Jednoduchost pěšího pohybu v území, tedy jeho prostupnost⁶⁰, zajišťuje systém veřejných prostranství (VP) – uliční prostranství (UP), propojení a napojení skrz bloky, pěší a další bezmotorové cesty. Prostupnost města se odehrává ve více měřítkách. Na celoměstské úrovni je to taková kontinuita a provázanost uliční sítě, která umožňuje dostatečné množství volby pohybu a nevytváří izolovaná území. Na lokální úrovni je relevantní prostupnost liniových prvků území, které mohou být bariérou jako např. vodní toky či rychlostní komunikace, přítomnost uzavřených areálů logistických, obchodních, ale i rezidenčních. Prostupnost města dále ovlivňují morfologické a provozní charakteristiky VP – bezbariérovost, četnost přechodů, mimoúrovňovost VP či přítomnost a šířky chodníků. Tato podkapitola se věnuje překážkám prostupnosti území (→ 4.1.1), mimoúrovňovosti VP (→ 4.1.2), prostupnosti podél drobných vodních toků (DVT) (→ 4.1.3) a cykličnosti uliční sítě (→ 4.1.4).

Pro popis prostupnosti území je klíčovým pojmem město krátkých vzdáleností či kompaktní město, původně matematický koncept vytvořený pro vizi efektivního využívání zdrojů [77]. Za město krátkých vzdáleností lze považovat takové urbánní prostředí, kde je relativně vysoká hustota zastavění a míra rozmanitosti využití, VP jsou koncipována pro všechny druhy pohybu s důrazem na pěší a hromadnou dopravu a kde existuje možnost zařídít většinu denních cest pěšky či na kole. V urbanismu se tento koncept začal rozšiřovat v návaznosti na kritiku modernistického plánování, kterou jako jedna z prvních vyvolala novinářka Jane Jacobs v knize Smrt a život amerických velkoměst [78], poprvé vydané v USA v roce 1961. Zde vyzdvihuje rozmanitost města a komunit a předkládá jejich čtyři základní nutné předpoklady: mix funkčního využití, urbánní bloky v menším, pěším měřítku, prolínání budov různého stavu a stáří a dostatečná koncentrace lidí. Důraz na lidské měřítko se od té doby objevil v množství klíčových analýz a projektů, z neznámějších v českém prostředí lze jmenovat Jana Gehla [3] či Williama H. Whytea [79].

4.1.1 PŘEKÁŽKY PROSTUPNOSTI ÚZEMÍ

Téma se zaměřuje na místa na území města, která jsou překážkou pěšího pohybu. Překážky mají různý charakter. Liniovými překážkami jsou ploty, zdi, ohrady, protihlukové stěny a také liniové koridory pro železniční nebo silniční dopravu anebo vodní toky. Mezi plošné překážky patří různé uzavřené areály a komplexy. Jedním z typů, které téma popisuje podrobněji, jsou uzavřené rezidenční areály, tzv. gated communities. Dalšími jsou areály produkce a vybavenosti.

Překážky, resp. bariéry pěší prostupnosti území⁶¹ mohou být **liniové** či **plošné**. **Liniové překážky prostupnosti** jsou stavby, které vytvářejí dlouhé a těžce překročitelné nebo zcela nepřekročitelné linie v území. Liniovými bariérami prostupnosti jsou typicky protihlukové zdi a valy, terénní valy, technická zařízení vytvářející překážky v území jako například na terénu uložená vedení technické infrastruktury, ale i ploty a ohrady (→ Obr. 4.1.1.1). **Plošné překážky prostupnosti** jsou zejména dopravní stavby, tj. železniční stavby a pozemní komunikace upřednostňující automobilovou dopravu, kde jsou minimalizovány či úplně chybí chodníky a přechody pro chodce, případně je přítomnost a pohyb pěších v těchto místech legislativně zakázán (→ Obr. 4.1.1.3). Dále jimi jsou rozsáhlá uzavřená území vymezená oplocením či hranou objektů a úplným či částečným omezením a kontrolou přístupu. Do těch patří např. logistické areály, výrobní plochy a komplexy, stejně jako obchodní, rekreační a rezidenční areály. Do plošných překážek prostupnosti patří také vodní plochy a toky a neprostupné zemědělské plochy. Prostupnost podél drobných vodních toků (DVT) v detailu řeší téma 4.1.3 a prostupnost krajiny komentuje téma 100.2.1.5.

Uzavřené areály a komplexy jsou **plošnými překážkami prostupnosti území**, které mají dopad do několika oblastí udržitelného rozvoje města. Vytvářejí území s jednostranným využitím a koncentrací dějů pouze v určitých částech dne či týdne, čímž nepodporují principy kompaktního a rozmanitého města. Jedním rozšířeným příkladem tohoto fenoménu jsou **uzavřené rezidenční areály**⁶². Jsou to soubory dvou a více bytových či rodinných domů většího měřítko, které jsou uzavřené nerezidentům (→ Obr. 4.1.1.2). Jsou typicky součástí jednoho projektu a obsahují vnitřní privatizovaná prostranství sloužící výhradně bydlícím. Skrz tyto areály nevedou veřejně přístupná prostranství (VPP), vstup a pohyb je kontrolován a monitorován. Na reálním trhu je propagována jejich exkluzivita a bezpečnost. Současná literatura ale vytváření takto separovaných území kritizuje, protože s sebou přináší

nejen problémy neprostupnosti a jednostranného využití území, ale i sociální segregaci a separaci společnosti [80]. Na území Prahy se v roce 2022 nacházelo 89 ha ploch těchto uzavřených areálů (i.0200.06.007.01). Lidským činnostem na území hlavního města se věnuje kapitola 300.3, rozmanitost využití území IPR analyzuje v 300.4.2.2 a dostupnosti využití území je věnováno téma 300.4.2.3.

Uzavřené rezidenční areály v Praze vznikají od druhé poloviny 90. let 20. století. Jedním z prvních šířeji diskutovaných projektů v kontextu tohoto tématu je rezidence Central Park Praha v MČ Praha 3 navržená kanceláří A69 architekti a postavená v roce 2009. Díky své velikosti je jedním z největších pražských uzavřených rezidenčních areálů. Hlavní rozvoj těchto projektů nastal v Praze po roce 2006, během obecného stavebního rozmachu. V roce 2014 se v Pražské metropolitní oblasti nacházelo 59 příkladů těchto rezidenčních areálů [81]. V roce 2022 na základě terénních průzkumů IPR identifikoval již **73 uzavřených rezidenčních areálů**, s různou mírou prostorové separace. Jejich vznik v Praze není podmíněn silnou společenskou poptávkou, kdy by sociálně silné části obyvatelstva vyžadovaly separaci za účelem bezpečí a zvýšení vlastní sociální image, ale spíše snahou reálních developerů nabídnout inovativní a nová řešení a zaujmout potenciální

klienty, včetně těch zahraničních, kteří mají zájem investovat do nemovitostí v ČR [51]. Mezi areály s nejvyšší mírou separace (tedy oplocené i střežené areály) patří vedle Central Parku např. Dvůr nad Rokytkou (dokončeno 2012), Rezidence Vokovice (2009), Na Krutci (2008), River Diamond (2007) či Rezidence Zvonařka (2002) (→ Obr. 4.1.1.4).

Na území Prahy se vyskytuje kromě rezidenčních areálů široká typologie dalších uzavřených areálů a překážek prostupnosti. Jejich existence se spojena s potřebou prostorově oddělit některé způsoby využití území města od svého bezprostředního okolí, zejména z bezpečnostních a provozních důvodů formou zajištění kontroly nad vstupem do těchto míst. Typicky se jedná o uzavřené areály občanské, komerční a rekreační vybavenosti (→ Obr. 4.1.1.2), kde jejich přítomnost a možnost užívání přesahuje negativní externality spojené se sníženou prostupností okolního území. **Uzavřené areály zaujímají 4 934 ha (9,94 %)** celkové rozlohy Prahy, ostatní plošné překážky prostupnosti, např. neprostupné zemědělské plochy, dopravní koridory a vodní plochy a toky pak představují dalších **12 130 ha (24,45 %)** města. Nejvyšší část plošných překážek prostupnosti tvoří **neprostupné zemědělské plochy (60,54 %)**, dále **produkční areály (8,19 %)**, **areály dopravní infrastruktury (6,93 %)** a **sportovní a rekreační areály**

4.1.1.2 Uzavřený rezidenční areál (gated community) Palmovka Dock

Zdeňka Havlová 2019

60 — V mezinárodní literatuře se používají termíny permeability a connectivity.

61 — ve smyslu jednoduchosti pěšího pohybu v území

62 — V angličtině se používají pojmy gated communities či walled cities.

4.1.1.1 Liniové překážky prostupnosti území

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

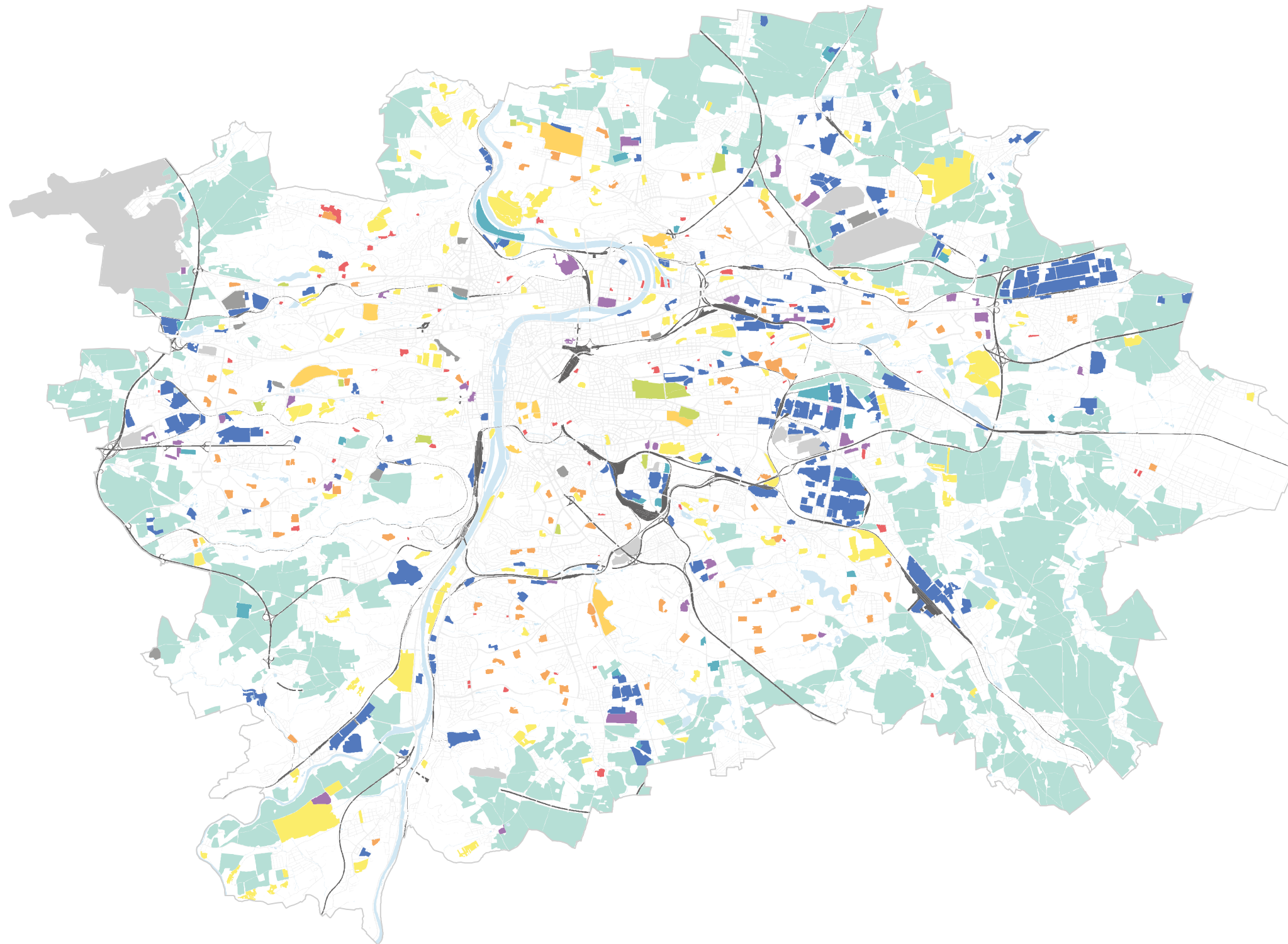
liniové překážky prostupnosti a další bariéry

- protihluková zeď
- technická překážka pohybu
- ostatní překážka pohybu
- terénní val
- plot

| 0 | | | | 5 km

4.1.1.3 Plošné překážky prostupnosti území

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

uzavřené areály (nad 2 ha) a ostatní plošné překážky prostupnosti

- neprostupná zemědělská plocha
- areál hřbitova
- sportovní a rekreační areál
- areál nemocnice
- areál školy
- uzavřený rezidenční areál
- komerční areál
- produkční areál
- areál technické infrastruktury
- areál dopravní infrastruktury
- areál armády, věznice
- dopravní koridor
- vodní toky a plochy
- uliční prostranství a cesty v otevřené krajině

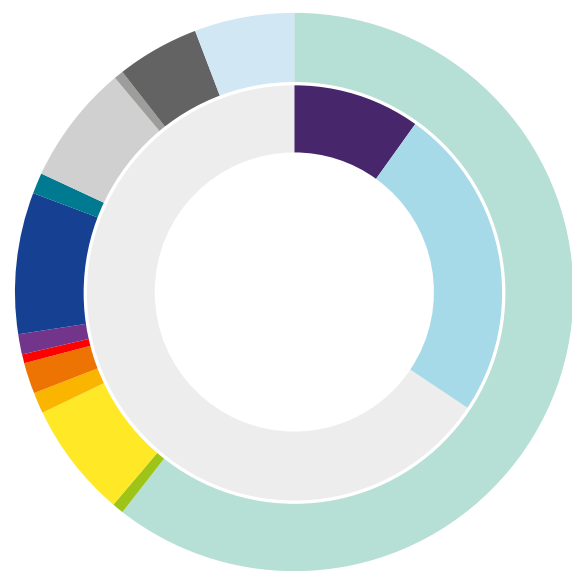
| 0 | | | | 5 km

(6,66 %). V Praze se také nachází celkem 5 314 km liniových překážek prostupnosti (→ Obr. 4.1.1.4). Nejvyšší část tvoří ploty (celkem 4 789 km), představující zejména běžná oplocení zahrad a uzavřených areálů. Pronikání nadměrné hlukové zátěže od liniových staveb dopravní infrastruktury do blízkých rezidenčních oblastí zmírňuje celkem 90,33 km protihlukových zdí a valů (podrobně komentuje téma 600.3.1.3). Datové sady plošných a liniových překážek prostupnosti jsou dostupné [na Portálu ÚAP](#).

Pěší prostupnost vystavěného prostředí doplňuje prostupnost otevřené krajiny a krajiny ve městě, která je podrobně popsána v tématu 100.2.1.5. Toto téma poukazuje mj. na prvky krajiny s nízkou či nulovou prostupností, jako jsou městské džungle či pole. Prostupnost krajiny je jedním z faktorů ovlivňujících způsob jejího užívání nejen člověkem, ale především i ostatními živočišnými a rostlinnými společenstvy. Zejména liniové stavby dopravní infrastruktury, často doplněné o protihlukové stěny, jsou významným prvkem přispívajícím k fragmentaci krajiny (→ Obr. 100.2.1.5.1), její zhoršené prostupnosti a narušování původních ekosystémů. Územní systém ekologické stability (ÚSES) vymezující prostupnost krajiny pro volně žijící organismy je podrobně komentován v knize 500.

4.1.1.4 Zastoupení plošných překážek prostupnosti území

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

plošné překážky prostupnosti v celopražském kontextu (ha | %)

4 934 9,94	uzavřené areály
12 130 24,45	další plošné překážky prostupnosti
32 554 65,61	ostatní plochy

typy plošných překážek prostupnosti (ha | %)

10 331 60,54	neprostupné zemědělské plochy
114 0,67	areály hřbitovů
1 137 6,66	sportovní a rekreační areály
207 1,21	areály nemocnice
306 1,79	areály škol
89 0,52	uzavřené rezidenční areály
198 1,16	komerční areály
1 397 8,19	produkční areály
207 1,21	areály technické infrastruktury
1 183 6,93	areály dopravní infrastruktury
94 0,55	areály armády a věznic
815 4,78	dopravní koridory
984 5,77	vodní plochy a toky

4.1.2 MIMOÚROVŇOVOST A BEZBARIÉROVOST

Téma se věnuje mimoúrovňovosti a nedostatečné bezbariérovosti městského prostředí jako překážkám v prostupnosti města, které snižují kvalitu veřejného prostoru. Přes svůj výskyt ve většině měst nejsou mimoúrovňová veřejně přístupná prostranství v globálním kontextu vnímána jako veřejný prostor, ale spíše jako dopravní či technické stavby a vybavení nutné pro pohyb. Ukazujeme, kde se ve městě nacházejí podchody a nadchody. Téma doplňujeme údaji o bezbariérovosti veřejného prostoru i stanic veřejné hromadné dopravy.

Významnými překážkami prostupnosti města je mimoúrovňovost a nedostatečná bezbariérovost městského prostoru. Mimoúrovňová veřejně přístupná prostranství (MVPP) jsou místa, kde se aktivity lidí odehrávají mimoúrovňově – v podchodech, nadchodech, koridorech, na lávkách, terasách či střešních zahradách. MVPP se začala globálně nejvíce uplatňovat v severoamerických městech v 60. a 70. letech 20. století v rámci tzv. redevelopmentu vylištěných městských centrálních obchodních distriktů s cílem zvýšit jejich konkurenceschopnost vůči obchodním centrům na předměstích. MVPP jsou v literatuře kritizována pro štěpení tradičního uličního prostoru a tvorbu nepřehledných míst se špatnou orientací. Také za to, že některé typy MVPP přinášejí segregovaný, vylučující a privatizovaný městský prostor (více o privatizovaném veřejném prostoru v tématu 4.2.3). Přestože se vyskytují ve velké části měst, MVPP často nejsou vnímána jako veřejný prostor, ale spíše jako dopravní či technické stavby a vybavení, nutné pro pohyb, a proto jejich kvalitě a vlivu na městské prostředí není věnováno více pozornosti [82]. Pro ÚAP představují MVPP překážku prostupnosti města, která snižuje kvalitu veřejného prostoru.

Pro sledování MVPP existuje zatím omezené množství ucelených dat. První nám známý kompletní přehled podchodů a nadchodů pro Prahu vznikl v roce 2013 díky studentské práci na Fakultě architektury ČVUT v Praze [83], která obsahovala i jejich posouzení a návrh míry nutných úprav. IPR aktuálně sleduje mimoúrovňová veřejná prostranství sekundárně v rámci svých dvou datových sad: pěší trasy a současný stav využití území (překrytá funkce). V roce 2022 vznikla dále na IPR databáze podchodů ve správě TSK Praha za účelem strategie a stanovení priorit jejich úprav a revitalizace. Obsahuje přehled umístění těchto podchodů a analýzu každého jednotlivého případu, kde jsou podchody zařazeny do kategorií míry potřebného zásahu od zachování podchodu s provedením údržby přes rekonstrukci podchodu a provedení stavebních úprav okolí až po úplné odstranění stavby. Dokument také

vybírá případy, kde je nutné identifikovat žádoucí postup samostatným detailnějším prověřením.

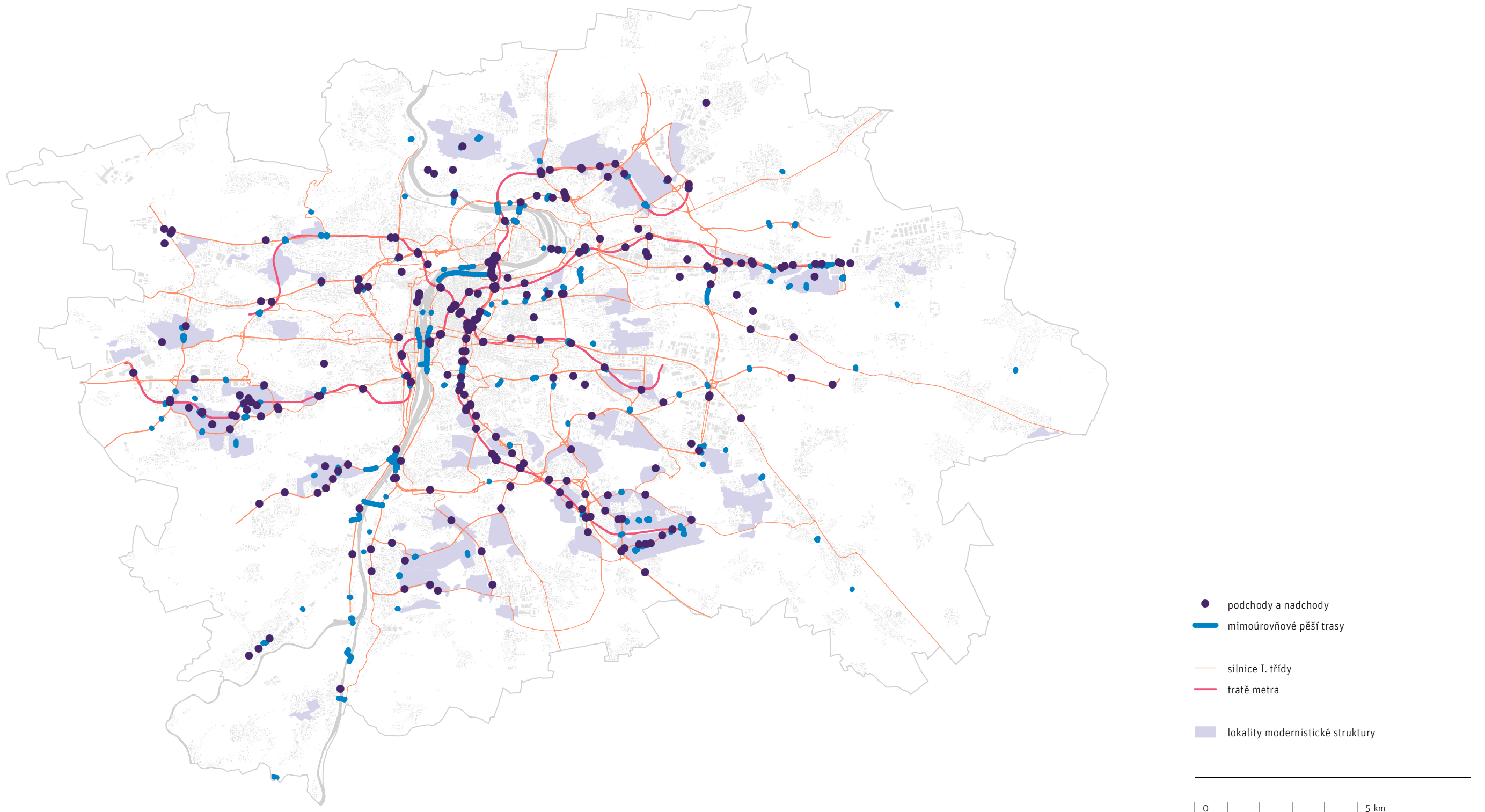
Na území Prahy lze MVPP posuzovat ze dvou perspektiv – jako alternativu úrovňového pohybu, nebo jedinou možnou cestu jinak hůře průchodnou nebo zcela neprostupnou oblastí [83]. To, do které z kategorií jednotlivé případy spadají, souvisí s otázkami nejen bezpečnosti chodců, ale i s výší možných investic do veřejných staveb. Vysoký počet lávek či podchodů uličních prostranství (UP) se silniční dopravou a dopravních komunikací, a to nejen blíže k hranici města, ale i v jeho centru, ukazuje na převládající prioritizaci motorové dopravy. MVPP nad terénem jsou v Praze časté v rámci lokalit modernistické struktury jako relikty plánování města, kde ulice ztrácejí pobytový význam (→ Obr. 4.1.2.1). Vliv mimoúrovňového veřejného prostoru na udržitelný rozvoj města v ÚAP IPR sleduje pomocí indikátoru navázaného na metriku počtu MVPP (i.0200.06.002.01). Vysoký počet MVPP může pro město znamenat upřednostňování automobilové dopravy na veřejném prostranství (VP) a odsouvání pěších na jiné výškové úrovni, znemožnění bezbariérového pohybu na některých VP a nevyvážený vztah mezi automobilovou a pěší dopravou při řešeních záměrů na VP.

Zvyšování fyzické prostupnosti města a snižování množství bariér pohybu měří v ÚAP několik indikátorů. Tím prvním je **podíl bezbariérových přechodů** a míst k přecházení (i.0200.06.003.01). Více než 80% podíl bezbariérových přechodů a míst k přecházení je vysoká hodnota a dá se očekávat, že se bude zvyšovat, vzhledem k nastavené spolupráci mezi odborem dopravy hl. m. Prahy (ODO MHMP) a TSK. Bezbariérovost je daná závaznou vyhláškou, proto se realizuje při každé rekonstrukci. Druhým sledovaným ukazatelem bezbariérovosti VP je **podíl sledovaných objektů** v rámci **Mapy bezbariérové přístupnosti**⁶³ **klasifikovaných jako přístupné** vůči všem sledovaným objektům (i.0200.06.004.01). To jsou kategorie objektů: Kultura, Úřady, Služby, Sociální služby, Zdravotnictví, Sport, Restaurační zařízení, Vzdělávání. V souvislosti s dopravní infrastrukturou sledujeme i podíl bezbariérových stanic metra (i.0600.03.005.01), který je v posledních několika letech nad 70 %. Město se zavázalo mít bezbariérovou MHD. V případě zastávek a stanic železniční dopravy je na území Prahy podíl těch bezbariérových ještě nižší, aktuálně 54 % (i.0600.03.007.01). Zajištění bezbariérovosti veřejného prostoru i přístupu k veřejné hromadné dopravě významně zvýší kvalitu městského prostředí a zajistí možnost jeho pohodlného užívání pro více skupin obyvatel.

63 — dostupné na www.mapapristupnosti.cz

4.1.2.1 Mimoúrovňová veřejně přístupná prostranství

IPR Praha 2024 / data: Havlová 2014, IPR Praha 2024

4.1.3 PROSTUPNOST PODÉL DROBNÝCH VODNÍCH TOKŮ

Téma analyzuje prostupnost podél drobných vodních toků (DVT). Vodní toky na území Prahy jsou aktuálním tématem, které řeší jak nové koncepční dokumenty, tak probíhající projekty. Revitalizace DVT tak získává větší pozornost. Téma popisuje analýzu prostupnosti podél DVT, která na základě dat pěších tras na území města zkoumá, které úseky potoků ve své blízkosti umožňují pohyb pěších. Součástí je dále popis typologie morfologického charakteru koryt.

Jedním z potenciálů zajištění kvalitních veřejných prostranství (VP) na území města jsou vodní toky a na ně navazující prostory. O hydrologii hlavního města blíže pojednává téma 100.3.1.2. Ve spojitosti s posunem jejich role ve městech od průmyslové, dopravní, technické a bezpečnostní spíše k rekreační a klimaticko-adaptační jsou vodní toky tématem, které v poslední době získává větší pozornost. V roce 2014 IPR zpracoval **Koncepci pražských břehů**, koncepční a iniciační dokument pro kvalitní rozvoj řeky jako celoměstsky významného veřejného prostoru [84]. V publikaci IPR formuluje východiska a cíle řeky z hlediska říční krajiny, přístupnosti a prostupnosti břehů, rekreace, vodní dopravy, parků, správy a organizace, a to v měřítku celoměstském i detailnějším dle jednotlivých úseků. Od roku 2005 na území Prahy také probíhá projekt **Potoky pro život**, který financuje revitalizaci jednotlivých **drobných vodních toků (DVT)** či jejich úseků. Součástí revitalizací je i zajištění prostupnosti podél DVT budováním pěších a cyklistických tras a změnou tvaru koryta. Více o revitalizaci vodních toků je v 500.3.3.3.

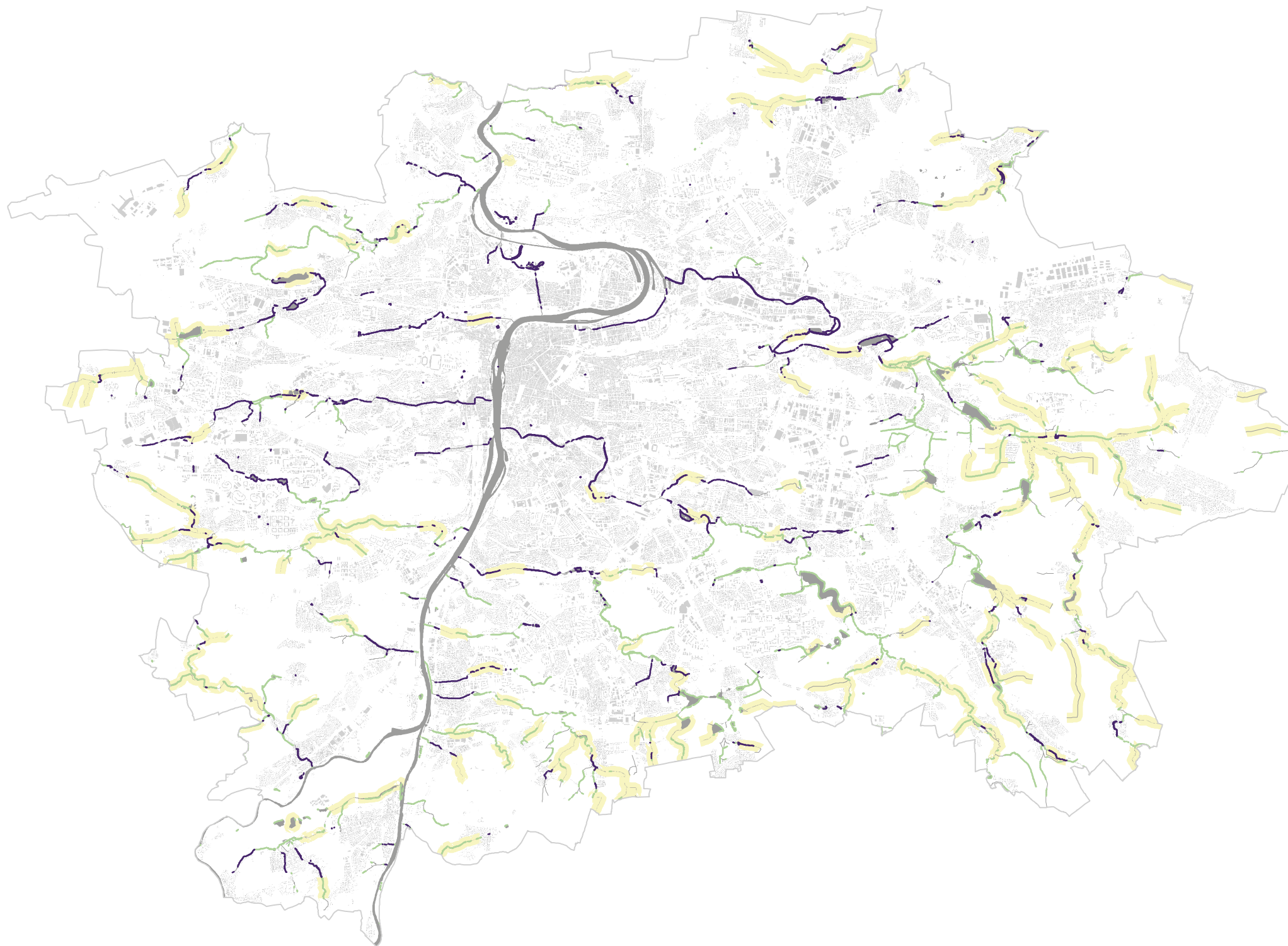
Aktuálně platná legislativa zmiňuje zřizování VP podél vodních toků a vyměňuje zajištění průchodu podél Vltavy a Berounky za účelem rekreace (§ 11 nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy, PSP). Prostupnost podél DVT je v PSP vnímána jako zajištění pěšího propojení území v nižším, lokálním měřítku. Břehy DVT mají tedy potenciál stát se kvalitním městským veřejným prostorem, kde se mohou odehrávat krátkodobé i dlouhodobé aktivity obyvatel, pobyt i pohyb. Navázání běžných prostorů podél vodních toků na síť VP a jejich vzájemná provázanost zvyšují prostupnost DVT [84]. IPR rozlišuje **přístupnost DVT**, tedy četnost vstupů do prostoru toku, která je tím vyšší, čím lepší je prostupnost území, kterým DVT prochází. Odvíjí se také od blízkosti zástavby a soukromě vlastněných pozemků k toku. Druhým důležitým aspektem prostupnosti DVT je **příčné propojení břehů** pomocí mostů a lávek. Jako třetí IPR sleduje kontinuální **prostupnost podél DVT**, kterou zajišťují pěší cesty a cyklostezky svou trasou sledující vodní tok.

Jednotlivé DVT na území Prahy mají odlišný morfologický charakter koryta. Dle směru toku je lze třídit na přírodě blízký a technický směr. **Přírodě blízký** směr je u toku přirozeně meandrujícího, případně revitalizovaného do tvaru podobného přírodnímu. **Technický směr** je u regulovaného (narovnaného) toku. Obě kategorie je možné dále dělit dle přístupnosti břehu. Přístupné přírodě blízké DVT mají **přírodní mělké koryto** s nezpevněným břehem či **stabilizované mělké koryto** se zpevněným břehem. V Praze se vyskytují i přírodě blízké DVT s nepřístupným břehem, a to **hluboce zaříznuté toky**, např. Mariánsko-lázeňský potok. U DVT s technickým směrem toku a přístupným břehem rozlišujeme **meliorační rýhu**, která má nezpevněný břeh, a **přístupné technické koryto** se zpevněným břehem a možností kontaktu s vodou. DVT s technickým směrem toku, ale nepřístupným břehem lze dále typologicky dělit na viditelné, **technicky upravené koryto**, které je časté v lokalitách **vystavěného prostředí**, a neviditelné se **zatrubněným tokem**.

V rámci ÚAP 2024 zpracoval IPR analýzu prostupnosti podél DVT. Ta zkoumá, které pěší trasy se nacházejí v blízkosti pražských potoků v městské i otevřené krajině – z analýzy je vyloučena Vltava a Berounka. Cílem je najít místa, kde jsou DVT málo podélně prostupné či zcela nepřístupné. Pro posouzení prostupnosti jsou použita data linií a ploch DVT. Analýza vyhledává, které úseky břehů mají pěší trasy ve vzdálenosti 10, 20 a 50 m od obou stran toku (→ Obr. 4.1.3.1). U nádrží se bere vzdálenost od jejich břehu. Za dobře podélně prostupné jsou v analýze považovány ty břehy, které mají v rámci městské krajiny pěší trasy do 20 m a v rámci otevřené krajiny do 50 m. Jako problémové jsou identifikovány ty, které nejsou dobře prostupné a zároveň jsou to úseky delší než 600 m (→ Výkres 0.4). V rámci celého území města je **500,1 km DVT**. Dobře **prostupných je 189,89 km** DVT, tedy více než třetina. Prostupnost podél DVT městské i otevřené krajiny sleduje indikátor (i.0200.06.005.01). Limitací zpracované analýzy je, že nemá dostatečnou podrobnost ve spojitosti s odlišnou vizuální konektivitou jednotlivých typů koryt DVT na okolní prostor. Dosud bohužel chybí data DVT, která by obsahovala podrobnou informaci o druhu koryta.

4.1.3.1 Prostupnost podél drobných vodních toků

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2024

vzdálenost pěších tras od břehů DVT

- 0 – 20 (městská krajina)
- 0 – 50 (otevřená krajina)

problémové úseky DVT

- úseky břehů nad 600 m délky bez podélné prostupnosti

| 0 | | | | 5 km

4.1.4 CYKLIČNOST ULIC

Téma hledá místa s nedostatečným propojením v rámci uliční sítě města, pomocí kterých identifikuje schopnost uliční sítě vytvářet alternativní trasy mezi počátkem a cílem pohybu. Možnost výběru tras pohybu je v literatuře často spojována s resilientním (tj. odolným, adaptabilním) vystavěným prostředím měst, resp. takovým, které je schopno adaptovat se na náhlé vnitřní a vnější změny, aniž by muselo dojít k jeho restrukturalizaci. (Ne)dostatečnost propojenosti uliční sítě je měřena pomocí tzv. indexu síťovitosti ulic, který ukazuje míru možnosti volit alternativní trasu.

Téma propojenosti uliční sítě je v literatuře často spojováno s resiliencí, tj. odolností měst [85]. Resilienci jakéhokoliv komplexního systému můžeme chápat jako **schopnost daného systému zůstat otevřený nejistotě**, neustále se **adaptovat na nové okolnosti** ve světle postupných a předvídatelných, ale také náhlých a neočekávaných změn, aniž by došlo ke ztrátě jeho základní identity, funkcí a vztahů [86]. V měřítku města pak principy resilience můžeme vztáhnout na městskou strukturu, která by měla být „schopna odolat náhlým, nepředvídatelným zásahům, přírodním katastrofám, náhlým výkyvům ekonomického sektoru, pozvolným měnícím se potřebám lidí“ [87]. Jeden z aspektů, ovlivňující odolnost městské struktury, je míra propojenosti uliční sítě.

Míra propojenosti uliční sítě závisí na výběru konkrétních destinací dostupných pro každého uživatele města a dále na výběru tras, kterými je možné se mezi těmito destinacemi pohybovat. Hojnost těchto propojení mezi počátkem a cílem pohybu po městě umožňuje optimalizovat trasy a dává příležitost efektivně kombinovat několik cest dohromady, což zvyšuje možnosti osobního výběru cest. Vysoce propojená uliční síť má větší schopnost podporovat různé módy a trasy cest ve větší rozmanitosti podmínek. Při náhodném selhání některého z úseků nabízí dostatečné množství alternativních tras k dosažení cílové destinace, stejně tak je schopná absorbovat kapacitní výkyvy, např. dopravní špičky, díky možnosti využití těchto sekundárních tras pro usměrnění nadměrných kapacit. Oproti tomu uliční síť postrádající alternativní propojení, například striktně stromové uspořádání ulic, usměrňuje pohyb do menšího počtu možných tras. Tímto způsobem se stává zranitelnou vůči selhání některého z uličních úseků či uzlů podél trasy, např. při zablokování ulice dopravní nehodou nebo během rekonstrukce jejího povrchu. Téma propojenosti je spojeno s prostupností a centralitou uliční sítě (→ téma 4.2.1), ale není to totéž. Uliční síť může být dobře propojená a z pohledu centrality důležitá, aniž by byla nutně redundantní. Teprve pokud její geometrické uspořádání

nabízí vysoký počet alternativních tras mezi destinacemi, pak můžeme mluvit o redundantní uliční síti.

V rámci ÚAP 2024 zpracoval IPR **analýzu síťovitosti ulic**, která zkoumá, které části uliční sítě Prahy nabízejí alternativní trasy mezi počátkem a cílem pohybu. Analýza je založena na **meshedness indexu uliční sítě** (v českém překladu **index síťovitosti ulic**), který (zjednodušeně) měří poměr mezi počtem uličních úseků a počtem jejich křížení. Uliční síť s nižšími hodnotami indexu se blíží stromovému uspořádání ulic, charakteristickému nízkou mírou volby alternativních tras. Naopak vysoké hodnoty indexu odpovídají mřížkovému uspořádání ulic s množstvím alternativních tras mezi destinacemi. Nejnížší hodnoty indexu pak typicky nabývají místa s množstvím koncových, tj. slepých uličních úseků. Analýza síťovitosti ulic používá jako podklad datovou vrstvu uliční sítě, topologicky upravenou pro potřeby dané analýzy. Výsledky analýzy je, zejména v okrajových částech města, třeba interpretovat s vědomím, že je zkrácena ukončením uliční sítě linií administrativní hranice města (tzv. edge effect), což samozřejmě neodpovídá realitě. Z analýzy síťovitosti uliční sítě Prahy vyplývá (→ Obr. 4.1.4.1), že uliční síť dosahuje nejvyšší míry propojenosti typicky v místech založených a vystavěných na husté, ortogonální uliční síti, jako např. Vinohrady a Holešovice či dále od městského centra Újezd nad Lesy, Klánovice či Čakovice.

Na základě dat pro jednotlivé lokality IPR analyzuje i hodnoty indexu síťovitosti ulic pro typy struktur vystavěného prostředí. Analýza hodnotí jednotlivé typy struktur pomocí prostřední hodnoty indexu, tj. mediánu hodnot indexu všech uličních úseků nacházejících se v lokalitách s daným typem struktury (→ Obr. 4.1.4.2). Měření je tak odolné vůči odlehlým hodnotám a lépe popisuje hodnoty, které jsou pro daný typ struktury charakteristické. Typy struktur s nejvyšším prostředním indexem síťovitosti ulic jsou **bloková struktura** (0,129), **struktura zahradního města** (0,124) a **modernistická struktura** (0,124). V případě modernistické struktury je nutné výsledky interpretovat s vědomím, že prostřední hodnota indexu je posunuta množstvím lokalit malých rozlohách (např. Sídliště Spořilov I., Sídliště Chvaly, Sídliště Rohožník), které dosahují vyšších hodnot indexu díky bezprostřední blízkosti jiných typů struktur. Rozsáhlé lokality modernistické struktury, jako např. Sídliště Jižní Město I. Jih, Sídliště Černý Most a Sídliště Lužiny, dosahují velmi nízkých hodnot indexu v rozsahu 0,07 – 0,08. Přibližují se tak typům struktur s nejnižším prostředním indexem síťovitosti ulic, kterými jsou **lineární** (0,101) a **hybridní struktura** (0,101) a **struktura areálů produkce** (0,102)

4.1.5 ZÁVĚR PODKAPITOLY

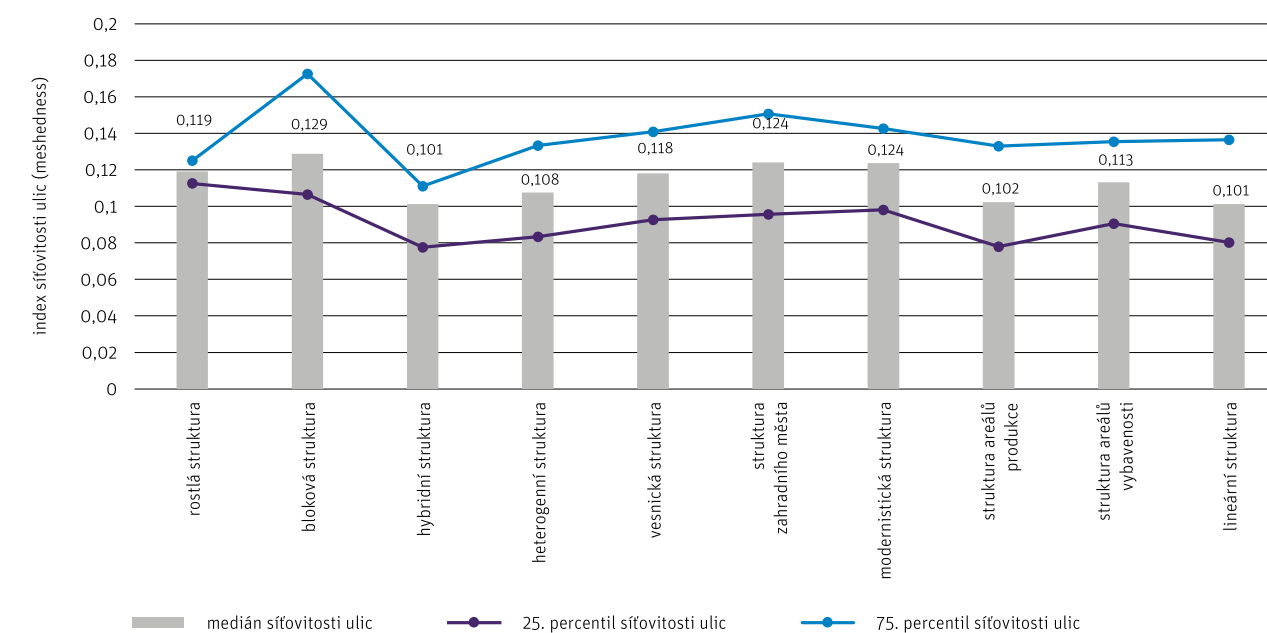
Podkapitola prostupnosti města se zabývá analýzou, do jaké míry má Praha předpoklady stát se městem krátkých vzdáleností z hlediska fyzického vystavěného prostředí, tedy takovým, kde se jeho obyvatelé pohybují bez problémů pěšky či pomocí bezmotorové dopravy. IPR v rámci analýzy sleduje fenomény, které prostupnost města znesnadňují nebo znemožňují, jako jsou plošné překážky prostupnosti (uzavřené produkční či rezidenční areály) a v menším měřítku mimoúrovňová veřejná prostranství, která často vznikají v důsledku upřednostňování automobilové dopravy. Třetím tématem, které podkapitola řeší, jsou **deficity prostupnosti a přístupnosti drobných vodních toků (DVT) v Praze**. Závěrem je v podkapitole hodnocena **uliční síť z pohledu možnosti volby alternativních tras**

mezi destinacemi, jako jedno z témat resilience městské struktury.

-
-
-

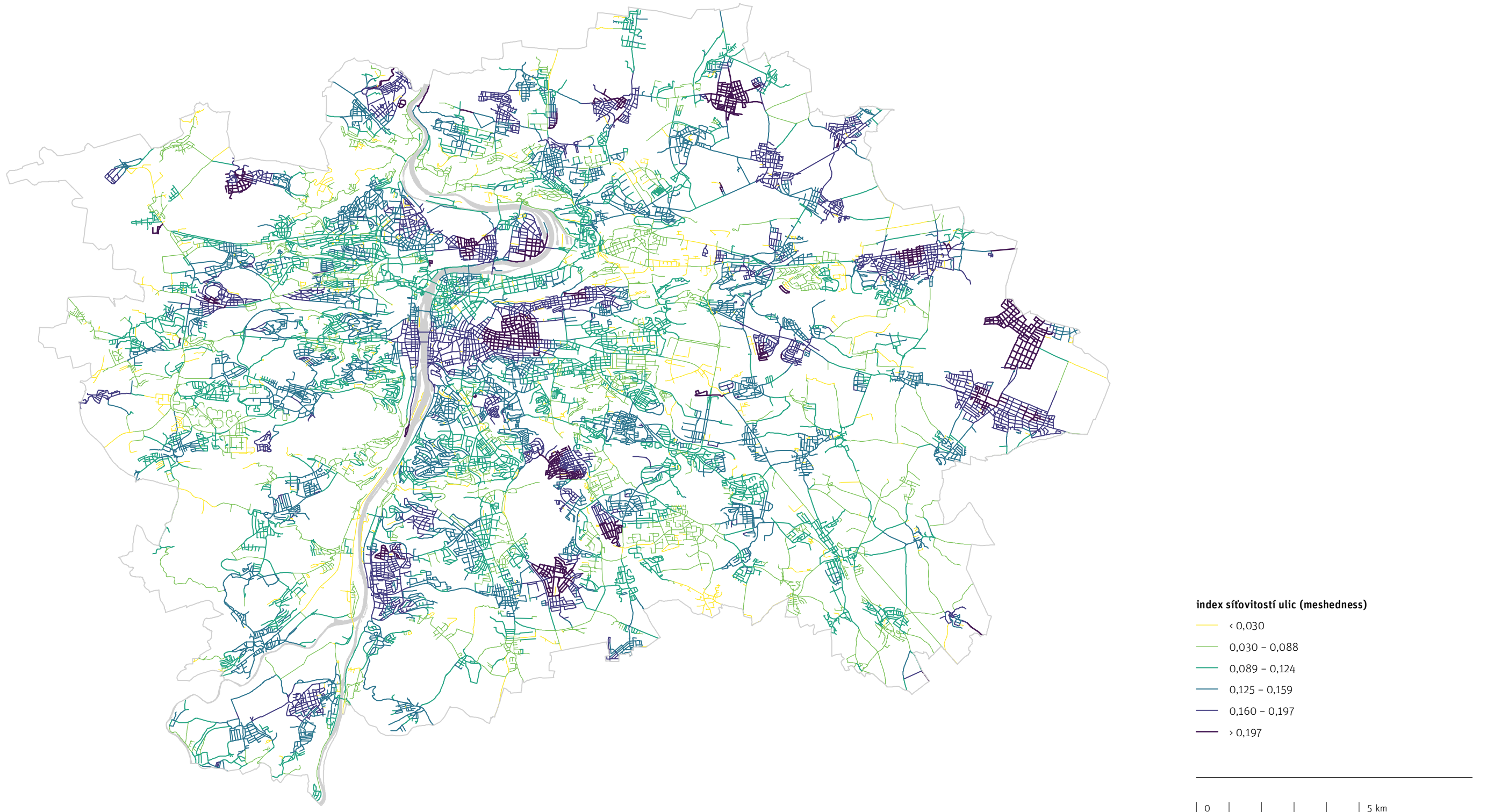
4.1.4.2 Medián indexu síťovitosti ulic (meshedness) pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

4.1.4.1 Síťovitost ulic

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

4.2 Hierarchie veřejných prostranství

Veřejná prostranství (VP) tvoří základní fyzický prostor pro děje odehrávající se ve městě. Historickým vývojem, způsobem zavedeného užívání obyvateli města, uspořádáním prostoru pro jednotlivé módy pohybu, polohou v rámci sítě VP celého města, ale i působením soukromých a komerčních vlivů, stejně jako plánování dopravní infrastruktury upřednostňující motorovou dopravu vznikají rozdíly mezi jednotlivými VP. Celoměstsky nejvýznamnější prostranství tvoří kostru města pro významné děje v největší intenzitě. Jako takové si zaslouží větší pozornost pro údržbu a případnou revitalizaci, aby byla podpořena jejich role v rámci města. Cílem podkapitoly 4.2 je zobrazit a popsat, pomocí analýz v několika měřítkových úrovních, hierarchii VP na území hlavního města – těch významných i těch, která mohou být ohrožena či mají nevyužitý potenciál.

V rámci podkapitoly o hierarchii VP je nejdříve kvantitativně analyzována celá síť VP a IPR poukazuje na místa centrální a kvalitně propojená stejně jako místa, kde z analýzy vyvstává deficit (→ 4.2.1). Následuje typologie VP dle významu, která navazuje na již etablovaný přístup IPR dělení na základě prolnutí sledovaných kvalit, jako je obraz města, hmota, prostor a děje (→ 4.2.2). Poslední téma podkapitoly ukazuje na fenomén, který se v posledních několika desetiletích stává významným tématem diskuzí na globálním poli a začíná se objevovat i v Praze. Jde o soukromé vlastnictví VP, které s sebou nese významná pozitiva, ale i negativa pro kvalitu veřejného prostoru ve městě (→ 4.2.3). Témata této podkapitoly naplňují sledovaný jev A003a – veřejná prostranství.

4.2.1 PROPOJENÍ A CENTRALITA

Téma popisuje v rámci uliční sítě města místa s potenciálem být centrální, tj. dobře dostupná. Analýza využívá tří ukazatelů centrality. Prvním je centralita mezilehlosti, která potenciál veřejného prostranství určuje podle počtu cest, které vedou přes body v síti. Druhým ukazatelem je centralita blízkosti. Tento index ukazuje, jak blízko je prvek k jiným prvkům. Poslední index, centralita přímosti, vychází z toho, že efektivita pohybu mezi dvěma body je vyšší, pokud se jejich nejkratší propojení neodchyluje od virtuální přímky, která je propojuje.

Centralita je klíčovým charakterem všech složitých systémů, včetně těch prostorových. V oblastech jako regionální plánování či geografie je způsobem zachycení blízkosti zkoumaných prvků. Centrální místo v rámci městské struktury je jednoduše dosažitelné z blízkých, ale i vzdálených území. Dostupná centrální místa se mohou stát populárními, lákat více zákazníků, tedy mít větší potenciál stát se ohniskem aktivity a sociálních a společenských aktivit ve městě. V urbanismu je téma centrality řešeno v rámci **Space Syntax** metodologie, která rozšiřuje vnímání centrality u urbánních systémů. Rozhodující příspěvní k rozvoji kvantitativní analýzy urbánního prostředí přinesla laboratoř Unit for Architectural studies v Londýně, vedená od 70. let 20. století B. Hillierem, která byla založena za účelem porozumět vlivu architektonického navrhování na aktuální sociální problémy rezidenčních projektů ve Velké Británii⁶⁴. Fundamentální publikace jsou od autorů B. Hilliera a J. Hansonové [88] [89], kteří položili základy měřitelného analyzování i toho, jak lidé vnímají a používají systém veřejných prostranství (VP) ve městech. Space Syntax analýza města může také přispět k identifikaci potenciálu urbánního prostředí pro ovlivnění sociálního chování a ekonomické aktivity obyvatel.

Dalším, kdo na základě tzv. graph theory (teorie grafů) cílí na aplikaci metricky centrality sítí na uliční síť je laboratoř **Urban Design Studies Unit** University of Strathclyde v Glasgow, vedená S. Portou a O. Romice. V rámci vlastního výzkumu laboratoř vyvinula metodu **Multiple Centrality Assessment** (MCA, v českém překladu vícenásobné hodnocení centrality) a vytvořila **Momepy**, otevřeně volně dostupný toolkit⁶⁵, který umožňuje několik desítek kvantitativních analýz urbánní formy, včetně MCA. MCA analýza je založena na předpokladu,

Obr. 4.2.1.1. Analýza centrality uliční sítě města Praha.

^[1] Téma popisuje v rámci uliční sítě města místa s potenciálem být centrální, tj. dobře dostupná. Analýza využívá tří ukazatelů centrality. Prvním je centralita mezilehlosti, která potenciál veřejného prostranství určuje podle počtu cest, které vedou přes body v síti. Druhým ukazatelem je centralita blízkosti. Tento index ukazuje, jak blízko je prvek k jiným prvkům. Poslední index, centralita přímosti, vychází z toho, že efektivita pohybu mezi dvěma body je vyšší, pokud se jejich nejkratší propojení neodchyluje od virtuální přímky, která je propojuje.

^[2] Téma popisuje v rámci uliční sítě města místa s potenciálem být centrální, tj. dobře dostupná. Analýza využívá tří ukazatelů centrality. Prvním je centralita mezilehlosti, která potenciál veřejného prostranství určuje podle počtu cest, které vedou přes body v síti. Druhým ukazatelem je centralita blízkosti. Tento index ukazuje, jak blízko je prvek k jiným prvkům. Poslední index, centralita přímosti, vychází z toho, že efektivita pohybu mezi dvěma body je vyšší, pokud se jejich nejkratší propojení neodchyluje od virtuální přímky, která je propojuje.

že centralita je jedním z nejužitečnějších determinantů při urbanistické analýze města pro potřeby jeho plánování [90]. Analýza MCA v ÚAP 2024 používá jako podklad datovou vrstvu uliční sítě, topologicky upravenou pro potřeby dané analýzy. Výsledky analýzy je, zejména v okrajových částech města, třeba interpretovat s vědomím, že je zkreslena ukončením uliční sítě linií administrativní hranice města (tzv. edge effect), což samozřejmě neodpovídá realitě. Pro ÚAP dále vytvořil autor toolkitu M. Fleischmann analýzu flexibility prostorového uspořádání města (→ 4.3).

Analýza MCA je založena na třech **indexech centrality**, které měří potenciál uličních úseků být důležitými. Prvním ukazatelem je betweenness centrality (C^B, v českém překladu **centralita mezilehlosti**). Ta je založena na předpokladu, že bod je více centrální, čím větší počet propojení všech dvojic bodů v síti jím prochází. Index odpovídá na otázku, zda člověk musí projít danou ulicí, aby se dostal do ostatních míst ve městě. Na takových místech je žádoucí umístit obchody a služby a vytvořit VP zabezpečující nejen dostatečně kvalitní pohyb, ale hlavně pobyt. Z analýzy centrality mezilehlosti uliční sítě Prahy (→ Obr. 4.2.1.1) vyplývá, že největší potenciál pro koncentraci dějů má dle očekávání např. propojení ulic U Brusnice, Zámecké schody, Mostecká, Karlova, Melantrichova, Václavské náměstí a Jindřišská. Dále ulice Modřanská, Podolské nábřeží a Rašínovo nábřeží. Za zmínku dále stojí ulice Sokolovská v úseku od Zlatnické po Za Invalidovnou či ulice vzdálenější od jádra města (např. krátký úsek Nuselské ulice jižně od nám. Bratří Synků, Záběhlická, Pod Chodovem, K Horkám či Průmyslová). Ulice s **nejvyšším potenciálem pro koncentraci dějů** (v celoměstském měřítku) se nacházejí v **rostlě a blokové struktuře** (→ Obr. 4.2.1.2). Naopak nejmenší potenciál vykazuje struktura areálů vybavenosti, dále struktura zahradního města a vesnická struktura.

Druhým ukazatelem je closeness centrality (C^C, v českém překladu **centralita blízkosti**). Index měří, jak blízko je prvek ke všem ostatním prvkům, a to podél nejkratších cest v rámci uliční sítě. Jde o inverzní hodnotu pro průměrnou vzdálenost z jednoho bodu do všech ostatních bodů na síti. Pro každý úsek odpovídá tato část analýzy na otázku, do kolika míst je možné se dostat z daného úseku za jednotku minut chůze (5, 10 nebo 15 min.). Pro ÚAP 2024 je analyzována dostupnost při 15 min. chůze. Předpokladem je, že místa navštěvovaná každý den (zastávky hromadné dopravy, obchody s potravinami, restaurace, lékárny) by měla být dobře dostupná z jakékoliv ulice. V ÚAP 2024 se pro analýzu dostupnosti veřejné dopravy také používá časový úsek 15 min. (→ 600.3.2.4). Za více specifickými aktivitami je možné cestovat déle. Výsledek analýzy ukazuje na ulice, které mají z pohledu konfigurace uliční sítě potenciál tvořit lokální centra města (→ Obr. 4.2.1.3). Oproti zavedenému vnímání většiny lokalit

blokové struktury jako nejmíc centrálně situovaných analýza některé z nich identifikovala až v druhé rovině centrality (Dejvice, Holešovice) (→ Obr. 4.2.1.4), a to zejména na levém břehu řeky. Naopak některé lokality na pravém břehu řeky dále od jádra města analýza ukazuje jako centrální (Strašnice, sídliště Strašnice, Třebešín, Červený Dvůr, Vackov, Balkán).

Třetím a posledním ukazatelem je **straightness centrality** (C^S, v českém překladu **centralita přímosti**). Tato metrika je založena na předpokladu, že efektivita pohybu mezi dvěma body je tím vyšší, čím méně se jejich nejkratší propojení odchyluje od virtuální přímky body propojující. Cílem je zodpovědět, zda je daná ulice přímou cestou do jiných ulic. Předpokladem je, že čím vyšší je přímost trasy, tím rychleji je možné se dostat z jednoho bodu do druhého a tím jednoznačnější a čitelnější je město. Analýza ukazuje, že nejpřímější cesty se nacházejí v částech města založených na pravouhlé uliční síti a dále v rámci významných cest v otevřené krajině (→ Obr. 4.2.1.5). Nejméně přímé cesty obsahuje **rostlá, hybridní a modernistická struktura** (→ Obr. 4.2.1.6) a dále lokality struktury zahradního města, vystavěné na svažitém terénu (Kavalírka, Cibulka, Branická stráž). Všechny tři způsoby analýzy centrality společně popisují charakter a potenciál sítě VP na území města.

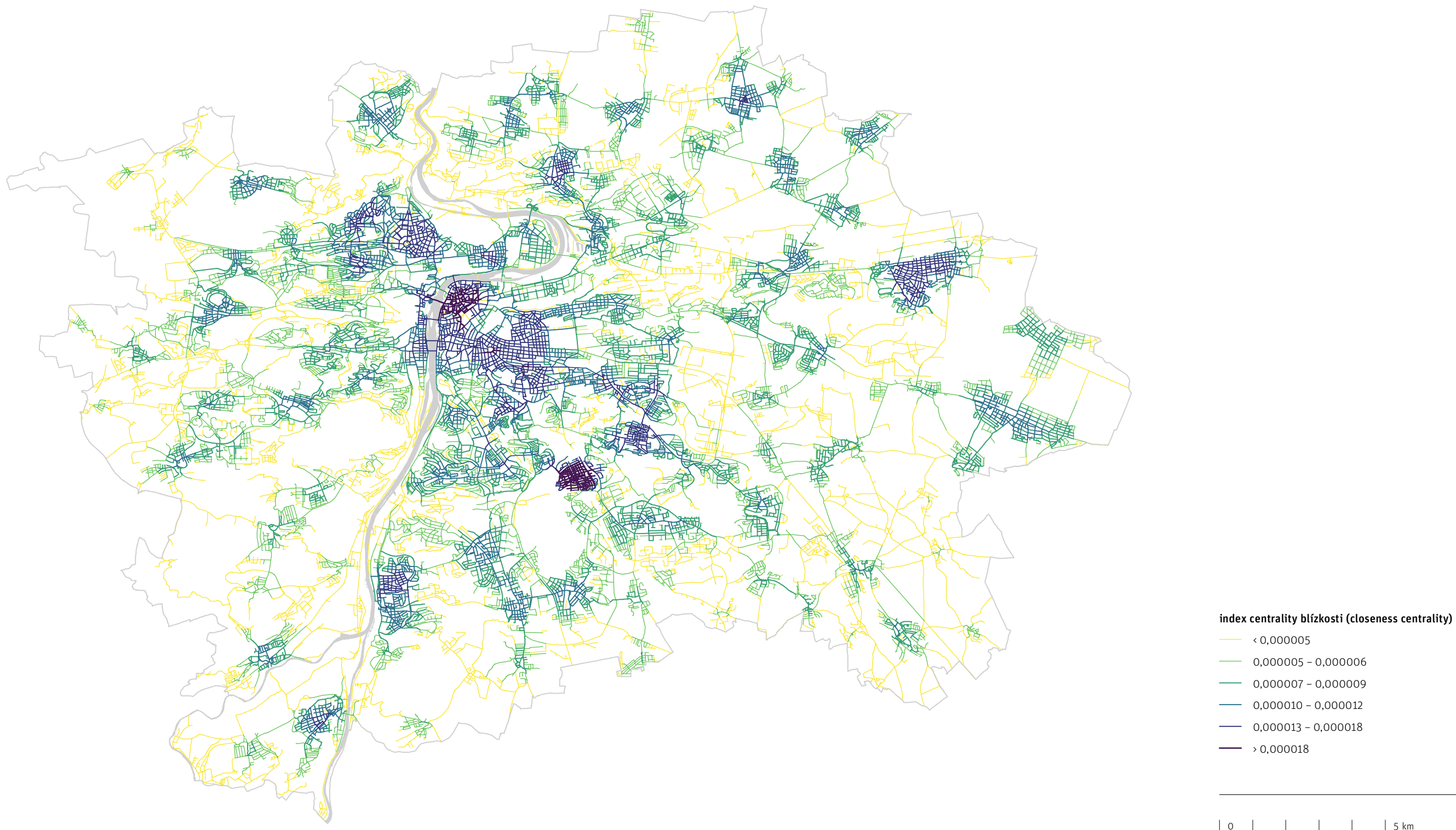
4.2.1.1 Centralita mezilehlosti ulic (betweenness centrality)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

4.2.1.3 Centralita blízkosti ulic (closeness centrality)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

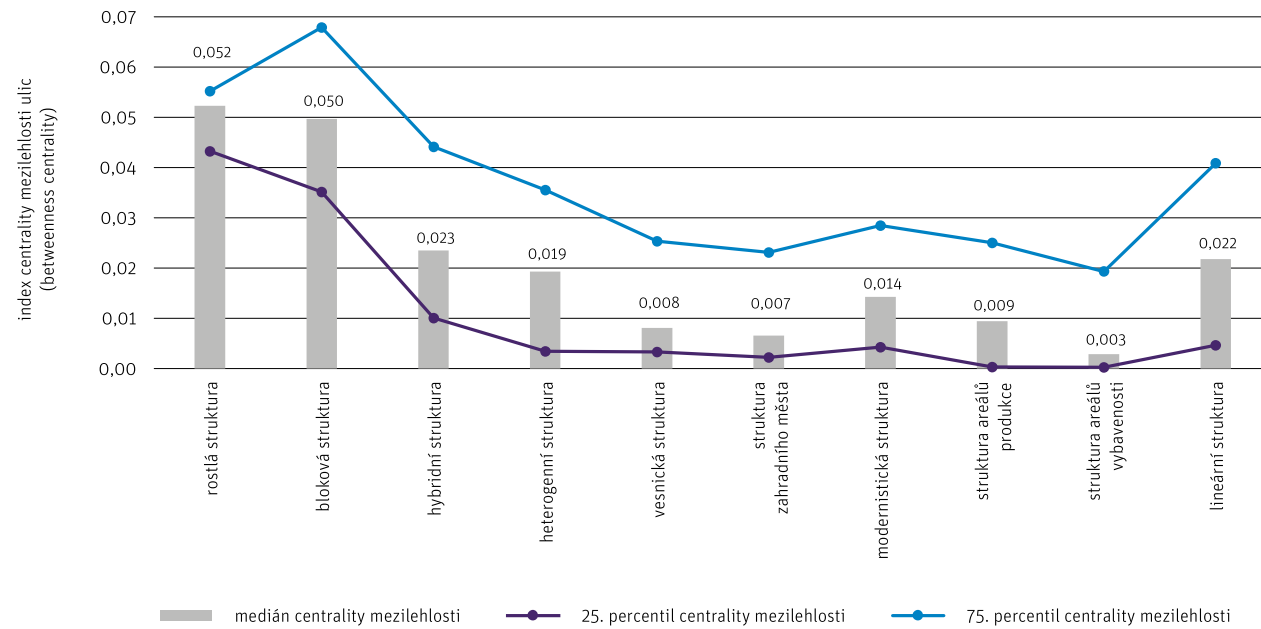
4.2.1.5 Centralita přímosti ulic (straightness centrality)

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

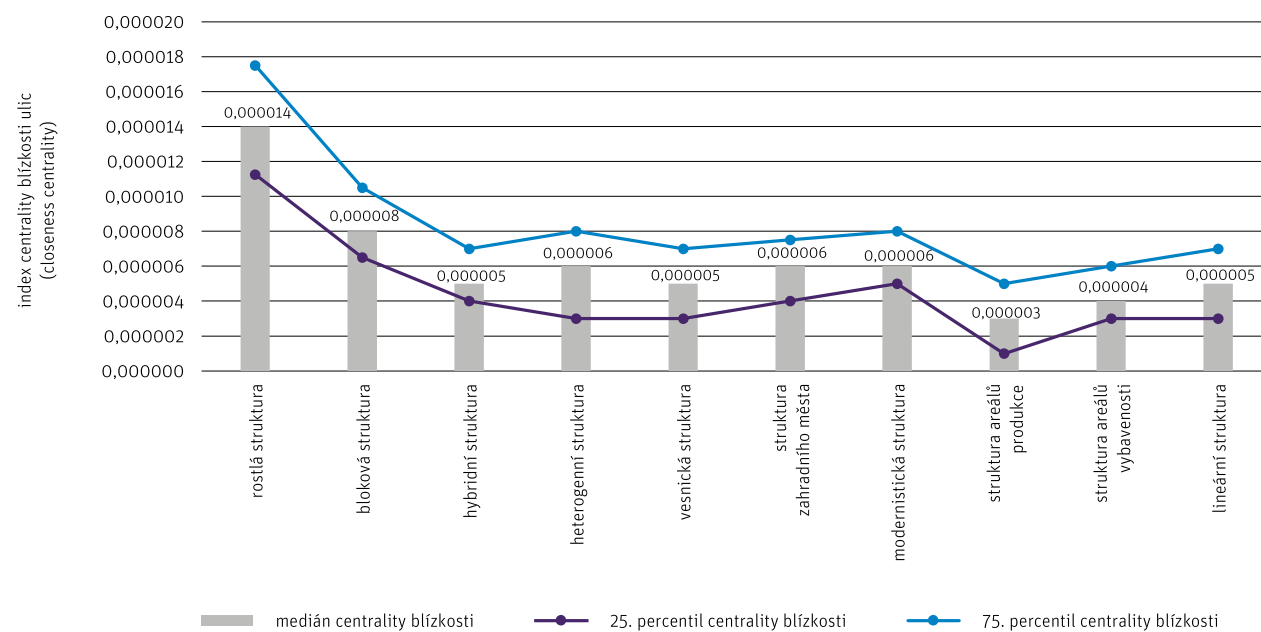
4.2.1.2 Medián maximálního indexu centrality mezilehlosti ulic pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

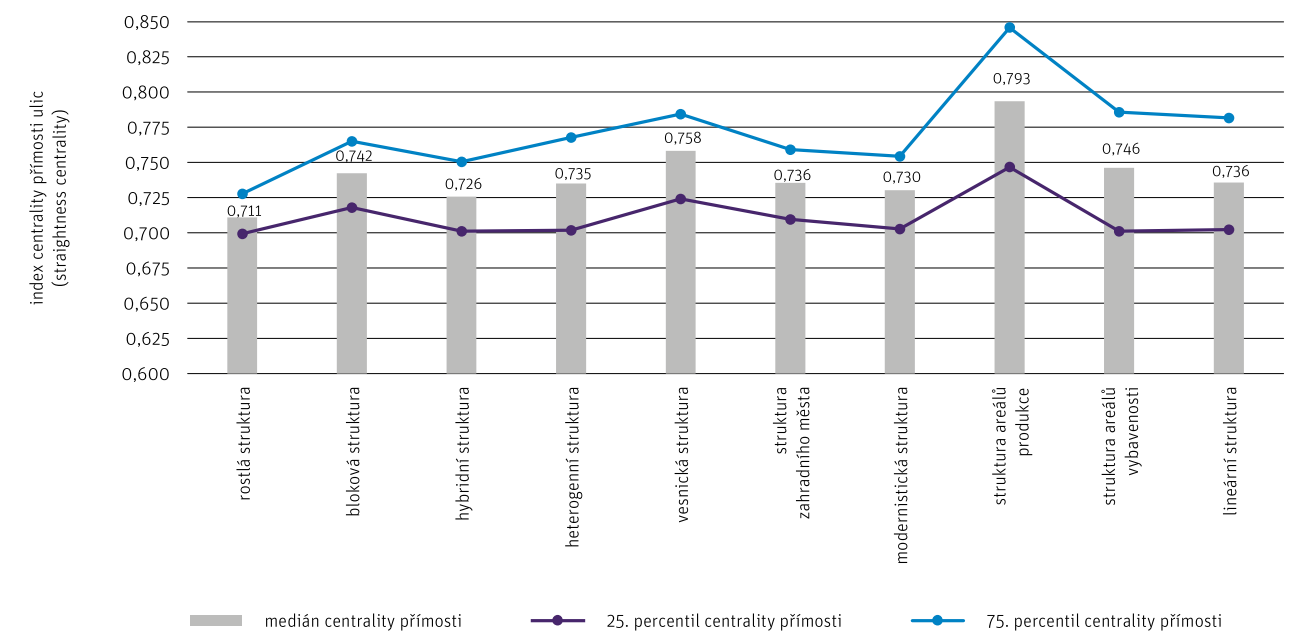
4.2.1.4 Medián středního indexu centrality blízkosti ulic pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

4.2.1.6 Medián středního indexu centrality přímosti ulic pro typy struktur lokalit vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

4.2.2 VÝZNAMNÁ VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

Téma dělí uliční prostranství (UP) dle významu na metropolitní, čtvrtřová, lokální a místní. Aby bylo možné uliční prostranství zařadit podle významu, musí být vyhodnocena podle kritérií sledované kvality. Ta se týkají prostoru, hmoty i odehrávajících se dějů. Téma dále zmiňuje, jaká je závislost mezi hierarchiemi UP, jejich finanční náročností a standardem provedení. Na základě analýzy předkládáme hierarchii plošných a liniových UP na celém území města.

Uliční prostranství (UP) můžeme na základě jejich společných vlastností třídit. Podle **morfologie** UP je v základu dělíme na liniová a plošná (→ 3.3.2). Podle **významu** UP v rámci města jako celku rozlišuje Metropolitní plán Prahy **metropolitní, čtvrtřovou, lokální a místní** úroveň UP (→ Obr. 4.2.2.1) [51]. Pražské stavební předpisy (PSP) analogicky definují **městské třídy, významné ulice, lokální ulice a přístupové ulice**. Oboje mluví o takzvané **hierarchii UP**. Celoměstsky nejvýznamnější UP definují základní prostorovou síť, v jejímž rámci se odehrávají děje v nejvyšší intenzitě a na nejvyšším stupni důležitosti. Tato primární síť UP v podstatě určuje celkový obraz města, který je dále zahuštěn UP nižšího významu. Podle **charakteru** UP je můžeme mj. dělit na kamenná, smíšená, zelená a přírodní. Pojmenování jednotlivých typů je zjednodušené, názvy zahrnují množství vlastností, které v souhrnu definují vnímaný charakter prostoru [91]. Detailním charakterem UP se IPR v rámci ÚAP dále nezabývá, protože jde o příliš detailní vhléd do území, přesahující celoměstské měřítko ÚAP. Podrobný popis charakteru UP lze najít např. v generelech veřejných prostranství (VP).

Do jednotlivých **významových úrovní** jsou UP z celoměstského pohledu rozdělena na základě sledovaných vlastností. Čím větší koncentrace sledovaných jevů (součet vlastností), tím vyšší pozice UP ve struktuře. Mezi sledované kvality UP patří:

Prostor

- Je prostranství všeobecně známé?
- Je místem podporujícím čtení města a fungujícím pro orientaci ve městě?
- Je významným historickým místem, osou nebo cestou? Je důležité z hlediska vývoje města?
- Je důležitým propojením částí města?

Hmota

- Je prostranství ohraničené stavební či přírodní masou?

- Je parter přilehlé zástavby živý? Vytváří prostranství předprostor budově občanské vybavenosti (duchovní, hospodářské, společenské, kulturní aj.)?

Děj

- Je prostranství živé?
- Je zde vysoká frekvence pohybu pěších či cyklistů?
- Je prostranství uzlem nebo významnou trasou veřejné dopravy?
- Je prostranství významným pobytovým prostorem, častým rekreačním cílem nebo místem setkávání či místem pořádání trhů?
- Má vysoký společenský význam?

Hierarchické zařazení slouží jako jeden z podkladů pro efektivní identifikaci, správu a rozvoj UP. Spolu s dalšími dokumenty, zejm. generely VP, slouží jako podklad při určování míry regulace městem, priorit výše investic, kvalitativního standardu UP, postupu navrhování při procesu tvorby či úprav UP. Hierarchická úroveň předurčuje podmínky výškového uspořádání zástavby v rámci územně plánovací dokumentace (ÚPD) [51].

Uliční prostranství **metropolitní úrovně** patří k nejvýznamnějším UP ve městě (→ Obr. 4.2.2.1). Jejich význam přesahuje hranici čtvrti i samotné metropole. Jsou to důležité tepny města – městské třídy, aktivní jádra – centra přitahující obyvatele z celého města, republiky i světa. Často jsou spojována s důležitým dopravním významem. Mezi UP **čtvrtřové úrovně** patří důležitá UP v městských čtvrtích, která jsou kostrou městských prostorů. Zahrnují nejenom živé městské třídy s aktivním parterem, ale rovněž další významné ulice, které vytvářejí bohaté a městské prostředí. Do této úrovně patří ulice, které společně s hlavními náměstími propojují jednotlivé čtvrti města do jednoho organismu. Jde o nejdůležitější prostory ve městě. Tato UP bývají vysoce pobytová a intenzivně využívaná. Často to jsou důležité uzly MHD. Mezi UP **lokální úrovně** patří klíčová prostranství jednotlivých lokálit. Určují způsob, jakým se obyvatelé identifikují s lokalitou, ve které žijí. Jsou zpravidla menšího rozměru, převažuje pobytový charakter. Ulice v této úrovni většinou propojují důležitá místa v rámci jedné čtvrti. Vyznačují se nespojitým aktivním parterem. UP **místní úrovně** doplňují hierarchicky vyšší úrovně VP a vytváří celistvou síť. Patří mezi ně společné prostory sousedství, a to v rozsahu několika bloků. Jsou běžnými (každodenně využívanými) obytnými prostranstvími města. Často jde o neformální pobytová místa,

Pro ÚAP 2024 zpracoval IPR analýzu hierarchie veřejně přístupných prostranství (VPP), která navazuje na analýzy VPP v tématu 3.3.1 a vyznačení plošných a liniových UP v 3.3.2. Pro

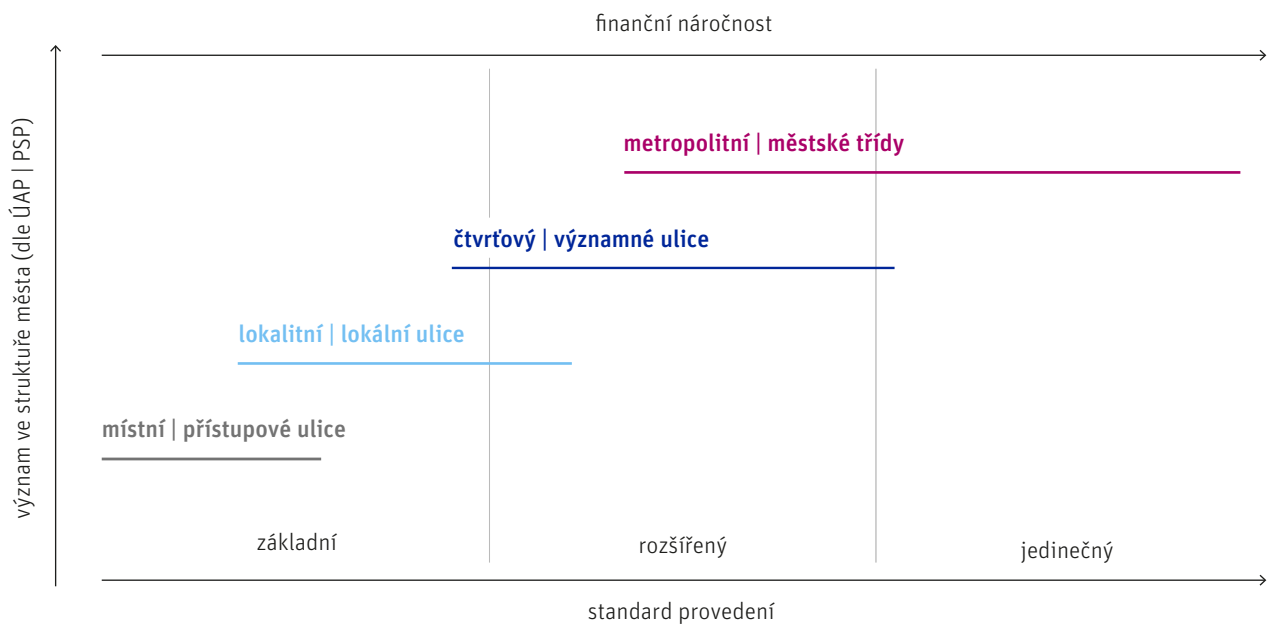
účely této analýzy IPR používá vymezení plošných UP a datový liniový model uliční sítě (více o datové vrstvě 3.3.3). Každému výskytu je v rámci analýzy přiřazena jedna z hierarchických úrovní významu (metropolitní, čtvrtřový, lokální, místní) na základě výše zmíněných kritérií (→ Obr. 4.2.2.2). Je třeba zdůraznit, že vzhledem k druhu použitých podkladových dat analýza neobsahuje pouze plošná UP, ale i další vybraná VPP v blocích jako například parková náměstí, některé předprostory či střediska v rámci modernistických sídlišť. Účelem je zde ukázat celistvý a komplexní pohled na význam VP ve městě. Významná plošná a liniová UP jsou koncentrovaná především v nejstarších částech historického města a původně samostatných obcí v okolí tehdejší Prahy. Významná liniová UP často vedou v trasách původní sítě zemských stezek a na ně navazujících zemských silnic. Historické struktury dálkových cest podrobněji popisuje téma 2.1.2 (→ Obr. 2.1.2.1).

Na základě analýzy dat uliční sítě IPR vyplývá, že z celkových 3 327 km ulic⁶⁶ je ve městě 158,71 km metropolitních a čtvrtřových (4,79 % délek všech ulic), 335,27 km lokálních

66 — Pro potřeby analýz knihy 200 ÚAP 2024 používáme pojem ulice pro množinu veřejných prostranství zahrnujících uliční prostranství i vybraná propojení a napojení skrz bloky a cesty zajišťující propustnost otevřené krajiny.

4.2.2.1 Hierarchie uličních prostranství

IPR Praha 2024

(10,11 %) a 46,79 km místních (1,41 %); 2 786,43 km uličních úseků v rámci dostupných dat nemá přiřazený význam. Nejvyšší podíl ulic metropolitního a čtvrtřového významu je dle celkových délek v lokalitách **rostlé (26,87 %), hybridní (19,71 %) a blokové (19,51 %) struktury** (→ Obr. 4.2.2.3). Vesnická struktura, struktura zahradního města a areálů vybavenosti mají nejnižší podíly čtvrtřových ulic (0,11 % / 1,22 % / 1,90 %). Vystavěné prostředí města má, po nezařazených ulicích (82,72 %), největší podíl ulic lokálního významu (11,06 %). U plošných UP je největší počet místního (200) a lokálního (196) významu, případů čtvrtřového významu je celkem ve městě 30, z čehož téměř všechny jsou náměstí.

4.2.2.2 Hierarchie plošných a liniových uličních prostranství

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

plošné uliční prostranství – význam

- čtvrťové
- lokální
- místní

liniové uliční prostranství – význam (dle ÚAP | PSP)

- metropolitní | městské třídy
- čtvrťové | významné ulice
- lokální | lokální ulice
- místní | přístupové ulice
- nezařazené

| 0 | | | | 5 km

4.2.3 SOUKROMÁ VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÁ PROSTRANSTVÍ

Téma probírá problematiku soukromých veřejně přístupných prostranství (SVPP, v angličtině privately-owned public space – POPS). Téma situuje problematiku do globálního kontextu tohoto v současnosti široce diskutovaného problému a uvádí, jakým způsobem jsou v jiných zemích prostory SVPP regulovány, sledovány, spravovány a kompenzovány. Uvádíme několik pražských příkladů. Na základě analýzy vlastnictví ukazujeme, jak velkou část z veřejně přístupných prostranství v rámci města vlastní soukromé subjekty a kde je vyšší koncentrace SVPP.

Privatizace a komodifikace veřejných prostranství (VP) je v posledních letech tématem analýz a diskuzí na poli urbanismu a územního plánování, lze říci i v návaznosti na proklamaci „konce veřejné sféry“ Richardem Sennettem [92]. Vysoký výskyt **soukromě vlastněných veřejně přístupných prostranství**⁶⁷ (SVPP) vzniká ve světových metropolích zejména v důsledku systému bonusového koeficientu

67 — V globálním kontextu je používán anglický termín POPS – privately-owned public space, či pseudo public space, tedy kvazi-veřejný prostor.

podlažních ploch (KPP), kdy je soukromým investorům povolena jeho vyšší hodnota, v důsledku tedy i vyšší zisky, pokud v rámci svého pozemku vytvoří VP. Tento systém ovšem ne vždy přesně specifikuje, jak má takové VP vypadat, a proto je častou praxí takový architektonický návrh těchto prostranství, který znemožňuje nebo velmi ztěžuje veřejný přístup a aktivní využívání [93]. Proto např. v New Yorku vznikla databáze těchto míst, do které může kdokoliv přispět informací o jejich existenci, způsobu správcovství a udržování nebo jak dodržují, či porušují regulativy vymíněné městem⁶⁸. Od doby vzniku této iniciativy se princip přidělování bonusového KPP v New Yorku změnil a předmětná VP musí např. zahrnovat možnost sezení, stromy či vodní prvek. V evropském kontextu vznikla podobná databáze pro SVPP např. v Londýně, díky aktivitě novinářů z The Guardian.

Pokud je veřejně přístupné prostranství (VPP) soukromě vlastněno, přináší to s sebou nevýhody, které negují principy veřejného prostoru jako prostoru přístupného všem bez rozdílu, ale i výhody, které veřejný investor nemusí být schopen zajistit [94]. Privátní majitel má právo na **restrikci**

68 — dostupné na apops.mas.org

přístupu některým skupinám osob, zejména těm, které může, oprávněně či nikoliv, považovat za problematické – osoby bez domova, mládež se skateboardy atd. Dále je běžnou praxí **monitorování pohybu a činností osob** pomocí CCTV⁶⁹ kamer s cílem zvýšit bezpečnost, ovšem za ztrátu svobodného pohybu. Vlastníci těchto VP také implementují **systémy restrikcí aktivit**, jako je např. zákaz rozdávaní letáků, shlukování se do větších skupin či fotografování. Na druhou stranu, v realitě globálního podfinancování **nemají veřejné správy města prostředky** na to, aby **udržovaly a vytvářely VP** tak, jak si to může dovolit soukromý investor. **Současná architektura, kvalitní materiály a inovativní krajinářská řešení** jsou potenciálním pozitivním marketingem pro privátního investora, zejména pokud v budovách sídlí, a zároveň kvalitní službou veřejnosti, má-li do prostoru přístup i mimo otevírací dobu budov.

V Praze se SVPP vyskytují zejména v **nových realizacích administrativních komplexů**. Architektonická kancelář Jakub Cigler Architekti navrhla několik takových projektů – Churchill I. z roku 2019 v Praze 3, Aviatica z roku 2015

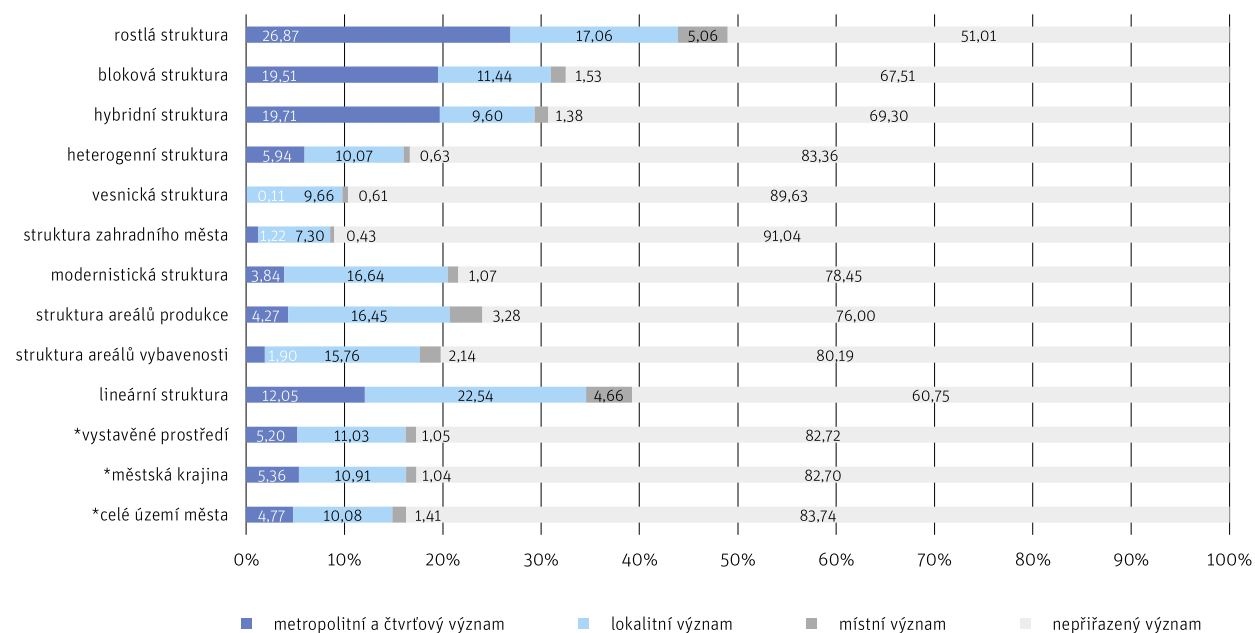
69 — z anglického closed-circuit television, v překladu uzavřený televizní okruh

v Praze 5, Florentinum v Praze 1 realizované v roce 2013 a The Park v Praze 11 z roku 2011. V roce 2018 byl dokončen nový kancelářský blok Palmovka III. a IV. v Libni od Aulík Fišer architekti a v roce 2018 DRN na nároží ulic Národní a Mikulandské od architektů Fiala + Němec. Všechny tyto realizace obsahují prostory, které jsou veřejně přístupné, ale soukromě vlastněné. U některých jsou restrikce, limitace a kontrola činností explicitní, což je paralelou situací ve světových metropolích (→ Obr. 4.2.3.1). Vzhledem k tomu, že jde o soukromé investice, je u těchto realizací zřejmá vyšší pozornost věnovaná architektonickému designu, kvalitě materiálů a údržbě, než jakou si může dovolit veřejný vlastník VPP (→ Obr. 4.2.3.2).

Na základě datových setů druhů vlastnictví pozemků z katastru nemovitostí a vyznačení VPP (→ 3.3.1) zpracoval IPR analýzu SVPP. Rozlišujeme mezi **soukromým vlastnictvím**, což jsou zejména tuzemské a zahraniční soukromé právnické osoby a fyzické osoby, **veřejným vlastnictvím**, což jsou zejména ČR, kraje, obce, městské části (MČ), státy EU a mimo EU, vysoké školy (VŠ), a **kombinací veřejného a soukromého vlastnictví**, tedy podílnictvím dvou a více subjektů různých skupin (→ Obr. 4.2.3.3). Sledujeme **podíl soukromých VPP na VPP celého města (30,25 %)** (i.0200.05.005.01), na VPP lokalit

4.2.2.3 Hierarchie liniových uličních prostranství pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

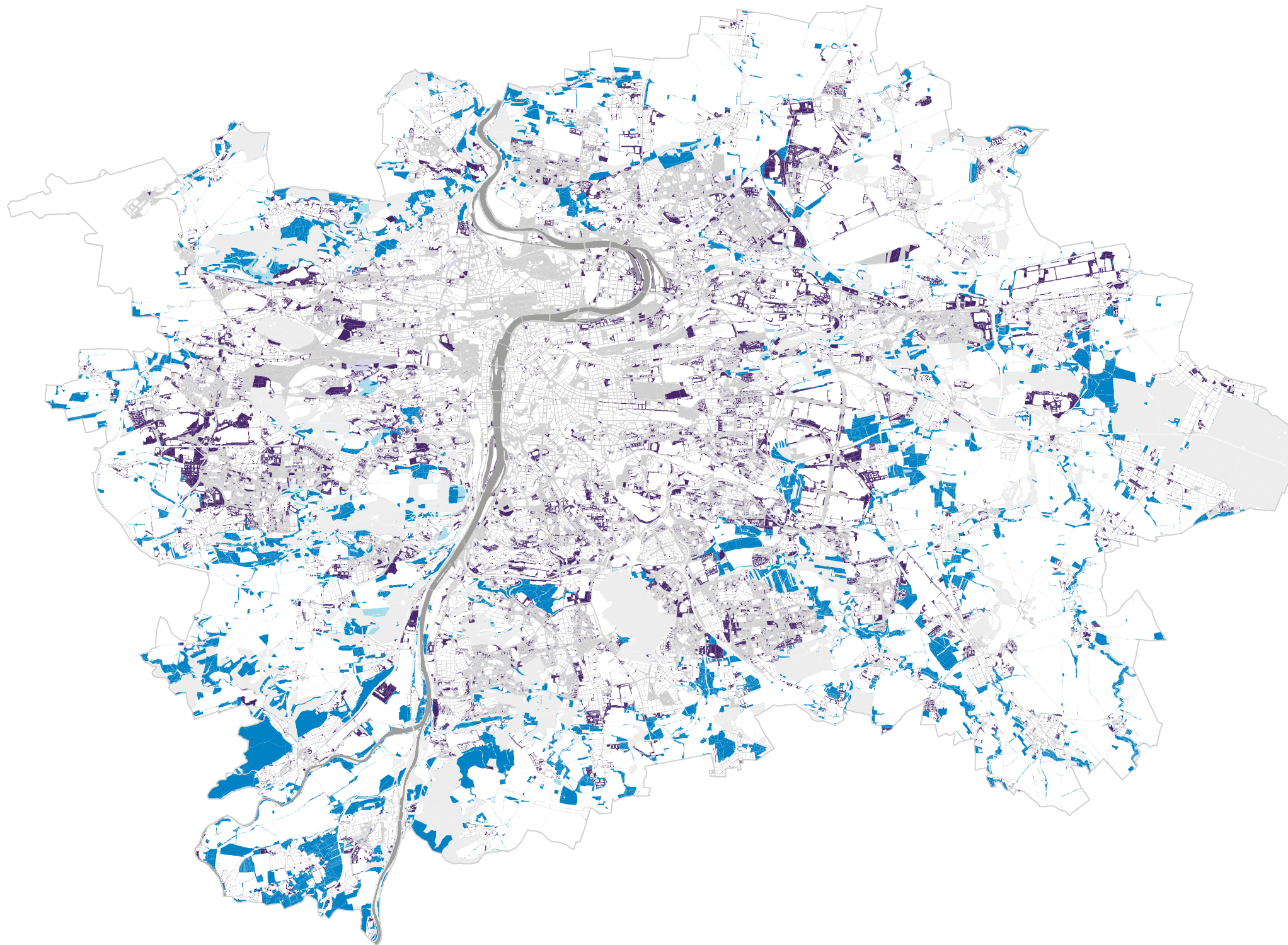
4.2.3.1 SVPP Florentinum – kontrola prostoru: bezpečnostní služba, kamerový systém

IPR Praha 2020

4.2.3.3 Vlastnictví veřejně přístupných prostranství

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023, KN 2023

VPP městské krajiny

- soukromé vlastnictví
- kombinace soukromého a veřejného vlastnictví
- veřejné vlastnictví
- vlastnictví nelze určit

VPP otevřené krajiny

- soukromé vlastnictví
- kombinace soukromého a veřejného vlastnictví
- veřejné vlastnictví
- vlastnictví nelze určit

| 0 | | | | 5 km

městské krajiny (23,13 %, 2 316 ha) a na VPP otevřené krajiny (37,21 %, 3 813 ha). Nejvyšší celkovou plochu SVPP mají lokality typu **struktury krajiny výrazných údolí** (1 538 ha) a v městské krajině lokality **heterogenní struktury** (484 ha). V otevřené krajině je běžné, že jsou VPP, která jsou soukromě vlastněná, např. lesy. Nejvyšší celkový podíl soukromých VPP ve vystavěném prostředí mají lokality struktury areálů vybavenosti (44 % z celkového VPP) a hybridní struktury (43 %). Nejnižší podíl dosahují v lokalitách rostlé (2,35 %) a lineární (4,16 %) struktury. U uličních prostranství (UP, resp. VPP I.) jsou celkové plochy a podíly výrazně nižší. Největší souhrnnou plochu soukromě vlastněných UP (VPP I.) mají ve vystavěném prostředí lokality **vesnické struktury** (46,24 ha), **heterogenní struktury** (45,29 ha) a **struktury areálů produkce** (33,60 ha) (→ Obr. 4.2.3.4).

Podrobnější informaci o SVPP nabízí prolnutí s daty současného stavu využití území. **Největší celkovou plochu SVPP mají lesy (LRO)**, tvořící téměř pětinu souhrnné plochy SVPP na území města (1163 ha, 18,99 %). Následují **louky, pastviny a travnatá lada** (ZL, 1112 ha, 18,14 %), nelesní porosty dřevin nezapojené se stromy a keři (NNO, 628 ha, 10,24 %), parkově upravené plochy (RPU, 593 ha, 9,68 %) a nelesní porosty dřevin zapojené se stromy a keři (NZO,

551 ha, 8,99 %). Významný podíl na SVPP mají také vybraná parkoviště (DPV, 132 ha, 2,15 % z SVPP celkem). Dostupné datové sady bohužel nedosahují podrobnosti žádoucí k identifikaci SVPP v rámci všech jednotlivých souborů staveb administrativních budov či komerčních areálů. O využití území podrobně pojednávají témata podkapitoly 300.4.

4.2.4 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Podkapitola představuje tři pohledy na hierarchii veřejných prostranství (VP). Kvantitativní měření propojení a centrality ulic na území města poukazuje na místa, která mají potenciál být centrálním dějištěm aktivit obyvatel, a ta, která jsou v centru města, a proto jsou vhodná pro situování některých druhů aktivit. Dále téma poukazuje na deficity v čitelnosti sítě VP a efektivitě pohybu v nich. Druhý pohled na hierarchii ukazuje více kvalitativní hodnocení VP, kdy se při určení významu pro město bere v potaz více druhů kritérií. Třetí představená analýza identifikuje potenciálně problematická místa, kde může docházet k negaci základních charakteristik veřejného prostoru, které by měly být ve městě zajištěny. Výsledky analýz zobrazených v podkapitole mohou jednotlivě, ale

zejména společně sloužit jako jeden z podkladů (např. doplněk ke generelům VP) pro nastavení systému městských investic do VP, způsobu vyhodnocování investičních záměrů a rozhodování o režimu a posloupnosti jejich zpracování. Lze identifikovat místa, kde je nutné do uliční sítě doplnit propojení, stejně jako VP, která by prioritně měla být revitalizována či vzhledem ke svému významu řešena architektonickou soutěží. Kombinace kvantitativních

a kvalitativních charakteristik VP v rámci podkapitoly zajišťuje komplexní pohled na problematiku.

• • •

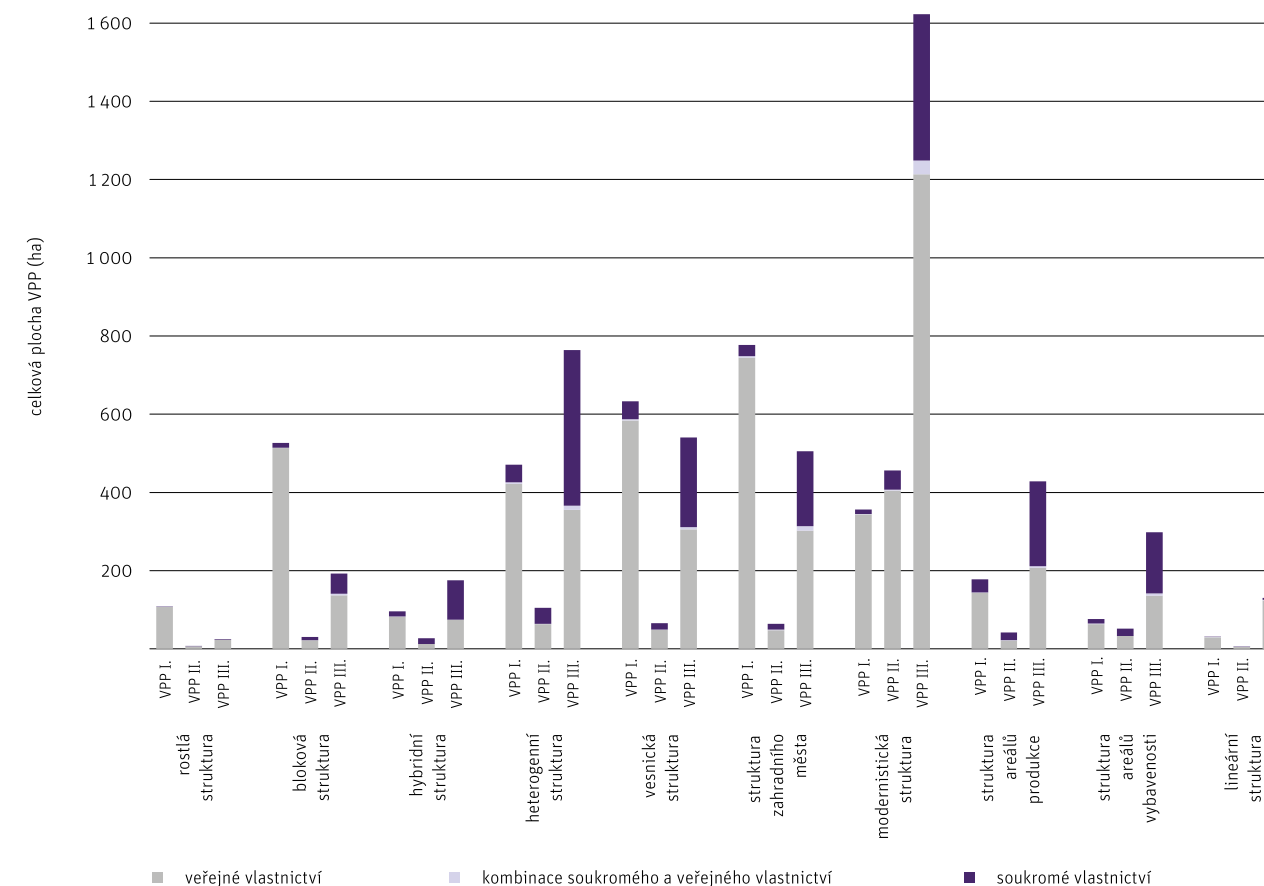
4.2.3.2 SVPP Aviatica – kvalitní design a materiály, vyšší rozpočet na údržbu

IPR Praha 2020

4.2.3.4 Vlastnictví VPP pro typy struktur vystavěného prostředí

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha, KN 2023

4.3 Flexibilita prostorového uspořádání města

Prostorové uspořádání města ovlivňuje většinu dalších aspektů života v něm, a proto je nezbytné jeho strukturu znát a přesně popisovat. Kompozice jednotlivých částí zástavby a distribuce různých typů zástavby v prostoru také ovlivňuje, do jaké míry je město hospodárné a udržitelné a v neposlední řadě, jak je flexibilní. Možnosti reakce na nepředpokládané situace jsou přímo navázané na rozmanitost prostorového uspořádání města – zástavby i veřejných prostranství (VP), která se nesnadno mění. Je tedy třeba porozumět existujícím podmínkám a adekvátně na ně reagovat. Téma flexibility prostorového uspořádání se věnuje v první fázi měřitelnému popisu strukturální charakteristiky urbánní formy, aby dokázalo objektivně popsat jednotlivé vzorce výstavby (→ 4.3.1), a ve fázi druhé rozmanitosti zástavby (→ 4.3.2). Popisuje jak současný stav území, tak i teoretickou schopnost jednotlivých částí města adaptovat se či nabídnout širší škálu možností využití. Analýzy byly zpracovány v roce 2020. Témata této podkapitoly naplňují sledovaný jev A011a – struktura a výška zástavby.

4.3.1 MĚŘITELNÁ STRUKTURÁLNÍ CHARAKTERISTIKA URBÁNNÍ FORMY

Téma se zaměřuje na zachycení druhů zástavby identifikovaných pomocí měřitelných znaků. Druhy zástavby se definují statisticky na základě 360 měřitelných znaků zachycených v detailu individuálních budov. Ty jsou vstupní informací pro strojové učení. Prvotní druhy zástavby se poté klasifikují podle vzájemné podobnosti do hierarchického taxonomického stromu, ne nepodobnému biologické klasifikaci organismů. Interpretaci stromu lze definovat základní klasifikaci druhů urbánní formy.

Městská zástavba a vzorce, které ji utvářejí, jsou složitě popsateľné aspekty města, převážně z důvodu vrstev komplexnosti nereflektující hierarchické uspořádání [49]. Každá klasifikace zástavby tak ukazuje jeden z možných aspektů, jednu interpretaci téhož. Téma 3.1.1 představuje typy struktur vystavěného prostředí na měřítku lokality na základě kvalitativní analýzy a definuje 10 základních typů. Další pohled nabízí disciplína kvantitativní urbánní morfologie, která zachycuje jednotlivé měřitelné znaky města na spektru měřítek a strukturálních konceptů a posléze hledá souvislosti mezi získanými hodnotami. Pro objektivní popis urbánní formy, který je zároveň detailní a nevázaný na předem stanovené hranice, je potřeba zachytit její základní prvky a vztahy mezi

nimi tak, abychom popsali jejich **rozměry, tvary, prostorové uspořádání, intenzitu, konektivitu a rozmanitost** v rámci jednoho systému napříč relevantními měřítky.

Základními prvky reprezentujícími městskou formu jsou budova, parcela a uliční síť [95] a tato trojice nezastupitelně definovala vzorce vystavěného prostředí až do nástupu modernismu. Modernismus ovšem změnil principy prostorového uspořádání, v jejichž důsledku parcela ztratila svou strukturální roli [96]. Analýza měřitelné strukturální charakteristiky zástavby v ÚAP se tak zabývá pouze dvojicí prvků, které jsou univerzálně vypovídající o její formě, a to **budovami a uliční sítí**. Z důvodu chybějící vrstvy členění prostoru, kterou by zastávala parcelace, je tato dvojice doplněna o generovanou morfologickou teselací [97], která zachycuje **plochu vlivu jednotlivých budov**. Na úrovni těchto individuálních prvků, kde uliční síť zachycuje jak segmenty, tak křižovatky, je zachyceno **74 primárních znaků** napříč měřítky i typy znaků. Pro popsání charakteru v území je však potřeba každý z těchto znaků vyjádřit jako **centrální tendenci, rozptyl hodnot, nerovnost distribuce a její diverzitu**. Výsledná data tak popisují každou z budov ve městě pomocí téměř 300 hodnot detailně mapující strukturu prostředí v jejím bezprostředním okolí.

Objektivní klasifikace urbánní formy vyžaduje minimum omezení ať již předdefinovanými kategoriemi, nebo hranicemi. Z tohoto důvodu se každá z budov ve městě posuzuje individuálně a **strukturální klasifikace** se definuje na základě **strojového učení**, které se snaží automaticky rozpoznat v datech jednotlivé typy urbánní formy. V první fázi tak definuje optimální počet kategorií a ve druhé přiřadí kategorie k jednotlivým budovám. Kategorizace tak získá i prostorovou dimenzi, a to 19 základních urbánních vzorců automatizovaně identifikovaných ve struktuře města (→ Obr. 4.3.1.1). Každý ze vzorců pak reprezentuje jeden druh urbánní formy, ať jde o vzorec typický pro historické centrum, nebo pro různé typy heterogenní zástavby. Jednotlivé typy jsou numericky popsány na základě měřitelných znaků použitých jako vstupní informace a umožňují přesný popis toho, co se v daném území nachází z hlediska struktury zástavby.

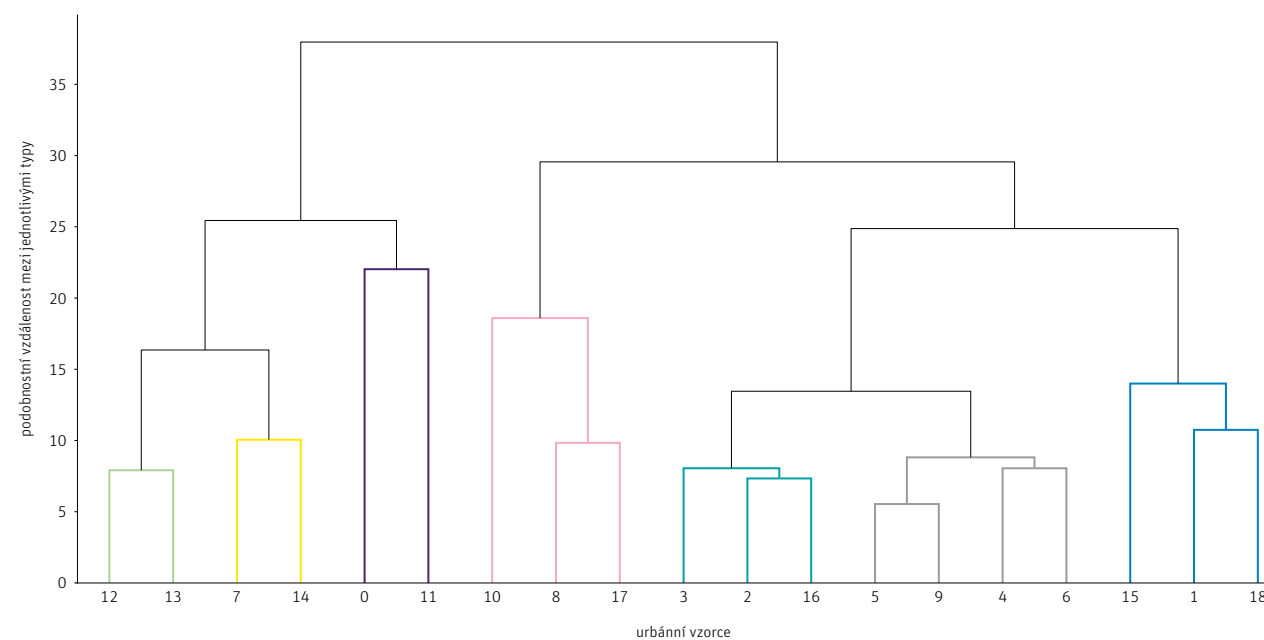
Jednotlivé typy urbánní formy a jejich měřitelné profily se dají porovnávat, a tak se dá vypočítat vzájemná podobnost typů. To významně usnadňuje jejich následnou interpretaci, protože pokud neumíme popsat vazby mezi typy, neumíme ani definovat po jaké trajektorii by se měl ubírat rozvoj a proměna jednotlivých typů či přerod jednoho území z typu A do typu B. Z konceptuálního hlediska poté můžeme jednotlivé typy podrobit **taxonomické analýze**, kterou biologický svět používá na druhovou analýzu. Charakteristické hodnoty měřitelných znaků (v tomto případě jejich aritmetické průměry) pak

určují taxonomické **vztahy mezi typy urbánních vzorců** a umožňují výstavbu **taxonomického stromu** (→ Obr. 4.3.1.2). Vertikální osa stromu definuje **podobnostní vzdálenost mezi jednotlivými typy** – čím výše se potkají, tím méně si jsou podobné. Namísto posuzování jednotlivých typů tak lze v následných analýzách a interpretacích pracovat s **jednotlivými větvemi stromu**.

Primárním výstupem měřitelné strukturální charakteristiky urbánní formy je poté projekce taxonomického stromu do mapy (→ Obr. 4.3.1.3). To umožňuje čtení struktury města do detailu jednotlivých typů, jejich podobnosti a prostorové distribuce. Měřitelná strukturální charakteristika je doplňkem k typům struktur vystavěného prostředí z tématu 3.1.1. Obě vrstvy se dívají na stejné jevy z odlišných perspektiv a jedna vrstva tak validuje druhou. K rozdílu mezi oběma přístupy patří například to, že měřitelná strukturální charakteristika není vázaná na hranice lokalit a nedochází tak k nutnosti vytvářet kombinované kategorie. Zároveň nabízí velmi podrobný pohled prostřednictvím detailnějšího členění. Lze ji využít jako jeden z podkladů pro určení hranic stavových lokalit, ovšem ne jako jediný, protože hranice lokalit odrážejí další charakteristiky mimo prostorové uspořádání, jako např. převažující využití nebo vývoj území.

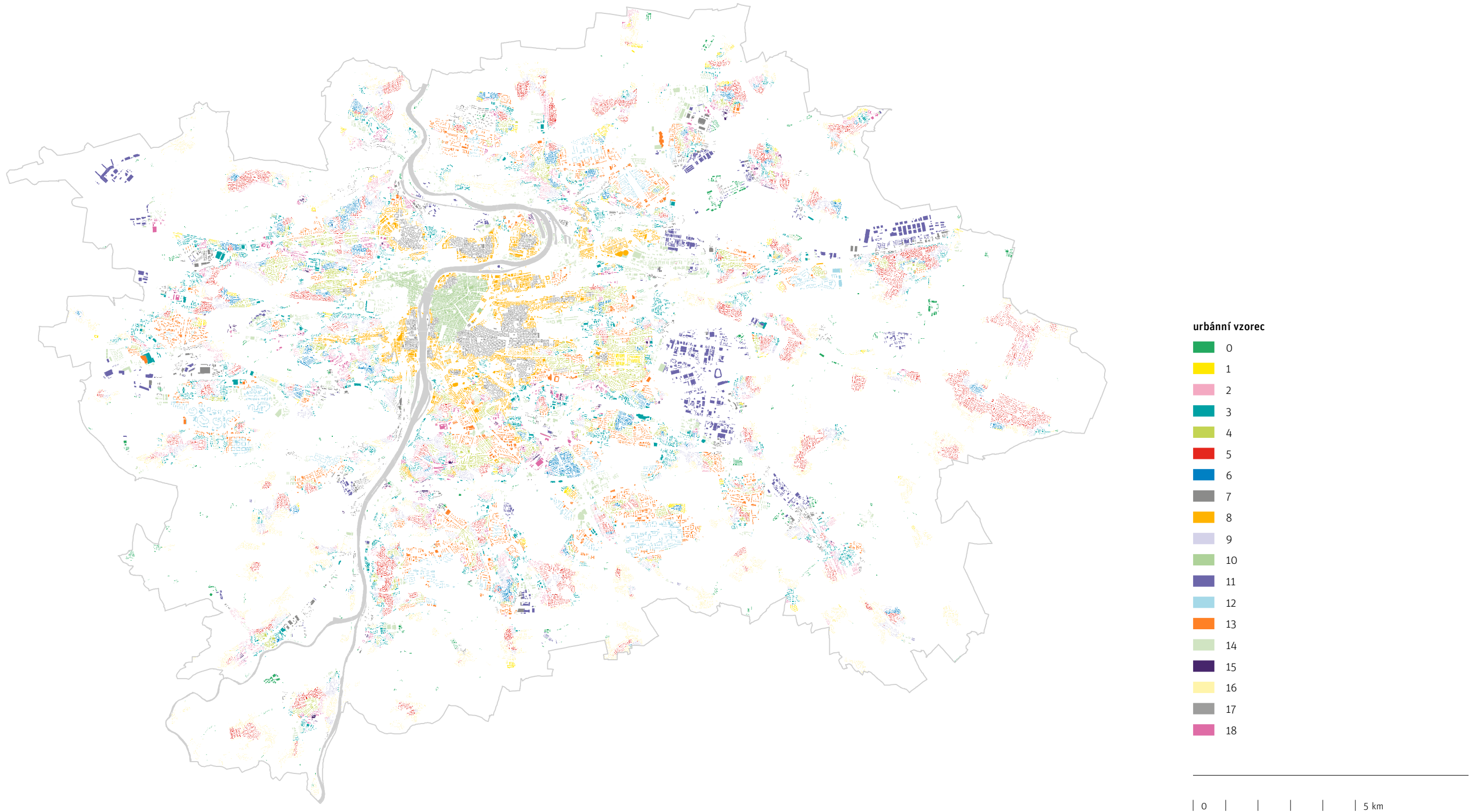
4.3.1.2 Taxonomický strom zobrazující strukturální podobnost mezi typy urbánních vzorců

IPR Praha 2024

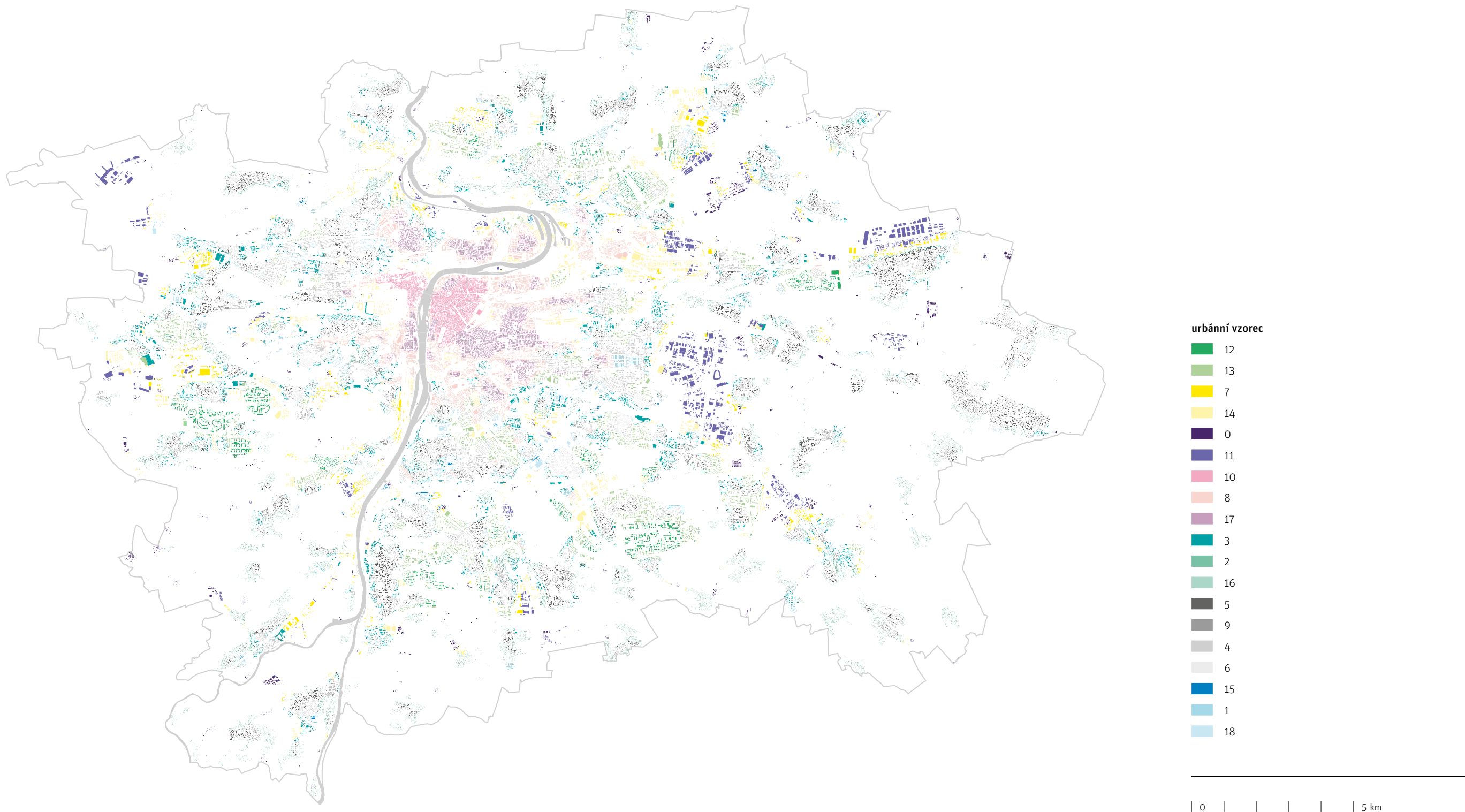
4.3.1.1 Základní urbánní vzorce identifikované ve struktuře města pomocí strojového učení

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

4.3.1.3 Taxonomicky uspořádané urbánní vzorce identifikované ve struktuře města

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

4.3.2 ROZMANITOST URBÁNNÍ FORMY

Téma zaměřující se na rozmanitost (diverzitu) urbánní formy zachycuje prostorové uspořádání jednotlivých druhů urbánních vzorců a jejich tendence ke shlukování. Navazuje na druhy definované v tématu 4.3.1. Zachycujeme lokální index alfa diverzity, tedy rozmanitosti zástavby v okruhu kolem každé z budov v několika měřítkách od lokálních, zachycujících místa setkávání typů zástavby, až po metropolitní, zachycující obecnou diverzitu členění městské struktury. Rozmanitost urbánní formy přináší flexibilitu v území a širší možnosti jeho využití, může ale také indikovat neuspořádanost městské struktury.

_____

Rozmanitost urbánní formy vyjadřuje různorodost urbánních vzorců, ze kterých se skládá městská struktura. V kontextu podkapitoly se zaměřuje na typy měřitelné strukturální charakteristiky definované předchozím tématem a jejich prostorové uspořádání. Rozmanitost na jedné straně **přináší flexibilitu využití**, kdy různé typy zástavby nabízejí různé podmínky, od velikosti budov a parcel po dostupnost služeb a jiné infrastruktury. Taková rozmanitost je žádaná, a pokud městu chybí, jeho schopnost přizpůsobení a resilience je oslabená. Na straně druhé stojí přílišná rozmanitost, která může indikovat **neuspořádanost zástavby a chaotické plánovací procesy**. Městská struktura potřebuje obě polohy, potřebuje oblasti, které jsou rozmanité, i ty, které jsou homogenní (strukturálně, nikoliv využitím, viz např. Vinohrady). Lze definovat rozmanitost jednotlivých aspektů městské formy (např. jako rozptyl výšek či objemů budov), která reaguje na specifické otázky nebo rozmanitost na základě klasifikace, která zachycuje obecnou charakteristiku zástavby. Rozmanitost využití je analyzována v tématu 300.4.2.2.

Rozmanitost je zachycena pomocí **indexu alfa diverzity**, měřící pravděpodobnost, že náhodná budova B v oblasti zájmu je součástí stejného typu urbánního vzorce jako sledovaná budova A, na škále 0– 1, kde 0 je maximální diverzita (žádná z budov v oblasti zájmu není součástí stejného vzorce jako budova A) a 1 je minimální diverzita (všechny budovy v oblasti zájmu jsou součástí stejného vzorce). V praxi tedy měří dostupnost jiných typů zástavby z každého místa v Praze, tedy tzv. **dostupnou rozmanitost** [98]. Dostupnost je pojem, který se flexibilně **váže na mód dopravy či jiného pohybu** (např. energie), dostupnou rozmanitost lze tedy zachytit na různých měřítkách. Každé měřítko je poté nutné interpretovat individuálně, neboť vyjadřuje jinou informaci o daném místě. Toto téma sleduje měřítko tři – lokální, střední a metropolitní.

Lokální **index rozmanitosti zástavby** je nejpodrobnější a zachycuje hranice a místa styků odlišných typů urbánní

formy. Je měřen v okruhu **400 metrů kolem každé z budov**, reflektující **přibližně 5 minut chůze**, tedy vzdálenost, kterou je běžný člověk ochoten jít pěšky bez rozmýšlení. Přeneseně tedy lokální index rozmanitosti identifikuje místa, ze kterých je komfortní pěší dostupnost mezi jednotlivými typy zástavby. Index zachycuje nejen místa, ze kterých je dostupný jiný typ zástavby, ale i jejich množství (→ Obr. 4.3.2.1). Jasně identifikuje homogenní centrální části města (Staré Město, Vinohrady, Letná, Dejvice), převážně rezidenční oblasti zahradních měst (Spořilov), rozlehlá sídliště (Jižní Město, Lužiny, Petřiny) a areály produkce (Hostivař, Štěrboholy) jako místa nízké rozmanitosti. Na druhé straně definuje lokální „kapsy“ vysoké rozmanitosti, které mají potenciál obsloužit širší spektrum požadavků v docházkové vzdálenosti. Příkladem zde může být Braník, Podolí či okraje Dejvic jako místa setkání blokové zástavby s dalšími typy nebo více periferní oblasti jako Letňany, Nový Střížkov v blízkosti sídlišť. Takových kapes vysoké rozmanitosti, o různých velikostech, je v Praze okolo 50.

Obr. 4.3.2.1

Střední index rozmanitosti je měřen v okruhu **jednoho kilometru okolo každé z budov** a zachycuje diverzitu, která se dá obecně považovat za **dostupnou delší chůzí, na kole či jiným dopravním prostředkem v relativně krátkém čase**. Reálná data (→ Obr. 4.3.2.2) tak ukazují posun od lokálních bodů vyšší rozmanitosti do oblastí o velikosti jednotlivých čtvrtí. Centrum města je z tohoto pohledu ještě více homogenní, zatímco některá sídliště začínají vykazovat vyšší hodnoty dané jejich umístěním mezi zástavbu zcela odlišného charakteru. Za zmínku stojí vyšší hodnoty v částech Dejvic, Břevnova či okolí Plzeňské ulice těžící z přítomnosti více typů zástavby ve vnitřním městě. Na druhé straně se začínají ukazovat oblasti, kde vysoká míra rozmanitosti spíše indikuje jistou neuspořádanost, jako Liboc / Na Dědině nebo Michle.

Obr. 4.3.2.2

Metropolitní index rozmanitosti je měřen v okruhu **2 500 metrů** a v kontextu Prahy zachycuje základní prostorové rozložení jednotlivých typů v **makro oblastech města** a vypovídá tak o obecných tendencích výstavby města (→ Obr. 4.3.2.3). Oblasti s vysokou rozmanitostí se koncentrují ve vnějším prstenci Prahy, avšak není to pravidlo. Ve vnitřním městě jsou dvě signifikantní oblasti s vyšší metropolitní rozmanitostí, Dejvice a již zmíněná Michle a její okolí. Zatímco Dejvice mohou být interpretovány jako místa pozitivní diverzity, Michle je příkladem neuspořádanosti. Tato intepretace je odrazem vztahů mezi jednotlivými typy dostupnými v obou územích. Zatímco oblast Dejvic nabízí diverzitu v rámci podobných větví **taxonomické hierarchie**, Michle tuto konzistenci nenabízí. Jako metropolitní oblast s obecně vyšší mírou diverzity se dá označit i severovýchodní část města mezi Bohnicemi, Libní a Letňany, typická střídáním

sídlíštní a nízkopodlažní zástavby, doplněná množstvím dalších typů.

Obr. 4.3.2.3

4.3.3 ZÁVĚR PODKAPITOLY

Objektivní popis městské struktury je klíčem k jejímu pochopení a porozumění, jak ovlivňuje další aspekty života, ať jsou to sociální vztahy, či tok energií a dopravy. Automatické rozpoznání a organizace typů zástavby do hierarchického členění tento popis umožňuje a nabízí měřítkově a prostorově flexibilní čtení městské struktury, která v pražském kontextu vykazuje velkou bohatost. Kromě toho prostorové uspořádání jednotlivých typů vykazuje různé úrovně rozmanitosti zástavby indikující jak rozdílnost jednotlivých částí města, tak jejich teoretickou schopnost adaptace a vnitřní flexibilitu odrážející možnosti využití. Praha má jak místa, jejichž rozmanitost je v měřítku urbánní formy mizivá, tak i místa, kde se z rozmanitosti stává neuspořádanost. Zároveň však velké části města nabízejí takovou míru flexibility, která vytváří dlouhodobě udržitelné městské prostředí.

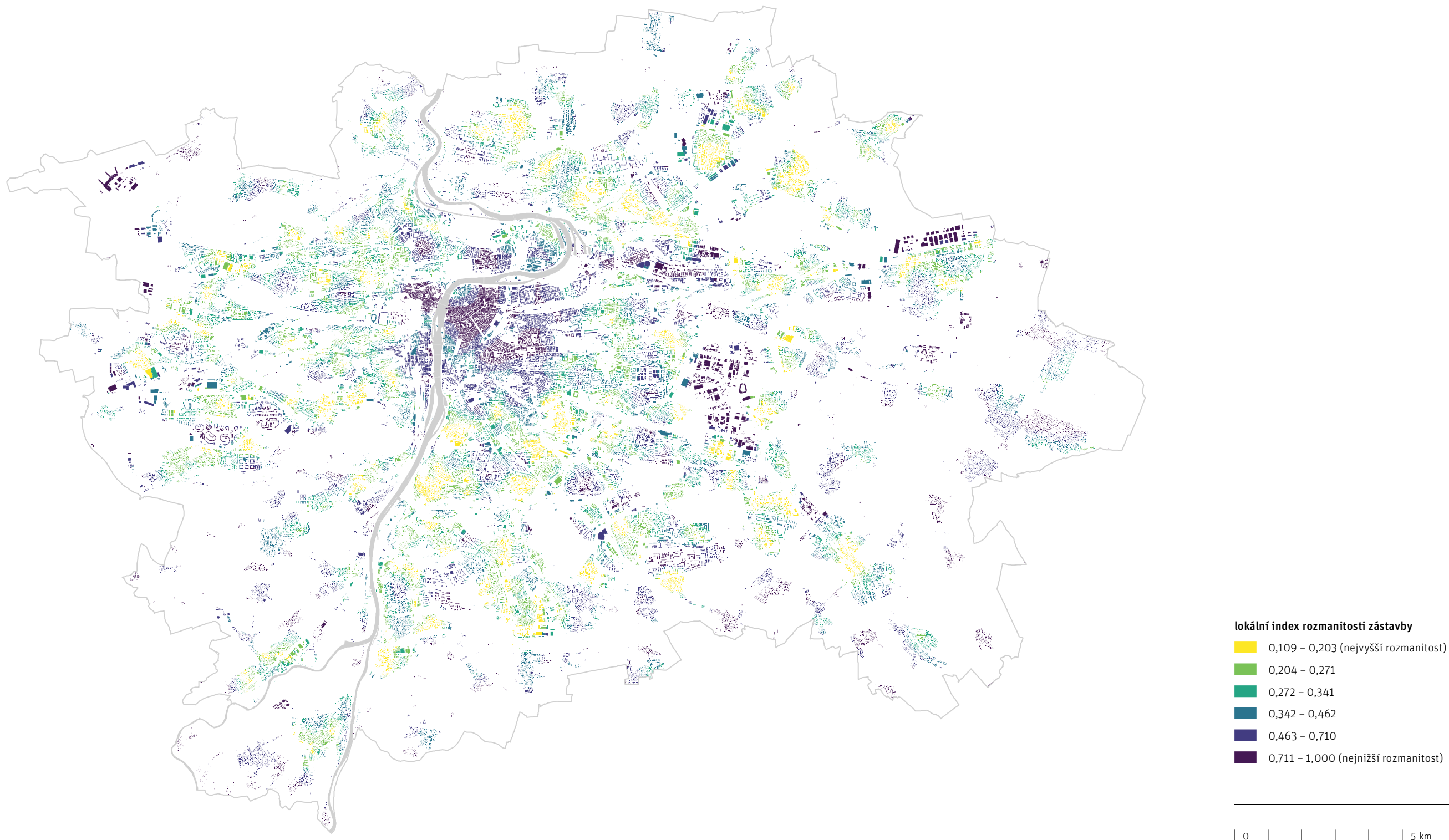
Obr. 4.3.2.4

Obr. 4.3.2.5

Obr. 4.3.2.6

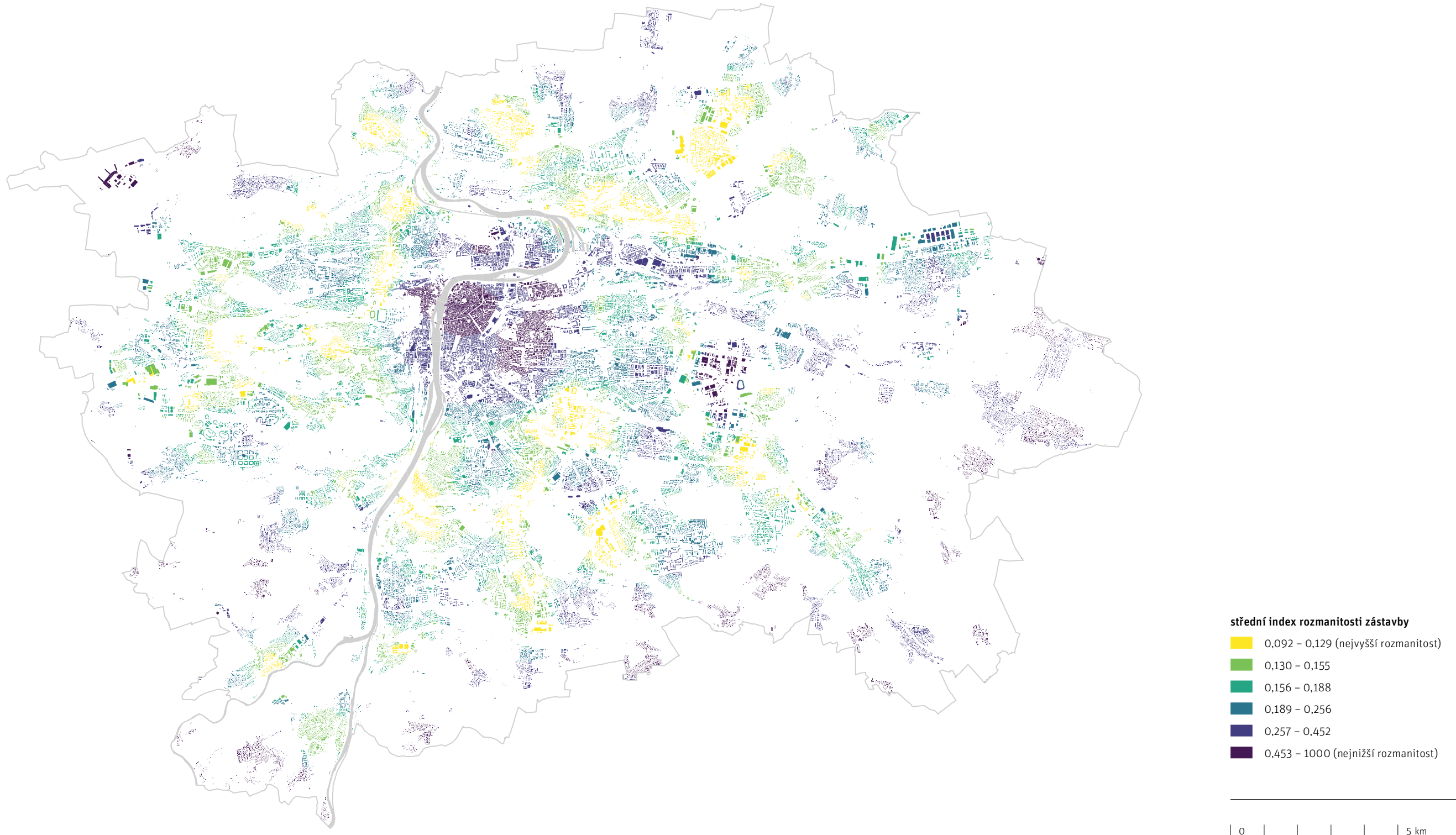
4.3.2.1 Lokální index rozmanitosti zástavby v okruhu 400 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

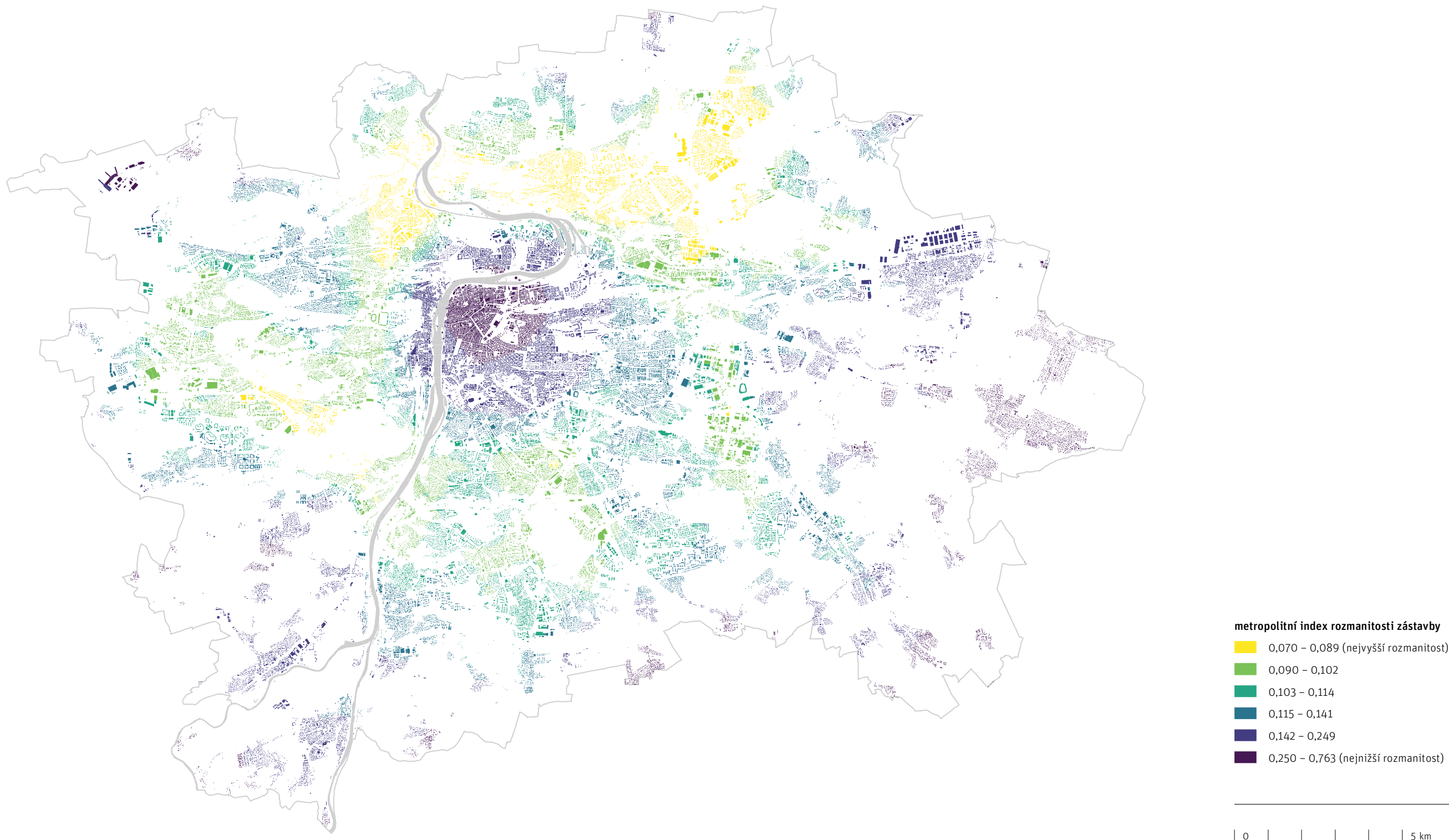
4.3.2.2 Střední index rozmanitosti zástavby v okruhu 1 000 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

4.3.2.3 Metropolitní index rozmanitosti zástavby v okruhu 2 500 m

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2020

5. SHRnutí

5.1 Hlavní závěry

V první polovině 20. století, po dokončení výstavby vltavských nábřeží a asanace částí Starého a Nového Města, se ustálil současný charakter historického centra v podobě vzájemného prolnutí původně středověkého města včetně jeho nezastavěných částí s prostředím průmyslového velkoměsta. S připojením 40 obcí k Praze mezi lety **1883 a 1922 vzrostla rozloha města z necelých 800 na 17 208 ha** při čtyřnásobném nárůstu populace. Zastavěné území se zvětšilo o **240 %**. V první polovině 20. století byla příznačná kombinace zahradních měst situovaných ve svažitých či vzdálenějších polohách a kompaktní velkoměstské zástavby v centrálních částech města, doplněná průmyslovými areály ve vazbě na železniční a vodní dopravu. Bytová krize byla návazně hlavním důvodem hromadné výstavby obytných souborů v 70. a 80. letech vrcholící výstavbou modernistických sídlišť na okraji města. Mezi lety 1960 a 1974 bylo k Praze připojeno dalších 52 obcí, čímž její území vzrostlo na současných 49 600 ha a součástí města se stala řada lokalit s venkovským charakterem. Po roce 1990 je patrný rozvoj suburbanizačních tendencí, revitalizace historického jádra a zastavování proluk v širším centru, od konce 90. let také k transformacím průmyslových brownfieldů a městské džungle.

Projevem společenského uznání kulturní hodnoty je označení objektu za kulturní dědictví, právně potvrzené jeho prohlášením za kulturní památku. Nejvýznamnější postavení má **Historické centrum Prahy**

zapsané v roce 1992 na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví **UNESCO**. Na území Prahy je městská památková rezervace, dvě vesnické památkové rezervace (Stodůlky a Ruzyně), jedenáct městských a sedm vesnických památkových zón. Dále **2 120 nemovitých kulturních památek**, jehož součástí je **46 národních kulturních památek** i nemovité archeologické kulturní památky. Na území Prahy se nachází celkem devět ochranných pásem: osm z nich pro ochranu kulturních památek a největším je Ochranné pásmo památkové rezervace v hl. m. Praze, které je zároveň vyhlášeno jako nárazníková zóna statku světového dědictví. Jeho rozloha zahrnuje 18 % území města. Pozitivní je, že na území Prahy je relativně nízký počet ohrožených i zrušených kulturních památek. Neuspokojivě lze hodnotit stagnující vývoj finančních příspěvků poskytovaných Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek. V databázi Významných staveb a míst, což jsou kulturně hodnotné statky bez formálně uznané ochrany, je v Praze 369 umělecky a autorsky významných objektů, 353 míst významných historických událostí, 160 urbanisticky významných souborů, včetně 84 historických jader obcí. Součástí jsou i archeologické nálezy.

Pro porozumění a pojmenování prostorového uspořádání města jsou v Praze použity typy struktur a vymezení stanových lokalit se stejným nebo převažujícím charakterem (celkem 756 lokalit). Prahu tvoří **otevřená** (105 lokalit) a **městská** (660 lokalit) **krajina**,

do které patří lokality vystavěného prostředí (593) a městské přírody (67). Z celkem deseti typů struktur vystavěného prostředí je struktura zahradního města zastoupena největší celkovou plochou i nejvyšším počtem lokalit. Hranice zastavěného území (ZÚ) byla v Praze legislativně vymezena v roce 1999, změnami Územního plánu byla v roce 2010 a 2021 aktualizována. Všechna její vymezení vycházejí dle legislativy z hranice Intravilán 1966 a celková aktuální výměra ZÚ je 291,36 km², tj. 58,63 % rozlohy města. Realitě ale více odpovídají zastavěné stavové lokality. Analýzy zástavby ukazují, že **nejvyššího měřítko zástavby dosahují lokality s typem struktury areálů produkce**, hybridní struktury a struktury areálů vybavenosti. Nejvyšší podíl budov výškových stupňů podlažnosti nad 6 NP je u modernistické struktury (nad 34 %). V rámci vystavěného prostředí města je nejvíce zastoupena hladina do dvou podlaží (téměř 55 % staveb). Z typů střech se šikmé střechy nejčastěji vyskytují v rostlé a ve vesnické struktuře. Míra využití území, tedy intenzita zastavěnosti, se snižuje od jádra města směrem k otevřené krajině, s výjimkou lokalit s modernistickým typem struktury. Nejintenzivněji zastavěné jsou rostlá a bloková struktura.

Podíl plochy **veřejně přístupných prostranství na území města je 41 %**, z toho v rámci lokalit městské krajiny 39 % a otevřené krajiny 43 %. Podíl uličních prostranství na celkové ploše je nejvyšší v lokalitách blokové, rostlé, heterogenní struktury a struktury zahradního města. Největší podíl propojení a napojení skrz bloky se objevuje v lokalitách modernistické struktury. Na území Prahy se nachází celkem

426 plošných uličních prostranství (náměstí, parková náměstí, návsi, plácky apod), která zabírají ve městě celkem 241,09 ha (0,49 % celkové rozlohy území). Nejvíce liniových uličních prostranství je v lokalitách blokové struktury, kde tvoří téměř třetinu celé plochy (487 ha / 27 %). Hybridní struktura a vesnická struktura mají srovnatelný podíl. Nejvíce zastoupenou šířkou ulice v rámci města je mezi 8 a 12 m, u otevřené krajiny mezi 0 a 8 m. U rostlé, blokové, modernistické a struktury areálů produkce je nejčastější ulice šířky 12 až 18 m, u vesnické a struktury zahradního města naopak 0 až 8 m. Nejčastější výškou ulice v rámci celého města je 6–9 m. Nejvyšší ulice jsou běžné v lokalitách modernistické (26–40 m) a rostlé (21–26 m) struktury. Významným prvkem v ulicích jsou stromořadí a významnější ulice se stromořadím jsou koncentrovány v centru města (Vinohrady, Dejvice či Holešovice). Na území Prahy je celkem 491 km ulic se stromořadím (15 % z celkové délky ulic). Největší celkovou délku uličních úseků se stromořadím má MČ Praha 6 (38 km ulic), která má i největší celkovou délku stromořadí ve městě, ale ty představují pouze 12 % ze všech ulic v MČ. V ulicích je analyzována i přítomnost komerčních parterů, v Praze je v průměru až 3,3 jednotek na 10 m délky ulice, největší hustota jednotek je převážně v lokalitách rostlé a blokové struktury jako např. v ulicích Národní, Vodičkova, Václavské náměstí, Na Příkopěch, Karlova či Milady Horákové.

Pro posuzování změn struktury a urbanistické kompozice městské krajiny slouží sledované pohledy. Databáze vyhlídkových bodů obsahuje **245 sledovaných pohledů z pozorovacích**

stanovišť. Počet záměrů ročně posouzených ve sledovaných pohledech má mírně rostoucí trend. Ke kompozičně nejvýznamnějším stavebním prvkům městské krajiny patří výškové dominanty, kdy je v Praze celkem **432 dominant** členěných dle převažujícího charakteru využití (142 kulturních, 107 technických a 183 pro bydlení a služby).

Na území Prahy se vyskytují různorodé **bariéry**, které komplikují prostupnost území. **Uzavřené areály** zaujímají v Praze **4 934 ha** (10 %) z celkové rozlohy Prahy, z nich je 89 ha uzavřených rezidenčních areálů. Nejvyšší část plošných překážek prostupnosti tvoří neprostupné zemědělské plochy, dále produkční areály, areály dopravní infrastruktury a sportovní a rekreační areály. Významnými překážkami prostupnosti města jsou mimoúrovňovost a nedostatečná bezbariérovost městského prostoru. Mimoúrovňové nadchody jsou v Praze časté v rámci lokalit modernistické struktury. Více než **80 % přechodů a míst k přecházení je bezbariérových**. Město se také zavázalo mít bezbariérovou MHD, ale aktuálně je bezbariérová jen polovina zastávek a stanic železniční dopravy. V rámci celého území města je 500,1 km drobných vodních toků, z nich je dobře podélně prostupná pouze třetina. Uliční síť města dosahuje nejvyšší míry propojenosti, a tedy i resilience, v místech založených a vystavěných na husté, ortogonální uliční síti, jako např. Vinohrady a Holešovice či dále od městského centra Újezd nad Lesy, Klánovice či Čakovice. Nejvyšší podíl nejvýznamnějších ulic (metropolitní a čtvrtový význam) je v lokalitách rostlé (26,87 %), hybridní a blokové struktury. Významnou překážkou prostupnosti města

jsou soukromě vlastněná veřejně přístupná prostranství, která se na území města objevují více v posledních letech, zejména v rámci nových administrativních komplexech.

• • •

5.2 Hodnoty území

Soupis hodnot zjištěných při aktualizaci Územně analytických podkladů hl. m. Prahy (ÚAP) upozorňuje na **nejvýznamnější součásti území oceňované z hlediska veřejného zájmu** (prvky, struktury, systémy, jejich části a kvality). Zjištěné **oceňované významy** jsou specifikovány v popisech hodnot s odkazy na související indikátory cílů strategií a na zobrazení ve výkresech či v knihách ÚAP, pakliže jejich fyzické projevy mohou být územním průmětem vhodně zobrazeny. V této podkapitole je uveden pouze výběr hodnot souvisejících s tématy této knihy. Přehled všech zjištěných hodnot v ÚAP je umístěn v kapitole 900.2.

h.0200.01.o Prostupná a přístupná veřejná prostranství

Jednoduchost pěšího pohybu v území, tedy jeho prostupnost, je v Praze zajištěna relativně hustou, kontinuální, provázanou a zpravidla dobře přístupnou sítí veřejných prostranství (VP) plynule přecházejících do rozvinuté sítě cest v otevřené krajině. Prostupnost na celoměstské úrovni umožňuje dostatečnou míru volby pohybu bez významně izolovaných území. Na lokální úrovni patří k jejím oceňovaným přínosům především vzájemná pěší dostupnost mezi bydlením a veřejnou vybaveností, vytvářející předpoklady pro posilování lokálních center a pro ekonomiku s příznivým dopadem na životní prostředí. Přispívá tím ke konceptu města krátkých vzdáleností, ve kterém je možné zajistit co nejvíce denních cest pěšky či na kole. Posilování této hodnoty je podmíněno průběžnou péčí o smysluplný rozvoj sítě VP, o její prostupnost na celoměstské i lokální úrovni, předcházení vzniku izolovaných území, liniových bariér a uzavřených areálů, a dále i o morfologicko-provozní charakteristiky VP, zejm. komfortu pěšího pohybu a přístupnosti pro osoby se sníženou schopností orientace a pohybu. Veřejně přístupná prostranství (VPP) oceňovaná ve smyslu této hodnoty jsou zobrazena ve výkresu hodnot (→ Výkres 0.1). (i.0200.05.005.01 / i.0200.06.001.01 / i.0200.06.002.01 / i.0200.06.003.01 / i.0200.06.007.01)

h.0200.02.ok Harmonické vrstvení kulturního dědictví

Území Prahy je světově oceňováno pro vrstevnatost své historické městské krajiny, ve které se struktura města formovaná v průběhu současnosti i minulých staletí prolíná s přírodními podmínkami a vytváří jedinečný harmonický celek. Ocenění jeho mimořádné univerzální hodnoty je formulováno prohlášením Historického centra Prahy za statek světového kulturního dědictví, které vyzdvihuje zejména jeho komplexní význam: „Historické jádro Prahy obdivuhodně ilustruje kontinuitu v rozvoji města od středověku až do současnosti.“ [17] Kulturní význam celého území dokládá zájem odborné i širší veřejnosti, potvrzený zápisy vybraných

částí do Ústředního seznamu kulturních památek České republiky. Oceňována jsou jak dílčí hlediska jeho nemovitého kulturního dědictví (např. umělecko-historická, architektonická, stavebně-historická, archeologická atd.), tak i jejich synergické významy a souvislosti včetně nehmotné paměti míst dějinných událostí či tras historických cest. Péče o nemovité kulturní dědictví a zejména o jeho dobrý stavebně-technický stav patří spolu s ohleduplností rozvoje ke stopám historických struktur mezi základní předpoklady uchování této hodnoty. Součástí území zapsané do Ústředního seznamu kulturních památek České republiky a mimořádně oceňované ve smyslu této hodnoty jsou zobrazeny ve výkresech hodnot a limitů (→ Výkres 0.1 / 0.2). (i.0200.02.001.01)

• • •

5.3 Vyhodnocení cílů strategií v rozboru udržitelného rozvoje

Téma stručně představuje metodiku rozboru udržitelného rozvoje území (RURU) a jeho hlavní výsledky za tuto knihu. Vyhodnocení naplňování cílů strategií je zpracováno kvantitativně na základě datových řad indikátorů a je postaveno na vzájemném porovnání jejich skutečného a žádoucího trendu. Součástí vyhodnocení cílů strategií je popis dlouhodobého vývoje a z něj vyplývajícího aktuálního stavu naplnění vytyčeného cíle a vyhodnocení vztahů a vlivů mezi cíli. Výstupem RURU jsou pozitivní, negativní a problémy k řešení.

Územně analytické podklady (ÚAP) obsahují vyhodnocení stavu a vývoje území, podmínky udržitelného rozvoje území a určení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci (ÚPD) (§ 62 zákona č. 283/2021 Sb.). **Rozbor udržitelného rozvoje území** zahrnuje následující výstupy (§ 4 odst. (3) vyhlášky č. 500/2006 Sb.):

- zjištění a **vyhodnocení pozitiv a negativ** v území pro jednotlivé tematické oblasti;
- **identifikaci vzájemných střetů** záměrů na provedení změn v území;
- **identifikaci střetů záměrů** na provedení změn v území s limity využití území a hodnotami v území;
- **určení problémů k řešení** v ÚPD, případně v územních studiích.

Kompletní **rozbor udržitelného rozvoje** vč. mezioborového přesahu se všemi výše uvedenými výstupy je uveden v **syntetické knize** 1100. Rozbor udržitelného rozvoje území v ÚAP hl. m. Prahy je založen na posouzení stavu a vývoje území pomocí **vyhodnocení naplňování cílů strategií** (→ 1.3.2 / 1100.2.2). Vyhodnocení naplňování cílů se **zpracovává pravidelně každé 4 roky** během úplně aktualizace ÚAP. Vyhodnocení cílů strategií je zpracováno v rámci jednotlivých **tematických** (→ 100–800) a **komplexních** (→ 1000) knih.

Vyhodnocení **naplňování cílů strategií** je postaveno na vzájemném **porovnání žádoucího a skutečného trendu** [99]. Žádoucí trend vychází z formulace cíle strategií, respektive směru trendu **indikátoru** pro naplnění daného cíle. Naopak skutečný trend představuje dlouhodobý trend vyplývající z dat indikátoru. Pro stanovení skutečného trendu jsou použity grafy metrik (dlouhodobé časové řady statistických dat) v **Katalogu indikátorů a metrik** na Portálu ÚAP ↗. Vyhodnocení křivky trendu je vztaženo k 08/2023. Pro každý cíl strategií odborný garant IPR zpracoval textové **vyhodnocení**

dlouhodobého vývoje naplňování daného cíle na základě dat (vč. krátkodobých trendů či zvrátů a jejich příčin) a zhodnotil **aktuální stav naplnění tohoto cíle** (vč. dodržení limitů aj.). Dále odborníci IPR na základě dostupných dat a svých odborných znalostí **vyhodnotili vztahy a vlivy mezi cíli strategií**, u nichž popsali dopady naplňování či nenaplňování cílů strategií na jiné obory a specifikovali příčiny.

Výstupem vyhodnocení naplňování cílů strategií je **zjištění pozitiv a negativ** v území, a z nich vycházející **formulace problémů k řešení, kterým se věnuje** následující téma 5.4. Odborníci IPR definují **pozitiva a negativa** na základě dlouhodobého trendu vývoje a z něj vyplývajícího aktuálního stavu (ne)naplňování cílů strategií. **Nepopisují hypotetická** pozitiva a negativa, která by mohla nastat při naplňování nebo naopak při nenaplňování cílů strategií. Ve většině případů **při souladu trendů** (žádoucí = skutečný) definují **pozitiva**, naopak při **nesouladu trendů** (žádoucí ≠ skutečný) identifikují **negativa**. Pouze některá pozitiva a negativa nemusí respektovat toto pravidlo, protože vycházejí z aktuálního stavu naplňování cíle strategií (např. naplnění zákonných limitů aj.). Kompletní vyhodnocení naplňování cílů strategií je zpracováno v tématu 1100.3.1.1 a podrobný popis metodiky je uveden v tématu 1100.2.2.2. Přehled vyhodnocení naplňování cílů strategií této knihy je uveden v tabulce (→ Obr. 5.3.1).

- • •

5.3.1 Vyhodnocení cílů strategií pro knihu 200

IPR Praha 2024

kód indikátoru	indikátor	žádoucí trend	skutečný trend	vyhodnocení stavu a vývoje	vyhodnocení vztahu a vlivu	pozitiva	negativa
Nemovitě kulturní dědictví							
i.0200.02.001.01	Počet ohrožených kulturních památek	pokles ↓	pokles ↓	Stagnující, resp. mírně klesající trend je v souladu s žádaným vývojem; pro cíl je významný i celkově nízký počet zanedbaných a chátrajících památek ve sledovaném období. Zkreslení vlivem zrušení ohrožených památek kvůli jejich špatnému technickému stavu či fyzickému zániku nebylo ve sledovaném období pro trend určující.	Dlouhodobě špatný technický stav nemovitých kulturních památek urychluje jejich degradaci a v důsledku může zapříčinit zrušení kulturní památky (i.0200.02.001.02)	– dobrý technický stav většiny nemovitých kulturních památek je na území města stabilizovaný	
i.0200.02.001.02	Počet zrušených kulturních památek	stagnace → pokles ↓	pokles ↓	Žádoucí je dlouhodobě nízký počet rušených kulturních památek. Nežádoucí ve smyslu cíle jsou zejména případy zániku hmotné podstaty prohlášených kulturních památek – ty tvoří necelou třetinu z celkového počtu. Zrušení prohlášení za kulturní památku může mít různé příčiny.		– dochází k relativně nízkým ztrátám nemovitých kulturních památek na území města	
i.0200.02.003.01	Počet záchranných akcí ve významných archeologických plochách	pokles ↓	růst ↑	Skutečný trend je stagnující a rostoucí – žádoucí je trend klesající. Záchranné archeologické akce souvisejí se stavební činností ve významných archeologických plochách a jsou destruktivní pro výpovědní hodnotu archeologického dědictví na původním místě. Zkreslení skutečného trendu je způsobeno tříletou lhůtou evidence akcí a zobrazením akcí proběhlých před vymezením významných archeologických ploch v roce 1999.			– růst nevratných ztrát archeologicky mimořádně cenných terénů v současnosti určených pro konzervaci a zachování pro budoucí nedestruktivní výzkumy
i.0200.02.004.02	Počet záměrů oznámených Archeologickému ústavu	růst ↑	růst ↑	Stagnující trend ohlášených záměrů odpovídá rovněž stagnujícímu trendu srovnávacího vzorku stavebních povolení (vztaženo k období po roce 2017, předchozí údaje ohlášení jsou zkresleny). Přestože není znám celkový počet záměrů, na který se zákonná povinnost ohlašování zemních prací na území města vztahuje, lze usuzovat, že poměr záměrů ohlášených archeologům je ve sledovaném období přibližně stabilní.		– stabilní podíl stavebníků, kteří přispívají k uplatňování péče o území s archeologickými nálezy	– dlouhodobě nízký a ve sledovaném období nerostoucí počet zemních prací ohlášených archeologům (při uvážení neznámého počtu skutečně probíhajících zemních prací, v grafu zastoupeném pouze minoritním podílem stavebních povolení vydaných pro nové budovy)
i.0200.02.005.01	Finanční příspěvky poskytnuté Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek	růst ↑	růst ↑	Rostoucí trend je v souladu s žádaným vývojem, ale při zvážení vlivu reálné inflace v průběhu sledovaného období je skutečný trend spíše stagnující.	Účelové zaměření finančních příspěvků poskytnutých Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek významně napomáhá ke snižování, resp. udržování nízkého počtu ohrožených kulturních památek (i.0200.02.001.01) a v konečném důsledku i k udržování nízkého počtu zrušených kulturních památek (i.0200.02.001.02)	– udržování dobrého technického stavu Ministerstvem kultury podpořených nemovitých kulturních památek	– klesající vliv příspěvků na technický stav nemovitých památek vzhledem k inflaci, rostoucímu rozsahu památkového fondu a trendu v počtu zanedbaných a chátrajících památek
i.0200.02.006.01	Podíl památek využívaných pro provoz kulturních zařízení	růst ↑	růst ↑	Stabilní, resp. mírně se zvyšující trend je v souladu se strategickým cílem města. Přestože sledovaný vzorek kulturních zařízení zastupuje jen část živé kultury, má vzhledem ke své skladbě významnou výpovědní hodnotu. Vzhledem ke stavebně-typologické struktuře fondu nemovitých kulturních památek na území Prahy i časovému rozpětí sledovaného období nelze považovat tempo růstu vzhledem k žádoucímu trendu za efektivní.		– stabilní podíl nemovitých kulturních památek využívaných pro živou kulturu přispívá ke zvyšování významu nemovitého kulturního dědictví pro obyvatele a k naplňování smyslu péče o památky	
i.0200.02.007.01	Podíl nemovitých kulturních památek vlastněných městem	stagnace → růst ↑	růst ↑	Rostoucí podíl nemovitých kulturních památek ve vlastnictví města je v souladu se žádoucími trendy. Strategický cíl je dlouhodobě naplňován.	Vlastnictví města přispívá k udržování nízkého počtu ohrožených nemovitých kulturních památek (m.0200.02.001.01) a umožňuje zvyšovat podíl památek využitých pro kulturní zařízení (i.0200.02.006.01).	– zvýšení kontroly města nad stavebně-technickým stavem nemovitého kulturního dědictví a způsobem jeho využití	
Principy uspořádání města							
i.0200.03.001.02	Počet záměrů posouzených ve sledovaných pohledech	stagnace → růst ↑	růst ↑	Stabilní počet stavebních záměrů posuzovaných zákresem do sledovaných pohledů (ve sledovaném období od vydání změny územního plánu Z 2832/00) je s ohledem na stávající postup podle platné územněplánovací dokumentace v souladu se strategickým cílem. Růst uplatnění zákresů do sledovaných pohledů při posuzování stavebních záměrů je žádoucí z dlouhodobého hlediska, za předpokladu vydání nové územněplánovací dokumentace.		– uplatňování péče o kompoziční hodnoty městské krajiny v územně-plánovacích procesech	

kód indikátoru	indikátor	žádoucí trend	skutečný trend	vyhodnocení stavu a vývoje	vyhodnocení vztahu a vlivu	pozitiva	negativa
i.0200.03.005.01	Poměr indexu využití mezi městskou a otevřenou krajinou	stagnace → růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Cíl je dle trendu naplňován, nicméně nelze spolehlivě posoudit dlouhodobý trend vzhledem ke sledování pouze od roku 2016. Zároveň je rozdíl mezi hodnotami poměru menší, než by se dalo očekávat u významně intenzivnější zástavby v územích s potenciálem recyklace v rámci městské krajiny oproti těm v krajině příměstské.	Důvody stagnace, resp. pomalého růstu poměru indexu využití mezi městskou a otevřenou krajinou mohou souviset s tím, že nadále dochází k expanzi zastavitelných ploch i do volné krajiny vlivem změn územního plánu měnících nezastavitelné území na zastavitelné (i.1000.02.002.02). Dále lze předpokládat, že by mohlo docházet k intenzivnějšímu využití území v širším centru města, pokud by byly kratší doby pořizování změn územního plánu (i.1000.02.008.01) a povolovacího procesu (i.1000.01.002.01).	– nadále je intenzita využití násobně větší v rámci městské krajiny oproti příměstské	– pokračující intenzivní rozvoj a využití sídelní struktury v příměstské krajině místo významného podpoření rozvoje struktury v centru či vyrovnaného polycentrického rozvoje
i.0200.03.006.01	Podíl nově realizované rezidenční výstavby odpovídající měřítku zástavby lokality	růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. V současnosti je na území hlavního města Prahy 73 % objektů rezidenční výstavby dokončené od 1.1.2020, které svojí hrubou podlažní plochou (HPP) převyšují typickou (medián) HPP rezidenční zástavby v dané stabilizované lokalitě vystavěného prostředí. Tedy o 23 % více než v ideálním případě, kdy nová zástavba nabývá stejných měřítek jako okolní původní zástavba. Nová rezidenční zástavba typicky dosahuje vyšších prostorových měřítek než stávající, což je v rozporu se stanoveným cílem zachování a posílení charakteru zástavby jednotlivých lokalit. Pro absenci více časových řezů není v současnosti možné vyhodnotit dlouhodobý trend.			
Veřejná prostranství							
i.0200.05.001.01	Míra spokojenosti s kvalitou veřejného prostoru	růst ↑	růst ↑	Cíl je průběžně naplňován a podíl obyvatel spokojených s kvalitou ulic a náměstí se mezi lety 2020 a 2022 zvýšil. Významný nárůst podílu spokojených obyvatel mezi lety 2017 a 2020 je způsoben změnou metodiky výpočtu, ale trend je průběžně rostoucí. Aktuální stav naplněnosti je ale nízký, většina obyvatel není spokojena s kvalitou ulic a náměstí. V budoucnu je žádoucí další zvyšování míry spokojenosti.	Vyšší spokojenost s kvalitou ulice a náměstí (omezený počítaný počet překážek v trávení času) může u veřejnosti zvyšovat preferenci bezmotorové dopravy, což vede ke snížení dopravní zátěže v ulicích a na náměstích projíždějícími (i.0600.02.005.01, i.0600.02.006.01) i parkujícími automobily.	– z kvalitnějších se veřejná prostranství a péče o ně – vytvářejí se funkčnější a kvalitnější projektované městské prostory	
i.0200.05.002.01	Počet městských částí alespoň s jedním vypracovaným strategickým dokumentem pro veřejná prostranství	růst ↑	růst ↑	Cíl se naplňuje, protože se zvyšuje počet městských částí, které mají zpracovaný alespoň jeden strategický dokument související s veřejným prostranstvím. Generel veřejných prostranství ale stále má zpracován pouze několik MČ. Celkový počet je také relativně nízký.	Je pravděpodobné, že pokud budou jednotlivé městské části uvažovat strategicky o veřejném prostranství na svém území, budou tím v důsledku vytvářet kvalitnější řešení veřejných prostranství podporující jiný než automobilový pohyb, což povede k větší tendenci obyvatel volit hromadnou, pěší či cyklistickou dopravu (i.0600.01.003.04). Pokud městské části věnují pozornost strategickému plánování záměrů ve veřejném prostoru a jejich posuzování, předpokládáme, že mají větší tendenci k pravidelnému vyhodnocování cílů všech svých strategií. Díky tomu může docházet nejen ke zlepšování strategického plánování území města, ale i k celkovému zvyšování odbornosti veřejné správy.	– zvyšující se kvalita nových veřejných prostranství a řešení motorové i bezmotorové dopravy jako důsledek strategického uvažování při jejich plánování a realizacích	– nadále nízký počet MČ se schváleným strategickým dokumentem
i.0200.05.003.01	Počet vyhlášených architektonických soutěží na veřejný prostor	růst ↑	růst ↑	Z dlouhodobého hlediska se cíl naplňuje, ale růst počtu soutěží není příliš významný a dynamický. V posledních letech stagnuje mezi dvěma a třemi soutěžemi ročně. Celkové číslo lze ale považovat za velmi nízké. Dále je třeba mít na vědomí, že dokončená soutěž nemusí vždy vést k realizaci a často skutečně nevede.	Kvalitně projektovaná veřejná prostranství umožní zahrnutí nových pěších a cyklistických spojení vč. jejich napojení na veřejnou dopravu, což může vést k větší tendenci obyvatel volit hromadnou, pěší či cyklistickou dopravu (i.0600.01.003.04). Ve vztahu k aktuálním tématům adaptace na klimatickou změnu lze očekávat, že v zadáních architektonických soutěží jsou související témata běžně zařazovaná, a proto veřejná prostranství realizovaná na základě soutěží budou vhodně řešit podíl zpevněných i nezpevněných ploch, které mají vliv na městský tepelný ostrov a schopnost zadržovat vodu v krajině.	– zlepšující se kvalita projektování a s ním spojené kvalitnější realizace veřejných prostranství vzhledem k tomu, že řešení vybírá z více soutěžních návrhů porota složená z odborníků	

kód indikátoru	indikátor	žádoucí trend	skutečný trend	vyhodnocení stavu a vývoje	vyhodnocení vztahu a vlivu	pozitiva	negativa
i.0200.05.005.01	Podíl soukromě vlastněných veřejně přístupných prostranství	stagnace → pokles ↓	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Podíl soukromě vlastněných veřejných prostranství se zvyšuje, zejména díky nově postaveným rezidenčním a administrativním komplexům, které tyto prostory vytvářejí. Celkově podíl dosahuje něco přes 30 %, což se jeví jako poměrně vysoké.		– vyšší architektonická a pobytová kvalita a spolehlivost udržování některých veřejně přístupných prostranství v důsledku jejich soukromého vlastnictví	– restrikce přítomnosti určitých skupin uživatelů či kontrola probíhajících aktivit formou kamer či bezpečnostní služby, což je protichůdné vůči některým primárním charakteristikám veřejného prostoru
i.0200.05.009.01	Délka ulic se stromořadím	růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. V Praze je nyní okolo 15 % ulic (491,02 z 3327,19 km), které mají jedno- nebo oboustranné stromořadí, což považujeme za relativně nízké číslo i v souvislosti s prioritami formulovanými dalším souvisejícím strategickým dokumentem Strategii adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu.		– zmírňování negativních dopadů automobilové dopravy a přehřívání městského prostředí	
Prostupnost města							
i.0200.06.001.01	Hustota pěší sítě	růst ↑	růst ↑	Cíl je naplňován. Hustota uliční sítě se zvyšuje, což přináší její lepší propojenost a zlepšující se propustnost území. Trend je ovlivněn dostupnými daty, kdy vliv na výsledek má i průběžné zlepšování a zpřesňování datového podkladu IPR pěší sítě, ze kterého se počítá hodnota indikátoru.		– lepší propojenost uliční sítě znamená její lepší propustnost – propustná území jsou bezpečnější, tím se zvyšuje jejich rozvojový potenciál i kvalita	
i.0200.06.002.01	Počet mimoúrovňových veřejných prostranství	pokles ↓	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Mimoúrovňová veřejná prostranství, jako jsou podchody a nadchody, nejsou překonanou součástí modernistického plánování sídlišť, ale objevují se v Praze i u nových realizací, zejména významných dopravních staveb (propojení směrem k Pražskému hradu z Dejvic). Zároveň se ale daří doplňovat úrovňová řešení tam, kde dlouhodobě existovaly jen podchody (nové přechody na Karlově náměstí).			– upřednostňování automobilové dopravy ve veřejném prostranství a odsouvání pěších na jiné výškové úrovně – znemožnění bezbariérového pohybu na některých veřejných prostranstvích
i.0200.06.003.01	Podíl bezbariérových přechodů a míst k přecházení	růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Více než 80% podíl bezbariérových přechodů a míst k přecházení považujeme za poměrně vysokou hodnotu, ovšem cílem by měla být kompletní bezbariérovost. Očekáváme, že se nadále bude zvyšovat vzhledem ke spolupráci mezi Magistrátem hl. m. Prahy a Dopravním podnikem hl. m. Prahy.		– zlepšování bezbariérovosti veřejných prostranství	
i.0200.06.004.01	Podíl sledovaných objektů klasifikovaných jako bezbariérově přístupné	růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Aktuální hodnota je velmi nízká, protože lze předpokládat, že v databázi jsou sledovány zejména ty objekty, u kterých je bezbariérový přístup žádoucí.			– neinkluzivní a bariérové městské prostředí
i.0200.06.005.01	Míra propustnosti území podél drobných vodních toků	růst ↑	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. Postupným zajišťováním propustnosti podél drobných vodních toků (20 m na každou stranu) se přirozeně zvyšuje i propustnost krajiny obecně, což je v rozumné míře, dané místními podmínkami a specifiky, žádoucí.		– zvyšování propustnosti podél drobných vodních toků zlepšuje propustnost města v radiálním směru přirozenými přírodními osami, kterými drobné vodní toky jsou	
i.0200.06.007.01	Rozloha uzavřených rezidenčních areálů	stagnace → pokles ↓	nelze	Vzhledem k omezenému rozsahu dat (dvou a méně časových řezů) nelze definovat trend a posoudit naplňování cíle. Vyhodnocení, formulace pozitiv, negativ a problémů k řešení plyne ze znalosti řešené problematiky a nelze ji podpořit delší časovou řadou dat. V současnosti se na území hlavního města Prahy nachází 89 ha uzavřených rezidenčních areálů, které s sebou přinášejí problémy spojené nejen s nízkou propustností a stejnorodým využitím území, ale také se sociální segregací a separací společnosti. Pro absenci více časových řezů není v současnosti možné daný trend vyhodnotit.			

5.4 Problémy k řešení související s městem

Téma navazuje na vyhodnocení cílů strategií této knihy a stručně představuje, jak jsou formulovány dva ze tří typů problémů k řešení, které vycházejí právě z vyhodnocení indikátorů. Jde o problémy k řešení v územně plánovací dokumentaci (ÚPD) a problémy k řešení mimo ÚPD. Součástí tématu je i soupis problémů definovaných ve vazbě na indikátory této knihy.

Konečným výstupem rozboru udržitelného rozvoje v ÚAP je **formulace problémů k řešení**. Dva ze tří typů problémů k řešení jsou odborníky IPR formulovány na základě vyhodnocení stavu a vývoje naplňování cílů strategií. Problémy k řešení jsou **formulací příčiny či projevu negativ** popsanych v rámci vyhodnocení naplňování cílů strategií. Mohou být také formulovány jako **možná hrozba** plynoucí z pokračující, negativně se vyvíjející situace. Mimo problémy k řešení stanovené z vyhodnocení naplňování cílů strategií definují odborníci **problémy k řešení vycházející ze střetů** (→ 1100.3.3.3). Celkový přehled problémů k řešení je zpracován v podkapitole 1100.3.3. Problémy k řešení založené na **vyhodnocení cílů strategií** dělíme na dva typy:

- **problémy k řešení v ÚPD** – problémy, které lze řešit v územně plánovací dokumentaci (zejména územní plán a regulační plán) (→ 1100.3.3.1);
- **problémy k řešení mimo ÚPD** – ostatní klíčové problémy území, které lze řešit ostatními nástroji územního plánování mimo územně plánovací dokumentaci (zejména územní studie) nebo jsou klíčovým podkladem pro strategické dokumenty hl. m. Prahy, jednotlivých městských částí i pro politickou reprezentaci (→ 1100.3.3.2).

Formulované problémy k řešení **nepředstavují návrh řešení**, ale definují daný problém a vytvářejí podklad pro ÚPD, územní studie, strategické dokumenty aj., jejichž úkolem je navrhnout řešení pomocí vhodných a jim dostupných nástrojů. ÚAP definují pouze **problémy s celoměstským významem**.

PROBLÉMY K ŘEŠENÍ V ÚPD

Nemovité kulturní dědictví

- **pd.0200.01.o** – realizace záměrů, které svým rozsahem a řešením nerespektují požadavky konzervace výběrového souboru mimořádně cenných archeologických terénů Památkové rezervace v hlavním městě Praze (i.0200.02.003.01)

Principy uspořádání města

- **pd.0200.02.o** – podmíněnost rozvoje klíčových transformačních území jinými stavbami (i.0200.03.005.01)

Prostupnost města

- **pd.0200.03.o** – absence podmínek v ÚPD upravujících možnosti vytvářet privatizovaná prostranství v uzavřených rezidenčních areálech (i.0200.06.007.01)
- **pd.0200.04.o** – nedostatečná propustnost podél drobných vodních toků v některých místech souvisle zastavěného i nezastavěného území (i.0200.06.005.01) (→ Výkres 0.4)
- **pd.0800.01.o** – monofunkční komerční zóny představují území s nízkým podílem veřejných prostranství a chybějící pěší propustností (i.0200.06.001.01 / i.0800.02.001.02) (→ Výkres 0.4)

PROBLÉMY K ŘEŠENÍ MIMO ÚPD

Nemovité kulturní dědictví

- **pm.0200.01.ok** – nedostatečná podpora vlastníků, státní správy a samosprávy při údržbě technického stavu a záchraně zanedbaných a chátrajících památek (i.0200.02.001.01)
- **pm.0200.02.ok** – nedostatečný růst finanční podpory poskytované Ministerstvem kultury na zachování a obnovu kulturních památek (i.0200.02.005.01)
- **pm.0200.03.ok** – dlouhodobě stabilní skupina ohrožených památek ve špatném technickém stavu (i.0200.02.001.02)

Principy uspořádání města

- **pm.0200.04.ok** – chybějící nástroje, které by přímo podporovaly a iniciovaly vstup investorů do transformačních území v nejhodnějších lokalitách mimo příměstskou krajinu (i.0200.03.005.01)

Veřejná prostranství

- **pm.0200.05.o** – nedostatečná politická vůle a rozpočet pro umožnění kvalitního rozvoje veřejných prostranství (i.0200.05.001.01)
- **pm.0200.06.o** – absence víceoborového přístupu k plánování veřejných prostranství v návaznosti na nadřazenou dopravní infrastrukturu (i.0200.05.001.01)
- **pm.0200.07.o** – nejednoznačnost strategie a kritérií kvality nových a revitalizovaných veřejných prostranství pro většinu území města (i.0200.05.002.01)
- **pm.0200.08.o** – absence komplexní strategie pro rozvoj veřejných prostranství na území celého města (i.0200.05.002.01)
- **pm.0200.09.o** – nedostatečné využívání institutu architektonické soutěže za účelem zkvalitnění veřejných prostranství místní samosprávou i soukromými investory (i.0200.05.003.01)
- **pm.0200.10.ok** – nejednoznačná a chybějící pravidla pro veřejně přístupná prostranství u nových developerských projektů, zejména kancelářských (i.0200.05.005.01)
- **pm.0200.11.ok** – chybějící standard dlouhodobého monitoringu stavu stromořadí (i.0200.05.009.01)

Prostupnost města

- **pm.0200.12.ok** – chybějící bezbariérový přístup do objektů, u kterých je to žádoucí, jako jsou kulturní objekty, úřady, objekty služeb včetně sociálních a další (i.0200.06.004.01)
- **pm.0200.13.ok** – nevyvážený vztah mezi automobilovou a pěší dopravou v řešení záměrů na veřejném prostranství (i.0200.06.002.01)

- **pm.0200.14.ok** – nedostatečné politická vůle a rozpočet pro zajištění bezbariérového přístupu do žádoucích objektů a provozů (i.0200.06.004.01)

- • •

6. REJSTŘÍKY A SEZNAMY

6.1 Sledované jevy

číslo jevu	název jevu	výskyt jevu v ÚAP obce	vztah k tématu
A001	zastavěné území	3.1.3 Hranice města	naplnění jevu
A003a	veřejná prostranství	2.1.2 Historická městská struktura	souvislost
		3.3.1 Veřejně přístupná prostranství	naplnění jevu
		3.3.2 Uliční prostranství	naplnění jevu
		3.3.3 Uliční profily	naplnění jevu
		3.3.4 Ulice se stromořadím	naplnění jevu
		3.3.5 Využití veřejných prostranství	naplnění jevu
		4.1.1 Překážky prostupnosti území	souvislost
		4.1.2 Mimoúrovňovost a bezbariérovost	souvislost
		4.1.3 Prostupnost podél drobných vodních toků	souvislost
		4.2.1 Propojení a centralita	naplnění jevu
		4.2.2 Významná veřejná prostranství	naplnění jevu
		4.2.3 Soukromá veřejně přístupná prostranství	naplnění jevu
A005a	památkové rezervace a památkové zóny a jejich ochranná pásma	2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví 2.2.3 Ochrana nemovitého kulturního dědictví	souvislost naplnění jevu
A008a	nemovitě národní kulturní památky a nemovitě kulturní památky a jejich ochranná pásma	2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví 2.2.3 Ochrana nemovitého kulturního dědictví	souvislost naplnění jevu
A010	statky zapsané na Seznamu světového dědictví a jejich nárazníkové zóny	2.2.3 Ochrana nemovitého kulturního dědictví	naplnění jevu
A011	urbanistické a krajinné hodnoty	2.1.1 Historické městské prostředí	souvislost
		2.1.2 Historická městská struktura	souvislost
		2.1.3 Historická městská zástavba	souvislost
		3.4.1 Historické veduty a panoramata	naplnění jevu
		3.4.2 Významné pohledy na město	naplnění jevu
		3.4.3 Stavební dominanty	naplnění jevu
A011a	struktura a výška zástavby	2.1.3 Historická městská zástavba	souvislost
		3.1.1 Typy struktur vystavěného prostředí	naplnění jevu
		3.1.2 Struktura a charakter lokalit	naplnění jevu
		3.2.1 Základní morfologická charakteristika zástavby	naplnění jevu

číslo jevu	název jevu	výskyt jevu v ÚAP obce	vztah k tématu
A011a	struktura a výška zástavby	3.2.2 Výškové uspořádání zástavby	naplnění jevu
		3.2.3 Míra využití území	souvislost
		3.4.3 Stavební dominanty	naplnění jevu
		4.3.1 Měřitelná strukturální charakteristika urbánní formy	naplnění jevu
A013a	architektonicky nebo urbanisticky cenné stavby nebo soubory staveb, historicky významné stavby, místa nebo soubory staveb	2.1.2 Historická městská struktura	souvislost
		2.2.1 Kulturní hodnota	souvislost
		2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví	naplnění jevu
		2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví	souvislost
A016	území s archeologickými nálezy	2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví	souvislost
		2.2.3 Ochrana nemovitého kulturního dědictví	naplnění jevu
A017a	krajinný ráz	3.1.1 Typy struktur vystavěného prostředí	naplnění jevu
		3.1.2 Struktura a charakter lokalit	naplnění jevu
		3.4.2 Významné pohledy na město	naplnění jevu
		3.4.3 Stavební dominanty	souvislost
A017b	krajiny a krajinné okrsky	3.1.1 Typy struktur vystavěného prostředí	naplnění jevu
		3.1.2 Struktura a charakter lokalit	naplnění jevu
A093a	pozemní komunikace, jejich kategorie a jejich ochranná pásma	3.3.1 Veřejně přístupná prostranství	souvislost
		3.3.2 Uliční prostranství	souvislost
		3.3.3 Uliční profily	souvislost
		4.1.2 Mimoúrovňovost a bezbariérovost	souvislost
A100	tramvajové dráhy a jejich ochranná pásma	3.3.3 Uliční profily	souvislost
A106	cyklostezky, cyklotrasy, hipostezky, turistické stezky, běžkařské trasy, sjezdovky	3.3.3 Uliční profily	souvislost
		4.1.3 Prostupnost podél drobných vodních toků	souvislost
A113a	pohřebiště, krematoria, válečné hroby a pietní místa	2.2.2 Nemovitě kulturní dědictví	naplnění jevu
A118a	vymezení správních územních celků	2.1.1 Historické městské prostředí	souvislost
B013	stáří a struktura bytového a domovního fondu	2.1.3 Historická městská zástavba	souvislost

Pozn.: Jevy, které se na území hl. m. Prahy nevyskytují, nejsou ve výčtu uvedeny.

6.2 Související legislativa

Obecně platné předpisy a nařízení jsou uváděny v posledním platném znění ve znění pozdějších předpisů, pokud není uvedeno jinak.

Zákony

Zákon č. 20/1987 Sb. České národní rady o státní památkové péči

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích

Zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon

Vyhlášky

Vyhláška č. 97/1966 Sb. Vyhláška ministerstva zemědělství a lesního hospodářství, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně zemědělského půdního fondu

Vyhláška č. 142/1976 Sb. federálního ministerstva zemědělství a výživy, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně zemědělského půdního fondu

Vyhláška č. 26/1999 Sb. hl. m. Prahy, o obecných technických požadavcích na výstavbu v hlavním městě Praze, zrušená ke dni 1.10.2014

Vyhláška č. 32/1999 Sb. hl. m. Prahy, o závazné části územního plánu sídelního útvaru hlavního města Prahy

Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti

Vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

Opatření obecné povahy

Opatření obecné povahy č. 55/2018, kterým se vydává změna Z 2832/00 hl. m. Prahy

Nařízení

Nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 66/1971 Sb. o památkové rezervaci v hlavním městě Praze

Nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy, kterým se stanovují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě Praze (pražské stavební předpisy) ve znění nařízení č. 14/2018 Sb. HMP s aktualizovaným odůvodněním

Nařízení vlády č. 390/2017 Sb. o použití peněžních prostředků Státního fondu rozvoje bydlení na regeneraci veřejných prostranství na sídlištích

Nařízení č. 15/2022 Sb. hl. m. Prahy – pražské stavební předpisy – Nařízení hlavního města Prahy, kterým se mění nařízení č. 10/2016 Sb. hl. m. Prahy, kterým se stanovují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě Praze (pražské stavební předpisy), ve znění nařízení č. 14/2018 Sb. hl. m. Prahy a nařízení č. 8/2022

Rozhodnutí

Rozhodnutí č. Kul/5-932/81 o určení ochranného pásma památkové rezervace v hl. m. Praze, rozhodnutí bývalého Národního výboru hl. m. Prahy

6.3 Citované zdroje

- Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Územní plán hlavního města Prahy: Metropolitní plán: Koncept odůvodnění. Třetí upravené souhrnné vydání.** Praha : IPR Praha, 2018. ISBN 978-80-87931-71-4.
- Ministerstvo životního prostředí ČR. Evropská úmluva o Krajině.** MŽP. [Online] 2000. [Citace: 10. 02 2020.] www.mzp.cz/cz/evropska_umluva_o_krajine_smlouva.
- Gehl, Jan. Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství.** Brno : Nadace Partnerství, 2000. ISBN 80-85834-79-0.
- Jehlík, Jan. Rukověť urbanismu.** Praha : Ausdruck Books, 2016. ISBN 978-80-260-9558-3.
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Metodika přípravy veřejných strategií.** Portál strategické práce v České republice. [Online] 12 2018. [Citace: 14. 07 2023.] https://mmr.gov.cz/cs/microsites/portal-strategicke-prace-v-ceske-republice/nastroje-a-metodicka-podpora/vystupy-projektu.
- Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Strategický plán hl. m. Prahy: návrhová část - aktualizace 2016.** Praha : IPR Praha, 2016. ISBN 978-80-87931-63-9.
- .** *Strategie rozvoje veřejných prostranství hlavního města Prahy / návrh.* Praha : IPR Praha, 2014.
- .** *Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy.* Praha : IPR Praha, 2014. ISBN 978-80-87931-11-0.
- Sedlák, Jan a Cíkán, Miroslav, a další. Management plán ochrany světového kulturního dědictví Historického centra Prahy.** Praha : MHMP – OPP, 2019.
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Zásady urbánní politiky – Aktualizace 2023.** Praha : MMR, 2023.
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ústav územního rozvoje. Politika architektury a stavební kultury České republiky – Aktualizace 2022.** Praha : MMR, 2023. ISBN 978-80-7538-447-8.
- UNESCO. Recommendation on the Historic Urban Landscape.** Paříž : UNESCO, 2011.
- Chatrný, Jindřich, a další. Paneláci 1. Padesát sídlišť v českých zemích.** Praha : Uměleckoprůmyslové museum, 2016. ISBN 978-80-7101-161-3..
- Boháčková, Ivana a Podliska, Jaroslav, a další. Průvodce pražskou archeologií.** Praha : NPÚ, 2018. ISBN 978-80-7480-107-5.
- Semotanová, Eva, a další. Ottův historický atlas Praha.** Praha : J. Otto - Ottovo nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7451-442-5.
- Lorenc, Vilém. Nové Město pražské.** Praha : Nakladatelství technické literatury SNTL, 1973.

17 The World Heritage Committee. *Statement of Significance for the Historic Centre of Prague, Czech Republic.* Quebec City : UNESCO, 2008.

18 Urban, Max. Dějiny plánování a výstaby hlavního města Prahy. Praha : URM - nepublikováno, 2012.

19 Evropští ministři kultury. Davoská deklarace za vysoce kvalitní evropskou stavební kulturu. Davos : Švýcarská konfederace, 2018.

20 Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy. Strategický plán hl. m. Prahy: návrhová část - aktualizace 2016. Praha : IPR Praha, 2016. ISBN 978-80-87931-63-9.

21 Engliš, Karel. Theorie hodnoty a hodnocení. Praha : Melantrich, 1947.

22 Radová (Hauserová), Milena. Koncepce památkového zásahu do stavebního díla, její úloha a východiska. Památky a příroda. 1987, Sv. XII, 1.

23 Hlobil, Ivo. Na základech konzervativní teorie české památkové péče. Praha : NPÚ, 2008. ISBN 978-80-87104-32-3.

24 Jesenský, Vít. K teorii památkové hodnoty a hodnocení památek. Památky západních Čech. 2015, 5.

25 Rada Evropy EU. Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy. Granada : Rada Evropy, 1985.

26 —. *Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy – Maltská konvence.* Valletta : Rada Evropy, 1992.

27 UNESCO. Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. Paříž : UNESCO, 1972 .

28 Rada Evropy EU. Rámcová úmluva o hodnotě kulturního dědictví pro společnost. Faro : Rada Evropy, 2005.

29 UNESCO. Doporučení k historické městské krajině. Paříž : UNESCO, 2011.

30 ICOMOS. Florentská deklarace o kulturním dědictví a krajině jako lidských hodnotách. Florencie : ICOMOS, 2014.

31 —. *Principy z La Valletta k zachování a managementu historických měst.* La Valletta : ICOMOS, 2011 .

32 —. *The ICOMOS Charter on Cultural Routes.* Québec : ICOMOS, 2008.

33 ICOMOS–TICCIH. Dublinské principy ochrany průmyslového dědictví. Dublin : TICCIH, 2011.

34 ICOMOS. Si-anská deklarace o zachování kontextu stavebních památek. Si-an (Xi’an) : ICOMOS, 2005.

35 —. *Dokument o autenticitě z Nara.* Nara : ICOMOS, 1994.

36 —. *Washingtonská charta pro zachování historických měst a městských celků.* Washington : ICOMOS, 1987.

37 ICOMOS–IFLA. Florentská charta o historických zahradách. Florencie : ICOMOS, 1981.

38 Kongres architektů a techniků historických památek. Benátská charta. Benátky : ICOMOS, 1965.

39 Magistrát hlavního města Prahy, odbor památkové péče. Příručky a odborné materiály pro vlastníky památek. [Online] [Citace: 01. 09 2023.] https://

- pamatky.praha.eu/jnp/cz/pravni_predpisy_dokumenty/dokumenty_ke_stazeni/cz-pravni_predpisy_dokumenty-dokumenty_ke_stazeni-index.html.
- 40 **Olšan, Jiří a Křesadlová, Lenka, a další.** *Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění.* Praha : NPÚ, 2015.
- 41 **Kuča, Karel a Kučová, Věra.** *Metodika identifikace a klasifikace území s urbanistickými hodnotami.* Praha : NPÚ, 2015.
- 42 **Beránek, Jan a Macek, Petr, a další.** *Metodika stovebněhistorického průzkumu.* Praha : NPÚ, 2015.
- 43 **Jehlík, Jan, a další.** *Metoda komplexní identifikace a ochrany atributů hodnot historických měst a veřejných prostorů pro záchranu a zachování jejich autenticity.* Praha : ČVUT, 2020.
- 44 **Koukalová, Martina, a další.** *Urbanisticky a architektonicky cenné modernistické soubory.* Praha : IPR, 2020.
- 45 **Ledvinka, Václav, a další.** *Místa významných událostí v Hlavním městě Praze.* Praha : URM, 2007.
- 46 **Hexner, Michal a Zajíc, Josef.** *Cenné a pozoruhodné urbanistické soubory z hlediska urbanistického vývoje, založení, architektury a kompozice.* Praha : URM, 2007.
- 47 **UNESCO.** *Operační směrnice k naplňování Úmluvy o světovém dědictví.* Paříž : UNESCO, 2019.
- 48 **ICOMOS.** *Adoption of retrospective Statements of Outstanding Universal Value.* Istanbul : ICOMOS, 2016.
- 49 **Alexander, Christopher.** *A city is not a tree.* City. 1966, Sv. CXII, 1, stránky 58–62.
- 50 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.** *Vystavěné prostředí.* Praha : IPR Praha, 2022. ISBN 978-80-88377-51-1.
- 51 **—.** *Územní plán hlavního města Prahy: Metropolitní plán: závazná část: text.* Praha : IPR Praha, 2018. ISBN 978-80-87931-77-6.
- 52 **—.** *ÚAP 2016. 200_město.* Praha : IPR Praha, 2016.
- 53 **—.** *ÚAP 2012. 2_2_sídelní struktura.* Praha : IPR Praha, 2012.
- 54 **—.** *ÚAP 2014. 200 Město.* Praha : IPR Praha, 2014.
- 55 **Kropf, Karl.** *Handbook of urban morphology.* Chichester : Wiley, 2017.
- 56 **Koucký, Roman.** *Metodika a pojetí metropolitního plánu hl. m. Prahy: Zásady a hlavní principy metodiky a pojetí Metropolitního plánu hl. m. Prahy.* Praha : Roman Koucký architektonická kancelář s.r.o., 2012.
- 57 **Measures of the fit between street network, urban blocks and building footprints.** **Vialard, Alice.** 2012. Proceedings of Eighth international space syntax symposium.
- 58 **Dovey, Kim a Pafka, Elek.** *Permeability and interface catchment: measuring and mapping walkable access.* Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability. 2017, Sv. X, 2, stránky 150-162.
- 59 **van Den Hoek, J. W.** *The MXI (Mixed-use Index) as tool for urban planning and analysis.* Corporations and cities: envisioning corporate real estate in the urban future. 2008, stránky 1-15.
- 60 **Hudeček, Tomáš, a další.** *Hustota a ekonomika měst.* Praha : ČVUT – Masarykův ústav vyšších studií, IPR Praha, Pavel Hnilička architekti, s. r. o., 2018. ISBN 978-80-87931-75-2.
- 61 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.** *Manuál tvorby veřejných prostranství hlavního města Prahy.* Praha : IPR Praha, 2014. ISBN 978-80-87931-11-0.
- 62 **Lynch, Kevin.** *The Image of the City.* Cambridge : Massachusetts Institute of Technology, 1960. ISBN 0262120046.
- 63 **Rejzek, Jiří.** *Český etymologický slovník.* 2001.
- 64 **Hora, David, a další.** *Městský standard plánování, výsadba a péče o uliční stromořadí jako významného prvku modrozelené infrastruktury pro adaptaci na změnu klimatu.* Praha : IPR Praha, 2022. ISBN 978-80-88377-45-0.
- 65 **Gehl, Jan, Johansen Kaefer, Lotte a Reigstag, Solvejg.** *Close encounters with buildings.* Urban design international. 2006, 11, stránky 29–47.
- 66 **Mehta, Vikas.** *Look Closely and You Will See, Listen Carefully and You Will Hear: Urban Design and Social Interaction on Streets.* Journal of Urban Design. 2009, Sv. XIV, 1, stránky 29–64.
- 67 **—.** *Walkable streets: pedestrian behavior, perceptions and attitudes.* Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability. 2008, Sv. I, 3, stránky 217–245.
- 68 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.** *Manuál pro kultivovanou Prahu.* Praha : IPR Praha, 2020.
- 69 **—.** *Studie city logistiky na území hlavního města Prahy.* Praha : IPR Praha, 2019.
- 70 **Lynch, Kevin.** *Obraz města.* Praha : Bova Polygon, 2004.
- 71 **Norberg-Schulz, Christian.** *Genius loci.* Krajina, místo, architektura. Praha : Dokořán, 2010. ISBN 978-80-7363-303-5.
- 72 **Koucký, Roman.** *Pražské veduty – jak se dívat na (historickou) městskou krajinu.* Praha : IPR Praha, 2018. ISBN 978-80-87931-74-5.
- 73 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.** *Územní studie Památkové rezervace v hlavním městě Praze.* Praha : IPR Praha, 2023.
- 74 **—.** *Katalog kritických míst: Rešerše hodnocení Historického centra Prahy zpracovaných 1979–2020.* Praha : IPR Praha, 2022.
- 75 **—.** *Územní plán sídelního útvaru hlavního města Prahy ve znění opatření obecné povahy č. 55 z roku 2018,* kterým byla vydána změna Z 2832/00. Praha : autor neznámý, 2018.
- 76 **Rozmanová, Naděžda a Pokorná, Zuzana, a další.** *Principy a zásady urbanistické kompozice v příkladech.* Brno : ÚÚR, 2019.
- 77 **Moreno, Carlos, a další.** *Introducing the ,15-Minute City': Sustainability, Resilience and Place Identity in Future Post-Pandemic Cities.* Smart Cities. 2021, Sv. IV, 4, stránky 93-111.
- 78 **Jacobs, Jane.** *Smrt a život amerických velkoměst.* Praha : Odeon, 1975.
- 79 **Whyte, William.** *The Social Life of Small Urban Spaces.* místo neznámé : Conservation Foundation, 1980. ISBN 0891640576.
- 80 **Kohn, Margaret.** *Brave New Neighborhoods – The Privatization of Public Space.* New York, London : Routledge, 2004. ISBN 9788578110796.
- 81 **Brabec, Tomáš.** *Uzavřené rezidenční areály a rezidenční separace v Praze.* Praha : Univerzita Karlova v Praze. Přírodovědecká fakulta. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2014.
- 82 **Havlová, Zdeňka.** *Multi-Layered Public Space: A Taxonomy of Elevated Grade-Separated Pedestrian Systems in Tokyo (doctoral theis).* Tokyo : University of Tokyo, 2018.
- 83 **—.** *Praha mimolevel* (diplomová práce). Praha : Fakulta architektury ČVUT v Praze, 2015.
- 84 **Melková, Pavla, a další.** *Koncepce pražských břehů.* Praha : IPR Praha, 2014. ISBN 978-80-87931-27-1.
- 85 **Feliciotti, Alessandra.** *Socio-ecological resilience and urban design: defining common ground and a way forward for practice.* Terra Spectra: Central European Journal of Spatial and Landscape Planning. 2015, Sv. VII, stránky 3-8.
- 86 **Holling, Crawford. S.** *Resilience and stability of ecological systems.* Annual review of ecology and systematics. 1973, Sv. IV, stránky 1-23.
- 87 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Praha.** *Praha odolná: Metodika pro resiliентní uspořádání struktury města.* Praha : IPR Praha, 2023.
- 88 **Hillien, Bill a Hanson, Julianne.** *The Social Logic of Space.* Cambridge, Massachusetts : Cambridge University Press, 1984. ISBN 0521233658.
- 89 **Hillier, Bill.** *Space is the machine: A Configurational Theory of Architecture.* Cambridge, Massachusetts : Cambridge University Press, 1996. ISBN 9780521645287.
- 90 **Porta, Sergio, Latora, Vito a Strano, Emanuele.** *Networks in Urban Design. Six Years of Research in Multiple Centrality Assessment.* Ernesto Estrada, a další. Network Science: Complexity in Nature and Technology. London : Springer, 2010.
- 91 **Tittl, Filip, Kohout, Michal a Doležalová, Šárka.** *Generel veřejných prostranství Prahy 10.* Praha : městská část Praha 10, 2016. ISBN 978-80-270-0480-5.
- 92 **Sennett, Richard.** *The fall of public man.* místo neznámé : W. W. Norton, 1996. ISBN 03-933-0879-0.
- 93 **Kayden, Jerold S.; The New York City Department of City Planning.** *Privately Owned Public Space: the New York City Experience.* místo neznámé : John Wiley, 2000. ISBN 04-713-6257-3.
- 94 **Carmona, Matthew.** *Contemporary Public Space: Critique and Classification, Part One: Critique.* Journal of Urban Design. 1, 2010, Sv. XV, DOI 10.1080/13574800903435651.
- 95 **Moudon, Anne Vernez.** *Urban morphology as an emerging interdisciplinary field.* Urban Morphology. 1997, 1, stránky 3–10.
- 96 **Levy, Albert.** *Urban morphology and the problem of the modern urban fabric: some questions for research.* Urban Morphology. 1999, Sv. 3.2, stránky 79–85.
- 97 **Fleischmann, Martin, Feliciotti, Alessandra., Romice, Ombretta a Porta, Sergio.** *Morphological tessellation as a way of partitioning space: Improving consistency in urban morphology at the plot scale.* Computers, Environment and Urban Systems. 2020, Sv. LXXX, 101441.
- 98 **Bobkova, Evgenya, Marcus, Lars Hilding a Berghauser Pont, Meta.** *Multivariable measures of plot systems : Describing the potential link between urban diversity and spatial form based on the spatial capacity concept.* Proceedings of the 11th Space Syntax Symposium. 2017.
- 99 **Čtyrkoký, Jiří.** *Návrh metodiky indikátorového hodnocení udržitelného rozvoje území a tvorby podpůrného informačního systému.* Praha : Fakulta architektury ČVUT, 2012.
- 100 **Státní regulační komise pro město Prahu s okolím.** *Regulační plán Velké Prahy s okolím.* Praha : Státní regulační komise pro město Prahu s okolím, 1931.
- 101 **Kemp, Rober L. a Stephani, Carl J.** *Global models of urban planning.* Jefferson, NC : McFarland, 2014. ISBN 978-0786468522.
- 102 **Nový, Otakar.** *Architekti Praze.* Praha : Pražský projektový ústav, 1971.
- 103 **Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy.** *Historie Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy.* Praha : IPR Praha, 2015.
- 104 **Organizace spojených národů.** *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development.* United Nations - Sustainable Development Goals. [Online] 25. 09 2015. [Citace: 14. 06 2023.] sdgs.un.org/2030agenda.

- 105 **Dibble, J., a další.** *On the origin of spaces: Morphometric foundations of urban form evolution.* Environment and Planning B: Urban Analytics and City Science. 2017, Sv. XLVI, 707-730.

6.4 Zdroje dat

Doplňkové zdroje dat obrazových příloh

- **Urbánní a regionální laboratoř PŘF UK.** Zpřístupnění historických prostorových a statistických dat v prostředí GIS. *URRlab* [online]. Praha: PŘF UK, 2016. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z: <https://www.historickygis.cz/shp-vrstvy>
- **Integrovaný informační systém památkové péče.** Památkové zóny a rezervace. *IISPP*. [online]. Praha: NPÚ, 2023. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z: geoportal.npu.cz/web/Applications/DownloadableData

Zdroje tematických podkladových dat pro obrazové přílohy

- **Budovy digitální technické mapy** | IPR Praha 2023
- **Stavové lokality** | IPR Praha 2023
- **Vltava a Berounka** | IPR Praha 2023
- **Vodní plochy a vodní toky** | IPR Praha 2023
- **Hranice Prahy** | IPR Praha 2023
- **Digitální model reliéfu** | NOAA.GeoPlatform 2019
- **Uliční prostranství a cesty v otevřené krajině** | IPR Praha 2023

7. PŘÍLOHY

P.01 Vyhlídkové body – stanoviště sledovaných pohledů

IPR Praha 2024 / data: IPR Praha 2023

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
1.01	Pohled z Baziliky sv. Petra a Pavla na Vyšehradě	14,41755	50,06455	279,3	zakladní panorama
1.02	Pohled z Katedrály sv. Víta	14,40060	50,09067	319	zakladní panorama
1.03	Pohled ze střechy Národního památníku na Vítkově	14,44966	50,08856	295,4	zakladní panorama
2.01	Pohled z Letenských sadů od Letenského zámečku	14,42646	50,09597	229,3	zakladní panorama
2.02	Pohled z věže Husova sboru na Vinohradech	14,44883	50,07434	298	zakladní panorama
2.03	Pohled z parku Sacré Coeur	14,39976	50,07339	231,2	zakladní panorama
3.01	Pohled z Petřínské rozhledny	14,39512	50,08359	368,5	pohledy na město
3.02	Pohled z kupole Národního muzea	14,43065	50,07912	279	pohledy na město
3.03	Pohled z věže Staroměstské radnice	14,42077	50,08708	232	pohledy na město
4.01	Pohled od restauračního pavilonu Praha – Expo 58	14,43017	50,09626	215,6	pohledy na město
4.02	Pohled z Letenských sadů od metronomu	14,41602	50,09479	239	pohledy na město
4.03	Pohled z barbakánu Pražského hradu	14,40596	50,09181	238,4	pohledy na město
4.04	Pohled z rampy Pražského hradu	14,39855	50,08908	254,8	pohledy na město
4.05	Pohled od Strahovského kláštera	14,39035	50,08690	288,3	pohledy na město
4.06	Pohled z Petřínských sadů	14,39773	50,08301	290,5	pohledy na město
4.07	Pohled z vyhlídky na schodišti z Vyšehradu	14,41648	50,06369	228	pohledy na město
4.08	Pohled z jižního bastionu hradeb Vyšehradu	14,42046	50,06256	238,5	pohledy na město
4.09	Pohled z východních hradeb Vyšehradu	14,42276	50,06379	239,1	pohledy na město
4.10	Pohled ze severního bastionu hradeb Vyšehradu	14,42082	50,06549	233	pohledy na město
4.11	Pohled z jižního předpolí Nuselského mostu	14,43029	50,06448	241	pohledy na město
4.12	Pohled ze severního předpolí Nuselského mostu	14,43014	50,06799	238,6	pohledy na město
4.13	Pohled z Riegrových sadů	14,44022	50,07968	265,7	pohledy na město
5.01	Pohled ze Štefánikova mostu	14,42689	50,09395	197,5	veduty k ochraně
5.02	Pohled z Čechova mostu	14,41704	50,09287	197,5	veduty k ochraně
5.03	Pohled z Mánesova mostu proti proudu	14,41156	50,08965	195,1	veduty k ochraně
5.04	Pohled z Karlova mostu po proudu	14,41124	50,08654	199,9	veduty k ochraně
5.05	Pohled z Karlova mostu proti proudu	14,40992	50,08662	199,7	veduty k ochraně
5.06	Pohled z Křížovnického náměstí	14,41355	50,08632	195,4	veduty k ochraně
5.07	Pohled ze Smetanova nábřeží	14,41312	50,08337	193,5	veduty k ochraně
5.08	Pohled z mostu Legií po proudu	14,41070	50,08140	198,6	veduty k ochraně
5.09	Pohled z mostu Legií proti proudu	14,41066	50,08126	198,6	veduty k ochraně

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
5.10	Pohled z Jiráskova mostu po proudu	14,41128	50,07564	199	veduty k ochraně
5.11	Pohled z Palackého mostu po proudu	14,41191	50,07289	201,4	veduty k ochraně
5.12	Pohled z Palackého mostu proti proudu	14,41055	50,07263	199,9	veduty k ochraně
5.13	Pohled z železničního mostu po proudu	14,41361	50,06704	199,4	veduty k ochraně
6.001	Pohled od Letenského zámečku	14,42527	50,09576	222,5	vybrané pohledy
6.002	Pohled z jihozápadního bastionu hradeb Vyšehradu	14,41712	50,06297	236,4	vybrané pohledy
6.003	Pohled z jižního svahu Letné pod Letenským zámečkem	14,42506	50,09562	215,3	vybrané pohledy
6.004	Pohled z východního konce Mostu Legií	14,40849	50,08128	197	vybrané pohledy
6.005	Pohled z Rašínova nábřeží od Vyšehradského tunelu	14,41570	50,06418	195,1	vybrané pohledy
6.006	Pohled z vyhlídkové cesty pod Strahovským klášterem	14,39175	50,08605	271,9	vybrané pohledy
6.007	Pohled z vyhlídky u Hanavského pavilonu	14,41276	50,09362	233,7	vybrané pohledy
6.008	Pohled z vyhlídky na Letné nad Občanskou plovárnou	14,41412	50,09394	232	vybrané pohledy
6.009	Pohled z vyhlídky u Hladové zdi na Petříně	14,40102	50,08089	290,4	vybrané pohledy
6.010	Pohled z jihozápadního bastionu hradeb Vyšehradu na jih	14,41811	50,06297	237,5	vybrané pohledy
6.011	Pohled ze Staroměstské mostecké věže	14,41369	50,08620	223,8	vybrané pohledy
6.012	Pohled na Hradčany z Novotného lávky (Stokorunový)	14,41286	50,08542	191	vybrané pohledy
6.013	Pohled z jižního konce Dětského ostrova	14,40915	50,07678	196,4	vybrané pohledy
6.014	Pohled z Nebozízku na Malou Stranu a Staré Město	14,39889	50,08216	282,6	vybrané pohledy
6.015	Pohled z Bastionu U Božích muk	14,42615	50,06757	229,9	vybrané pohledy
6.016	Pohled z Chotkových sadů na jih	14,40772	50,09360	235,9	vybrané pohledy
6.017	Pohled z ostrova Štvanice proti proudu	14,43256	50,09449	209	vybrané pohledy
6.018	Pohled z parku u Hořejšího nábřeží	14,41152	50,06861	194,5	vybrané pohledy
6.019	Pohled z terasy paláce Quadrio na Nové Město	14,42048	50,08145	231,6	vybrané pohledy
7.001	Pohled z Parukářky	14,45995	50,08517	274,2	vybrané pohledy
7.002	Pohled z terasy u Strahovského stadionu na jihovýchod	14,39003	50,07801	330,8	vybrané pohledy
7.003	Pohled z jihozápadního předpolí Nuselského mostu	14,43039	50,06336	242	vybrané pohledy
7.004	Pohled z Branické skály na sever	14,41379	50,04251	265,7	vybrané pohledy
7.005	Pohled z Branické skály na jihozápad	14,41290	50,04204	259,3	vybrané pohledy
7.006	Pohled ze svahu Nad Salabkou	14,41124	50,12327	260,4	vybrané pohledy
7.007	Pohled ze severní strany estakády Na Krejčárku	14,47474	50,09783	224	vybrané pohledy
7.008	Pohled z vyhlídky Černá skála na Korábu	14,46161	50,11294	232,8	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
7.009	Pohled z Bílé skály	14,45496	50,11476	247,1	vybrané pohledy
7.010	Pohled ze svahu od ulice Vrbova	14,42645	50,03226	220,6	vybrané pohledy
7.011	Pohled z lávky nad ulicí 5. května u Spořilova	14,47367	50,03985	266,6	vybrané pohledy
7.012	Pohled ze svahu od ulice Branická	14,42274	50,03558	225,8	vybrané pohledy
7.013	Pohled z estakády ulice 5. května nad Michelskou	14,46254	50,04300	256,8	vybrané pohledy
7.014	Pohled z Kavčích hor od ulice Nad Pekařkou	14,42774	50,04902	269,6	vybrané pohledy
7.015	Pohled z Kavčích hor na západ	14,41907	50,04834	267,8	vybrané pohledy
7.016	Pohled z Bohdalce od ulice Osnická	14,46810	50,06098	254,8	vybrané pohledy
7.017	Pohled z Brabence od ulice Koulka	14,40387	50,05998	247,2	vybrané pohledy
7.018	Pohled z vyhlídky nad portálem tunelu do ulice Radlická	14,40368	50,06465	211	vybrané pohledy
7.019	Pohled z vyhlídky u Grébovky v Havlíčkových sadech	14,44518	50,06912	241	vybrané pohledy
7.020	Pohled z vyhlídky vrchu Skalka nad Klimentkou	14,36614	50,07185	310,2	vybrané pohledy
7.021	Pohled z návrší bývalé Motolské skládky pod Bílou horou	14,32644	50,07212	374,3	vybrané pohledy
7.022	Pohled z ulice Kukulova pod Šafránkou	14,34762	50,07614	347,7	vybrané pohledy
7.023	Pohled od Spiritky poblíž ulice Atletická	14,37498	50,07901	354,9	vybrané pohledy
7.024	Pohled z návrší nad ulicí Spojovací	14,49275	50,09729	278,2	vybrané pohledy
7.025	Pohled z ulice Prokopka nad Libeňským nádražím	14,49114	50,10154	220,7	vybrané pohledy
7.026	Pohled z ulice Nad Hradním vodojemem	14,37792	50,09262	311,2	vybrané pohledy
7.027	Pohled z Libeňského mostu na Holešovice	14,46094	50,10334	194,9	vybrané pohledy
7.028	Pohled z jižního svahu vrchu Hájek nad Kotlaskou	14,47914	50,10779	223,6	vybrané pohledy
7.029	Pohled ze západního svahu vrchu Hájek nad Kotlaskou	14,47707	50,10812	216,1	vybrané pohledy
7.030	Pohled z Thomayerových sadů na jih	14,46895	50,10817	213,6	vybrané pohledy
7.031	Pohled z Thomayerových sadů na jihozápad	14,46766	50,10826	208,6	vybrané pohledy
7.032	Pohled z terasy zámečku ve Stromovce	14,41480	50,10468	214,8	vybrané pohledy
7.033	Pohled z vršku Na Stráži od ulice Budilova	14,47486	50,11665	241,7	vybrané pohledy
7.034	Pohled z vrchu Špitálka od Mlzerovy vily	14,38105	50,11051	280	vybrané pohledy
7.035	Pohled z nábřeží při ústí ulice Podbabská	14,39456	50,11366	188,3	vybrané pohledy
7.036	Pohled z ulice Nad Strání	14,44115	50,11888	260,9	vybrané pohledy
7.037	Pohled z ulice Na Dlážděnce	14,43831	50,11906	248,4	vybrané pohledy
7.038	Pohled z parku Dlážděnka	14,45143	50,12083	270,1	vybrané pohledy
7.039	Pohled z vyhlídky u sv. Kláry nad Trojským zámkem	14,41428	50,11794	230,1	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
7.040	Pohled z vyhlídky Obora v Zoo Praha	14,40145	50,11868	233,2	vybrané pohledy
7.041	Pohled z vyhlídky u zříceniny Na Babě	14,39080	50,11889	260,7	vybrané pohledy
7.042	Pohled z vyhlídky Velká Skála	14,42700	50,12496	308,6	vybrané pohledy
7.043	Pohled z hradiště Na Farkách	14,40478	50,12884	271,2	vybrané pohledy
7.044	Pohled od Ladronky na jihovýchod	14,35836	50,07799	357,3	vybrané pohledy
7.045	Pohled ze břehu v Troji pod přívozem v Podhoří	14,39854	50,12330	181,6	vybrané pohledy
7.046	Pohled z protipovodňového valu u Trojského jezu	14,42784	50,11374	186,7	vybrané pohledy
7.047	Pohled z severního břehu Císařského ostrova	14,40372	50,11328	186,4	vybrané pohledy
7.048	Pohled z nábřeží u Holešovického nádraží	14,44117	50,11237	183	vybrané pohledy
7.049	Pohled ze západního nábřeží Holešovického přístavu	14,45643	50,10703	187,7	vybrané pohledy
7.050	Pohled z břehu Rohanského ostrova	14,45631	50,09895	189,9	vybrané pohledy
7.051	Pohled z západního břehu Veslařského ostrova	14,41644	50,05500	193,6	vybrané pohledy
7.052	Pohled z jihovýchodního konce Barrandovského mostu	14,40792	50,03859	205,2	vybrané pohledy
7.053	Pohled ze Strahova u křižovatky ulic Atletická a Běžecká	14,37986	50,07903	349	vybrané pohledy
7.054	Pohled z mostu na Císařský ostrov u kanalizační čistírny	14,40380	50,11149	190,1	vybrané pohledy
7.055	Pohled z jihovýchodního předpolí Trojského mostu	14,43760	50,11160	189,6	vybrané pohledy
7.056	Pohled z Kavčích hor na Hradčany	14,42026	50,05078	254,2	vybrané pohledy
7.057	Pohled z parku Dlážděnka	14,45036	50,12062	269,7	vybrané pohledy
7.058	Pohled z Bílé skály u Bulovky	14,45403	50,11461	250	vybrané pohledy
7.059	Pohled z lávky poblíž ulice Na Ohradě	14,46912	50,09155	257,9	vybrané pohledy
7.060	Pohled z jižní strany estakády Na Krejčárku	14,47528	50,09583	231,1	vybrané pohledy
7.061	Pohled z terasy u Strahovského stadionu na jih	14,38967	50,07791	331	vybrané pohledy
7.062	Pohled z vyhlídky pod Bastionem v zahradě Kinských	14,40189	50,07984	260,7	vybrané pohledy
7.063	Pohled od horního jezírka v zahradě Kinských na Petříně	14,39807	50,07894	288,4	vybrané pohledy
7.064	Pohled od Ladronky na jih	14,35917	50,07889	363,8	vybrané pohledy
7.065	Pohled z Bohdalce od ulice Na Křivce k jihozápadu	14,46361	50,05778	265	vybrané pohledy
7.066	Pohled z Pavího vrchu na Vyšehrad	14,40262	50,06353	260	vybrané pohledy
7.067	Pohled z Dívčích hradů	14,40442	50,05124	294,2	vybrané pohledy
7.068	Pohled ze smíchovského pobřeží pod Císařskou loukou	14,41242	50,06588	190,3	vybrané pohledy
7.069	Pohled z osady Baba od ulice Nad Paťankou	14,38887	50,11493	251	vybrané pohledy
7.070	Pohled z Trojské lávky	14,41665	50,11446	191,2	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
7.071	Pohled z Trojského mostu na východ	14,43630	50,11234	196,4	vybrané pohledy
7.072	Pohled z Trojského mostu na západ	14,43584	50,11225	196,4	vybrané pohledy
7.073	Pohled z vyhlídky Havránka	14,42193	50,11974	258,6	vybrané pohledy
7.074	Pohled z vyhlídky Emy Destinnové	14,48204	50,11740	282	vybrané pohledy
8.001	Pohled z hrany zbraslavského lomu na Baních	14,38714	49,95551	311,7	vybrané pohledy
8.002	Pohled ze Strakonické pod Baněmi	14,37934	49,95970	269,3	vybrané pohledy
8.003	Pohled od Arcibiskupského altánu nad Závistí	14,40141	49,96532	335,3	vybrané pohledy
8.004	Pohled z ulice Čestlická u Dobřejovic	14,58547	49,99081	344,5	vybrané pohledy
8.005	Pohled ze sadu u kostela sv. Havla na jih	14,38655	49,97425	265,8	vybrané pohledy
8.006	Pohled ze Stezky svobody na Čihadle	14,43035	49,97827	356,3	vybrané pohledy
8.007	Pohled z vyhlídky u Nouzova pod Čihadlem	14,42735	49,97938	349,7	vybrané pohledy
8.008	Pohled ze Zderazské ulice na Viníčkách	14,35257	49,98139	227,8	vybrané pohledy
8.009	Pohled z odbočky Výpadové ulice k přístavu Radotín	14,39362	49,99448	195,9	vybrané pohledy
8.010	Pohled z cesty nad lomem Hvizďalka u Kosoře	14,32657	49,99206	348,8	vybrané pohledy
8.011	Pohled ze svahu u bunkru nad radotínskou cementárnou	14,34672	49,99543	331,8	vybrané pohledy
8.012	Pohled ze silnice Přátelství u Kolovrat	14,62902	50,02048	331,6	vybrané pohledy
8.013	Pohled z ulice Za Ovčínem do Slavičího údolí	14,35011	49,99824	319,5	vybrané pohledy
8.014	Pohled od božích muk nad Lochkovem	14,35165	49,99978	323,8	vybrané pohledy
8.015	Pohled z valu nad Brněnskou dálnicí u Kateřinek	14,52606	50,01624	308,6	vybrané pohledy
8.016	Pohled z vyhlídky nad Modřanskou vinicí	14,40451	50,01192	237,2	vybrané pohledy
8.017	Pohled z mostu ulice Pod Lochkovem nad Pražským okruhem	14,34152	50,00586	344,8	vybrané pohledy
8.018	Pohled z ulice Nad Beláří na západ	14,40613	50,01479	237,1	vybrané pohledy
8.019	Pohled z ulice Nad Beláří na sever	14,40614	50,01549	235,3	vybrané pohledy
8.020	Pohled z ulice Exnárova	14,54185	50,03268	281,7	vybrané pohledy
8.021	Pohled z mostu Inteligence	14,40409	50,02670	210,6	vybrané pohledy
8.022	Pohled z ochozu u polikliniky při ulici Ryšavého	14,48453	50,03414	299,2	vybrané pohledy
8.023	Pohled z Pražského okruhu u Slivence	14,33086	50,02203	368,4	vybrané pohledy
8.024	Pohled z ulice K Barrandovu u Nového Slivence	14,37422	50,02652	341,9	vybrané pohledy
8.025	Pohled od křižovatky ulic U Náhonu a K Barrandovu	14,35470	50,02499	349,9	vybrané pohledy
8.026	Pohled z vršku nad vodojemem u Padovské ulice	14,54873	50,04311	316	vybrané pohledy
8.027	Pohled od ulice K Barrandovu u Pražské čtvrti	14,36362	50,02690	348,5	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
8.028	Pohled z návrší nad Košíkovskými nádržemi	14,50757	50,04339	280,8	vybrané pohledy
8.029	Pohled z mostu ulice Ořešská nad Pražským okruhem	14,29807	50,02489	351,6	vybrané pohledy
8.030	Pohled z návrší při cestě U Záběhlického zámku	14,50294	50,04419	276,2	vybrané pohledy
8.031	Pohled ze silnice Ke Kolodějům u vršku Na Skalce	14,65880	50,05911	297,3	vybrané pohledy
8.032	Pohled z ulice U trati ve Zbuzanech	14,28184	50,02646	351,2	vybrané pohledy
8.033	Pohled z ulice Ke Kolodějskému zámku	14,60845	50,06279	266,6	vybrané pohledy
8.034	Pohled z cesty u Sněženkové ulice	14,49844	50,05501	257,2	vybrané pohledy
8.035	Pohled z ulice K Běchovicům od Koloděj	14,63657	50,06782	267,1	vybrané pohledy
8.036	Pohled z ulice V Křížkách u odbočky na Dubečské Horky	14,58408	50,06451	264,8	vybrané pohledy
8.037	Pohled z mostu Záběhlické ulice nad odstavným nádražím	14,47755	50,05640	226,7	vybrané pohledy
8.038	Pohled z lávky nad Jeremiášovou ulicí	14,34703	50,04604	313,9	vybrané pohledy
8.039	Pohled z mostu nad Štěrboholskou spojkou u Slatiny	14,57724	50,07690	250,2	vybrané pohledy
8.040	Pohled od tramvajové smyčky před Ústředními dílnami	14,53193	50,07490	265,7	vybrané pohledy
8.041	Pohled z mostu nad Pražským okruhem u Dolních Počernic	14,59510	50,08836	266	vybrané pohledy
8.042	Pohled z návrší u Dolňanské nad Pražským okruhem	14,28375	50,06825	353	vybrané pohledy
8.043	Pohled z vrchu Tábor na východ	14,52033	50,08932	262,3	vybrané pohledy
8.044	Pohled od mohyly na Bílé Hoře k západu	14,31931	50,07826	382,9	vybrané pohledy
8.045	Pohled od mohyly na Bílé Hoře k východu	14,31923	50,07848	381,3	vybrané pohledy
8.046	Pohled z návrší v parku U Čeňku	14,57933	50,10030	236,5	vybrané pohledy
8.047	Pohled z rozhledny Doubravka na vrchu Horka	14,55731	50,09725	272,4	vybrané pohledy
8.048	Pohled z parku Tvrz Hummer u Olomoucké dálnice	14,64133	50,10730	282	vybrané pohledy
8.049	Pohled z vyhlídky Aloisov nad Kyjským rybníkem	14,54241	50,10110	265,2	vybrané pohledy
8.050	Pohled z náspu nad Litovickým potokem v Hostivicích	14,26484	50,07767	348,9	vybrané pohledy
8.051	Pohled od Chlumecké ulice u stanice Rajska Zahrada	14,55754	50,10650	256,5	vybrané pohledy
8.052	Pohled od Drnovské ulice u křižovatky s ulicí U Prioru	14,30795	50,08505	336,6	vybrané pohledy
8.053	Pohled od Drnovské ulice poblíž ulice Šmolíkova	14,30141	50,08970	366,3	vybrané pohledy
8.054	Pohled z Evropské ulice k hradišti Šárka	14,31091	50,09347	357,3	vybrané pohledy
8.055	Pohled ze střechy OC Šestka na západ	14,29046	50,09254	384	vybrané pohledy
8.056	Pohled ze střechy OC Šestka na východ	14,29203	50,09281	384	vybrané pohledy
8.057	Pohled z vyhlídky na hradišti Šárka	14,32059	50,09648	364,8	vybrané pohledy
8.058	Pohled z vrcholu Džbán na hradišti Šárka	14,32186	50,09659	365	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
8.059	Pohled z estakády ulice Vysočanská	14,49608	50,11315	240,7	vybrané pohledy
8.060	Pohled z Prosecké ulice na západ	14,49037	50,11547	260	vybrané pohledy
8.061	Pohled z mostu nad Kbelskou ulicí u Mladoboleslavské	14,51791	50,11870	290,7	vybrané pohledy
8.062	Pohled od kostela sv. Matěje na západ	14,37733	50,11324	285,4	vybrané pohledy
8.063	Pohled od kostela sv. Matěje na sever	14,37827	50,11397	278	vybrané pohledy
8.064	Pohled ze svahu nad Trojskou	14,43575	50,12099	260,6	vybrané pohledy
8.065	Pohled ze svahu při ulici Nad Trojou	14,43695	50,12109	254,1	vybrané pohledy
8.066	Pohled z vyhlídky Šutka	14,43726	50,12439	300,3	vybrané pohledy
8.067	Pohled z vyhlídky Šutka	14,43740	50,12446	306,1	vybrané pohledy
8.068	Pohled z návrší nad Lysolajemi u Poustky	14,37902	50,12227	276,1	vybrané pohledy
8.069	Pohled od křižovatky ulic Lodžská a K Pazderkám	14,41593	50,12560	276,4	vybrané pohledy
8.070	Pohled Cyrilometodějské stezky na návrší nad Lysolajemi	14,37443	50,12199	279,2	vybrané pohledy
8.071	Pohled ze západního návrší lesoparku Letňany	14,53296	50,13898	285	vybrané pohledy
8.072	Pohled ze svahu nad Lysolajským údolím od ulice K Vinici	14,38681	50,12603	261	vybrané pohledy
8.073	Pohled z východního návrší lesoparku Letňany	14,52906	50,13913	278,7	vybrané pohledy
8.074	Pohled z ulice K Vinici	14,38751	50,12727	259	vybrané pohledy
8.075	Pohled z návrší severně nad Houslemi	14,36214	50,12664	308,5	vybrané pohledy
8.076	Pohled z Horoměřické silnice	14,34867	50,12586	332,4	vybrané pohledy
8.077	Pohled z Veselské ulice od křižovatky s Tupolevovou	14,50459	50,14221	261,6	vybrané pohledy
8.078	Pohled z palouku nad dáblickou hvězdárnou	14,47413	50,13969	334,8	vybrané pohledy
8.079	Pohled ze silnice Štěpnice nad Výhledy	14,35784	50,13131	307,4	vybrané pohledy
8.080	Pohled z rozcestí u Čimické a Spořické ulice	14,43344	50,14506	300,6	vybrané pohledy
8.081	Pohled z vyhlídky Zámky nad Čimickým potokem	14,40023	50,14406	230,7	vybrané pohledy
8.082	Pohled ze západní hrany hradiště Zámka	14,40084	50,14425	239,3	vybrané pohledy
8.083	Pohled z vrcholu hradiště Zámka	14,40482	50,14547	253,1	vybrané pohledy
8.084	Pohled z Cínovecké ulice u křižovatky s Ďáblickou	14,48651	50,15655	261,5	vybrané pohledy
8.085	Pohled z Ústecké silnice ze svahu Ke Zdibům	14,45183	50,15503	305,2	vybrané pohledy
8.086	Pohled ze silnice z Hovorčovic k Třeboradicím	14,52012	50,17256	237,6	vybrané pohledy
8.087	Pohled z návrší Teleček	14,26781	50,05454	401,5	vybrané pohledy
8.088	Pohled z vyhlídky Koloděje v parku na vrchu Skála	14,64007	50,05761	308,8	vybrané pohledy
8.089	Pohled ze břehu nad ústím Bohnického potoka	14,39368	50,13689	180	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
8.090	Pohled z nábřeží v Sedlci pod přívozem V Podbabě	14,39672	50,12400	184,7	vybrané pohledy
8.091	Pohled z mostu Mezichuchelské nad Strakonickou	14,39452	50,02190	203,9	vybrané pohledy
8.092	Pohled od zastávky vlaku v Modřanech	14,40313	50,00352	199,5	vybrané pohledy
8.093	Pohled z Radotínského mostu v Lahovicích	14,39067	49,98758	208,6	vybrané pohledy
8.094	Pohled z Komořanské ulice nad přístavištěm Zbraslav	14,40004	49,97500	223,9	vybrané pohledy
8.095	Pohled z mostu Závodu míru	14,39818	49,97212	207	vybrané pohledy
8.096	Pohled z cesty Na Vystrkově u odbočky k ulici Obilní	14,35164	49,96709	198,3	vybrané pohledy
8.097	Pohled z nábřeží pod Sedleckými skálami	14,39284	50,13865	186,2	vybrané pohledy
8.098	Pohled z náspu při ulici Vltavanů poblíž Belárie	14,39893	50,01427	198,2	vybrané pohledy
8.099	Pohled z pravého břehu nad Modřanským jezem	14,40163	50,00553	194,4	vybrané pohledy
8.100	Pohled z mola nad propustí Modřanského jezu	14,39884	50,00697	193,4	vybrané pohledy
8.101	Pohled z návrší na Šabatce u Komořanské ulice	14,40499	49,98492	241,4	vybrané pohledy
8.102	Pohled od sv. Jana Nepomuckého v Chuchelském háji	14,38747	50,01777	293,9	vybrané pohledy
8.103	Pohled z východní věže Lahovického mostu	14,39797	49,99448	208,5	vybrané pohledy
8.104	Pohled od křižovatky ulic Na Hvězdárně a Nad Chuchlí	14,37393	50,00503	330,5	vybrané pohledy
8.105	Pohled ze svahu nad vodárnou na Lahovské	14,37231	49,99711	315,8	vybrané pohledy
8.106	Pohled od kostela sv. Filipa a Jakuba na Zlíchově	14,40891	50,04770	219,4	vybrané pohledy
8.107	Pohled z návrší bývalé skládky Uhříněves	14,58392	50,02900	309,7	vybrané pohledy
8.108	Pohled z návrší jižně nad Houslemi	14,36333	50,12278	303,8	vybrané pohledy
8.109	Pohled z hradiště Šárka nad Kozákovou skálou	14,32186	50,09617	362	vybrané pohledy
8.110	Pohled z cesty U Záběhlického zámku u Milínské ulice	14,50239	50,04453	269,1	vybrané pohledy
8.111	Pohled z ulice K Barrandovu u Geologické ulice	14,38673	50,03620	296,2	vybrané pohledy
8.112	Pohled z východní části hradiště Butovice	14,36155	50,04055	310,2	vybrané pohledy
8.113	Pohled ze západního výběžku hradiště Butovice	14,35500	50,03972	312,8	vybrané pohledy
8.114	Pohled z ulice K Opatřilce u Velké Ohrady	14,34667	50,03611	325,2	vybrané pohledy
8.115	Pohled od cesty K Návrší u Velké Ohrady	14,34566	50,03967	323,8	vybrané pohledy
8.116	Pohled ze severní hrany hradiště Butovice	14,35534	50,04051	309,8	vybrané pohledy
8.117	Pohled z cesty nad ulicí Puchmajerova	14,36800	50,05489	319,8	vybrané pohledy
8.118	Pohled z Prosecké ulice na jih	14,49021	50,11532	260	vybrané pohledy
8.119	Pohled z jižního svahu Velké Chuchle od ulice Pod Akáty	14,38786	50,01340	226,3	vybrané pohledy
8.120	Pohled ze západního portálu Lahovického tunelu	14,37398	49,99549	258,3	vybrané pohledy

číslo veduty	název stanoviště	souřadnice GPS E (°)	souřadnice GPS N (°)	výška kamery (m n.m.)	typ pohledu
8.121	Pohled z Čimické ulice nad Šutkou	14,43778	50,12667	318,4	vybrané pohledy
8.122	Pohled z Vysočanské radiály nad Kbelskou ulicí	14,52558	50,11407	271,8	vybrané pohledy
8.123	Pohled z vyhlídky Prosecké skály (Prosecká vyhlídka)	14,48834	50,11693	291	vybrané pohledy

8. AUTORSKÝ TÝM KNIHY 200

Garantka projektu ÚAP

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D. (vedoucí Kanceláře analýz města)

Datový garant projektu ÚAP

Mgr. Bohdan Baron (vedoucí Kanceláře prostorových dat)

Tým pořizovatele – Oddělení územně plánovacích podkladů UZR MHMP

Ing. arch. Jan Cach

Ing. Daniel Novotný

Koordinace a koncepce projektu ÚAP

RNDr. Tomáš Brabec, Ph.D. (hlavní koordinátor projektu, garant souvislostí, garant projednání)
Mgr. Nina Dvořáková, Ph.D. (garantka Databáze indikátorů a metrik)

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D. (projekt management)

Mgr. Jana Irová (koordinátorka dat)

Ing. Anna Kuryviálová (garantka záměrů)

Ing. arch. Lukáš Kopp (vizuální koordinátor projektu)

Ing. arch. Martina Portyková (garantka limitů)

Ing. arch. Vít Rýpar (garant jevů, garant grafické části, garant anglické verze, garant hodnot)

Ing. arch. Markéta Stefanová (hlavní koordinátorka projektu, garantka Rozboru udržitelného rozvoje území)

Ing. arch. Sára Šálková Roeselová (garantka jazyka)

Garance a koncepce Portálu ÚAP

(může jít i o autora koncepce Portálu ÚAP vzniklého pro ÚAP 2020)

RNDr. Tomáš Brabec, Ph.D.

Mgr. Nina Dvořáková, Ph.D.

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D.

Ing. Jakub Hrubý

Ing. Vojtěch Kuna, M.A.

Ing. arch. Hana Peckelová

Ing. arch. Martina Portyková

Ing. arch. Markéta Stefanová

Mgr. Jan Sýkora

Ing. arch. Sára Šálková Roeselová

Ing. arch. Peter Špiesz

Ing. arch. Vít Rýpar

Ing. arch. Alena Zmeškalová

Web development

Bc. Vít Bareš

Mgr. Andrej Baroš

Bc. Samuel Blanár

Databáze

Bc. Vít Bareš

Ing. Zdeněk Bárta

Mgr. Michal Pochmann

Koordinace knihy

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D. (odborná garantka knihy)

Ing. arch. Sára Šálková Roeselová (koordináční garantka knihy)

Autorství textů, odborná garance analýz a datových vrstev

(může jít i o autora textu vzniklého pro ÚAP 2020)

RNDr. Tomáš Brabec, Ph.D. (1.3.1)

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D. (1.1 / 1.2.1 / 1.2.2 / 3.1 / 3.1.1 / 3.1.2 / 3.1.4 / 3.2 / 3.2.1 / 3.2.3 / 3.2.4 / 3.3 / 3.3.1 / 3.3.2 / 3.3.3 / 3.3.4 / 3.3.5 / 3.3.6 / 4.1 / 4.1.2 / 4.1.3 / 4.1.5 / 4.2 / 4.2.2 / 4.2.3 / 4.2.4 / 4.3 / 4.3.3 / 5.1)

Ing. arch. Lukáš Kopp (3.2.2 / 4.1.1 / 4.1.4 / 4.2.1)

Martin Fleischmann, MSc., Ph.D. (4.3.1 / 4.3.2)

Ing. arch. Jana Moudrá (3.3.2 / 4.2.2)

Ing. arch. Martina Portyková (3.1.3)

Ing. arch. Vít Rýpar (2.1 / 2.1.1 / 2.1.2 / 2.1.3 / 2.1.4 / 2.2 / 2.2.1 / 2.2.2 / 2.2.3 / 2.2.4 / 3.4 / 3.4.1 / 3.4.2 / 3.4.3 / 3.4.4 / 5.2 / 6.1)

Ing. arch. Markéta Stefanová (1.3.2 / 5.3)

Spoluautorství textů, odborná garance analýz a datových vrstev

(může jít i o autora či spoluautora textu vzniklého pro ÚAP 2020)

RNDr. Tomáš Brabec, Ph.D. (1.1)

Ing. Jan Fišer (3.1.3)

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D. (1.1 / 1.3.2 / 3.2.2 / 4.1.1 / 4.2.1 / 5.2 / 5.3)

Ing. arch. Lukáš Kopp (3.2.1 / 3.2.4 / 3.3.3 / 3.3.4 / 4.2 / 4.2.2 / 4.2.4)

Ing. arch. Vít Rýpar (3.1.2)

Ing. arch. Markéta Stefanová (1.3.1 / 4.1.2)

Konzultace

RNDr. Tomáš Brabec, Ph.D. (4.1.1)

Ing. arch. Michaela Čížkovská (3.2.2)

Ing. arch. Luboš Křižan (3.2.1 / 3.4.2 / 4.1.1)

Ing. arch. Kristýna Lhotská

Ing. Daniel Novotný (3.1.1 / 3.3.3)

Zástupci Kanceláře veřejného prostoru

Garance výkresů

Ing. arch. Vít Rýpar (odborný garant výkresu O.1)

Ing. Milan Scholz (datový garant výkresu O.1)

Ing. arch. Martina Portyková (odborná garantka výkresu O.2)

Ing. Michaela Petrová (datová garantka výkresu O.2)

Ing. Anna Kuryviálová (odborná garantka výkresu O.3)

Ing. Milada Mikulová (datová garantka výkresu O.3)

Ing. arch. Sára Šálková Roeselová (odborná garantka výkresu O.4)

Ing. Antonín Paduán (datový garant výkresu O.4)

Zpracování analýz

(pro analýzy, které nejsou zpracovány autory či spoluautory textů)

Ing. Alžběta Gardoňová

Mgr. Zuzana Horáková

Mgr. Jana Irová

Mgr. Ondřej Míček

Ing. Antonín Paduán

Ing. Milan Scholz

Garance a zpracování prostorových dat

Mgr. Bohdan Baron

Eva Chládková

Mgr. Jana Irová

Bc. Jakub Kraft

Mgr. Karolína Lejsková

Bc. Jiří Mýl

Renata Procházková

Ing. Milan Scholz

Magdalena Trhlíková

Bc. Anna Wehrenberg

Terénní průzkumy

Bc. Jakub Kraft

Bc. Jiří Mýl

Pořízení fotografií

Bc. Marek Beneš

Karolina Cermanová

Grafický návrh

Táňa Sekerková, M.A.

Sazba knih a grafická úprava obrazových příloh

Ing. arch. Zdeňka Havlová, Ph.D.

Ing. arch. Lukáš Kopp

Bc. Jakub Kraft

Bc. Jiří Mýl

Táňa Sekerková, M.A.

Magdalena Trhlíková

Bc. Anna Wehrenberg

Jazyková korektura

PhDr. Nataša Macháčová

200 ———

Město

Fyzické vystavěné prostředí

Územně analytické podklady hl. m. Prahy pro obec
6. aktualizace, 12/2024
200 Město | Fyzické vystavěné prostředí
uap.iprpraha.cz

Pořizovatel

Odbor územního rozvoje Magistrátu hl. m. Prahy
Jungmannova 29/35, 110 00 Praha 1
Ing. arch. Filip Foglar (ředitel odboru)

Zpracovatel

Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy
Vyšehradská 57/2077, 128 00 Praha 2
Mgr. Ondřej Boháč (ředitel)

Vzor citace

IPR Praha. Územně analytické podklady hl. m. Prahy pro obec
2024: 200 Město | Fyzické vystavěné prostředí.
Praha: IPR Praha. 2024.

Tisk (bude doplněno)
první vydání / 218 stran

© IPR Praha 2024
Vydal Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy

ISBN 978-80-88377-69-6 (online; pdf)

